

**T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI**

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NIN LE FIGARO GAZETESİNE YANSIMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
FİLİZ TEMEL**

**DANIŞMAN
DOÇ. DR. MEHMET PINAR**

VAN-2022

KABUL VE ONAY SAYFASI

Filiz TEMEL tarafından hazırlanan “İkinci Dünya Savaşı’nın Le Figaro Gazetesine Yansıması” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tarih Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.	
Danışman: DOÇ. DR.MEHMET PINAR VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ/EDEBİYAT FAKÜLTESİ/TARİH ABD Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Başkan: DOÇ. DR. MEHMET PINAR VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ/EDEBİYAT FAKÜLTESİ/TARİH ABD Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Üye: DOÇ. DR.CAVID QASIMOV VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ/EDEBİYAT FAKÜLTESİ/TARİH ABD Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Üye: DOÇ. DR.H. HİLAL ŞAHİN GİRESUN ÜNİVERSİTESİ/EDEBİYAT FAKÜLTESİ/TARİH ABD Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Tez Savunma Tarihi:14.09.2022	
Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini ve imzaların sahiplerine ait olduğunu onaylıyorum. Prof. Dr. Bekir KOÇLAR Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü	

ETİK BEYAN SAYFASI

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü **Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;**

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. (14.09.2022)

İmza

FİLİZ TEMEL

Yüksek Lisans Tezi
FİLİZ TEMEL
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Eylül, 2022

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NIN LE FIGARO GAZETESİNE YANSIMASI

ÖZET

Le Figaro Fransa'da yayınlanan günlük bir gazetedir. Günümüzde de yayınlanmaya devam etmektedir. Fransa'da yayınlanan en uzun soluklu gazetelerden biridir devlet güdümünde basımı gerçekleştiği için her dönem sansüre maruz kalmıştır. 1 Eylül 1939'da Almanya'nın Polonya işgali ile başlayan savaş 2 Eylül 1945 Japonya'nın teslim olması ile bitmiştir. Le Figaro Fransa, Almanlar tarafından işgal edilinceye kadar 5 sayfaya olarak basılmıştır. Savaş zamanı kâğıt probleminden kaynaklı basımı tek sayfaya düşmüştür. Daladier ve Reynaud Dönemleri'nde kronik olarak olaylar aktarılmıştır. Gazeteye uygulanan sansür daha çok iç politikadaki haberlere yöneliktir. Fransa, Almanlar tarafından işgal edildikten sonra Almanya güdümünde Vichy Hükümeti kurulmuştur. Vichy Dönemi basımı gerçekleşen Le Figaro sansürün yanı sıra Alman baskısına da maruz kalmıştır. Fransa, Alman işgalinden kurtarıldıktan sonra De Gaulle Döneminde Le Figaro'da yeni bir dönem olarak adlandırılan Guallizma'ya göre şekillenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Le Figaro, İkinci Dünya Savaşı, Vichy Hükümeti, De Gaulle

Sayfa adedi: vi+146

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet Pınar

M. Sc. Thesis
Filiz TEMEL
VAN YÜZÜNCÜ YIL UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
September, 2022

REFLECTION OF WORLD WAR TWO IN THE NEWSPAPER LE FIGARO

ABSTRACT

Le Figaro is a daily newspaper published in France. It continues to be published today. It is one of the longest running newspapers published in France. It has been subjected to censorship in every period since it was published under the direction of the state. The war, which started with the German invasion of Poland on September 1, 1939, ended with the surrender of Japan on September 2, 1945. Le Figaro was printed in 5 pages until the Germans invaded France. During the war, its printing was reduced to one page due to the paper problem. Events were chronicled in the Daladier and Reynaud periods. The censorship applied to the newspaper is mostly for the news in domestic politics. After France was occupied by Germany, the German-led Vichy Government was established. Le Figaro, which was published in the Vichy Period, was exposed to German pressure as well as censorship. After France was liberated from the German occupation, it was shaped according to Gaullism, which was called a new era in Le Figaro during the De Gaulle period.

Keywords: Le Figaro, World War II, Vichy Government, De Gaulle

Number of pages: vi+146

Thesis Advisor: Assoc. Dr. Mehmet Pinar

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR DİZİNİ.....	vii
ÖNSÖZ	viii
GİRİŞ	1
A. LE FİGARO’NUN BASIN HAYATI	1
B. SAVAŞ ÖNCESİ DÖNEMDE FRANSA.....	3
1. SAVAŞIN BAŞLAMASI VE İLK YILLARINDA LE FİGARO GAZETESİNE YANSIMASIMALAR.....	6
1.1. Polonya Savaşı’nın Yansımaları	10
1.1.1. 1939 Yılı Olayları ve Diplomatik Faaliyetler	13
1.1.2. Savaş Dönemi Fransa’nın İç Politikasının Le Figaro’ya Yansıması	22
1.1.3. 1940 Yılı Gelişmeleri Bağlamında Fin Savaşı.....	25
1.1.4. Altmark Gemisinin Batırılmasının Etkileri	27
1.2. Paul Reynaud Dönemi Yansımalar	28
1.2.1. 1940 Yılı Gelişmeleri Bağlamında Fransa İç Politikası.....	28
1.2.2. Le Figaro’ya Yansıyan İskandinav Bölgesindeki İlk İşgaller.....	31
1.2.3. Alman İşgali Öncesi Fransa.....	35
2. VİCHY HÜKÜMETİ DÖNEMİNDE LE FİGARO GAZETESİ	43
2.1. Almanya’nın Fransa İşgali Sonrası Vichy Hükümeti	43
2.2. Vichy Dönemi İç Politika	46
2.2.1. Vichy Dönemi Ekonomik Problemler	46
2.2.2. Vichy Dönemi Sömürge Bölgelerini Koruma Politikası	51
2.2.3. Vichy Dönemi Fransa İç Politikasındaki Çalkantılar.....	54
2.2.4. Fransa İşçilerin Durumu ve Almanya’ya Gönderilen İşçiler	56
2.2.5. 1942 Yılı Riom Davası	62
2.2.6. Vichy Dönemi Komünist Tutuklamalar	67
2.3. Vichy Dönemi Dış Politika	72
2.3.1. Fransa-Britanya Arasındaki Çatışmalar.....	72
2.3.2. Britanya Hükümetinin Hindistan Politikası	77
2.3.3. Vichy Dönemi Japonya ve Fransa ilişkileri	81
2.3.4. Vichy Hükümeti Dönemi Mısır İlişkileri	82

2.3.5. ABD ile İlgili Dış Basın Yansımaları	84
3. CHARLES DE GAULLE DÖNEMİ LE FIGARO GAZETESİ	
YANSIMALARI	88
3.1. Fransa'nın Kurtarılması	88
3.2. Fransa İç Politikası	91
3.2.1. Geçici Hükümetin Kurulması	91
3.2.2. Alman İşbirlikçilerinin Yakalanması ve Siyasi Mahkûmlar	96
3.2.3. Geçici Hükümet Dönemi İdari Alanda Yapılanlar	103
3.2.4. Geçici Hükümet Dönemi Ekonomik Düzenlemeler	104
3.3. De Gaulle'nin Dış Politikası	107
3.3.1. De Gaulle Dönemi Mısır İle İlişkiler	110
3.3.2. İtalyan Hükümeti'nin Teslimiyeti	111
3.3.3. Almanya'nın Teslim Alınması	112
3.3.4. Japonya'nın Teslimiyeti	123
SONUÇ	128
KAYNAKÇA	131
EKLER	133
ÖZGEÇMİŞ	
TEZ ORJİNALLİK RAPORU	

KISALTMALAR DİZİNİ

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

A.F.P.	Agence France-Press (Dünyanın en eski Fransız kökenli haber ajansı)
B.N.F.	Ulusal Kütüphanesi
B.B.C.	British Broadcasting Corporation(Britanya haber ajansı)
D.N.B.	EskiNorveç haber ajansı
P.C.F.	Fransız Komünist Partisi
S.S.C.B.	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
S.D.N.	Société des Nations(Milletler Cemiyeti)
S.H.A.E.F	Supreme Headquarters Allied Expeditionary Force (Müttefik Seferi Kuvvetleri Yüksek Karargâhı)
S.S.	Schutzstaffel, Nazi Almanyası'nda NSDAP'ye bağlı bir teşkilat
M.R.P	(Fransızca Mouvement républicain populaire (MRP) Hristiyan Demokrat merkezci eski bir Fransız siyasi partisidir.
U.S.S.R	Union of Soviet Socialist Republics (USSR) Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğ
R.A.F	Royal Air Force (Birleşik Kraliyet Hava kuvvetleri)

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmamda Le Figaro gazetesinin İkinci Dünya Savaşı'ndaki bakış açısına açıklık getirmek istedik. Tezi hazırlarken BNF (Fransız Ulusal Kütüphanesindeki) Le Figaro'nun orijinal sayıları incelenerek hazırlandı. Teknik anlamda yaşadığım problemlerde her zaman çözüm bulan BNF ve Gallica ailesine teşekkür ederim.

Fransızca öğrenimim konusunda her daim yanımda olan Uluhan ARAL hocama çok teşekkür ediyorum.

Tez çalışmam konusunda konuyu seçerken seçimlerimi ve isteklerimi her daim göz önünde bulunduran eksiklerimi ve hatalarımı nokta atışı tespitlerle belirleyipsabırla bana yol gösteren Doç. Dr. Mehmet PINAR hocama teşekkürlerimi saygıyla sunuyorum.

Filiz TEMEL

GİRİŞ

A. LE FIGARO’NUN BASIN HAYATI

Kelime anlamı olarak “berber” anlamına gelmektedir. *Kuaför ve berberlere verilen isim, terim anlam olarak 18. yüzyılda Beaumarchais tarafından yazılan ve mesleği berber olan Figaro adlı bir karakterin yer aldığı bir dizi edebi eserden gelmektedir.*¹ Kelimeyi ilk defa kullanan kişinin Beaumarchais olduğu düşünülmektedir. Günümüzde de yayın hayatına devam eden gazete; *Sans la liberté de blâmer, il n'est point d'éloge flatteur. Beaumarchais*²“ Suçlama özgürlüğü olmadan gurur verici bir övgü olmaz.”Sloganı ile yayın hayatına devam etmektedir.

Le Figaro, 1852-1859 yılları arasında Avrupa memleketlerinde önemli politik olayların cereyan ettiği halde, yürürlükte bulunan kararnamenin basına nefes aldırmayan ağır hükümleri nedeniyle Fransız basını sönük durumdadır. 1854’te haftalık olarak yayımlanan ve 1860’da burjuva sınıfa hitap eden 1866’da günlük hale gelen Figaro gazetesinin en büyük özeliği politik olmayışıdır.³ Le Figaro gazetesinin eski sayıları incelendiğinde “Figaro: Journal non politique” (politik olmayan gazete) yazısı hâlâ yer almaktadır. İlk kurulduğunda küçük bir hiciv gazetesi olarak doğmuş ve 1866’da günlük sayı halinde basımı yapılmaya başlanmıştır. Le Figaro gazetesi; edebiyat, müzik konserleri ve o dönemde meydana gelen siyasi, toplumsal olayları aktarmıştır. Günlük olarak yayınlanmış bazı dönemler Le Figaro magazin (dergi) ekleri ile basımı gerçekleşmiştir.

1939 yılında yaklaşık 4 sayfa, bazı günler 6 sayfa olarak 7 gün basımı gerçekleşmiştir. Abonelikler 3 ay 40 frank, 6 ay 77 frank, 1 yıl 150 frank, günlük 1 frank olarak satılmıştır. Savaş ekonomisi kâğıt bulma problemine neden olunca 1944’lü yıllarda 3 ay 140 frank, 6 ay 260 frank, 1 yıl 500 frank, günlük 2 frank olarak satılmıştır. Kâğıt problemlerinin halledildiği bazı dönemler günlük 1. 50 frank olarak satılmıştır. 1940 yılı sonrası gazete tek sayfa olarak basılmıştır. 1941 yılında ayda 4 veya 6 gün basılmış 1942 yılında haftada 6 gün basılarak yayınlanmıştır. Fransa,

¹<https://www.linternaute.fr/dictionnaire/fr/definition/figaro/>.

²<https://www.lefigaro.fr/>.

³M.Nuri, İnuğur, Basın Tarihi, Der Yayınları, İstanbul, 1993, 119.

Almanya tarafından işgal edilince Vichy hükûmetigüdümünde çok yoğun bir sansür ile yayın hayatına devam etmiştir. Paris merkezli basılan gazete, Vichy Hükümeti Dönemi Clermont Ferrand Bölgesi'nde basılmıştır. 1943 yılında yoğun Alman baskısı sonrası gazete kapatılmıştır. Fransa, Alman işgalinden kurtarıldıktan sonra 1944 yılı 23 Ağustos'ta tekrar yayın hayatına devam etmiştir. Haftada 6 gün olarak tek sayfa, bazı günler iki sayfa olarak yayınlanmaya devam etmiştir.

Pierre Brisson'un editörlüğünü üstlendiği Le Figaro'da köşe yazarları olarak: Georges Duhamel, Wladimir D'Ormesson (elçilik görevi de mevcut sosyalizm karşıtıdır), Lucien Romier (Pétain'e yakın çizgisideki isim), François Mauriac, Abel Hermant (Vichy hükûmetiyakın çizgede), Leon-Paul Fargue (şair ve edebiyatçı), James de Coquet (Aralık 1939 savaş muhabiri olarak Finlandiya cephesine gitmiş, 1945'te yeniden savaş muhabirliği görevine dönmüştür.)Maurice Donnay (Fransız dramatis Fransız Akademisi'nde görevli isimdir.) Birçok farklı isimin yazıları Le Figaro'da köşe yazıları ve deneme şeklinde yer almıştır.

B. SAVAŞ ÖNCESİ DÖNEMDE FRANSA

Birinci Dünya Savaşı'ndan galip ayrılan Fransa, Alsas-Loren Bölgesi'ni alarak kıta Avrupa'sında önemli bir yere sahip olmuştur. Birinci Dünya Savaşı'ndan galip ayrılan Fransa, savaşta verilen kayıplardan ötürü nüfus oranları düşmüş, savaş ekonomisi kötü etkilenmiştir.

Savaş sırasında en verimli tarımsal arazileri Almanlar tarafından tahrip edilmiştir. Fransa nüfusu ve ekonomisi daha çok Paris çevresinde yoğunlaşmıştır. Endüstri daha çok büyük şehir çevrelerinde gelişmiş, kırsal kesimde ekonomik seviyede ciddi bir artış veya değişiklik meydana gelmemiştir. Fransa'da takvimler 1924 yılını gösterdiği vakitlerde dış basında barışı korumak amaçlı Briand-Kellog Paktı ve Locarno Paktı ile Dünya barışına katkıda bulunulmuştur. 1929 Dünya Ekonomik krizinden Fransa olumsuz etkilenmiştir. 1930'lu yıllar nispeten daha iyi geçmiştir. 1930-1935 yılları arasında kırsal bölgelerde herhangi bir reform yapılmadığı için ciddi anlamda ekonomik sorunlar yaşanmıştır. Tarımsal ürünlerden elde edilen verimlerde düşüş meydana geldikçe alım gücünde de azalma meydana gelmiştir. Ekonomide dengesizlikler ortaya çıkınca para biriminin değerinde de düşüş meydana gelmiştir.

Reynaud ve Blum gibi siyasetçiler önlem amaçlı devalüasyonu destekleyince tepki almışlardır. İhracat oranlarında düşüşler meydana gelmiştir. Ekonomik anlamda iki savaş arası dönemde ciddi anlamda bir reform yapılmamıştır. Kırsal bölgelerde yaşayan insanların refah düzeylerini iyileştirmek amaçlı bir atılım ortaya çıkmamıştır.

Siyasi anlamda savaş öncesi dönemde iktidar ve muhalefet arasında uzlaşma sağlanamadığı için farklı görüşlere sahip partilerden kaynaklı siyasi istikrarsızlık yaşanmıştır. Radikalciler, muhafazakârlar ve sol görüşlü partiler mevcuttur. Sol partililer ve faşistler arasında sık sık çatışmalar meydana gelmiştir. 1934 yılında Paris'te Chiappe ve çeşitli politikacılar suç ortaklığı içinde yüzlerce milyon franklık özel ve kamu parasını çaldığı kanıtlanan sahtekâr Stavisky çevresinde toplanmıştır. Stavisky şüpheli bir şekilde intihar edince Chiappe, Daladier tarafından işten atılmıştır. Yolsuzluklar ve siyasi istikrarsızlık hat safhadaydı. Sol görüşlü bir partinin iktidarda olduğu bu yıl yaşanan yolsuzluk olayı sonrası faşistler harekete geçerek eylemler düzenlemişlerdir. 1934 yılında 40 bine yakın faşist Place de Concorde toplanıp sloganlar atarak meydana çatışmalara neden olmuştur. Yüzlerce kişinin yaralandığı

olay sonrası Daladier hükümeti istifa etmiştir. İşçi grevlerinin yaşandığı bu yıllarda, iki sendika kongre ile birleşmiş ve Komünist Parti'sinin desteğiyle 12 Şubat'ta grevleri örgütlemiştir. Grev çağrısına Fransa'nın her yerinden çok güçlü katılım gerçekleşmiştir. 4 milyon 500 bine yakın işçi fabrikaları ter etmiştir. Bir milyondan fazlası gösteriye katılmış, sadece Paris'te 150 bin işçi sınıfı, faşistlere karşı güçlü bir direniş göstermiştir. Fransa'nın her yerinde birleşik eylem komiteleri oluşturulmuş ve Halk Cephesi'nin temelleri atılmıştır. Yazılarından görüldüğü üzere sol yükselişte olsa da faşistlerle çatışmalar ve işçi grevleri yaşanmaktaydı. İtalya ve Almanya'da totaliter rejimler kurulup Fransa'da faşist gösteriler artınca sol partiler birleşerek Halk Cephesi bünyesinde birleştiler. 1936 seçiminde Sol Parti iktidara geldi. Halk Cephesi Lideri Léon Blum ilk Yahudi ve ilk Sosyalist Parti yetkilisi olarak Fransa'da iktidara geldi. Léon döneminde işçi grevleri devam etmiş, grevler son bulmayınca işçilerle antlaşma yoluna gidilmiş, Matignon Antlaşması ile çalışma saatleri düzenlenmiştir. 1939 yılında Halk Cephesi yükselişteydi. Léon iktidar olduğunda ise İspanya'da faşist parti taraftarları yükselişe geçmiştir.

İspanya'daki sosyalist gruplar Fransa'dan yardım istemiştir. Léon bunu kabul etmeyerek bu durumu devletin kendi iç meselesi olarak değerlendirmiştir. Kabinesinde görevli Hava Kuvvetlerinden sorumlu isim, Pierre Cot'un gizlice Brezilya ve Arjantin'e savaş malzemesi gönderir gibi İspanya'ya da yardım gönderdiği iddalar arasındadır. Pierre Cot bu durumdan kaynaklı çok sonradan Riom'da gıyaben yargılanmıştır. İspanya hükümetinde ise Hitler ve Mussoli'nin yardımı sonrasında Franco hükümeti kurulmuştur. 13 Mart 1938'de Chautemps uluslararası sorunlarda oldukça zayıf davranmasından kaynaklı yerini Leon Blum'a bırakmıştır. Blum, sol partideki radikalleri bölmek isteyen sağ kanattakilerin mali baskısına, eleştirilerine maruz kalmıştır. Eleştirmenlerin başında Pierre Laval, Paul Etienne Flandin gelmekteydi. Bunlar üstü kapalı olarak Parleментар hükümetin baskı altına alınmasını ve sendikaların kapatılmamasını istiyorlardı. Bu tarz önlemler iki yıl sonra Vichy hükümeti tarafından alınan önlemlerden olmuştur. Nisan ayında Daladier, Blum'u manipüle ederek yerine geçmiştir. Kararsız burjuvazi ve liberal merkez gericiilerin olduğu tarafına geçmiştir. Sosyalistler bilerek ya da bilemeyerek Fransız ve İngiliz kapitalizminin çıkarlarına hizmet eden ajanları konumuna düşmüş gibi davranıyorlardı. 14 Kasım'da Daladier Halk Cephesinin pek çok kararnamesini iptal etmiştir. Bütçeyi

dengeleme bahanesiyle haftada 40 saat mesaiyi kaldıran bir decret-loi çıkarmıştır. Halk cephesinin çökmesinde etkili olan birçok isim sonradan Vichy Dönemi iktidara gelecek isimlerden oluşmaktadır. İki savaş arası dönemde Fransa'da toplumsal ve siyasal anlamda çok fazla karışıklıklar mevcut olsa da; *En azından sinema ve popüler müzik, gündelik yaşamın sıkıntılarından kaçmak için nispeten ucuz imkânlar sağlamaktaydı. Edith Piaf ile Charles Trenet'in şarkıları, René Clair ile Marcel Pagnol'un yönettiği dram ve aşk zevklerine hitap eden filmler veya komedyen Fernandel'in oynadığı filmler büyük başarılar elde etti. Bununla birlikte entelektüellerin genellikle çocuksu olmakla eleştirdiği 42'nd Street(1933;42 cadde) Broadway Melody(1936;Broadway Melodisi) ve Snow White (1938;Pamuk Prenses) gibi ithal Amerikan filmleri, hayal gücü kıt yerli ürünlerle karşılaştırıldığında, daha büyük ticari başarılar elde etmişti.*⁴ Bu dönemin popüler isimlerinin Fransa'da toplumsal ve siyasal anlamda düşüncelere hâkim olduğu görülmektedir. Genel itibarıyla siyasetçiler durumun farkında olsalar da yaşananlara kayıtsız kalmışlardır. Bu durum daha çok karışıklığa neden olduğu için farklı partilerin ortaya çıkmasında büyük rol oynamıştır. İki Savaş arası dönemde 42 farklı hükümet kurulmuştur. Bunların her biri ortalama altı ay iktidara kalmış, hiçbirisi uzun vadeli bir perspektif oluşturmayı başaramamıştır. Fransa'da siyasi istikrarsızlığın had safhada olması reformlar yapılmasını da engelliyordu. Toplumda var olan fikir ayrılıkları seçmeyi, seçilmeyi de aynı derecede güç hale getirmiştir. 1938 yılı Léon iktidarının yerini Daladier almış, Daladier Dönemi Münih Antlaşması imzalanmış ve yatıştırma politikası benimsenmiştir. İç politikada ise komünist karşıtlığı ve yasakların başladığı dönem olmuştur. L'humanité gazetesi tirajı en yüksek basımlardan olmasına rağmen yayını yasaklanmış komünist tutuklamalar başlamıştır. 23 Ağustos 1939 Molotov-Ribbentrop Antlaşması sonrası Fransa'da komünizm karşıtlığı artmıştır. Hitler ve Stalin'in Polonya topraklarını aralarında bölüştüğü antlaşma sonrası Hitlerin 1 Eylül 1939'da Polonya'yı işgal etmesi ile savaşı başlamıştır. Fransa, 3 Eylül 1939'da Almanya'ya savaş ilan etmesi ile savaşa dâhil olmuştur.

⁴ Roger, Price, Fransa'nın Kısa Tarihi, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Şubat 2000, 260.

1. SAVAŞIN BAŞLAMASI VE İLK YILLARINDA LE FIGARO GAZETESİNE YANSIMASIMALAR

1 Eylül'de saldırı emrine uyanan Alman askerleri Polonya işgaline başlamıştır. Himmler'in düşüncesinin eseri bir tür savaş oyunu olan Gleiwitz radyo vericisine sahte Polonya üniforması giymiş hükümlülerin saldırması ile plan devreye girmiştir. Bu yanlış durdurmak isteyen kişiler susturulmuştur. Führer'in emri uygulanmaya başlanmıştır. Alman radyosundan yapılan açıklamalarda: *Alman toprakları saldırıya uğradığı Polonya'daki Alman azınlığı katliama uğradı artık Alman ordusu duruma el koymak zorundadır.*⁵ Savaş ilanı söz konusu değildi, sadece bir tür cezalandırma harekâtına olarak başlamıştır. Harekât bu şekilde başladı, bir dünya savaşı ile sonuçlandı.

Fransa basının en önde gelen gazetelerinden Le Figaro gazetesinin 1 Eylül sayısında bu durum şu şekilde izah edildi: *Berlin radyo alıcısı dün akşam 20.30 sonrasındaki yayında Britanya hükümeti, tartışmalı sorunlar için Almanya ve Polonya arasında arabuluculuk yapmak amacıyla 28 Ağustos 1939 kendi notunda açıkladı. Britanya hükümeti devam eden olayların ve Avrupa'daki genel gerginliğin varlığında bu yolun aciliyetini kendi tarafında anladığından hiç şüphe bırakmadı. Alman hükümeti 29 Ağustos 1939'daki cevabında, Polonya hükümetinin genel olarak bir anlaşma konusunda kuşkulu yaklaşmakta ama barış için Britanya hükümetinin ayrıcalıklı önerisini kabul edebilir. Alman hükümeti mevcut tüm koşulları dikkate alarak bir felaketten kaçınmak için her durumda hızlı ve gecikmeden hareket etmenin gerekli olduğunu notunda belirtmeyi gerekli bulmuş. Polonya hükümeti temsilcisini yalnızca tartışmak için değil, aynı zamanda müzakereleri yürütmek ve onları sonuçlandırmak için 30 Ağustos 1939'a kadar kabul etmeye hazır olduğunu ilan etti.*⁶ Aynı gün devamındaki yazılarda: *Yeni Alman açıklaması Reich hükümeti, yetkili bir Polonyalı şahsiyetin gelişine ilişkin bir bildirim yerine bir yanıt olarak Polonya seferberliği haberini aldı. Ve yalnızca 30 Ağustos 1939 gece yarısı civarında yazılmış bir tür terim olduğunu güvence altına alıp daha ziyade generaller, Britanya hükümetin müzakereleri başlatmasına hazır olduğunu söyledi. Reich hükümeti tarafından*

⁵ Yener, Tevfik, 2. Dünya Savaşı Ansiklopedisi, Yener Ansiklopedisi Yayınları, İstanbul.

⁶ Le Figaro, 1 Eylül 1939.

*beklenen Polonya müzakerelerinin olası temellerine ilişkin anlayışı yerine getirilmedi ancak diğer yandan İngiliz hükümeti Almanya Polonya arasındaki doğrudan müzakereler yapılması lehine oldu. Reich Dışişleri Bakanı Von Ribbentrop son İngiliz açıklamalarında Polonya en yüksek temsilcisinin gelmesi durumunda müzakereler için bir temel olarak planlanan Alman tekliflerinin metninin tam iletişimini teslim etti.*⁷Bu durumun farkında olan Reich hükümeti, Polonya'nın alınması konusunda herhangi bir pürüzle karşılaşmamak için diplomasi yoluyla İngiltere ve Fransa'nın oyalandığı fikrindeydi. Sorunu diğer devletlere sıçratmadan Almanya ve Polonya arasında bir problem olarak kalmasını istemiş, bu yüzden de bir dizi diplomatik hamleyle diğer devletleri bu durumun dışında tutmaya çalışmıştır. Öte yandan Britanya ve Fransa'da bu durumun yarattığı tedirginlikten kaynaklı önlem almaya başlanmıştır. Britanya düzenli ordudan ek yedek askerleri geri çağırmaya karar verdi. Amiral derhal B ve D sınıfı filodan yedek askerleri çağırdı. Paris'te bir bakanlar kurulu Élysée akşam saatlerinde toplandı.⁸Bu durum Britanya ve Fransa'da tedirginliğe yol açtığından hükümet, yedek askeri birliklerizaman zaman toplama kararı aldı. Elysée'de sürekli toplantılar yapılmasından da bu durum görülmektedir.

Almanya'nın Polonya'ya saldırısı basında genişçe yer almıştı, Almanya Polonya'ya savaş ilanı olmadan saldırdı. Tüm sınırlarda düşmanlıklar başladı. Fransa ve Büyük Britanya genel seferberlik kararı çıkardı. Alman halkı tarafından temsil edilen Avrupa ve insani değerler düşünüldüğünde Adolf Hitler'in suçunu işlemek için yaptığı aldatmaca ve adaletin inceltilmesi karşısında utanç içinde kalır. Polonya'ya bir anlaşma Danzig'den sorular? "Koridor" ve azınlıklar Alman radyosunun üslerinde bilinen perşembe gecesi. Büyükelçi Polonya'dan Berlin'e, bu haber açıklandığında, kendini Wilhelmstrasse'de sundu açıklama, makbuz ve telefon hattı Varşova ile kesildi. Dün, Avam Kamarası'nda Mr. Chamberlain, bu gerçekler hakkında ezici ayrıntıları verdi. Almanya tarafından olduğunu doğruladı devletin radyosu Londra, Paris'inki gibi öğrenmişti. Reich'in alınan pratik önerilerisenaryo şimdi daha da açık. Tarihi 1 Eylül hiç şüphe yok askeri olarak çözüldü Polonya'ya saldırı. Yerleşim planıPolonya tarafından geri püskürtüldü. Yani çoğu dinleyenlerin bu o akşam izlenimi vardibir olasılık ortaya çıktı belki barış içinde çözülür

⁷ Le Figaro, 1 Eylül 1939.

⁸ Le Figaro, 1 Eylül 1939.

*anlaşmazlık. Aynı hava durumu, askeri siparişler şafak vakti Alman ordularının harekete geçmesi için verildi.*⁹ Le Figaro'ya göre, Almanya'nın Polonya'ya saldırısı tüm planları açıklığa kavuşturduğu gibi, Almanların Danzig Bölgesi'ndeki emellerini de netleştirmiştir. Daha öncede Danzig Limanı'nın olduğu bölgede Polonya'dan toprak parçası isteği, Polonya tarafından reddedilmiştir. Doğu Prusya ile Almanya arasında kara bağlantısı sağlayan bu bölge, Polonya'nın Baltık Limanı'na açılan ayağı olması yönüyle stratejik potansiyeli yüksek bir yer olmasını sağlamıştır. Birinci Dünya Savaşı sonrası Versay Antlaşması ile Almanya'dan alınmış olan bu bölge nüfus yoğunluğu olarak Almanların çoğunlukta yaşadığı bir yerdi. Polonya'ya yapılan saldırıların ilk olarak bu bölgeden başlaması, Hitler'in bu bölgedeki emellerini göstermiştir. Almanya, gerçekleştirdiği bu hamle sonrası Fransa ve İngiltere'yi karşısına alacağını bilmesine rağmen işgal planına başlatmıştı. Böylelikle savaş kaçınılmaz hale gelmişti. *Fransa ve İngiltere Almanya ile savaş halindeler. İki büyük adım atılmıştı. Son tarihler tamamlandı. Saat 11.00'de, Fransa için saat 17.00'de Alman planı Polonya'ya karşı.*¹⁰ Böylelikle İngiltere ve Fransa da savaşa dâhil olmuştur. Karşılıklı savaş ilanları sonrası taraflar belirlenmiştir. 11 Eylül 1939 sayılı yazıda Kanada hükümeti, Mackenzie King'in Almanya'ya savaş ilanı ile Kanada da savaşta dâhil olmuştur ve saflar artık belirginleşmeye başlamıştır.

Yapılan açıklamalarda Roosevelt'in tarafsızlık ilanı dikkat çekiciydi. Herhangi bir savaş ilanı söz konusu olmasa da Polonya işgali konusunda bu durumu kınadıklarını belirten açıklamalara Le Figaro'da yer verilmiştir. Fransa, Polonya'nın işgali sonrası Daladier Kabinesi barışçıl açıklamalarda bulunmuştur. Ayrıca Polonya, işgalini kınadıklarını belirtip Hitler'i bu konuda eleştirmişlerdir. Kabine üyesi, *Bay Herriot: Avusturya'yı ortadan kaldıran, Antik dünyayı sürgünlerle, Çekleri şehit eden adam, bir kez daha brateliti ve dörtlü karışımı bir kuvvete başvurdu. Fransa, tehlikede yorgun bir kafa ve temiz bir vicdanla yaklaşıyor. Bir ailenin fertleri gibi toplanalım, vatanımızı korumakla yükümlü ve şerefli olan hükümetin etrafında toplanalım.*¹¹ Bu açıklamasından Fransa tarafından işgalin kınandığı görülmektedir. Bay Herriot aynı zamanda birliktelik çağrısında bulunmuştur.

⁹ Le Figaro, 2 Eylül 1939.

¹⁰ Le Figaro, 4 Eylül 1939.

¹¹ Le Figaro, 3 Eylül 1939.

Polonya işgaline karşı gösterilen tepkilerin ve safların belirginleşmesinin yanı sıra yeni kurulmuş olan ve henüz savaşa hazır olmayan Polonya ordusu modernize edilmemişti. Topların atlı birliklerle taşınmasının yanı sıra ağır makinalı birlikler, uçaksavarlar veya denizaltıları da yoktu. Bu durum Alman ordusu karşında direnmesini daha da güç hâle getirmiştir. Le Figaro'da yapılmış açıklamalara göre, Polonya işgali krizi iç ve dış basın konusunda birçok ülkede karmaşaya ve korkuya neden olmuştur. İngiltere'de savaş kabinesinin kurulması ve Winston Churchill, Anthony Eden'in kabineye dâhil olması; Fransa'da ise, sefer hazırlığı Daladier ve kabinesi eşliğinde yapılan görüşmelerden bu durum görülebilmektedir.

Polonya'da ise Alman ordularının Varşova'yı bombalama haberleri Le Figaro'nun manşetlerinde genişçe yer bulmuştur. 17 Eylül basın bülteninde yaklaşık 200 bombanın atıldığı Varşova'da çok büyük yıkımlar meydana gelmiştir. Polonya, tek başına verdiği mücadeleye rağmen çok büyük bir direniş göstermiştir. Güçlü ve modernize bir ordusunun olmaması, ikmal eksikliği ve stratejik hatalar yapılmasından kaynaklı verilen kayıplar artış göstermiştir. 18 Eylül sonrası bu durumu daha güç hale getiren Sovyet askerleri, iki farklı bölgeden Polonya'ya karşı saldırıya geçmiştir. Le Figaro'ya yansıyan demeçlerde Moskova, Polonya topraklarındaki Rus azınlıkları korumak istediğini iddia ettiğine yer verilmiştir. Sovyetler, işgal planına ortak olmuştur. Bu durum Polonya'nın savunmasını daha da güç hâle getirmiştir.

Sovyetlerin Polonya işgali, 1939 Ağustos ayında tam olarak çözümlenemeyen Ribbentrop-Molotov görüşlerinin neden yapıldığına da açıklık getirmesinin yanı sıra işgal planında Hitlerin de yalnız olmadığı göstermiştir. Polonya ise çatışmalar devam ederken 25 Eylül'de Alman ağır topçuları tarafından Varşova'nın tekrar hava saldırılarına maruz kalması nedeniyle birçok sivil ölümleri meydana gelmiştir. Polonya işgalinde diğer devletler tarafından herhangi bir maddi yardım söz konusu olmamasına karşın manşetlerde manevi desteğe fazlaca yer verilmiştir.

Le Figaro eylül sayılarında; Fransa Genelkurmay Başkanı Gamelin, Polonya Genelkurmay Başkanı Edward Rydz-Śmigły'ye gönderdiği mesajlarda sık sık moral vermiştir. Fransa'nın her zaman yanlarında olduğunu, verdikleri bu mücadeleden dolayı Polonya'yı çok takdir ettiklerini belirten açıklamalarda bulunmuştur. Lakin sadece manevi desteğin yeterli olmayacağı açıktı. 27 Eylül' de Polonya teslim olmak zorunda kalmıştır.

Berlin, 27 Eylül D.N.B. Alman Yüksek Komutanlığı tarafından yayınlanan resmi açıklamaya göre *Varşova'nın kayıtsız şartsız teslim olduğunu beyan eder ve Alman ajansı, teslimin muhtemelen cuma günü yapılacağını da ekliyor.*¹² Eylül ayı boyunca çok güçlü bir direniş gösteren Polonya ağır bombardıman saldırıları ve sivil ölümleri sonrası kayıtsız şartsız Almanya'ya teslim olduğunu açıklamıştır. Polonya'nın 36 bine yakın yaralı ile çok büyük kayıplar verdiği bilgisi Le Figaro'da yer almıştır. Hitler, Kendisine Genelkurmay Başkanı General Keitel ve Gizli Polis Şefi Himmlereşlik etti. Varışında General Brauchitsch ve Polonya'daki çeşitli silahların komutanları tarafından karşılanmıştır.¹³ Yazılarında görüldüğü üzere Polonya, teslim olduktan sonra Hitler'in Varşova ziyareti gerçekleşmiştir.

1.1. Polonya Savaşı'nın Yansımaları

Polonya savaşı sonrası ekonomik problemlerin önüne geçmek için önlem alınmıştır. Fransa tarafından konuyla ilgili yapılan açıklamalarda Georges Mandel: *Fransa'nın savaşı yerli halkların savaşıdır özgürlük, haysiyet ve insana saygı için kutsal bir savaştır dedi. Bay Georges Mandel, dün bir radyo yayınında sömürge imparatorluğumuzun takdire şayan çabasını şöyle dile getirdi: Bu dedi Bakan, insan ve ham maddelerdeki muazzam kaynaklarıyla, gerçek gücümüzün en emin unsurlarından biri olan kolonileri oluşturur ve en azından denizasırlı nüfuslarımıza karşı ciddi bir adaletsizlik olur. Son iki aydır metropole getirdikleri önemli yardımı bildirmek için. Bay Mandel, kolonilerin valilerinin koyabildiğini belirtiyor. Genel arzın emrinde, eylül ayı başından itibaren 1.600.000 ton hububat, 1 milyon 100.000 ton yağlı tohum, 800.000 ton odun, kömür, kauçuk ve bunun kadar et, kakao, çay, muz, şeker sadece bu yıl için, son savaşın elli ayı boyunca teslim edilenlerin tamamından çok daha üstün. Büyük bir sömürge rezervi yapmış olacağız. İlgili taraflar bunu istiyor, Çinhindi'nde, Madagaskar'da, Kara Afrika'da ve Togo ve Kamerun'un mandası altındaki bölgelerde binlerce kişi tarafından talep ediliyor. Şefler, Fransız makamlarına bizim bayraklarımız altında hizmet etme lütfunu vermeleri için yalvarıyorlar.*¹⁴ Kolonilerden sorumlu Bakan Georges'in açıklamalarından görüldüğü üzere Fransa'nın savaşa dahil olması önemli bir durum olarak değerlendirilmiştir.

¹² Le Figaro, 28 Eylül 1939.

¹³ Le Figaro, 6 Ekim 1939.

¹⁴ Le Figaro, 9 Ekim 1939.

Kolonilerden elde edilen ürünlerin bilgisini paylaşan bakan bu konuda Fransa'nın iyi bir konumda olduğunu belirtmiştir. Savaşı kazanmanın önemine de kutsallık atfedildiği görülmektedir.

Fransa hükümeti; Polonya savaşı sonrası Daladier ise radyoda yaptığı konuşmada değerlendirmesinde savaşı sürdürme kararlılığından bahsetmiştir. Radyo konuşmasında: *Kesin bir güvenlik garantisi elde etmek için savaşıyoruz ve savaşımaya devam edeceğiz. Büyük Britanya ve Fransa okyanusun efendileridir. Ve tarihin deneyimlerinden bilirsiniz ki denizleri elinde tutanlar er ya da geç zafere ulaşırlar. Fransa işçilerini, onları aldatmak ve ihanet etmek isteyen adamlarla karıştırmayı asla düşünmeyeceğiz. Gerçekten barış isteseydik, isyankar vicdanları yatıştırmak, güç ihlallerini düzeltmek, tüm halkların hak ve çıkarlarını dürüstçe uzlaştırmak zorunda kalırdık...Ulusların güvenliğinin sadece karşılıklı garantileredayanamayacağını anlamalıyız. Tüm hakimiyet girişimlerine karşı bir bariyer dikmek... Toprak fetihlerinin fatihlere esenlik getirmesinin zamanının geçtiği anlaşılmalı.*¹⁵ Radyo konuşmasından da anlaşıldığı üzere Daladier savaşa artık devam edeceklerini belirtip bu konuda kararlılığını dile getirmiştir. Radyoda yaptığı konuşmasından sonraki gün bültende yer alan bilgilerde: Londra, Brüksel, Bükreş, Budapeşte, Vatikan, Amsterdam, Türkiye, Washintong, Belgrad çevrelerinden konuşmanın çok beğenildiği ve olumlu tepkiler ile karşılandığı belirtilmiştir.

Teçhizat ve savaş hazırlıkları konusunda ise Fransız Havacılık Bakanının açıklamalarına yer verilmiştir. Guy La Chambre'nin, *Artık avcılarımızın Alman avcı uçaklarını geçtiğine dair şüphe yok. Güzel, daha kullanışlı olan cihazlarımız daha yüksek net ateş gücüne sahiptir. Mürettebat oldukça eğitilmiş. Mutlaka birkaç ay boyunca hizmette materyal kullanan gözlemciler bile görevlerini her zaman tam bir başarı ile yerine getirdiler. Hava Bakanı tarafından üretim hızlanmasının komisyon üyelerine de tam memnuniyet sağladığı için verilen detaylar paylaşılmıştır. Bay Daladier, geçen akşam mikrofonun önünde, Büyük Britanya ve Fransa'nın denizlerin ustaları olduğunu söyledi.*¹⁶ Savaş için hazırlık yapıldığı silahlandırma ve eğitim konusunda hava kuvvetlerinin iyi durumda olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Britanya Hükümeti ile bu konuda tam bir uzlaşma içerisinde olduklarını görülmüştür. Avam

¹⁵ Le Figaro, 11 Ekim 1939.

¹⁶ Le Figaro, 13 Ekim 1939.

Kamarasından Neville Chamberlain *İngiliz ve Fransız Hükümetleri, savaş amaçları konusunda tamber anlaşma içindedirler.*¹⁷ Yansıyan açıklamalarda Britanya ve Fransa bu konuda tam bir uzlaşmayla hareket ettiklerigörülmektedir.

Fransa’da siyasi liderler Polonya savaşını bitimi konusunda kararlılıklarını dile getirmiş olsalar da iç politikada farklı durumlar yaşanmıştır. Hükümet komünist yayınları yasaklamıştır. Halkın içerisinde ise korku ve panik havası vardır. 27 Eylül 1939’da Bakanlar Kurulunun Elysée’de Bay Albert Lebrun’un ve Daladier’in katılımıyla toplanmıştır. Kabine, Fransa İçişleri Bakanı Albert Sarraut tarafından sunulan kanun hükmünde kararnameleri imzalamıştır. Komünist Partinin feshine, komünist yayınların yasaklandığına dair bilgiler mevcuttur. Savaş sürecinde birçok gazeteyle sansür konulduğu bilinen bir durum olmasına rağmen yasaklandığı da açık bir şekilde görünmektedir. 9 Ekim 1939 sayıları incelendiğinde Eski Komünist İşçi ve Köylü Grubundan 35 milletvekilinin tutuklandığı bilgisi iç politikada komünist karşıtı bir durumun söz konusu olduğunu göstermektedir. Savaş öncesi süreçte Fransa’da var olan siyasi istikrarsızlıkları nasıl çözümleyeceğini henüz bilemeyen politikacılar bu süreçte de aynı hataları yaptıkları görülmektedir. Politikacılar sansürler, tutuklamalar ile bu durumu önleyeceklerini düşünmüşlerdir. İç politikadaki karmaşıklıklar, savaşın artık kaçınılmaz olduğu gerçeği hükümetlerde ve halkta büyük korkulara sebebiyet vermiştir. Bu durum Le Figaro’da yer alan yazılarda, ordu kısmında sürekli bir hazırlık yapıldığı, askerin cephede bulunduğu, ikmallerin yapılmasından da anlaşılmaktadır. Fransa’da: Paris, Nancy, Lille, Le Havre, Marsilya ve Toulon’da uyarı sirenlerinin çaldığı ama hiçbir hava saldırısı gerçekleşmediği belirtilmiştir. Olası hava saldırıları için halkın sığınaklara inmesi gerektiğini belirten köşe yazılarına genişçe yer verilmiştir. Paris’te en çok satılan malzemelerin elektrik lambaları, bavullar ve klasörler olması insanların savaş nedeniyle önlemler aldığını göstermektedir. Olası gaz saldırılana ilişkin köşe yazılarında ‘Pencereleri, gaz ve elektriğinizi kapatın. Maskenizi takarak sığınaklara geçin sığınaklarda sigara içmeyin ve hayvanları sığınağa indirmeyin, uyarı seslerine kadar yerlerinizden ayrılmayın!’ Benzeri yazılar ile halkbilinçlendirilmiştir. *Parisliler dikkatli olun! uyarı sinyalinde önce ateş edebilirPolis merkezi iletişim kurar: Askeri makam, belirli durumlarda ve uyarı sayısını azaltmak için, halka uyarı yapılmadan, şüpheli bir uçağa uçaksavar*

¹⁷ Le Figaro, 10 Ekim 1939.

savunmasının çağrılabilirliğini bildirir. Bu durumda ve kaza (şarapnel) riskinden kaçınmak için halkın sokaklara park etmemesi tavsiye edilir.¹⁸ Olası yaşanabilecek kazaların önüne geçilmeye çalışılmıştır. Benzer bir durum Britanya’da da görülmüştür. Güvenlik nedenleriyle, şunları yapmalıyız: tehlikeli hayvanların, bir bombardımandan kurtarabileceğini söyledi. Ekonomik nedenlerle, gerekli çok yiyenleri uzaklaştırın. Hayvanat bahçesindeki tüm sürüngenler aynı anda kurban edildigeyik yavrusu kursaal da aslanlar, kaplanlar, kurtlar... Öte yandan, iki ünlü pandanın kurtulması, son derece nadir olmalarına borçluydu. Onları kasalar içine koyduk ve bir tatil için yola çıktık bulundukları ülkeye doğru.¹⁹ Londra’da hayvanat bahçesinde olası saldırı sonrası vahşi hayvanların ve sürüngenlerin kurtulmasından endişelenildiği için hayvanların yok edildiği belirtilmiştir. Hayvanlardan sadece nesli tükenmekte olan iki pandanın korunduğu haberi aynı panik havasının Britanya’da da var olduğunu göstermektedir. İngiltere Kraliçesi askerler için çalıştığında, Kraliçe Elizabeth haftada iki kez Buckingham’ın mavi salonunda bir dikiş atölyesine dönüştürülen saray görevlilerinin kadınlarını bir araya getiriyor ve pansuman ve bluzlar yapmak için aralarında çalışıyor.²⁰ Britanya tarafından yapılan haberlerden görüldüğü üzere savaşın kaçınılmazlığı endişeye neden olmuştur. Olası durumlarda, kaza ve ihtiyaç eksikliklerinin önüne geçmek için önlemler alınmıştır. Almanlar tarafından işgal edilen bölgelerde ise Yahudiler irtica etmeye başlamıştır. Ünlü psikanalist Sigmund Freud’un ölüm haberi manşetlerde yer almıştır. 83 yaşında Londra’da öldüğüne yer veren Le Figaro psikanalist Freud’un, Viyana’dan Paris’e sonrada Londra’ya gittiği bilgisine yer vermiştir. Hitler’in Gestaposunun zulmünden korunmaya çalışan birçok Yahudi kökenli bilim adamı ve sivil bu dönemlerde işgal altındaki bölgelerden kaçmaya çalışmıştır. Bu durum savaşın bir başka boyutunu da gözler önüne sermektedir.

1.1.1. 1939 Yılı Olayları ve Diplomatik Faaliyetler

1939 Eylül sonu cephede devam eden süreçte Polonya’nın 27 Eylül teslimiyeti sonrası diplomatik faaliyetler, paylaşım krizleri ve bu durumu kınadıklarını belirten açıklama haberleri yer almıştır. Yirmi beş yıl sonra, aynı propagandaya ve aynı

¹⁸ Le Figaro, 18 Ekim 1939.

¹⁹ Le Figaro, 9 Eylül 1939.

²⁰ Le Figaro, 25 Ekim 1939.

*topyekûn savaş süreçlerine tanık oluyoruz. Lusiana'nın torpidolanmasından bir gün sonra, Amiral von Tirpits tarafsızlar arasında onu torununun kucagında tasvir eden bir kartpostal dağıttı. Çocuklara çok düşkündüm... Nazi liderleri anne ve cana yakın Almanya temasını işlediler. Ama Varşovalı çocukları makineli tüfekle vurdular ve açık denizde kadın ve çocuklarla dolu tekneleri terk ettiler.*²¹ Almanya'nın gerçekleştirdiği Lusiana gemisinin torpidolanması ve Polonya savaşı eleştirilmiştir.5 Ekim'de Polonya savaşının son bulması sonrası delegelerinin görüşmeleri sıklaşmıştır. Sovyetler Baltık ülkeleri ve Almanya arasında yoğun bir görüşme trafiği yaşanmıştır. Le Figaro'ya göre; İşgal sırasının Finlandiya'ya geldiği üzerine yapılan öngörüler mevcuttur. Estonya, Finlandiya ile görüşmeler ve Sovyetlerin bu toprakları işgal edeceğine dair yazılar ekim ayında çok fazla yer almıştır. Bu durum işgal sırasının Finlandiya'ya geldiği tahminlerini güçlendirmiştir. İsviçre'de bu durumdan kaynaklı önlemler alınmaya başlanmıştır. Finlandiya'da ise tahliyeler başlamış, bazı günler okullar kapatılmıştır. Finlandiya hükümeti olası işgale karşı halkı bilinçlendirmeye çalıştığı da yer alan detaylar arasındadır.

Almanya ve Sovyetler işgal konusunda herhangi bir geri adım atmamıştır. Bu durumdan kaynaklı görüşme gerçekleştiren Daladier ve Chamberlain yaptıkları açıklamalarda olası barış gibi bir durumun söz konusu olmadığı belirtmiştir. Ekim ayı boyunca devam eden müttefik arayışları ve diplomasi kasım ayında yerini saldırı haberlerine bırakmıştır. Savaş; sınırdaki düşmanlıklar, diplomatik krizler, kara, deniz ve havadan yürütülen operasyonlar ile Le Figaro'da genişçe yer almıştır. Almanya sadece Polonya'da değil farklı bölgelerde ihlallere başlamıştır. İngiliz Athenia gemisinin Alman denizcileri tarafından torpido ile batırılması birçok can kaybına neden olmuş ve bu durum manşetlerde yer edinmiştir. Denizlerde devam eden saldırılarda gemiler, kruvazörler batırılmış karşılıklı casusluk faaliyetleri ve düşen keşif uçakları haberleri gündemde genişçe yer almıştır.

Çatışma haberleri ve Alman saldırıları kasım ayının başında, İskoçya üzerinde keşif uçuşu yapmaya çalışan bir Alman uçağı, İngiliz savaş uçakları tarafından Dalkeith'in doğusuna inmek zorunda kaldığına yer verilmiştir. Bu uçakta dört kişilik mürettebatın olduğu tespit edilmiş. Bunlardan ikisi öldüğü, diğerinin yaralandığı belirtilmiştir. Pilot yara almadan kurtulduğu için iki mahkum Edinburgh'a

²¹ Le Figaro, 22 Ekim 1939.

götürülmüştür. Karşılıklı düşen uçak ve batırılan gemi haberleri bültenlerde genişçe yer almıştır. Almanya yönelik basın haberlerin ise Almanya sınırları, 20 Kasım Gestapo'nun emrettiği öğrencilerin infaz sayısı 120 olacaktı. Diğer binlerce aydın Almanya'ya sınır dışı edilecekti, çoğunluğu toplama kamplarında tutulacaktı. Budapeşte'den alınan mesajlar, son üç haftadaki gösterilerinin ölçeğinin Naziler için gerçek bir sürpriz olduğunu belirtilmiş. İşgalin başlangıcından itibaren kararlaştırılan katı tedbirlerin her türlü direnme iradesini öldürdüğüne inanıyorlardı. Ne pahasına olursa olsun düzeni yeniden sağlamak için Prag'a, Kladno'ya ve diğer merkezlere asker göndermeleri bir panik ruhu içinde olduklarını göstermiştir. Eylül ayından bu yana Moldau nehrinden otuzdan fazla S.S. cesedinin çıkarıldığı belirtilmiştir. Düzeni bozduğu düşünülen birçok kişi idam edilmiştir. Hitler'in iktidarı döneminde gerçekleştirdiği sert müdahaleler yazılardan da görülmektedir. Almanya'nın içerisinde yaşanan olayların yanı sıra dış politikada izlediği siyasette ise manipülasyon söz konusudur. Almanya gerçekleştirdiği işgal ve saldırıları bu dönemde basın ve radyo yoluyla inkâr edip karşı tarafı açıklamaları ile manipüle etmeye çalışmıştır. Le Figaro'da Hollanda'ya ait Simon Bolivar yolcu gemisinin batırılmasına ilişkin, Alman radyosu, *Simon Bolivar'ın ve Kuzey Denizi'nde batan diğer gemilerin İngiliz mayınlarının kurbanı olduğuna inandırmaya çalışıyor. Ayrıca iki ay önce Athenia'nın bir İngiliz denizaltısı tarafından torpido edildiğini iddia etti. Bu iddiaların ikisi de eşit derecede saçmadır ve kimse yanılmaz: Ancak Almanlar, İngiltere bu bölgelere mayın döşemediyse, İngiliz donanması tarafından oradan oldukça uzağa yerleştirilen bu makinelerin bazılarının bozulduğunu iddia edin. Onları dibe bağlayan kablolar, akıntılar tarafından geçen gemilerin çarptığı yerlere taşınmıştır. Bütün bir mayın tarlasının bu şekilde hareket etmesi ilginç olurdu. Kanıt, söz konusu mayınların eylemlerinin en zararlı olabileceği yerlere kasıtlı olarak yerleştirilmiş olmasıdır. Ama dahası var 1907 Lahey Konferansı'nda tüm denizci devletler tarafından verilen taahhütlere göre, su altı mayınları olacak şekilde düzenlenmelidir. Herhangi bir nedenle yüzeye çıktıklarında, özellikle kabloları koptuğunda zararsızdır. İngiliz ve Fransız mayınları bu koşulu sağlıyor. Bir veya birkaç yoldan çıkarsa, hiçbir zararları olmaz.*²² Holanda'ya ait 400 kişilik yolcu gemisinin batması sonrası birçok can kaybı yaşanmıştır. Geminin hangi devletin saldırısı ile batırıldığı belirlenememiştir. Geminin

²² Le Figaro, 21 Kasım 1939.

Almanya tarafından torpillendiği düşünölmüş ama Almanlar bu durumu inkâr edip İngiliz mayın gemisinden kaynaklı olduğunu açıklamışlardır.

Savaş; sınırdaki düşmanlıklar, diplomatik krizler, kara, deniz ve havadan yürütölen operasyonlar ile devam etmiştir. İngiliz Athenia gemisinin Alman denizcileri tarafından torpido ile batırılması birçok can kaybına neden olmuş ve manşetlerde genişçe yer edinmiştir. Denizlerde yaşanan olaylarda 28 Kasım'da üç Alman gemisi, bir Hollandalı ve bir İngiliz gemisinin karaya oturduğu paylaşılmıştır. Denizlerde süren savaşta misilleme yapılan, operasyonlarda torpido ve batan kruvazör haberleri çok fazla yer verilmiştir. *İlk önce Amiral Scheer olduğu düşünölen ve gerçekte öyle görünüyor ki Amiral Graf Spee bir Alman cep zırhlısı, dünden önceki gün üç İngiliz kruvazöründen oluşan bir tümen tarafından devre dışı bırakıldı ve Montevideo'ya sığınmak zorunda kaldı ciddi hasar.*²³ Yazıların yer aldığı olayda bir sonraki gün olaya ilişkin Alman zırhlısı Uruguay Hükümeti tarafından verilen sürenin dolmasını beklememiştir. 700 mürettebatı ve gemidekalan 31 yaralıyigemiden indirdikten sonra, saat 17.00'de demir atmış, Tacoma tankeri eşliğinde Montevideo limanından ayrılmıştır. Graf Spee Kruvazörü basında genişçe yer almıştır. *Alman zırhlısı Montevideo'nun beş mil açığında demir attı. Hemen hemen şiddetli bir patlama duyuldu. Gökyüzünde büyük bir siyah duman yükselir ve birkaç dakika sonra korsandalgalar arasında kaybolur. Montevideo'dan Buenos-Ayres'e hava yoluyla, Buenos-Ayres'ten.*²⁴ 20 Aralık Admiral Graf Spee kruvazörünün batırılması Le Figaro'ya da yansıyan önemli bir olaydır. Kaptan Langsdorff resmi Alman tebliğinde belirtildiği üzere Hitler'in emriyle gemisini havaya uçuran Graf Spee'nin komutanı, bir mektupta, teknesinin kaybolmasından sağ çıkmak istemediğini açıkladığı belirtmiştir. 21 Aralık'ta gemi kaptanı İngiliz kruvazörüyle giriştiği çarpışmada başarılı olamayınca gemidekileri tahliye edip intihar ettiğı belirtilmiş. Denizlerde Almanya'nın ilk verdiği kayıplardan Graf Spee'nin batırılması olayı önemli bir detay olarak yansımıştır. Almanya ve Britanya arasında sıcak bir çatışma olmasa da düşen keşif uçakları ve torpillenerek batırılan kruvazör haberleri 1939 sayılarında çok genişçe yer almıştır.

²³ Le Figaro, 15 Aralık 1939.

²⁴ Le Figaro, 20 Aralık 1939.

ABD’de tarafından yapılan açıklamalarda ise hâlâ tarafsızlık haberleri mevcuttur ama savaşa yönelik önlemler alındığında görülmektedir. *Tasarruf oyunu ABD’yi tarafsızlık durumuna geri döndürdü. Başkan Roosevelt Temsilciler Meclisi-Senato ortak komitesi tarafsızlık yasası metnini onayladı. Amerika Birleşik Devletleri 1940’ta inşa edebilecek 8.000 savaş uçağı ve Amerikan fabrikalarının 1941’de 10.000 askeri uçak üretebilmesi bekleniyor.*²⁵ Manşetlerde yer alan detaylardan görüldüğü üzere ABD’de savaş sanayisine ağırlık vermiştir.

Britanya ve Fransa arasında ise işbirliğinin çok iyi olduğu bu dönemde diplomatik görüşmeler sıklaşmıştır. *Yüksek savaş konseyi toplantısı bugün Londra’da yapıldı. Fransız tarafında, Başkan Daladier, General Gamelin, Amiral Darlan, General Vuillemin vardı. İngiliz tarafında: Başbakan Lord Halifax, Savunma Koordinasyon Bakanı, Havadan Sorumlu Devlet Müsteşarı. Yüksek kurul, onbiri çeyrek geçte toplandı ve askeri durumu ve gelecekteki olası gelişmeleri gözden geçirdi. Operasyonların en etkin şekilde yürütülmesi için Fransız ve İngiliz kuvvetlerinin istihdamının birleştirilmesinde izlenecek en iyi yöntem konusunda tam bir anlaşmaya varıldı. Müttefik kuvvetlerin istihdamını koordine etmede izlenecek en iyi yöntem konusunda tam bir anlaşmaya varıldı.*²⁶ Konsey toplantılarından görüldüğü üzere Britanya Fransa arasındaki dayanışma çok güçlüdür. Britanya-Fransa ittifakı sadece askeri ve siyasi anlamda değil aynı zamanda ekonomik işbirliğinde kapsıyordu. Paul Reynaud ve Sir John Simon arasındaki görüşmelerin sonunda Maliye Bakanı ve İngiliz hazinesi tarafından şu basın açıklaması yapıldı: Maliye Bakanı’nın daveti üzerine Bay Paul Reynaud, Maliye Bakanlığı temsilcileriyle birlikte 13 ve 14 Kasım tarihlerinde Londra’ya geçmiştir. İki bakan, alanlarda yakın ve sürekli işbirliğine duyulan ihtiyacı kabul etmiştir. Ekonomik ve finansal bu işbirliğini sağlamak için halihazırda var olan düzenlemeleri incelemişler. Onu korumaya ve daha da genişletmeye karar verdiler. Bazıları; genel iktisat ve maliye politikası kapsamına giren ve daha teknik nitelikte olan diğerleri tartışılmış ve tüm bu sorular üzerinde ortak bir bakış açısının varlığı tespit edilmiştir. Ekonomik anlamda da iki ülkenin beraber hareket ettiği görülmektedir.

²⁵ Le Figaro, 4 Kasım 1939.

²⁶ Le Figaro, 18 Kasım 1939.

Finlandiya ve Sovyetler konusunda ise, Molotov'un açıklamalarından dolayı diplomatik ilişkilerde tansiyon çok yüksek olmuştur. Baltık ülkelerini tehdit eden S.S.C.B'nin atakları artarak devam etmiştir. Gerçekleşen saldırı ve görüşmeler sonrası çok iyi tespit edilmiş öngörülerden birine yer veren Le Figaro: *'Birkaç gün önce zaten etkili bir Alman gazetesi, Finlandiya'nın maden rezervleri, bakır, çinko, demir, kobalt, nikel açısından zengin olduğunu belirten bir makale yayınladı. Finlerin bundan yeterince yararlanmadığını ima etti. Her şeyden önce Finlandiya'nın en büyük nikel mevduatının biri Anglo-Kanadalı gruba verildiğinden şikâyet etti.'*²⁷ Görüldüğü üzere yer altı zenginliğinden kaynaklı cezbedici yönü çok güçlü olan Finlandiya, yeni hedef alanı olarak görülmüştür. Kasım ayı sonunda S.S.C.B Finlandiya hareketi Molotov'un açıklamalarına yer verilmiştir. Moskova 29 Kasım Dışişleri Komiser Yardımcısı M. Potemkine, Moskova'da Finlandiya Bakanı'na bir nota verdiği ile başlayan yazıda, S.S.C.B'nin Finlandiya ile diplomatik ilişkileri kırma kararını açıklar: *"Fin hükümetinin S.S.C.B düşman olan politikası. S.S.C.B, devletin dış güvenliğini sağlamak için acil önlem almamızı zorunlu kıldı. Aylardır yürütülen müzakereler sonuçsuz kaldı. Bu Finlandiya tarafından sınırda ciddi provokasyonlarla doğrulandı. Sovyet hükümeti, siyasi ve ekonomik temsilcilerini Helsinki'den çekmeye karar verdi ve birliklerine her türlü ihtimale karşı hazır olmalarını emretti. Finlandiya bağımsız ve egemen bir devlet olarak. SSCB-Fin halkına yardım etmeye ve özgürlüklerini garanti etmeye hazırız."* Hükümetimizin tek amacı SSCB'nin güvenliğini sağlamak. Ve Leningrad'dan bu hedef, şu ya da bu Fin hükümetinin iyi niyetine bağlı olamaz. Bununla birlikte, bu sorunun doğru koşullar altında çözümünün, Sovyetler Birliği ile Finlandiya arasındaki iyi ilişkilerde yeni bir çağı başlatabileceğine inanıyoruz.²⁸ Le Figaro'ya göre, 28 Kasım'da Molotov'un açıklamaları Finlandiya işgali olacağı yönündeki tahminleri doğrulamıştır. İşgal öncesi diplomasiye açık olduklarını belirten Molotov, iki ülke arasında bir sorun olduğunu belirterek diğer müdahalelerin önüne geçmek istendiğini belirtmiştir.

ABD ve diğer devletler ise, S.S.C.B'yi yapacağı hamleden vazgeçirmek için diplomatik faaliyetlerde bulunmuştur. ABD hükümeti, Finlandiya-Sovyet anlaşmazlığının tırmanmasından kaynaklı diplomasi ile bu durumu çözmek için

²⁷ Le Figaro, 18 Kasım 1939.

²⁸ Le Figaro, 28 Kasım 1939.

diplomasi trafiğini arttırmıştır. Le Figaro manşetlerinde, Washington, 29 Kasım Cordell Hull'un açıklamalarında, *ABD hükümeti, Finlandiya-Sovyet anlaşmazlığının tırmanmasını büyük bir endişeyle izliyor. Birleşik Devletler hükümeti, mevcut düşmanlık tiyatrosunun herhangi bir uzantısını ve uluslararası ilişkilerin daha da kötüleşmesiyle sonuçlanacak her şeyi son derece üzüntüyle karşılayacaktır. Anlaşmazlığın esası üzerinde hiçbir şekilde taraf tutmadan ve anlaşmazlığın yalnızca barışçıl bir çözümünü savunmadan bu hükümet, her iki taraf da bunu yapma arzusunu ifade ederse iyi niyetlerini sunmaktan mutluluk duyacaktır.*²⁹ Birleşik Devletler hükümeti, mevcut düşmanlık tiyatrosunu herhangi bir uzantısını ve uluslararası ilişkilerin daha da kötüleşmesiyle sonuçlanacak her şeyi son derece üzüntüyle karşılayacağını belirtmiştir. Anlaşmazlığın esası üzerinde hiçbir şekilde taraf tutmadan ve anlaşmazlığın yalnızca barışçıl bir çözüm bulunması için arabuluculuk yapmaya hazır olduklarını belirtmiştir. Diploması ve görüşmeler herhangi bir sonuç vermemiştir. S.S.C.B 'nin işgal planını devreye girmiştir.30 Kasım 1939 'da Sovyetler Finlandiya saldırması ile Fin-Sovyet savaşı başlamıştır.

Finlandiya hükümetinin duruma ilişkin yaptığı açıklamalarınayer veren Le Figaro 'da devlet güvenliği ve kamu düzeninin korunması amacıyla savaş hali ilan eden bir kararnameyi imzaladığı bilgisine yer vermiştir. Finlandiya Cumhurbaşkanı, konseyde normalde Cumhurbaşkanıa ait bir unvan olan Mareşal unvanı Baron Carl Gustafe Mannerheim'ı Finlandiya Savunma Kuvvetleri Başkomutanı olarak atadığını belirtmiştir. Finlandiya hükümeti savaş başladığı için ordunun başına güvendiği isim Gustafe Mannerheim'i atamıştı. Sovyet habercileri ise Kızıl Ordu'nun her türlü emre uymaya hazır olduğunu ve hükümetten Fin provokasyonlarına yıkıcı bir darbe indirmesi için yetki vermesini talep ettiğini belirtmiştir. Bu amaçla kararnameler yayımlayarak işgali planında kararlı olduklarını ve devam edeceklerini belirtmişlerdir.

S.S.C.B'nin Finlandiya işgali diğer devletler tarafından kınanmasına neden olmuştur. Sovyet-Fin savaşı bu şekilde nüksederken dış basındaki yankılarına yer veren Le Figaro, İtalyan basınıni Sovyet emperyalizmine karşı son derece düşmanca tavrını vurguladığını görölmüştür. Bu durumunBalkanlar, Doğu Akdeniz hatta Asya'dan Japonya'ya kadar yansıdığı belirtilmiştir. İtalyanlar olayı bu şekilde değerlendirirken*Fransa tarafından bu durum ya hiçbir şey ifade etmiyor ya da*

²⁹ Le Figaro, 30 Kasım 1939.

*Almanlar ve Ruslar sonunda Balkanlar ve Karadeniz'e ilişkin bir eylem planı üzerinde anlaştılar. Bu durumda, gerçekten de Stalin'in bütün kazanımlarını ilkbahardan önce, yani güneyde başka bir tatbikata geçmeden önce kuzeyde gerçekleştirmede bir çıkarı olacaktır.*³⁰ Basına yansıyan yazılarda işgaller ve diplomatik görüşmeler siyasi çevrelerde ciddi kafa karışıklığına neden olmuştur. İşgalin kaçınılmaz olduğu bilinmesinin yanı sıra devamındaki işgaller için de farklı planlar yapıldığı düşünülmüştür. Fin savaşı ve Polonya işgali aslında Sovyetlerin Baltık ülkelerindeki etki bölgelerinde yayılmasına neden olmuştur. Fin Savaşı, Ribbentrop-Molotov anlaşmasında Hitler diplomasisinin Rusları Estonya ve Baltık bölgesinde olduğu kadar Finlandiya'da tavizler almakta özgür bıraktığını da göstermiştir. Letonya ve Litvanya sadece bazı Alman askerlerinin duyarlılığı nedeniyle, (Stalin'den Finlandiya'ya karşı çok acımasız davranmamasını istediği, Finlandiya-Sovyet görüşmeleri önünde Berlin'in ilk ihtiyatını açıklayacaktı.) Öte yandan Almanya'nın Doğu Baltık'ı Sovyetlere bırakarak İskandinav devletlerini ayrıcalıklı bir etki alanı olarak ayırdığı varsayılmıştır. Sınır, Aland Adaları üzerinden Bosna Körfezi'ni kesecekti. Stalin'in pazarlığın sonuna kadar elde etmek için daha erken başlamasına ne sebep olduğu bilinmiyordu. Le Figaro iki ülke arasındaki diplomatik faaliyetleri sonrasında yapılacak hamleleri öngörmeye çalışmıştır. Aslında çok öncesinde Almanların İskandinav bölgesinde, Sovyetlerin ise Baltık bölgesinde emellerinin olduğu öngörülmüştür.

Sovyetleri işgalden vazgeçirmek amacıyla Cenevre'de bir kurul toplantısı düzenlenmiştir. *Cenevre, 9 Aralık diplomatik olayların seyri hakkında şimdiye kadar bilinen her şey hâlâ varsayımlarla sınırlıdır. Bununla birlikte, devasa mermer sarayın koridorlarında ve salonlarında birçok tahmin yapılıyor ve neredeyse oybirliğiyle Sovyet karşıtı bir görüş akımının hüküm sürdüğü söylenedi. Düünden beri beklendiği gibi, ABD temsilcisi. Kurula başkanlık edecek olan temerrüde düştü ve toplantıya katılmadı.*³¹ Yansıyan yazılardan görüldüğü üzere işgalde kararlı olan Sovyetler, kurula katılmayarak Fin işgalini devam ettirmek istediklerini göstermişlerdir. İşgalin devam etmesinden dolayı barış için düzenlenmiş hiçbir müzakereye katılmayan Sovyetler, sonrasında Milletler Cemiyetinden atılmıştır. *Cenevre, 14 Aralık, ABD*

³⁰ Le Figaro, 1 Aralık 1939.

³¹ Le Figaro, 10 Aralık 1939.

tarafından yapılan anlaşmanın ihlal edildiğine dair çok güçlü kanıtlarla karşı karşıya kaldı. Sovyetler, bu kişi ancak S.D.N. tarafından kınanabilir ve konseyi tarafından ihraç edilebilirdi. S.D.N. Meclisi bugün karar verdi ve S.D.N. Konseyi cezayı uyguladı. Sovyetler Milletler Cemiyeti'nden reddedildi. Bu eylem, SDN'nin daha önce hiç böyle bir sınır dışı etme gerçekleştirmediği kadar dünya çapında daha fazla yankı uyandıracak.³² Sovyetler, Finlandiya işgali konusunda geri adım atmadığı için Milletler Cemiyeti'nden atılmıştır.

Fin Savaşı şiddetini artırdıktan sonraki evrede, çatışmalar daha çok Ladoga Gölü'nün kuzeydoğusundaki bölgede gerçekleştiğine yer verilmiştir. Helsinki, 19 Aralık. Laponya'nın uzak kuzeyinde şiddetli çatışmalar devam ediyor. Sovyet birlikleri, Fin savunması tarafından özenle hazırlanmışzeminde ağır kayıplar verdi. Fin unsurları, Rus insan gücünün önemini göz önünde bulundurarak Kuzey Mannerheim hattından çekildi. Laponya'nın başkentive General Villenius'un karargahı olan Rovaniemi, Rusların kuzeye ve doğuya ilerlemesiyle tehdit edilmiş görünüyordu ancak Finlandiya tarafında o taraftaki Sovyet ilerleyişini kontrol etmek için her şey yapıldı ve insan, Finlilerin yapabileceği izlenimini veriyor. Halen bu sektörde önemli rezervler taahhüt var.³³ Ruslar birkaç yerde geri çekilmek zorunda kalmıştır. Çarpışmalar daha çok insanların olmadığı bölgelerde gerçekleşmiştir. Sovyet birlikleri, savaşta Fin askerleri kadar azim göstermekten uzaktılar. Kasvetli ve karlı hava direnci bu durumu destekledi. Son haberler, şimdiye kadar savunmanın hiçbir noktada derinden çökmediğini gösteriyor. İlk iki gün, Sovyet askeri için başarısız oldu ve sözde "Mannerheim hattı" çalışmalarının değerini doğruladı. Ladoga Gölü'nün kuzeyinde ve bölgenin boğulmuş kısmına (Suomussalmi) kadar Fin savunmasının etkinliğini belirtmek, bu sonucu vurgulamak için üç haftalık bir mücadeleden sonra Finler çizgilerini korumayı başardılar. En önemli stratejik demiryolunu korudular.³⁴ Cepheden gelen haberlerde ilk etapta Finlandiya'nın çok güçlü bir direniş gösterdiği belirtilmiştir. Finlandiya, coğrafyasının yaratmış olduğu olumsuzlukları çok iyi bir avantaja dönüştürüp kullandığı bilgisine ayrıca yer verilmiştir. Bu durum Sovyetlerin çok ciddi kayıplar vermesine neden olmuştur. Lucien Romier'in cepheden gelen haberlerde ilk etapta Finlandiya'da çok güçlü bir direniş gösterdiğini birçok yazısında

³² Le Figaro, 15 Aralık 1939.

³³ Le Figaro, 20 Aralık, 1939

³⁴ Le Fifaro, 22 Aralık, 1939

yervererek vurgulamıştır. Fin ordusunun çok iyi kamufle olması ve Sovyetlerin düzenli bir akın yapmak yerine dağınık halde bulunması Finlilerin önde olmasını sağlamıştır.

Finlandiya savunması konusunda yardım edilmesi hususunda ise Fransız basına yansıyan *Finlandiya'ya maddi yardım dün sabah Elysée'de M. Albert Lebrun başkanlığında gerçekleştirilen haftalık Bakanlar Kurulu toplantısı bir buçuk saatten fazla sürmedi. Basına verilen resmi basın açıklamasına göre bu "konsey tamamen Bay Daladier tarafından yapılan tüm diplomatik ve askeri durumun sunumuna ayrılmıştı."* *Hükümet Başkanı, çok eksiksiz sunumunda kahramanca direnişini muvaffak bir şekilde sürdürebilmesi için bu değerli memlekete gecikmeksizin ve Genelkurmayımızın hazırladığı bir plana göre yapılacak maddi yardımları belirtmiştir. Sovyetler önemli bir stratejik yenilgiye uğradı. Kapanışta, Bay Daladier diplomatik durum hakkında çok geniş bir değerlendirme yaptı.*³⁵ Finlandiya savunması için yardım gündemde ama daha çok manevi destekle sınırlı kalmıştır. Fransa tarafından gönderilecek teçizat veya birlik sayısının dair bilgiye yer verilmemiştir

1.1.2. Savaş Dönemi Fransa'nın İç Politikasının Le Figaro'ya Yansıması

Cepheden devam eden haberlerin yanı sıra Fransa iç basınla ilgili haberler incelendiğinde kasım ayında iç siyasette komünistlerin tutuklanması ve yakalanma haberleri yer almaktadır. *'Dokuz komünist militanın tutuklanmasına yol açan soruşturmayı sürdüren polis merkezi, Paris'te Rue de Taverne adlı bir Aumeunier'in evinde yeni bir gizli örgütün keşfedilmesine yol açan başka aramalar yaptı. L'Humanité'nin taklit baskılı sayısının ve çeşitli yasaklı kitapların çoğaltılması ve dağıtılması merkezi. Önemli matbaa ekipmanlarına el konuldu.'*³⁶ Komünist yayınlar çok sıkı bir sansüre maruz kalmıştır. Milletvekilleri, komünist çizgide birçok sivil bu dönemde tutuklanmış. L'Humanite Fransa'da tirajı en yüksek gazetelerden olmasına rağmen kapatılmış ve gizlice yayınlanan sayılarda bu şekilde yok edilmiştir. Fransa'daki komünizm karşıtlığı, Sovyetlerin Finlandiya işgali sonrası artmıştır.

1939 yılı sonu iç basınla ilgili yansıyan yazılarda Noel kutlamalarına detaylı bir şekilde yer verilmiştir. Orduyu motive etme ve yardım amaçlı Noel öncesi sürpriz

³⁵ Le Figaro, 24 Aralık, 1939

³⁶ Le Figaro, 18 Kasım 1939.

paketler hazırlanıp görderilmiştir. Böylece cömert abonelerimiz sayesinde Noel arifesinde en dezavantajlı olanlar özenin tatlılığını bilecek. Ayrıca bir paketi açmanın zevkini ve gizemi olan bir hediyein duygusunu tadacaklar. Çünkü her kutuda sigara paketi pasta, hurma paketine ve şekerleme veya çikolata torbasına ek olarak kağıt mendile sarılmış. Üç renkli bir kurdele ile bağlanmış bir kutu bulacaklar. Bu sürpriz Ordulara, kolonyanın binlerce kişi tarafından topladığı ve bunlara bazı büyük markaların ve fabrikaların bağışlarının eklendiği bıçaklar, saatler, kalemler, pipolar, oyunlar, alkol veya kolonya şişeleri ve okuyucularımızın hitap ettiği muhteşem hediyeler. Herkese verebileceğimiz en güzel teşekkür, otuz bin kişinin mutlu olmasına katkıda bulunacaklarını söylemektir.³⁷ Yeni yıl için orduyu motive etmek amaçlı hediyeler hazırlanmıştır. Liderlerin Noel ile ilgili demeçleri yayınlanmıştır. Le Figaro'da 24 Aralık'ta General Gamelin birliklere Noel mesajı gönderdiği belirtilmiştir. Başkomutan General Gamelin az önce birliklere şu mesajı gönderdi: 23 Aralık 1939 yeni yıl yaklaşırken Başkomutan tüm orduya en sevgi dolu dileklerini iletiyor. Savaşçıların parlak eylemleri, yürütülen muazzam çalışmalar, davamızın büyüklüğü başarımızın garantisidir. Savaş alanında, beklemede olduğu gibi düşmanın manevraları ne olursa olsun, askeri savaşta olduğu gibi manevi savaşta da bir kez daha direneceğiz ve kazanacağız.³⁸ Fransa Genelkurmay Başkanı orduyu motive etme amaçlı basına verdiği demeçler manşetlere yansımıştır.

Aralık ayının sonunda Alman uçakları Fransa'ya kadar gelmesine ilişkin önemli bir açıklama mevcuttur. Place de La Concorde bu yakın zamanda düşürülen bir düşman uçağıdır. Fransız hatlarında düşürülen çok sayıda Alman uçağı dün sabah Paris'i geçti. Burada, Place de la Concorde bir bombalama makinesinin enkazı var.³⁹ Basına yansıyan durumlardan da görüldüğü üzere Alman tehlikesi Fransa'nın başkentine kadar ulaşmıştır. Paris'in önemli meydanlarından biri olan Place de La Concorde'de uçağın düşmesine ilişkin detaylı bir açıklama mevcut değildir sadece etkisiz hale getirildiği bilgisi paylaşılmıştır. Bu durum yaklaşan Alman tehlikesinin ne kadar yakın olduğunu göstermesine rağmen ciddi anlamda yapılmış bir önlem Le Figaro'ya yansımamıştır.

³⁷ Le Figaro, 19 Aralık 1939.

³⁸ Le Figaro, 23 Aralık 1939.

³⁹ Le Figaro, 22 Aralık 1939.

1940 yılı başında Fransa iç basını ile ilgili yansıyan yazılarda cepheden yapılan açıklamalarda: *Yaklaşık yüz Fransız keşif ve savaş uçağının açık hava hatların üzerine çıkmasına izin verdi. Messerschmitt'ler ortaya çıktı. Sorunsuz bir hava savaşı başlangıcı oldu. Dün sabahın sonunda iki Alman uçağı düşürüldü. Ayrıca bazı düşman uçakları da doğu sınırımızdan Paris bölgesine keşif yaptı.*⁴⁰ Devam etmekte olan Alman tehlikesine karşı Fransa 1940 yılında az da olsa bazı önlemler almaya başladığı görülmektedir. Askeri harekâtlar bu şekilde yansırken ekonomik yapılmış hamleler de ise *Fransız-İspanyol ticari anlaşması 13 Ocak'ta Madrid'de imzalandı. Fransız-İspanyol ticaret anlaşmasının metni bugün saat 17.00'de Dışişleri Bakanlığı'nda Fransız heyeti başkanı Bay Hervé Alphand ve İspanya Dışişleri Bakanlığı Siyasi İşler Direktörü tarafından paraflandı. Mareşal Pétain, Fransız ve İspanyol delegasyonlarının bir ticaret anlaşması için yaptıkları çalışmaların başarıyla sonuçlanması vesilesiyle Fransız Büyükelçiliğinde harika bir öğle yemeği sundu.*⁴¹ Fransa bu yıllarda İspanya ile ekonomik bir antlaşma imzalamıştır. Antlaşmanın içerik ve kapsamı mevcut olmasa da İspanya ile ilişkiler iyi tutulmaya çalışılmıştır. Daladier'in güvendiği bir isim olan Pétain'i İspanya Büyükelçisi olarak atamasından da bu yorum çıkarılabilir. Ekonomik anlamda yapılan diğer hamlelerde bu süreçte daha çok tasarruf yapılarak halktan yardımlar toplanmıştır. Aynı durumun benzeri İngiltere de görülmüştür. Fransa ve İngiltere şubat ayında halktan metaller toplamış büyük toplanma alanlarına insanlar kullanmadıkları metalleri bağışlamışlardır. Fransa da Milli savunma Le Havre şehri 3 milyon bağışta bulunmuştur. *Le Havre Belediye Başkan Yardımcısı Bay Léon Meyer, Seinc-InfcricUre'den birkaç şahsiyet eşliğinde dün, yönettiği şehir adına Bay Edouard Daladier'e toplam üç milyonu teslim etmek için gelmişti.*⁴² Fransa'da Milli savunma sanayisi için destek ve bağışlar bu şekilde gerçekleşmiştir. 1 Mart 1940 yılında alınan önlemler kapsamın da kanun hükmünde kararnameler ile Fransa'da tüketim malları kısıtlamıştır. Genel nüfus sayımı ve karne dağıtımı yapılmış, fırın ve pastaneler düzenlenmiştir. Haftada üç gün hamur işi satışı yasaklanmıştır. Restoranlar düzenlenilmiş, bulaşık sayısı sınırlandırılmış, bakla ununun ekmeklik ununa katılması, petrol ürünleri tüketiminin azaltılmış, üçüncü

⁴⁰ Le Figaro, 3 Ocak 1940.

⁴¹ Le Figaro, 14 Ocak 1940.

⁴² Le Figaro, 10 Şubat 1940.

şahıslara tahsis edilen benzin miktarlarının sınırlandırılması ve alkol tüketimi de azaltılarak haftada üç gün satışı yasaklanmıştır.

Tarımsal üretime ilişkin alınan tedbirlerde: Ekim dönemi tohum alımında indirimler yapılması, tarım traktörlerinin yedek parçaları üzerindeki gümrük vergilerinin düşürülmesi çıkarılmıştır. İhracatı kolaylaştırmaya yönelik tedbirlere ilişkin kararname yapılmıştır. Kontroller ve tasarrufta sivil ve askeri yönetimlerde israfla mücadele başlatılmıştır. Mal sahiplerinin vergi avantajlarına ilişkin hazırlanan kararnamede kira kaybı yaşayan bina sahiplerine vergi iadesi yapılması, ağırlık ve toplu vergiler için günlük dolaşım izni hakkında kararnameler ile üretim ve tüketim düzenlenmeye çalışılmıştır.

Mart başında konulan bu yasaklar 16 Mart'a kadar askıya alınmıştır. *"Journal off Mel" dün sabah, Paskalya haftasında pastasız günlerde çikolata satışına izin veren bir kararname yayınladı. 2 Mart 1940 tarihli kararnamenin tarih ve uygulama koşullarını belirleyen 29 Şubat 1940 tarihli kararnamenin metni aşağıdadır. Çikolata satışı ile ilgili olarak 18-24 Mart haftası dâhil olmak üzere pastacılık yönetmeliği askıya alınmıştır.*⁴³ Le Figaro'ya yansıyan haberlerden görüldüğü üzere Paskalya haftası bu kararname askıya alınmıştır. Ekonomik hamleler mevcut ama özel gün ve kutlamalarda kararnameler askıya alınmıştır.

1.1.3. 1940 Yılı Gelişmeleri Bağlamında Fin Savaşı

1939 tarihinde başlayan Fin Savaşı 1940 yılının Mart ayına kadar bültenlerde yer edinmiştir. 1 Ocak manşetinde 15.000 Rus'un Soumussalmi Bölgesi'nde öldüğü bilgisine yer verilmiştir. Mareşal Mannerheim'in çok güçlü bir savunma gerçekleştirdiği belirtilmiştir. Soğuk havanın -41 dereceyi bulduğu şartlarda bile çarpışmaların şiddetli bir biçimde sürdüğü bilgisine yer verilmiştir. Karadan yürütülen operasyonlarda Ruslar yenilirken havadan yapılan operasyonlarda Finlandiya yeniliyor ve hava saldırıları sonrası şehirleri çok büyük yıkımlara uğruyordu. Bir günde 450 Rus uçağı Finlandiya'ya bomba yağdırdına yer verilmiştir. Finlandiya'nın İsveç ile bağlantı limanları Sovyet uçakları tarafından bombalanarak imha edilmiştir. Le Figaro'ya göre Finlandiya'ya vaat edilen yardımın gönderilmesi çok önemliydi. Sovyet uçağı

⁴³ Le Figaro, 16 Mart 1940.

Finlandiya şehirlerine 3000'den fazla bomba attı iki yüz ev yıkıldı. Savaşın sonra Suomussalmi kasabası. Molozların arasından sadece ahşap evlerin birkaç bacası kaldığı belirtilmiştir. Şehirler hava saldırıları ile tahrip edilmiştir. Özellikle Suomussalmi çevresinde Finliler çok fazla kayıplar vermiştir. Diğer çatışmaların yoğunlaştığı bölge Ladoga Gölü çevresinde ise Ruslar çok büyük kayıplar vermiştir. *Ladoga Gölü'nün kuzeydoğusundaki büyük Sovyet ordusu saldırısı tamamen başarısız olacaktı. Rus kayıpları 4.000 ölü ve 16.000 yaralı oldu.*⁴⁴ Sovyetlerde bu bölgede çok fazla kayıp yaşamıştır. Finlandiyalı General Mareşal Mannerheim çok güçlü bir savunma gerçekleştirmiş olsada tek başına başarılı olamayacağının farkındaydı. Figaro'ya yaptığı açıklamalarda, *Finlandiya için yaptıklarınızdan dolayı, Fransa'ya teşekkür ettiğimi beyan ediyorum. 'Çok geç olmadan bize yardım etmelisiniz.'*⁴⁵ Mannerheim verdiği demeçlerde yardım talepleri bulunmasından da durum görülmektedir. Finlandiya'ya gönderilecek yardım konusu Fransa'da kurul toplantılarında gündeme gelmiş olmasına karşın yardımın gönderildiğine dair detaylı açıklamalar mevcut değildir. Şubat ayının sonunda Mannerheim'in kurduğu hat daha fazla direnemediği için çökmüştür. Mart başında yenilen Finlandiya, Sovyetler arasında müzakereler başlamıştır. *"İki hükümet temas haline geçerek İsveç hükümeti aracılığıyla görüşmeler başlamıştı.*⁴⁶ Sovyet-Fin savaşı sonrası resmi olarak müzakereler bu şekilde başlamıştır. *Helsinki, 12 Mart 104 günlük Rus-Fin savaşından sonra, Moskova'da düşmanlıkları sona erdiren bir anlaşmaya varıldı. Finlandiya Parlamentosu, Finlandiya heyetinin Moskova'da aldığı kararları incelemek, onaylamak ve anlaşmayı onaylamak için Vaino Hakela başkanlığında toplantı yapıldı. Finlandiya Parlamentosu bir basın açıklaması duyurdu.*⁴⁷ Le Figaro'ya yansıyan haberlerden görüldüğü üzere herhangi bir yardımın ulaşmadığı Finlandiya, ilk etapta önde olmuş olsa da Sovyet hava saldırılarına daha fazla direnemediği için yenilmiştir. Fin hükümeti bu yüzden İsveç hükümeti aracılığıyla müzakereler başlatmak zorunda kalmıştır. Finlandiya hükümeti, *meclisi 3'e karşı 145 oyla barış anlaşmasını onayladı. Onaylama iki veya üç gün içinde yapılacak hükümet, yerel saatle 23.00'te toplanan Parlamente'nin gizli oturumunun başlangıcında, 3'e karşı 145 oyla Rusya ile barış*

⁴⁴ Le Figaro, 25 Ocak 1940.

⁴⁵ Le Figaro, 29 Ocak 1940.

⁴⁶ Le Figaro, 11 Mart 1940.

⁴⁷ Le Figaro, 13 Mart 1940.

antlaşmasına ilişkin güvenoyu aldı. Cumhurbaşkanı, iki veya üç gün içinde bu onay sürecini başlatacak.⁴⁸ Finlandiya hükümetinin barış görüşmelerine dair mecliste gerçekleştiği toplantıları bu şekilde yer almıştır. Fin Savaşı son bulmuş olsa da Sovyetler, işgal ettiği yerlerde yaklaşık 200.000 bin Finlinin evini kaybetmesine neden olmuştur. Farklı bir yere nasıl yerleştirileceği belirlenmediği için problemyaşanmıştır. Lucien Romier'in tahmine göre: *Şimdiye kadar kurulan plana göre, Karelya kıstağının sakinlerinin (Orta Finlandiya'ya transfer edileceğine inanılıyor. Ladoga Gölü kıyısından gelenler, mümkünse Karadeniz'in batı kıyısına yerleştirileceklerdi.)*⁴⁹ Fin savaşı sonrası tahliye gibi bir durum söz konusu olduğudetayı Le Figaro'da bu şekilde yer almıştır.

Sovyetlerin, Finlandiya savaş açmasından sonra var olan komünizm karşıtlığı daha çok artmıştır. Le Figaro'nun 27 Ocaksayısında komünist partiyi yasaklamayı düşünen Stockholm haberine göre, *Muhafazakâr Parti, hükümetten Komünist Partiyi yasaklamasını isteyen bir önerge vermişti. Kamuoyu, Bolşevik propagandasına son verecek her türlü önlemi memnuniyetle karşılayacaktır. Social Demokraten, başeditörünün imzasıyla bu konuda önemli bir başyazı yayınlıyor. "Fransız komünistleri açıkça ihanet ettiler ve eylül ayından beri İsveç komünistleri Sovyet hükümetinin araçlarından başka bir şey değiller. Finlandiya'ya karşı durdular ve İsveç, Finlandiya'ninkine benzer bir durumda olsaydı, aynı şekilde İsveç'e ihanet etmeye hazırlar.*⁵⁰ Sovyetlerin Finlandiya işgali komünizm karşıtı bir tutuma neden olması sadece Fransa'da değil aynı zamanda diğer ülkelerde karşıtlığa neden olmuştur. Fransa'daki komünistlerin Finlandiya yardım etmemesi sert bir şekilde eleştirilmiştir.

1.1.4. Altmark Gemisinin Batırılmasının Etkileri

Şubat ayı sayılarında cepheden yapılan açıklamalarda Norveç kıyısında Altmark gemisinin batırıldığına yer verilmiştir. Norveç, Almanya ve Britanya arasında gerilime neden olmuştur İskandinav bölgesindeki ilk gerginliklerin başlaması bu olay sonrasındadır.

⁴⁸ Le Figaro, 16 Mart 1940.

⁴⁹ Le Figaro, 16 Mart 1940.

⁵⁰ Le Figaro, 28 Ocak 1940.

16-17 Şubatta meydana gelen olayda Norveç karasularında Alman Altmark gemisi İngiliz gemisi cossack tarafından durdurulmuştur. Ticaret gemisi gibi görünen gemide yaklaşık 300 esir serbest bırakılmıştır. *Altmark adını taşıyan ve onun için yapılan açıklamaya tam olarak uyan bir gemi dün sığındı. Norveç'in fiyordunda, Kraliyet Donanması'nın gözü pek savaş gemisi komutan RC Gordon tarafından yolu kesildikten sonra karasularına girme, Altmark'ı arama ve gemide bulunabilecek tüm savaş esirlerini çıkarma emri verildi.*⁵¹ Almanlar bu durumu İngilizlerin ihlali olarak değerlendirmiştir. Norveç hükümeti ise bu durumu kendi karasularında gerçekleştiği için ihlal olarak nitelendirmiştir. Güney Atlantik'ten Almanya'ya giden Altmark, Norveç sularından geçerken uluslararası hukuk, savaş esirlerinin tarafsız sulardan geçişini yasaklamamıştır. Yapılan açıklamalarda geminin içerisindeki esirlerden haberi olmadığı bilgisi paylaşılmıştır. Olayı yaşayan; *Altmark'tan ilk kurtarılanlardan biri olan Liverpool'lu denizci William, bir İngiliz subayın güverteye atladığını ve kaptanın kamarasına gittiğini söyledi. Kapıya bir tabanca sabitlenmişti ve kurşun patlarken İngiliz subayı kolundan yaralandı. Başka bir denizci olayın yarım saatten fazla sürmediğini ve on Altmark mahkûmun Kazak'ta olduğunu belirtti.*⁵² Esirler kurtarıldıktan sonra Britanya'ya teslim edilmiştir. Norveç, Almanya ve Britanya arasındaki çıkan ilk krizler bu olay sonrası yaşanmıştır.

1.2. Paul Reynaud Dönemi Yansımalar

1.2.1. 1940 Yılı Gelişmeleri Bağlamında Fransa İç Politikası

1940 yılı Fin Savaşının başarısız olmasından sonra Daladier'e yönelik muhalefet artmıştır. Mecliste yapılan oturumlarda vekillerin tartışmaları mevcuttur. Fransız Halk Partisi bayrağı altında gruplanmış birkaç eski komünist dışındatüm milletvekillerinin ayağa kalktığı belirtilmiştir. “Düşmanlıktan mı, kayıtsızlıktan mı?” gibi çözümlenemeyen ikilemler ile Daladier hükümetine yönelik güvensizlik artmıştır. 21 Mart'a Daladier'in istifa ettiği, yerine Reynaud'un geldiği görülmektedir. *Finlandiya'da içimizde derinlerde küçük bir "çizik" savaşın sona ermesinden sonra Daladier kabinesinin istifası geldi. Aklımıza pek çok soru işareti geldi ama sonunda*

⁵¹ Le Figaro, 18 Şubat 1940.

⁵² Le Figaro, 18 Şubat 1940.

gazeteler bizi bu değişime; dahası belki kısıtlı ama daha g, daha kararlı bir “bakanlığı” getirecek olan bu değişime çoktan hazırlamıştı. Savaştan dolayı Bay Paul Reynaud bu nedenle bakanlığını kurdu. Tartışmasız kabul edildi. Sanırım birçoğu h Daladier olmasını isterdi, ama neyse ki Daladier bakanlıkta ve ulusal savunmanın başında kaldı.(Lucien Romer)⁵³ Le Figaro’ya yansıyan haberdan de görüldüğü üzere Daladier Finlandiya savunmasındaki eksikliklerinden kaynaklı istifa etmiştir. Finlandiyalı General Mannerheim’in daha öncede yardım çağrıları basına yansımış olmasına karşın yardım çağrıları sonuçsuz kalmıştır. Finlandiya daha fazla direnemediği için düşmüştür. Bu durum Daladier hükümetinin de sonu getirmiştir. Albert Lebrun hemen M. Daladier ve bakanlarını kabul etti. Sadece istifalarını kabul edebilirdi ve onlardan emin olmalarını istedi. Albert Lebrun, işbirlikleri için onlara teşekkür etti neredeyse iki yıl. Saat on birdi kriz açıktı. Cumhurbşkanının siyasi istifareleri katı bir asgariye indirildi. Peş peşe istifa aldı ve her biri yarım saat olmak üzere, Senato Başkanı Bay J.canneney ve Bay Herriot. M. Albert Lebrun daha sonra M. Daladier Elyse’ye gönderdi. Oraya 12:40’ta geldi, görüşme yaklaşık elli dakika sürdü. Görüşme sonu istifası kabul edildi.⁵⁴ Daladier istifa ettikten sonra yeni hükümeti kurma görevi Cumhurbşkanı Lebrun tarafından Reynaud’a verilmiştir. Güvenoyu için yapılan meclis görüşmelerinde: Palais-Bourbon’da başlayan tartışmanın sonunda, yeni kabine 268 lehte, 156 aleyhte, 111 çekimser oy kullanıldı. 12 milletvekili izinde yoktu. 3 milletvekili (bunlar Alsaslı otonomcular) oylamaya katılmıyor ve biliyoruz ki Cumhurbşkanı asla oy kullanmaz Bu nedenle 111 çekimser kaldı.⁵⁵ Le Figaro’ya yansıyan yazılardan da görüldüğü üzere Reynaud’un kıl payı güvenoyu alması mecliste h çok fazla grupların olduğu göstermektedir. Bu süreçte devam eden savaş hali ve alternatif bir aday mevcut olmadığından hükümeti kurma görevini Reynaud’a verilmiştir.

Reynaud’un başkan seçilmesinin ardından yeni kurulan mecliste konsey başkanı olarak konuşma gerçekleştirmiştir. Paul Reynaud ve Senato’da Konsey Başkan Yardımcısı Bay Camille Chautemps tarafından okunan bakanlık bildirisinin metnindeki açıklamada: *Beyler, Fransa topyekn savaşa giriyor. G, örgütlü, kararlı bir düşman savaş araçlarına dönüştürüyor ve tüm insan etkinliklerini zafere*

⁵³ Le Figaro, 3 Nisan 1940.

⁵⁴ Le Figaro, 22 Mart 1940.

⁵⁵ Le Figaro, 23 Mart 1940.

*ulaştırmak için yoğunlaşır. Sovyetlerin ihanetinin yardımıyla mücadeleyi her alana taşıyor ve vurduğu tüm darbeleri, büyüklüğünü bir tür yıkım dehasıyla birleştiriyor. Aynı şekilde bu topyekûn savaşın tam bir hissedir. Kazanmak her şeyi kurtarmaktır. Yenilmek her şeyi kaybetmektir.*⁵⁶ Yeni kurulan hükümet savaşı kazanana kadar devam edeceklerini belirtip bu konudaki kararlılığını göstermiştir.

Reynaud göreve geldiği evrelerde mart ayında komünist tutuklamaları ve baskınları yapılmıştır. Yapılan tutuklamalara ilişkin yazılarda ise Paris Banliyölerindeki Belediyelerinden 136 komünist belediye meclisi üyesinden 20 Ocak tarihli yasanın uygulanmasıyla Seine Valisi tarafından kendisine sunulan talepler üzerine, valilik meclisi az önce 136 belediye meclisi komünistinin Paris banliyölerinden diskalifiye edildiğini duyurdu.⁵⁷ 20 Mart'a PCF'li vekillerin tutuklanması devam etmiş. Sayın Reynaud, Bakanlar Kurulu'na genel bir sunum yaptıFransa'daki komünist ve Hitlerci entrikaları bastırmak için yeni hükümler araştırılıyor.⁵⁸ Komünistlerin yargılandığı davaya alternatifler arandığı ve davanın devam ettiği görölmektedir. Daha sonraki süreçte " Komünist Propaganda" başlığı altında alternatifler görölecektir. Yakında yayımlanacak olan kanunların uygulanmasında ölümle cezalandırılabilirler. Toplama kampları nakledilecek Kuzey Afrika'da yakın tarihli Bakanlar Kurulunda alınan karar uyarıncaİçişleri Bakanı Bay Henri Roy, Mühürlerin Bekçisi ile mutabakata varıldıktan sonra derhal Cumhurbaşkanı'nın imzasına sunulacak olan bir kararname taslağını sonuşlandırdı. Bu metin altında vatana ihanetten suçludur. Bu nedenle belirli durumlarda Hitler'in entrikalarını bastıran metinlere benzetilerek üçüncü Komünist Enternasyonal'in propaganda araçlarını dağıtabilmeleri için hazırladıkları, tedarik ettikleri veya stokladıkları bulunan kişiler ölüm cezasına tabidir. Öte yandan valiler ve adliye polislerinin şüphelilerin evlerinde gece araması yapmasına izin vermek için kısa süre içinde araya girileceği belirtildi. Paris Bölgesi 'nde kurulan toplama kampları Kuzey Afrika'ya nakledilecek. Ayrıca İçişleri Bakanlığı, Hitler'in ve komünist entrikaların izini sürmekten sorumlu olacak polis teşkilatını uzmanlaştıracak ve güçlendirecek. Son olarak İçişleri Bakanı valilere özellikle Paris Bölgesi 'ndeki belediyelerde başkanları görevden alınan belediyelerde, derhal olağanüstü idari güvenlik önlemleri almalarını

⁵⁶ Le Figaro, 23 Mart 1940.

⁵⁷ Le Figaro, 21 Mart 1940.

⁵⁸ Le Figaro, 2 Nisan 1940.

emretti.⁵⁹ Birçok komünist bu dönemde yakalanmış ve çok sert cezalarla cezalandırılmıştır. Devam etmekte olan savaş ve olağanüstü durumlara rağmen birçok personel görevinden alınmış yerine yeni atamalar için İçişleri Bakanlığı görevlendirilmiştir. Komünistlerin Alman işbirlikçiliği yaptığı düşünülmüştür.

1.2.2. Le Figaro'ya Yansıyan İskandinav Bölgesindeki İlk İşgaller

Le Figaro'ya göre Almanların Norveç ve İsveç'teki asıl emelleri demir cevheriydi. Özellikle Narvik Limanı'ndaki demir cevheri ihracatının fazla olması bu bölgeyi açık hedef haline getirmiştir. Narvik Limanı en çok ihracat yapan diğer liman Bothnia Körfezi'nden çok daha fazla İsveç demiri ihraç etmekteydi. Lapland'ın Bölgesi ise demir madenleri Narvik'e belirgin şekilde daha yakın olması bu bölgeyi sonraki hedef haline getirmiştir. Almanların saldırı yerinin Norveç, İsveç olacağı öngörülen durumlardan biriydi. Reynaud: *İsveç ve Norveç iyi bilgilendirilmiş Fransız çevrelerinde, Konsey Başkanı ve Dışişleri Bakanı ile M. Paul Reynaud'un İsveç ve Norveç Bakanlarını Paris'te kabul ettiği ve onlara kendi hükümetlerine yönelik notları verdiği teyit edilmektedir. Bunlar, Müttefik Hükümetler ile İskandinav ülkeleri arasındaki ilişkileri etkileyen genel sorunlara ilişkin notlardır. Müttefiklerin İskandinav tarafsızlığını etkileyen çeşitli konulardaki tutumlarını netleştirmeyi amaçlıyorlar.*⁶⁰ Açıklamalarında belirtildiği gibi duruma çözüm üretmeye çalışılmıştır. Görüşmelerin hemen ertesinde 9 Nisan'da bölge işgal edilmiştir. Norveç'in işgali, Oslo'daki Alman işbirlikçileri tarafından Reich'in kontrolü olarak kabul edilmesi istenmiştir. Bu talep reddedilince bölgenin işgali gerçekleşmiştir. *Oslo artık cevap vermiyor telefonda. Oslo olması mümkün değil çünkü hat Kopenhag'dan geçiyor ve bu şehir Almanların elinde Londra'daki Norveç Elçiliği'ne gelen son telgraf saat sıfır tarihli.*⁶¹ İşgale dair bilgiler bu şekilde yer almıştır. Fransa ve Britanya İskandinav Bölgesindeki işgali durdurmak için Almanların ikmalini kesip çıkarma yapmak istemişlerdir. Almanya'nın işgal ettiği yerlere kuzey kanatlarından saldırıyı hedeflemişlerdir. Almanlardan yapılan açıklamalarda ise *"Askerlerimizin düşmanca bir niyeti yok" Dr. Goebbels tarafından radyoda okunan memorandumun ikinci kısmı, Reich Propaganda Bakanı'na göre "Fransız-İngilizlere karşı yeterli güce sahip*

⁵⁹ Le Figaro, 5 Nisan 1940.

⁶⁰ Le Figaro, 7 Nisan 1940.

⁶¹ Le Figaro, 10 Nisan 1940.

olmayan Danimarka Kraliyet Hükümeti'ne uzun uzadıya hitap ediyor.⁶² Almanya tarafından yapılan açıklamalara bültende yer verilmiştir. Dr. Goebbels işgal konusunda eleştirilere manipülatif cevaplar vermiştir.

İngiltere, Norveç kara sularına önceden mayın döşemiştir. *Narvik şuanda İngiliz kuvvetleri tarafından kontrol ediliyor. Birlikler ağır bombardımandan sonra karaya çıktı ve Almanları çevredeki tepelere kadar geri püskürttüler.*⁶³ Le Figaro'ya göre İngilizler Almanların Rombaks Fiyort'undan geçişini sağlayıp demiryolu hattı boyunca kaçmaya zorlamıştır. İngilizler tarafından önceden döşenen mayınlar Almanların ilerleyişini engelleyememiştir.

Almanya cepheden saldırı gerçekleştirmesinin yanı sıra bölgedecasusluk faaliyetleri girdiği Le Figaro'da belirtilmiştir. *Quislings'in ve etraflarında iyi beslenmiş bir personel olduğundan emin olabiliriz. Norveç üniformalı turist casuslarıyla, bölge Nazi ajanlarıyla da kaynıyordu. Dagens Nyheter haberine yer verilmiştir.(İsveç'te yayımlanan günlük gazete)*⁶⁴ Yazısından görüldüğü üzere bölgedeki Almanların faaliyetleri Quislings'in, Hitler'in adamı olduğu İsveç basınına yansımıştır. Le Figaro'ya göre Norveç Harekâtı İngiltere ve Fransa'nın müdahil olması Almanya tarafından "korunanları, koruyuculara karşı savaşa sokma" olarak nitelendirilmiştir. Bültenlerde Norveç Harekâtı çok sert bir şekilde eleştirilmiştir. *Polonya'yı yok etmede, katletmede, yakmada ve Finlandiya'nın da etinden bir parça koparmada Bolşevizm'in suç ortağı olan Hitler, şimdi halka savaş açmaktadır. Dünyanın en "Aryan"ı, onu içerisinden "çürütmeye" çalıştıktan sonra. Bu, Almanların idolu haline getirdiği ve pek çok yoksul kişi şurada burada Batı dünyasının şampiyonu olarak gördüğü adamdır.*⁶⁵ Norveç Harekâtı sonrası Almanya'nın eleştirildiği görülmektedir.

Le Figaro'ya göre Norveç, harekâttan çok önce casusluk faaliyetleriyle anılmıştı. Benzeri bir durumun Fransa'da da olduğu belirtilmişti. *Masum Norveçliler Alman Elçiliği önünde bu dehşeti seyrederken Alman gemileri hücum birliklerini karaya çıkarmak için kıyılarına yaklaştı. Bu Nazi diplomatının, Paris'teki Alman Büyükelçiliği'nin eski danışmanı Bay Brauer'den başkası olmadığını bildiğimizde (gerçek büyükelçi olan, Kont Von Welzeck sadece hoş bir yüzdü) bu tür bir çalışmayı*

⁶² Le Figaro, 10 Nisan 1940.

⁶³ Le Figaro, 15 Nisan 1940.

⁶⁴ Le Figaro, 18 Nisan 1940.

⁶⁵ Le Figaro, 19 Nisan 1940.

hayal etmek kolay. 79 Rue de Grenelle'deki meslektaşlarıyla evde mükemmel bir ilişki yapmak zorundaydı. Paris'teki Gestapo'nun en kötü ajanları, aslında, son ana kadar pek çok insanın hayranlık uyandıran vatanseverlikleriyle övündüğü komünist liderlerdi.⁶⁶ Fransa'da oluşabilecek bir işbirliğinden komünistler sorumlu tutulmuştur. Aynı tarihte devam eden yazıda *Almanya'nın Norveç'teki şeytani planı başarısız olduysa bu Almanya'nın, hükümet üyelerini ve onların üzerinde KralHaakon'u saymadığı birkaç adam sayesinde*. Bugün, Norveç'in tamamının kralının arkasında olduğunu abartmadan söylemek mümkün.⁶⁷ Kral Haakon hariç Norveç'te işbirliği yapanların eleştirildiği ifade edilmiştir.

Norveç'le ilgili yazılar nisan ve mayıs aylarında Le Figaro bültenlerinde çok genişçe yer almıştır. Fransız birlikleri Norveç'e indiği ve 19 Nisan'da Müttefik kuvvetlerin bazı avantajlı pozisyonları işgal ettiği bilgisi paylaşılmıştır. Hamarve Randsverk iç fiyordunun kıyılarında güneyden gelen Norveç birliklerinin direnişini yavaş yavaş kurmaya başladığı 21 Nisan'da Elverum'un Bölgesi'nde bombalanan uçaklarının yok edildiğini bilgisi yer almıştır. Fransız ve İngiliz birliklerinin katıldığı operasyonlarda, *birliklerimiz güney Norveç'te düşman kuvvetlerine direniyor Trondheim'in kuzeyinde keskin bir çatışma meydana geldi.*⁶⁸ Çıkarma yapılmaya çalışıldığı görülmektedir. Britanya-Fransa tarafından yapılan çıkarmalar Almanya tarafından geri püskürtülmüştür. *Reich, Fransız-İngilizlerin kuzeye müdahale etme niyetini öğrendiğinde önlemlerini pekiştirdiğini söyledi. Führer daha sonra Alman donanmasına çıkış emri verdi.*⁶⁹ Almanya tarafından işgale engel teşkil eden durumlar ortadan kaldırılmaya çalışmıştır. Mayıs ayında küçük çaplı direnişler devam etmiştir. *Norveç Cephesi, 7 Mayıs cesur küçük Norveç ordusunun direnişi, özellikle Oslo Köprüsü'nün bazı noktalarında yerel çatışmalarda kendini gösterdi.*⁷⁰ Norveç ordusu küçük çaplı direnişlere devam etmiş olmasına rağmen çok fazla kayıp vermiştir. Gerçekten de ölü ve yaralılarla dolu kamyonların Oslo'ya sürekli gelişini görüyoruz. *Ölüler elli kişilik gruplar halinde ortak mezarlara gömülüyor. Şehirdeki birçok okula işgal yetkilileri tarafından yeniden el konuldu. Yeni garnizonlar yerleştirmek için mi yoksa Norveçli mahkûmları oraya yerleştirmek için mi*

⁶⁶ Le Figaro, 19 Nisan 1940.

⁶⁷ Le Figaro, 20 Nisan 1940

⁶⁸ Le Figaro, 24 Nisan 1940.

⁶⁹ Le Figaro, 29 Nisan 1940.

⁷⁰ Le Figaro, 8 Mayıs 1940.

bilmiyoruz.⁷¹ Norveç'te çok fazla kayıp verilmiştir. Mayıs ayı boyunca kayıp haberleri bültenlerde yer almıştır.

Norveç'te verilen kayıplar ve savunmadaki yetersizliklerden kaynaklı Britanya'da Mayıs ayının ilk haftalarında kabinede hareketliliğe neden olmuştur. *Londra, 8 Mayıs B.B.C. yayınlandı. Saat 11'de Avam Kamarası'ndaki oylamanın aşağıdaki sonucu 281 milletvekili hükümete oy verdi. Karşı oy kullandılar: 200 milletvekili çekimser sayısını tespit etmekte hala zorlanıyor ancak hükümetin partizanları arasında 60'tan az olmadığı görülüyor.*⁷² Harekâtteki eksiklikten kaynaklı Avam Kamarasında Chamberlain'e yönelik eleştiriler artmıştır. Britanya'daki kabine çalkantıların yanı sıra Hollanda'nın yeni işgal alanı olacağından endişelendiğinden tedbirler alınmaya başlanmıştır. *Hollanda; 8 Mayıs'ta Polonya, Danimarka ve Norveç Amsterdam'dan ders aldı. Her ihtimale karşı Hollanda'da yapılan askeri hazırlıklar çok önemli. Sadece tüm kısa ve uzun vadeli izinler kaldırılmakla kalmadı, aynı zamanda Polonya, Danimarka ve Norveç'e yönelik Alman saldırılarından alınan en son dersler dikkate alınarak herhangi bir sürprizi önlemek için ulusal savunmanın tüm alanlarında önlemler alındı.*⁷³ Danimarka işgali için önlemler alındığı görülmüştür.

Alman saldırıları sonrası Norveç teslim olmuştur. Norveç savunmasında başarısız olan Chamberlain ise Mayıs 10'da istifa etmek zorunda kalmıştır. *Sayın Başbakan Neville Chamberlain, bu akşam başbakan ve hazinenin birinci lordu olarak istifa etti ve Sayın Winston Churchill, majestelerinin kendisinin yapması için yaptığı teklifi kabul etti.*⁷⁴ Chamberlain istifasından sonra Churchill göreve getirilmiştir. Aynı günün ertesinde Almanlar işgali hızlandırmış, Hollanda ve Belçika üzerine saldırıya geçmişlerdir. Le Figaro'ya göre Almanlar, Belçika ve Hollanda'da çeşitli noktalara uçak veya paraşütle inmiştir. İşgalden önce savunma için Belçika ve Hollanda'dan istenen yardımlara kayıtsız kalınması şüphe duyulan bir davranış olarak nitelendirilmiştir. Savunma için topraklarında hareket etme izni her seferinde toprak bütünlüğüne saygı gösterilmesini isteyen bir karşı hamleyle sonuçlanmıştır. Kral Leopold'un bu konudaki tavrı kuşkulu bulunmuştur. *Fransa olarak sekiz aydır bu tavrın anlamını her zaman anlayamadık, bazen kayıtsız bir çekingenlik olarak*

⁷¹ Le Figaro, 8 Mayıs 1940.

⁷² Le Figaro, 9 Mayıs 1940.

⁷³ Le Figaro, 9 Mayıs 1940.

⁷⁴ Le Figaro, 10 Mayıs 1940.

algıladık ve bu bizi duygusal olarak şok etti. Bu yanlış anlama bazı acı yanlış durumlara yol açtı ve hatta bazılarını şüpheye düşürdü.⁷⁵ Belçika'nın bu konudaki çekimserliği kuşku duyulmasına neden olmuştur. Kral Leopold'un Almanlarla işbirliği yaptığı düşünülmüştür.

Hollanda bölgesine yapılan işgaller sonrası Papa duruma ilişkin telgraf göndermiştir. Gönderdiği telgrafta: *Hollanda ve Lüksemburg'a Vatikan'dan, Belçika Kralı'na, Hollanda Kraliçesi'ne ve Lüksemburg Büyük Düşesi'ne gönderdiği telgrafların metni: Majestelerine Belçika Kralı, Belçika halkının ikinci kez kendi iradesi ve hakkı dışında topraklarının savaşın acımasızlığına maruz kaldığını gördüğü ve derinden etkilendiği bir zamanda majestelerine ve tüm sevgili milletinize baba şefkatinin güvencesini gönderiyoruz, dua ediyoruz. Bu zorlu sınavın Belçika'nın tam özgürlüğünün ve bağımsızlığının geri verilmesiyle sona ermesini için Yüce Tanrı'ya, tüm bunlarla birlikte size, dualarımızı iletiyoruz. 'Majestelerine Hollanda Kraliçesi, Majestelerinin barış çabalarının soylu ülkenizi, sizin iradenizin ve hakkınızın aksine, savaş sahnesi olmaktan koruyamadığını derin bir duyguyla öğrenerek ulusların kaderlerinin en büyük hakemi olan Tanrı'ya yalvarmamıza izin verin, acele edelim, her şeye gücü yeten yardımı ile adalet ve özgürlüğün yeniden tesisi için. Lüksemburg Büyük Düşesi, Bu acı verici anda Lüksemburg halkı, barış sevgisine rağmen kendilerini savaşın ıstırabına kapılmış bulduklarında, onlara kalplerimizde daha yakın hissediyoruz, ilahi hamiliklerinden yardım ve koruma diliyoruz.*⁷⁶ Papa'nın verdiği demeçlerden görüldüğü üzere herhangi bir taraf tutmadan kışkırtmadan ziyade barış ve dua mesajları gönderilerek manevi destek sağlanmıştır.

1.2.3. Alman İşgali Öncesi Fransa

Dış politikada manşetlerde yer bulan bu durumların yanı sıra Fransa iç politika haberleri incelendiğinde komünizm karşıtlığı devam etmekte olduğu görülmektedir. Goebbels, "Her ülkenin kendi propagandası vardır." dedi. Her yerde "zayıf noktaları" arayan kişi. Fransa için komünizmi bulmuştu. Alman uçaklarının topraklarımıza bıraktığı broşürleri okumak, bunların tamamen eski komünistlerin kullanımı için yazılmış olduklarını anlamak için yeterlidir. Eski "militanlarımızın" tarzlarını çok iyi

⁷⁵ Le Figaro, 10 Mayıs 1940.

⁷⁶ Le Figaro, 12 Mayıs 1940.

*tanıyoruz. Almanlar, büyük bir askeri saldırının serbest bırakılacağı bir zamanda, iç karışıklıkları kışkırtmak için doğru yerlere yerleştirilmiş suç ortaklarına güvenmediler mi?(Wladimir D'Ormesson.)*⁷⁷ Köşe yazılarından görüldüğü üzere Fransa'da komünistler Alman işbirliği ile suçlanmıştır. Bu konu da hükümetin yürüttüğü operasyonlar basına yansımıştır. *Ulusal savunma adına çalışan Boulogne-Billancourt'daki kazan imalathanelerinde yürütülen soruşturma sonucunda, işleri sabote eden ve gizli propaganda yapan bir grup komünist militanın eylemlerine son verildi. Altmış üç eylemci tutuklandı ve 23 Haziran, 26 Eylül ve 3 Kasım 1939 tarihli Kanun Hükmünde Kararnameler 83. maddesi uyarınca yargılanacaklar.*⁷⁸ Yaklaşan Alman tehlikesine rağmen Fransa'da komünist tutuklamalar devam etmiştir. Komünistler, Alman casusluğu yapmak veya Sovyetlerin maşası olmakla suçlanmıştır.

1 Mayıs İşçi Bayramı'nın yaklaştığı evrelerde tutuklamalar artmıştır. *Emniyet Müdürlüğü, başkentin yirmi bölgesine broşür dağıtan dağıtım merkezini ele geçirerek gizli komünist propagandaya yeni özellikle hassas bir darbe indirdi. Ele geçirilen belgelerin önemi bunun Moskova ajanlarının Paris Bölgesi'nde yeniden oluşturmaya çalıştıkları gizli propaganda aygıtının başlıca organizması olduğunu kanıtlıyor. Dinlenme yerleri son zamanlarda faaliyete geçti. Emniyet Müdürlüğü, Paris için birkaç haftadır faaliyette olan özel bir merkez olduğuna ikna olmuştu. Bu örgütün başkanı, eski komünist gençliğin yayın organı L'avant-Garde gazetesinin eski yöneticisi tutuklanmış. Cité Bergère adlı 3 numaralı binada bir ofis kurmuştu. Yirmi ilçenin görevlilerine yönelik tüm materyallerin gönderildiği yer burasıdır.*⁷⁹ Le Figaro'ya yansıyan yazılardan da görüldüğü üzere tutuklamalar devam etmiştir. Komünistler bir yandan Alman işbirlikçiliği ile suçlanırken diğer yandan Sovyet casusu olmakla itham edilmiştir. Fransız Komünist Partisi'nin (PCF) genel sekreterliğini yapan Fransız siyasetçi *Maurice Thorez* *Almanya'nın hizmetine gidiyor* *Güvenilir bir kaynaktan edinilen bilgiye göre firardan hüküm giyen eski komünist milletvekili Maurice Thorez* *Almanya'da, Baden Büyük Dükalığı'nda bulunuyor ve yaptığı faaliyetler hakkında kesin bilgilerimiz var. Orada Hitler hükümetiyle anlaşma halinde ve onun koruması altında.*⁸⁰ PCF'li vekil Maurice Thorez, casuslukla

⁷⁷ Le Figaro, 25 Nisan 1940.

⁷⁸ Le Figaro, 26 Nisan 1940.

⁷⁹ Le Figaro, 1 Mayıs 1940.

⁸⁰ Le Figaro, 2 Mayıs 1940.

suçlanmıştır. Maurice Thorez çok sonrasında Komünist Partinin başına geçip Fransa'da iktidara gelecek önemli bir isimdir. Komünist tutuklamalar, mayıs ayında yaklaşan Alman tehlikesine rağmen devam etmesinin yanı sıra daha çok artmıştır. Komünistlerin tutuklanması ile Almanların ilerleyişinin durdurulacağı, karışıklıkların biteceği düşünülmüştür.

Fransa'da her yıl mayıs ayının ilk haftasında düzenlenen Jeanne D'arc'ı anma gününe dair yapılan haberlerde, *Fransa dün Joan of Arc Ulusal Günü'nü önceki yıllarda olduğu gibi aynı coşkuyla kutladı. Paris'te, resmi tören Place des Pyramides'de, çiçekler ve taçlarla çevrili heykelin önünde gerçekleşti.*⁸¹ Yazılarına yer veren Le Figaro'da geçit töreni ve ulusal bayramın kutlanmalarına dair bilgiler paylaşılmıştır. Özel gün ve kutlamaların yapılmaya devam ettiği görülmektedir.

Mayıs ayında işgaller sonrası dış basın değerlendirmelerinde ise Fransa, İtalya ile barışçıl bir politika izlemeye devam etmiştir. *Hiçbir Fransız, ne İtalyanlarla ne rejimleriyle ne de mallarıyla en ufak bir kavga aramaz. Fransızlar, saldırıya uğrarlarsa tıpkı İtalyanların kendi görevlerini yapacakları gibi görevlerini yapacaklardı. Ama Fransa asla barışçıl bir İtalya'ya saldırmaz. Hatta söylenmesine gerek var mı? Peki, tehdit kim? Almanya? Belli ki değil. Yugoslavya? Ancak İtalya ve Yugoslavya, mürekkebi hala taze olan ciddi bir dostluk anlaşmasıyla birbirine bağlı. İtalyan politikası ve Yugoslav politikası, bu paktı diplomasisinin temel unsurlarından biri olarak görüyor. Daha bir ay kadar önce bu dostane komşuluğun kutsanmasının yıldönümü, Roma ve Belgrad arasında sıcak tebriklerle kutlandı. İtalya, bu tür taahhütleri ciddiye almadığına inanarak Yugoslavya'ya hakaret edebilir mi? Bir an için böyle düşünmüyoruz, Yugoslavya'nın İtalya'ya hakaret edebileceğini düşünmüyoruz,*⁸² İtalya'nın Yugoslavya'ya saldırması gibi bir durumun da söz konusu olmadığına yer vermiştir. Fransa, Almanya'nın yanında yer alan İtalya'yı karşısına alacak açıklamalardan ziyade uzlaşmacı açıklamalar ile iki ülke arasında olası gerginliklerin ve çatışmaların önüne geçmeye çalışmıştır.

Fransa, Almanya'nın Belçika'ya saldırmasında sonra ise Fransa 7. ordusunu bu bölgenin kontrolü için naklettiğine dair yazılara yer vermiştir. *Birliklerimizin yürüyüşü, Belçika'nın orta kesiminde normal bir şekilde devam ediyor. Düşman,*

⁸¹ Le Figaro, 6 Mayıs 1940.

⁸² Le Figaro, 3 Mayıs 1940.

şiddetli çarpışmaların gerçekleştiği Belçika Ardennes'de büyük bir çaba sarf etti. Lüksemburg'un güney sınırında savaş yeniden başladı. Düşman ayrıca Warndt Ormanı ve Saar arasındaki ileri mevzilerimize saldırdı.⁸³ Belçika işgal edildikten sonra Fransa, birlikleri bu bölgeye gönderdiği görülmektedir. Alman işgali sonrası bölgedeki sivil halk ise Fransa'ya iltica etmiştir. Fransa'nın farklı bölgelerine yerleştirilmiş Belçikalılar toplu halde geldikleri bilgisine yer verilmiştir. Gelen mültecileri çok iyi karşıladıklarına yer veren Le Figaro, tüm mülteciler, Fransa'da kendilerine ayrılan karşılama için minnetle dolular ve yoldan geçenlerin yüzlerinde bile ifade edilen genel sempatiyi hissediyorlar. Brükselli kadınlar gezilerini anlatıyor yüzünde hala o trajik günlerin ıstırabının ve yorgunluğunun izlerini taşıyan Brükselli bir kadın anlatıyor kız kardeşim ve ben Brüksel'de, Gare du Midi yakınlarında yaşıyorduk. Dinlenmeden dört gün geçirdik. Alman havacılar ateş etmeye geldi, evlerle aynı hizaya geldi. Nüfus üzerinde ambulanslar kurbanlara yardım etmek için sürekli olarak istasyonun avlusunu terk ediyordu. Dairemizdeki pencereler bütün gün sallandı, patlamalardan tıngırdattı. Taşınmazın üzerine bir paraşütçü inmek için geldi ve kısa süre sonra yerinden çıktı.⁸⁴ Yazılarından görülmekte olduğu üzere Almanya'nın saldırıları sonrası Belçika'daki halk farklı bölgelere geçmek zorunda kalmıştır. Fransa, Belçikalı mültecilere yardımcı olmaya çalışıldığı bilgisine yer verilmiştir.

Mayıs ayında Alman hava saldırılarından Fransa da etkilenmeye başlamıştır. İngiliz Hava Bakanlığı'nın açıklamalarında ayrıca Hollanda, Belçika ve Almanya topraklarında çok sayıda düşman uçağının düşürüldüğü ve yerde imha edildiği bilgisine yer verilmiştir. *Hollanda ve Belçika operasyonlarında Alman Hava Kuvvetlerinin dört gün içinde 400'den fazla uçakta toplam kayıplarını tahmin edebiliriz.⁸⁵ Operasyonlar sonrası kayıp haberleri yer almıştır. Almanların saldırıyı düzenlediği noktalar hakkında sadece Belçika bölgesinden değil birçok farklı bölgeden hareket ettikleri bilgisi yer almıştır. Alman saldırısı şimdi sadece Belçika'da değil, Avesnes ve Vervins Bölgesi'nde de büyük bir şekilde gelişti. Düşman, ağır tank tümenlerinin çoğunu bu birime adadı. Savaş, gerçek bir yakın dövüş karakterini aldı. Saldırıları Sedan'ın güneyinde daha az şiddetli görünüyor. 17 Mayıs sabahı basın*

⁸³ Le Figaro, 13 Mayıs 1940.

⁸⁴ Le Figaro, 14 Mayıs 1940.

⁸⁵ Le Figaro, 14 Mayıs 1940.

*bültenleri Sambre ile Rethel'in kuzeyindeki ve Sedan'ın güneyindeki bölge arasındaki savaş dün ve gece boyunca devam ettiği paylaşılmıştır.*⁸⁶ Saldırın düzenlendiği yerler hakkında bilgi verilmiştir. Almanlar, Fransa'nın kuzeyinde ve daha güneydeki Sedan bölgesinde saldırı gerçekleştirdikleri için ana saldırının gerçekleşeceği noktalar korunamamıştır. Fransa Genelkurmay'ının yaptığı açıklamalarda: "Kazan ya da öl. Kazanmalısın!" Müttetik Kara Kuvvetleri Başkomutanı General Gamelin, birliklere aşağıdaki gündemi yayınladı: *Anavatan'ın kaderi, Müttetiklerimizin kaderi, dünyanın kaderi devam eden savaşa bağlıdır. İngiliz askerleri, Belçikalı askerler, Polonyalı askerler, yabancı gönüllüler yanımızda savaşıyorlar. İngiliz hava kuvvetleri bizimki gibi tamamen karardır. İlerleyemeyen herhangi bir birlik, kendisine emanet edilen ulusal toprak parselini terk etmek yerine olay yerinde öldürülmelidir. Her zaman olduğu gibi tarihimizin ciddi zamanlarında bugünün parolası şudur: Kazan ya da öl! Kazanmak zorundasın!*⁸⁷ Genelkurmay yaptığı açıklamalarda, savaşa devam edip kazanmaktaki karalılık ve durumun ehemmiyeti üzerine motive edici demeçler verilmiştir.

Almanlar, Belçika üzerinden saldırılar gerçekleştirdiği gibi Güney Sedan bölgesinde de saldırı gerçekleştirmiştir. Bu durum Fransa'nın savunmasını daha da güç hale getirmiştir. Paul Reynaud, savunmadan kaynaklı Gamelin'i görevden alarak yerine farklı bir ismin atamasını gerçekleştirmiştir. Kabinede diğer bazı görevlendirmelerde de değişiklikler meydana gelmiştir. *Fransa'ya her yerde ve her zaman hizmet ettiği gibi İspanya'da da parlak bir şekilde hizmet etmiş olan Mareşal Pétain, Konsey Başkan Yardımcısı olur ve hükümete tecrübesinin paha biçilmez yardımını getirecektir. Bay Paul Reynaud bundan böyle Bay Winston Churchill'in Büyük Britanya'da yapmaya karar verdiği gibi hükümetin genel işleyişini kabul eden ulusal savunma personeline güvence verecektir.*⁸⁸ Mareşal Pétain, İspanya'daki Büyükelçilik görevinden alınmış ve kabineye dâhil edilmiştir. General Gamelin de Genelkurmay Başkanlığından alınmış yerine, Weygand getirilmiştir. *Cumhurbaşkanı dün, General Weygand'ın Ulusal Savunma Genelkurmay Başkanlığı ve tüm harekât alanlarının başkomutanlığına atanmasına ilişkin bir kararnameyi imzaladı.*⁸⁹

⁸⁶ Le Figaro, 18 Mayıs 1940.

⁸⁷ Le Figaro, 18 Mayıs 1940.

⁸⁸ Le Figaro, 19 Mayıs 1940.

⁸⁹ Le Figaro, 20 Mayıs 1940.

Reynaud Gamelin'in yerine Weygand'ın atamasını gerçekleştirmiştir. Mayıs ayında değiştirilen görevlendirilme ile ilgili elçi atamaları da gerçekleşmiştir. Le Figaro'nun önde gelen köşe yazarlarından Wladimir D'Ormesson Vatikan Büyükelçisi olarak ataması yapılmıştır. Madrid'e Bay Peyrouton, Bükreş'e Bay Thierry görevlendirilmiştir.

Alman tehlikesi yaklaşınca korku ve panik havası Fransa'da yayılmıştır. Reynaud halkı motive edip korkuları giderebilmek adına açıklamalarda bulunmuştur. *Ordularımızın komutasını almış olan büyük şefe güven! Orduya güven!*⁹⁰ Manşetlerde yer alan yazılardan görüldüğü üzere endişe ve panik havasını yok etmek amaçlı demeçler vermiştir. Elysee'de bu dönemde iç ve dış güvenliği sağlamak amaçlı sık sık toplantıların yapıldığı belirtilmiştir. Ulusal güvenliğin sağlanması adına polis kontrol operasyonları yapılmış, şüpheli bulunan her durum kontrol edilmeye çalışılmıştır. 62.000 kişi sorguya çekildi 500 tutuklama 334 şüpheli yabancı toplama kamplarına gönderilmiştir. Bay Georges Mandel'in İçişleri Bakanlığı'na gelişinden bu yana polis şefi aldığı talimatlar doğrultusunda kamu kurumlarının kontrol ve gözetim operasyonlarını çoğaltılmış. Sekiz günde 2.000'den fazla kafe ve otel ziyaret edilmiş, yaklaşık 62 bin kişi sorgulanmıştır. Bu sorgulamalar sonucunda 500'den fazla kişi tutuklanmış, aralarında 334 yabancı şüpheli toplama kamplarına gönderilmiştir. İşgale çok az bir süre kalmasına rağmen birçok tutuklama ve sorgulama yapılmıştır. Almanlarla yapılacak işbirliğinden çekinen Fransa hükümeti, denetimlerle durumu kontrol altına aldığını düşünmüştür.

Fransa'da savaş ekonomisinin verdiği etkiden dolayı ise kısıtlamalar ile ilgili yazılar yansımıştır. Aylık şeker oranı kişi başı 750 gram olarak sabitlenmiş, ekmek kartının yürürlüğe girmesi durumu ise başka bir tarihe ertelenmiştir. Kâğıt stoklarının azalmasından dolayı kâğıt ticaretine ilişkin kararname çıkarılmıştır. Savaşa yönelik iç basına yansıyan diğer yazılarda, Fransız kadınlarının mücadeleye dâhil olduğu bilgisine yer verilmiştir. *Fransız kadınları, ayrıca Rue Des Blancs-Manteaux'daki askere alma bürosuna aday akınının da gösterdiği gibi savaşın görevlerinde giderek daha aktif bir rol aldılar.*⁹¹ Kadınların orduda görev almasının yanı sıra farklı

⁹⁰ Le Figaro, 22 Mayıs 1940.

⁹¹ Le Figaro, 30 Mayıs 1940.

görevlendirilmelerin verildiği görülmektedir. Fransız kadınların da mücadelede aktif rol aldıkları belirtilmiştir.

Mayıs ayı sonuna kadar yansıyan yazılarda Belçika bölgesinde Alman birliklerin durdurmaya çalıştıkları daha Güneyde Sedan bölgesinde ise çatışmaların devam ettiği bilgisi paylaşılmıştır. Basel'den Lüksemburg sınırına Longwy'ye uzanan Maginot Hattı ve Longwy'den denize uzanan daha hafif bir tahkimat yapıldığı bilgisine yer verilmiştir. Fransız ordusunun sol kanadı Sedan'dan Antwerp'e ve hatta Hertogenbosch'a kadar uzanan bir hat üzerinden Belçika'ya doğru orduların hareket ettiği bilgisine yer vermiştir. Cepheden devam eden haberlerde III. Leopold teslim olması sonrası *27-28 Mayıs gecesi birliklerini teslim eden müttefiklerine ihanet eden ve bayrağını lekeleyen Leopold*.⁹² Belçika Almanlara teslim olduktan sonra Leopold işbirlikçi olmakla eleştirilmiştir. Belçika Parlamentosu, Leopold'un ihanetinden doğan durumu incelemek üzere Limoges'de oturum düzenleyeceklerini belirtmiştir.

Haziran ayının başında Müttefik donanmaları, *Fransız-İngiliz birliklerinin Flandre'de tahliyesine ve her türden birimden oluşan nakliye korumasını sağlamaya devam ettiği Fransız Hava Kuvvetleri, Fransa'da birçok keşif görevibombardıman uçakları dün sabah Lyon bölgesi üzerinde uçtu. Birkaç bomba atıldılar. Ne yazık ki sivil nüfus arasında birkaç kayıp verildi. Diğer yandan dün sabah saatlerinde güneydoğunun çeşitli şehirlerinde alarm verildi*.⁹³ Bir sonraki gün Paris Bölgesi'nde saldırıların yoğunlaştığı yer almıştır. *Paris bölgesi dün öğleden sonra bombalandı 45 ölü 155 sivil halk arasında yaralandı. 1.084 bomba atıldı*.⁹⁴ Haziran ayında Alman saldırıları yoğunlaşmıştır. Fransa'nın başkenti Paris'e hava saldırıları gerçekleştiğinden dolayı savunma başkenti korumaya yönelik gerçekleşmiştir.

Maginot hattına yönelik saldırılar için alınan önlemlere dair paylaşımlara genişçe yer verilmiş. Maginot Hattını ve doğudaki Fransız kuvvetlerini sol kanadında bırakılacağı belirtilmiş.⁴ Haziran'da yapılan basın açıklamalarında Fransa havacı birimleri tarafından Frankfurt ve Münih de uçak motor fabrikalarına ulaşarak karşı saldırı gerçekleştirdiği ve sonrasında üstlerine geri döndüğü bilgisi yer almıştır. Fransa Genelkurmay Başkanı Weygand yaptığı açıklamada: *Muharebenin başlangıcından itibaren 5 Haziran sabah saat 10.00'da Başkomutan General birliklere aşağıdaki*

⁹² Le Figaro, 28 Mayıs 1940.

⁹³ Le Figaro, 3 Haziran 1940.

⁹⁴ Le Figaro, 4 Haziran 1940.

gündemi gönderdi. Fransa savaşı başladı. Emir, hiç düşünmeden pozisyonlarımızı savunmak. Subaylar, astsubaylar, Fransız ordusunun askerleri, işgalci tarafından yaralanan anavatanımızın düşüncesi, bulunduğunuz yerde kalmanız için sarsılmaz bir kararlılığı size ilham etsin. Şanlı geçmişimizin örnekleri, kararlılığın ve cesaretin her zaman galip geldiğini göstermektedir. Yere tutun. Sadece ileriye bak. Arkada ise komutanlık sizi desteklemek için düzenlemeler yaptı. Ülkemizin kaderi, özgürlüklerinin korunması, oğullarımızın geleceği, sizin azminize bağlıdır.⁹⁵ Almanların, Fransa işgaline yönelik saldırıların yoğunlaşması sonrası Genelkurmayın açıklamalarına yer verilmiştir. Aynı tarihlerde Mareşal Pétain fabrikalarının tank atölyelerini ziyaret edip yönetime ve tüm kademelerdeki personele çabalarından dolayı teşekkür ettiği bilgisi yer almıştır.

⁹⁵ Le Figaro, 8 Haziran 1940.

2. VİCHY HÜKÜMETİ DÖNEMİNDE LE FIGARO GAZETESİ

2.1. Almanya'nın Fransa İşgali Sonrası Vichy Hükümeti

Fransa, Almanlar tarafından işgal edildikten sonra yeni bir sürece girmiş ve yönetim merkezi Clermont-Ferrand Bölgesi'ne taşınmıştır. Hükümet Başkanlığına Mareşal Pétain atanmıştır. Haziran ayının sonu kadar basımı gerçekleşmeyen Le Figaro'nun da basıldığı yer Paris merkezden Clermont-Ferrand Bölgesi'ne taşınmıştır. İşgal sonrası Clermont-Ferrand bölgesinde ilk basımı 1 Temmuz 1940'ta gerçekleşmiştir. Mareşal Pétain ve bakanlar Clermont-Ferrand için cumartesi günü Bordeaux'dan ayrıldığı bilgisine yer verilmiştir. 30 Haziran gecesinde, Alman hava kuvvetlerinin oluşumları İngiltere ve İskoçya'da birkaç noktayı bombalamıştır. Başta Cardiff ve Bristol olmak üzere birçok yerde patlamalar ve yangınlar olduğu paylaşılmıştır. Alman işgali öncesi Reynaud görevinden istifa etmiş, yerine Alman güdümünde Vichy hükümeti kurulmuştur.

Fransa'da, anayasa reformu sorunu gündemde yer almıştır. Pétain hükümeti, toprağa dönüş ve toprağın geliştirilmesi temel kabul edip hükümet ve parlamentoyubu misyonda hazırlamıştır. Acil toplumsal dönüşüm gerektiği ilkesiyle hareket edip bu amaç doğrultusunda çalışmalar yapılmasına kanaat getirmiştir. Çünkü ülkenin içinde bulunacağı ekonomik koşulların, eski yanlışların terk edilmesini ve yeni ilkelerin uygulanmasını gerektireceği bilgisini paylaşmıştır. Yeni sosyal politikanın, son yıllarda yapılan yanlış anlaşılan bu deneyimlerin gerçeğine dayanmakta olduğu belirtilmiştir. Fransa'nın özünde bir tarım ülkesi olduğu ve nüfusunun büyük bir kısmı toprakta olmaz ise gerçek bir refah olmayacağı bilgisine yer verilmiştir. Fransa'ya gelen mülteciler için yaptıkları açıklamalar da ise *Mareşal Pétain; dün sabah Vichy'de konsey Başkan Yardımcısı M. Laval, Milli Savunma, İçişleri ve Maliye Bakanları ve Dışişleri Bakan Yardımcısı oluşan bir kısıtlı konseye başkanlık etti mültecilerin dönüşü. Siyasi duruma ilişkin bu incelemeyi sona erdirmek için hükümetin temel endişelerinden biri tahliye edilenlerin ve mültecilerin menşei bölgelerine geri dönüşüdür. Wiesbaden'deki Mütareke Komisyonu'ndaki temsilcilerimiz tarafından her gün ısrarla sorulan soru, çok yakında bir çözüm bulunması umulmaktadır.*⁹⁶ Gelen

⁹⁶ Le Figaro, 3 Temmuz 1940.

mültecilerle ilgili çözüm üretmeye çalışmışlardır. Ordu da ise Maginot Hattı'nda çatışmaların sürdüğü bilgisine yer verilmiştir. Paris'te ise küçük çocukların tahliye edildiği bilgisi paylaşılmıştır.

Vichy döneminde dış ilişkilerde ise yeni bir döneme girilmiştir. Özellikle Mers-el-Kébir Bölgesi'nde Fransız donanmasının, Britanya tarafından batırılmasından sonra Fransa ve Britanya arasındaki ilişkiler gerginleştiği gibi güvensizliğe de neden olmuştur. Mers-el-Kébir olayı Fransa'nın da artık kendi geleceğini belirlemesi gerektiği düşünülmesine neden olduğu belirtilmiştir. *Cezayir'de birkaç yüz ölü ve yaralı. 5 Temmuz Cezayir genel bilgi servisi iletişim kurar çarşamba günü öğleden sonra hareket eden Fransız savaş gemileriyle angajman yapan İngiliz gemileri Cebelitarık'a yöneldi. 4 Temmuz Perşembe günü sabah saat 9'da Alboran Adası yakınlarında yüksek hızda ilerken görüldüler. Açık denizde kuvvetlerimiz savaşla karşılaştı ve Mers-el-Kébir'deki limanlarımıza ulaştı. En ağır şekilde hasar gören üç büyük gemi karaya vurdu ve kenar tarafı yırtılmış bir hafif gemi de karaya oturdu.*⁹⁷ Olaya ilişkin detaylar paylaşılmış, Mareşal Pétain sonrasında olaya ilişkin hasımlarımızdan fahri bir ateşkes istedi bize verdiler. Koşullar ağır ama onursuz değil. Özellikle donanma konusunda, filonun Fransız kalacağını ve eski müttefiklerimizle savaşmak için kullanılmayacağını açıkça belirtilmiş.⁹⁸ Pétain'in açıklamalarından görüldüğü üzere donanmayı müttefik kuvvetlere karşı kullanılmayacağı belirtilmiştir. Fransa Donanma Komutanlığı, olay sonrası İngiliz donanmasının demirli olduğu filolara karşı yapılan saldırganlık nedeniyle askere alınma sürecinde Fransız donanmasının tüm subaylarının İngiliz nişanı takmasının yasaklandığı bilgisine yer verilmiştir.

Kısıtlamaların yanı sıra sert yaptırımlar devam etmektedir. Londra'da direnişe katılanlar hakkında gıyabi yargılanmalar yapılmıştır. 18 Haziran'da yapılan konuşmadan kaynaklı De Gaulle'nin de cezalandırılması kararı mevcuttur. İlk kovuşturmayı motive eden olaylardan sonra 13. bölgenin daimi askeri mahkemesinde tutuklanan eski General de Gaulle, 2 Ağustos'taki duruşmada gıyaben yargılanmıştır. De Gaulle'ün İngiliz radyosunda yaptığı suç propagandasını karalayan askeri mahkeme, Fransa'ya karşı taahhütlerini desteklemek, askerleri yabancı bir gücün

⁹⁷ Le Figaro, 6 Temmuz 1940.

⁹⁸ Le Figaro, 6 Temmuz 1940.

hizmetine girmeye kışkırtmak ve suç teşkil eden eylemler için yabancı bir güçten istihbarat aldığı gerekçesiyle yargılanmıştır. *Fransızları misillemeye maruz bırakmak. Savaş zamanında firarını yurt dışında da sürdürdü. Fransa'ya en ciddi zararı vermesi muhtemel tüm bu eylemler için de Gaulle, askeri yargılama ile ölüme mahkûm edildi. Malına da el konulması emredildi.*⁹⁹ Yaptırımlar en sert cezalarla bastırılmaya çalışıldığı görülmektedir. De Gaulle'nin Londra'da yaptığı özgürlük çağrısı sonrası hakkında idam cezası verilmiştir.

Vichy hükümetinin yürüttüğü politikalar aralık ayında netleşmeye başlamış ve ilkokullarda ahlak eğitimine önem verilmeye başlanmıştır. *Vichy sloganı ilkokullarda bundan böyle 'iş, aile ve vatan üçlüsü' altında ahlak kavramları öğretilcektir.*¹⁰⁰ Le Figaro ahlaki programlar kendimize ve hemcinslerimize karşı başlıca görevlerimizdir. Bu amaçla yapılan konuşmalar ve okumalar içerdiği profesyonel vicdanlılık, iyi yapılmış bir işin sevgisinde ısrar ettikleri ve ahlaki yaptırımlara yer verildiği belirtilmiştir. Açıkça Tanrı'ya karşı görev kavramlarını geri yüklemeye çalışıldığına da yer vermiştir. Sivil unsurlar basitleştirilmiştir. Öğretmenler derslerinde ulus fikrinin tarihsel temeli ve ahlaki temeli üzerinde durmak zorunda kalmıştır. Devlete karşı görevlere, onun liderine ve onun haklarına sadakate, kamu yararına gerekli bağlılığa genişçe yer verilmiştir. Vatan sevgisini, küçüğüne olan sevgiyi fiilen hayata yönünde bir politika izleyeceklerini paylaşmışlardır.

Aralık ayında Mareşal Pétain Hükümeti yönetme şeklindeki değişikliklerin yanı sıra kabinede değişiklikler gerçekleştirmiştir. Laval görevden alınarak yerine Pierre-Etienne Flandin getirilmiştir. Devlet Başkanı Mareşal Pétain: *Ülkenin çıkarına olduğunu düşündüğüm bir karar verdim. Bay Pierre Laval artık hükümetin bir parçası değil. Bay Pierre-Etienne Flandin, Dışişleri'nin portföyünü aldı. Halefimi tayin eden 4 sayılı anayasa maddesi, yasası iptal edildi. İç politikanın yüksek sebeplerinden dolayı bu kararı vermeye karar verdim. Almanya ile ilişkilerimiz üzerinde hiçbir etkisi yoktur. Ben dümende kalıyorum; ulusal devrim devam ediyor!*¹⁰¹ Devam eden açıklamalarında Laval'ın hükümetten ayrılmasının tek nedeni iç politika olduğunu belirtmişti. Hükümet yapısındaki böyle bir değişiklik hiçbir şekilde Almanya ile ilişkilerinde bir değişiklik olduğu anlamına gelmediğini de eklemişti.

⁹⁹ Le Figaro, 3 Ağustos 1940.

¹⁰⁰ Le Figaro, 6 Aralık, 1940

¹⁰¹ Le Figaro, 15 Aralık 1940.

Vichy Hükümeti iktidara geldikten sonra öncesinde görevli kişiler yakalanarak yargılanmıştır. Le Figaro'ya yansıyan haberlerde, *Daladier Paul Reynaud ve General Gamelin Château de Chazeron'da ev hapsine alındı.*³ Eylül Kararnamesine göre üye 1940 bir düzen ölçüsü idari ofis yeni alındı. Siyasi ve askeri şahsiyetlerle ilgili olarak ulusal savunma ve kamu güvenliği için tehlikeli olarak görülmesi muhtemeldir. *Edouard Daladier, Paul Reynaud, Konsey'in iki eski Başkanı ve Fransız Ordularının eski Başkomutanı General Gamelin, Puy-de-Dôme'daki Chatelguyon yakınlarındaki Château de Chazeron'da ev hapsine alındı.*¹⁰² Yöneticiler yakalanarak ev hapsine alınmıştı. Fransa işgal edilmeden önce üst düzey yöneticilikleri olan isimler bu dönemde tehlike gibi görüldükleri için haklarında tutuklama kararı verilmiştir.

2.2.Vichy Dönemi İç Politika

2.1.1. Vichy Dönemi Ekonomik Problemler

Pétain Dönemi yansıyan yazılarda ekonomik kısıtlamalar ve yaptırımlar mevcuttur. Ekonomik krize alternatifler üretilmeye çalışılmıştır. Özellikle benzin bulmakta problem yaşandığı için kısıtlamalar yapılmıştır. Savaş Bakanı, yakıt dağıtımı konusunda ciddi kısıtlamalar uygulanmasına karar vermiştir. Kamu yararına hizmet vermek için kullanılan araçlar belirlenerek valilik tarafından (yollar, postane, hastane ambulansları vb.) toplu taşıma hizmetlerini sağlamak için kullanılan araçlar belirlenerek kullanım kontrol altına alınmaya çalışılmıştır.

Eylül ayı Vichy Fransa'sı ile ilgili yapılan haberlerde ekonomik sıkıntılar olduğu görülmektedir. Fransa'da artan işsizlik ve gıda eksikliğinden kaynaklı besinler kuponlarla alınmaya başlanmıştır. *Ekmek 350 gr. günde 2,şeker 500 gr. her ay, kahve 300 gr. karıştır, makarna 250 gr. her ay, pirinç 100 gr. ayda, (sadece çocuklar), peynir 50 gr. haftada, yağlar 100 gr. haftada, 8 et (kasaplık, şarküteri, konserveler), 360 gr. haftada, 9 sabun 125 gr. her ay, 10 süt aylık kupon karşılığında uzun ömürlü gıda maddeleri teslim edilecektir. Tüketicilere eylül, ekim, kasım ve aralık ayları için geçerli olan yemek kartı ve kupon kâğıdı verilmektedir. Muhabirler için yağ, et ve peynir kuponlarını değiştirmek için gecikmeden belediye binasına gelmeleri gerekir. Tüketimde sınırlamaların olduğu görülmektedir. Olası gıda stokları dolandırıcılıklara*

¹⁰² Le Figaro, 9 Eylül 1940.

yönelik ise sert yaptırımli cezalar uygulanmıştır. *Resmi Gazete*" dün sabah yemek kartı dolandırıcılarına karşı bir yasa yayınladı. 29 Şubat 1940 tarihli nüfus sayımı ve karne dağıtımına ilişkin kararname ile uygulanmasına ilişkin karar ve emirlere aykırı hareket edenler altı günden iki aya kadar hapis ve para cezası ile cezalandırılır. 1.600 ila 2.000 frank veya bu iki cezadan sadece biri. Tekrarı halinde, iki aydan bir yıla kadar hapis ve 2.000 ila 6.000 frank arasında para cezası olacak. Gönderme maliyeti 6.000 franka yükseltilebilir.¹⁰³ Tüketim, yaptırımlarla kontrol edilmeye çalışılmış ve ölüm cezası da verileceği belirtilmiştir. Gıda ürünlerinin istiflenmesi ve gizlice saklanması Fransız halkına karşı gerçek suçlardır. Askeri Mahkeme en ciddi davalara el koyacak ve ölüm cezası ilan edebilir.¹⁰⁴ Fransa, ekonomik sıkıntılardan kaynaklı gıda ürünlerin stoklanmasını önlemek için cezalara başvurulmuştur. İşsizliğin de çok fazla arttığı bu dönemde işsizlikle ilgili yazılara da çok fazla yer verilmiştir.

1940 yılı süren ekonomik problemler, 1941 yılında da devam etmiştir. Mareşal Pétain'in yaptığı konuşmalarda: *Şimdi geleceğe dönelim. 1941 yılı zor olacak. Bu, Fransa'nızın geri kazanılmasıyla ilgili olmalı. Ana vatana aynı inanca, aynı "hizmet etme" arzusunun sahip olarak hepiniz benim etrafımda toplanırsanız olacak: Kendimi Fransa'ya, yani hepinize adadım. Aç kalacağız! Savaş, mahsulümüzün önemli bir bölümünü elimizden aldı, abluka bizi savaştan önceki yıllarda her yıl altı milyon tondan fazla her türden her kaynaktan oluşan bir arzdan mahrum ediyor. Abluka gibi savaş da devam ediyor onlara bir son vermek bize düşmez.*¹⁰⁵ Devamında yaptığı açıklamalarda Mareşal ekonomik problemlerden kaynaklı Fransa köylülerinden verebileceği her şeyi topraktan almalarını belirtmiştir. Tarıma verdikleri önemden de uzun uzun bahsetmiştir. Ekonomik anlamda yaşanan problemlerden kaynaklı özellikle küçük çocukların beslenmesi gelişimlerini çok olumsuz etkileyeceği için vitaminli ürünler dağıtılmıştır. Okullarda 6- 15 yaş aralığında haftada 3 kez vitaminli şekerler verilmiştir. Gıda kısıtlamalarının olduğu bu dönemde çocukların ve ergenlerin sağlığı resmi bir endişe konusu olmuştur. Hâlihazırda devlet ve özel okullarda süt dağıtımları yapılmıştır. Aralık 1940 ayı boyunca, Aile ve Sağlık Genel Sekreterliği tarafından Secours National ile mutabakata varılarak yeni önlemler alınmıştır. Bu önlemler, vitaminlerin bir yanda hem C vitamini hem de B vitamini içeren şeker

¹⁰³ Le Figaro, 22 Eylül 1940.

¹⁰⁴ Le Figaro, 1 Ekim 1940.

¹⁰⁵ Le Figaro, 1 Ocak, 1941

tabletleri ve diğer yanda A vitamini içeren çikolatalar şeklinde düzenli ve ücretsiz dağıtımından oluşmaktaydı. 26 Aralık 1940 tarihli İçişleri Bakanı, bu vitamin ürünlerinin şehir merkezlerinde okul çağındaki çocuklara yönelik dağıtımının resmi ve özel eğitim görevlileri tarafından sağlanmasına karar verdi.¹⁰⁶ Ekonominin kötü olmasından kaynaklı beslenme problemi en çok gelişim çağındaki çocukları etkilediğinden bu tarz uygulamalarla önlemler alınmaya çalışıldığı görülmektedir.

Savaştan kaynaklı ekonomik problemler 1942 yılında daha çok artmıştır. Kâğıt bulmak güçleştiği için gazetelerin de basımı zorlaşmıştır. Bu konuyla ilgili detaylar, *Yeni kâğıt kısıtlamaları 15 Ocak'tan itibaren bizi sadece aşağıda belirtilen şehirlere göndermek zorunda bırakacaktır: 1 abonelerimize yönelik kopyalar, bir firma hesabında tutulan sayılar” okuyucularımız tarafından her zamanki tüccarların da bu nedenle okuyucularımızı abone olmaya veya bir satıcıya kaydolmaya teşvik ediyoruz. 15 Ocaktan itibaren şehirlerde abone olmayan okuyucular sadece önceden seçilen Figaro sayılarını alabileceklerdir.*¹⁰⁷ Le Figaro’da paylaşılan açıklamalardan görüldüğü üzere kâğıt stokları azalınca çok fazla basılamayacağı için okuyucular bilgilendirilmiş, belirli dağıtımcılara, satılacağı için okuyucular abone olunması için teşvik edilmiştir.

Vichy Hükümeti Dönemi ekonomik sıkıntılardan dolayı gıda ürünleri bulmak zorlaştığı için ciddi beslenme problemi yaşanmıştır. Bu durum stokçuluk yapmaya neden olunca hükümet bu durumun önüne geçmek için sert cezalar uygulamıştır. *Eyalet Mahkemesi 23 ve 24 Ocak'ta tekrar Lyon'da görülecek. İki vakayla ilgilenmesi gerekecek. 23 Ocak: Marsilya davası sahte gıda pulları bıraktı. Beş sanık yargılanacak. 24 Ocak: Tarifelerde yasa dışı bir artışla ilgili tamamen Lyon tekstil davası. Yasadışı kazanç bir milyonu aşıyor. Beş kişi de suçlandı.*¹⁰⁸ Hükümet sert cezalar ile bu durumun önüne geçmeye çalışmıştır.

Fransa’da mart sonunda Mareşal Pétain açıklamalarında ekonomik sıkıntılardan kaynaklı stokların azalmasından endişelenilmiştir. Tahıl stoklarının azalması, üretimin yapılamaması, ekmeğin azalması gibi benzeri durumlar büyük sorunlar arasında görülmektedir. Pétain çözüm olarak köylülerden sık sık yardım istemiş ve konuyla ilgili yaptığı konuşmada: Vichy 30 Mart Mareşal Pétain, Pazar

¹⁰⁶ Le Figaro, 27 Ocak 1941.

¹⁰⁷ Le Figaro, 8 Ocak 1942.

¹⁰⁸ Le Figaro, 14 Ocak 1942.

günü saat 20.00'de yayınlanan Fransız köylülerine şu mesajı gönderdi: Köylü dostlarım! Ekmek arzı tehdit ediliyor. Nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak için ayda üç milyondan fazla buğdaya ihtiyaç var ve ilk tahıllar sadece dört buçuk ayda ortaya çıkacak. Dağıtımlarını kolaylaştırmak için hükümetin elden çıkarabileceği güvenilir miktarları tam olarak bilmesi önemlidir. Bu nedenle tüm buğdayların 21 Nisan'dan önce harmanlanarak teslim edilmesi gerektiğine karar verdi. Bu karara en katı disiplinle uymaya istekli olacaksınız. Bu bir kamu güvenliği önlemidir. Bütün üreticiler bir çuval buğdayı bile tutmalarına veya israf etmelerine izin verselerdi belirgin hırsızlıkla eşdeğer olan bu kötü eylem, tüm Fransızları bir ay boyunca ekmekten mahrum bırakmakla sonuçlanacaktı. Bu yoksunluk, şehirlerdeki insanları olduğu kadar kırsal kesimdeki insanları da etkileyecektir. Köylü birliğinin yerel ve bölgesel mütevellileri ile Lejyon, gerekirse herkese görev bilincini hatırlatmak için çiftçilere müdahale edecek. Umarım aranızda kaçak yoktur ve yetkililer kusur bulmak zorunda kalmazlar. Bütün zorluklarını biliyorum. Gübre, yakıt, atlar, çekiş araçları... İnsan gücünüz yok ve mahkûmların dönüşünü heyecanla bekliyorsunuz. Geçen yıl kaynağın sizin sayenizde yapıldığını unutmuyorum. Sizden de aynı çabayı rica ediyorum. Tüm Fransız halkına günlük ekmek sağlamak için bana bir kez daha yardım edin.¹⁰⁹ Le Figaro sayılarına yansıyan yazılardan görüldüğü üzere Pétain ekonomik sıkıntıdan kaynaklı köylülerden, halktan yardım istemiştir.

Mart sonunda köylülerden yardım isteyen Pétain, haziran ayında yapılan toplantıda: Vichy, 8 Haziran serbest bölgedeki ulusal köylü birliğinin müteveli heyeti ve bölge delegeleri, köylü birliğinin başkanı Bay Pierre Caziot'un daveti üzerine dün Vichy'de Thermal otel odasında bir araya geldi. Herkesin bildiği gibi köylülüğe çok özel bir ilgisi olan Mareşal, bu ilk oturumda ve sendikaların çalışmalarına başkanlık ederek varlığıyla kendisini yüceltmeye özen gösterdi. Saat 10.00'da Devlet Başkanı özel bir birey gibi protokolsüz toplantı odasına geldi. Tarım Bakanı Sayın Leroy-Ladurie ve Sayın Pierre Caziot tarafından kabul edildi. Serbest bölgedeki köylü şirketinin müdürü Bay Gabriel Remond daha sonra bir sunuma başladı. Tarımın kurumsal organizasyonu ve yılın başından bu yana elde edilen sonuçlar hakkında.¹¹⁰

¹⁰⁹ Le Figaro, 31 Mart 1942.

¹¹⁰ Le Figaro, 9 Haziran 1942.

Çalışma ve konsey toplantısına ilişkin açıklardan görüldüğü üzere bu duruma ilişkin özel toplantılar yapılmıştır.

Tarıma önem verilse de gıda ürünleri bulmak ve yetiştirmekte problem yaşandığından istifçiliğin önüne geçilememiştir. Hükümet sert cezalar ile bu durumun önüne geçmeye çalışmıştır. *Vichy, 16 Haziran, 17 Haziran'da "Resmi", 12 Haziran tarihli ve 5 ila 10 yıl arasında hapis cezasına çarptırılan bir yasa çıkacak. Gıda maddelerinin yok olmasına gönüllü olarak izin verenler için 100.000 franktan 5 milyon franka kadar para cezası. Aynı kusuru işleyenler, bir aydan üç yıla kadar hapis ve binden yüz bin franka kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu sonraki cezalar, 6 aydan 5 yıla kadar hapis ve kayıp veya bozulma durumunda 10.000 ila 500.000 frank para cezasına çıkarılır. Gıda maddelerinin bolluğu, bir yetkilinin veya bir kişinin inisiyatif almamasından kaynaklanmaktadır.*¹¹¹ İnsanların yiyecek bulmakta ciddi problemler yaşadığı bu dönemde istifçilik de artınca durum daha güç hale gelmiştir. Hükümet bu tarz durumların önüne geçmek amaçlı yaptırımların sertliğini arttırarak önüne geçilebileceğini düşünmüştür.

Haziran ayında ekonomik problemler artmış ve gıda ürünleri karneler ve kategoriler oluşturularak gram üzerinden dağıtımı yapılmıştır. Bu konuyla ilgili Le Figaro'ya yansıyan haberlerde, *Ekmek: kategori 100 gram, dar gün kategorisi günde 200 gram kategori. Basit veya bileşik unları kategorileri 250 gram. Haftada 180 gram et. Haftada 50 gram peynir. Yağ, ay için 450 gram. Maite kahvesi, kavrulmuş, hindiba, çay veya kahvaltı: Kategori E ve J-1 anlamına gelir. E ve J-1 kategorileri dışındaki kategoriler 45 gram kahve, Bölge valisinin sırasına göre her bölge içinde sabitlenecek bir miktar ikameye saf eklenir. Tarım ve İkmalden Sorumlu Devlet Bakanı'nın izniyle ve karışımın toplam ağırlığı 150 gramı geçmeyecek şekilde veya saf malzemeleri izin veriyorsa, üretimi kullanımını gerektirecek miktarda saf kahve özü alınır. 45 gram saf kahve; 45 gram kafeinsiz kahve ikame karışımı olmadan 150 gram kavrulmuş malt, solt, 250 gram hindiba ya da 250 gram hindiba profesyonel bir miktara eklenir ve ürünlerin ağırlığı hindibanın ağırlığı kadar azalmaz. 25 gram çay ve 100 gram ikame içeren 125 gram çay ve öksedan karışımının eklenmesi: Veya yalnızca J-2 J-3 ve kategorilerindeki tüketiciler için, 250 gram.*¹¹² Ekmek, şeker, yağ, kahve belli

¹¹¹ Le Figaro, 17 Haziran 1942.

¹¹² Le Figaro, 27 Haziran 1942.

kategoriler oluşturularak gram üzerinden verilmeye başlandığı yansıyan yazılardan da görülmektedir.

Eylül ayında gıda ve stokçuluk üzerine çıkarılan kanunların çok daha sert bir hal aldığı görülmektedir. *Bir paket hırsızına ömür boyu ağır çalışma cezası verildi. Paris, 16 Eylül. Paris'te oturan Devlet Mahkemesi sadece dolandırıcılık yapan Monnerville İstasyonu'nda çalışan Aimé Bonneau adlı kişiyi sonsuza kadar zorunlu çalışmaya mahkûm edin. Bu çalışan, savaş esirlerine yönelik paketleri çalmıştı. Evinde yapılan aramada arkadaşlarıyla paylaştığı bir tütün ve gıda maddesi stoku ortaya çıktı. İkincisini gizleme nedeniyle yargılanacak.*¹¹³ Paket hırsızlığı yaptığı için insanlar ömür boyu mahkûm edilmiştir. Yaptırımların boyutunun ne kadar sert olduğu açıkça görülmektedir.

2.2.2. Vichy Dönemi Sömürge Bölgelerini Koruma Politikası

Mareşal Pétain, Britanya-Fransa müttefikliğine yönelik yaptığı açıklamalarda sert açıklamalar dikkat çekiciydi. *İngiliz radyosuna aldırış etmeyin, sekiz gün önce hala silah yoldaşlarınız olan ve sizi uzun savaşlar sırasında buraya getiren insanları Mers-el-Kébir'de katletmekten ibaret değildir. Karşılıksız yardım Dakar'a yapılan haksız bir saldırıda çoğunlukla iyi niyetle hırslı ve gururlular tarafından yönetilen Fransız muhalifleri desteklemek de onur değildir. Onur, Alman askerlerinin bulunduğu herhangi bir operasyon tiyatrosundan uzakta, Fransız sömürge İmparatorluğu'nun parçalarını kapmaktan ibaret değildir.*¹¹⁴ Pétain tarafından yapılan açıklamalardan görüldüğü üzere savaş öncesi müttefiklikleri olan Britanya ile Vichy Hükümeti arasında çatışma başlamıştı.

Fransız sömürgesi olan Lübnan Bölgesi'nde görevli General Dentz'in konuyla ilgili açıklamaları mevcuttur. *Beyrut, 20 Mayıs. General Dentz, Levant radyosunda şu açıklamayı yaptı: Fransızlar, Lübnanlılar, Suriyeliler, Mareşal Pétain'in çağrısını duyduunuz. Düzen ve barış için hararetli bir arzudan ilham alan sağlamlık ve bilgelik dolu sözler duyduunuz. Aynı zamanda, İngiliz uçakları beklenmedik bir şekilde hava alanlarımıza saldırdı. Mers-el-Kébir ve Dakar'dan sonra İngiltere bir kez daha Fransız kanı döktü. İngiliz hükümeti kendini haklı çıkarmak için Fransa'yı suçluyor.*

¹¹³ Le Figaro, 17 Eylül 1942.

¹¹⁴ Le Figaro, 17 Mayıs 1940.

Ona göre Suriye ve Levant üzerinden ara sıra iniş yapan Alman uçaklarını zorla geri püskürtmeliydi. Hiçbir şey bu pozisyonu haklı çıkaramaz. Mareşal Pétain, Fransa'nın İngiltere'ye veya imparatorluğuna karşı saldırgan bir niyeti olmadığını belirtiyor. Eski hasımlarının yeteneği, herhangi bir işgal ve müdahaleden muaftır. Ateşkesin uygulanmasından ileri gelir. Bu gerçekler dışında akıl almaz bir icat ve iftiradan başka bir şey yoktur. Suçlu saldırılar için bir bahane, "Bu iftiralara, kendinden emin bir vicdanın dingin haysiyetine karşı koyacaksınız. Herhangi bir saldırganlığa karşı direneceksiniz. Kesinlikle Fransa diplomatik anlamda Suriye ve Lübnan daha fazla yakındı. Kardeşçe ve barışçıl bir işbirliği içinde her zamankinden daha yakın, ilk kurbanları burada veya başka yerde masum halklar olacak düşmanlık eylemleriyle haklı nedenlerini tehlikeye atmayın. Devletlerin göğünü ve toprağını savunma görevini aldım; Levant'tan bu görevi, esnek bir şekilde yerine getireceğim. Fransa, Suriye ve Lübnan'ın kaderine güvenen ve tüm nüfusun sadık sevgisinden emin olan lideri Mareşal Pétain'in çağrısına yanıt veren Levant ordusu, gücü kuvvete karşı koymaya hazır."¹¹⁵ Mers-el-Kébir olayından sonra Fransa ve Britanya arasında savaştan önce var olan birliktelik bozulduğu gibi karşı saldırılar yapıldığı da görülmektedir. Suriye ve Lübnan da benzer bir durumun önüne geçmek için Levanten ordusu kurulmuştur. General Dentz yaptığı açıklamalarla da Pétain'in verdiği görevi yerine getirmek için hazır olduğunu belirtmiştir.

Londra ve Paris arasındaki yanlış anlaşılmalara ve siyasi gerilim Mers-EI-Kebir olayından sonra da devam ettiği görülmektedir. Fransa, Britanya'nın Mers-EI-Kebir'in 6 Temmuz, Dakar 23 Eylül, Nemours 30 Mart saldırılarından sonra Marsilya'daki gibi Sfax bombardımanı savunmasız halkları vurdu. Uluslararası hukukun bu tekrar eden ihlalleri, sadece acımasız durumu ağırlaştırmakla kalmıyor. Bu haksız saldırılar, Büyük Britanya'nın bir yandan eski müttefikine karşı tekrarlanan düşmanlık eylemlerine müsamaha göstermek, diğer yandan onu reddetmeye çalışmakla hedeflediği alamayan Fransız kamuoyunu derinden etkilemiştir."¹¹⁶ Görüldüğü üzere Fransa ile Britanya arasındaki müttefiklik durumu için Mers-EI-Kebir olayı bir kırılma noktası olmuştur. Fransa sonrasında yaptığı hamlelerle kolonilerini korumaya

¹¹⁵ Le Figaro, 21 Mayıs 1940.

¹¹⁶ Le Figaro, 31 Mayıs, 1941

çalışmıştır. Özellikle Suriye ve Lübnan Bölgesi'nde nüfuz sağlanmaya çalışılmış, Pétain'in güvendiği General Dentz'i bu durumdan kaynaklı görevlendirmiştir.

Le Figaro'ya göre Vichy hükümeti, Suriye ve Lübnan'ı özgür milletler haline getirmek için mümkün olan en kısa sürede kurtuluşa götürme görevini kendisine verilen misyonun temel amacı olarak görmüştü. Gazete, İngiliz hükümetinin Suriye ve Lübnan'ı özgürleştirme iddiasında bulunduğunu ancak bu durumun hükümsüz bir durum olduğunu belirtmiştir. Bölgeyle ilgili yapılan açıklamalarda, *Gaulle ve Catroux gibi ülkelere ihanet eden Fransızlarla müzakerelere herhangi bir bahaneyle ödün veremezdi. Fransız hükümeti, İngiliz tekliflerinin İngiliz hükümeti tarafından kullanılan "tam af" terimini kabul edemez. Ülkelerinin hükümetine itaat eden Fransız askerlerine af verilmesi gerekmez. Fransız hükümeti, çıkarlarına ve onuruna bu kadar aykırı hükümler koyduğunu iddia eden bir ateşkes imzalayamaz. Fransız hükümeti, fiili duruma yanıt olarak önlem alması için General Henri Dentz'e güveniyor. İngiliz hükümeti, başlangıçta giriştiği bir mücadelenin süresini insanlık dışı bir şekilde uzatma sorumluluğunu üstlenirse kendisini bundan sorumlu bulacaktır.*¹¹⁷ Açıklamalardan görüldüğü üzere Suriye-Lübnan Bölgesi önemsenmiş bölgede bir güç hâkimiyeti mücadelesi başlamıştı. General Dentz bölgede Vichy temsilcisi olarak aktif bir görev üstlenip bölgeyi elinde tutmaya çalışmıştır. Özgür Fransız Ordusunun yönetim merkezide Cezayir'e taşındığı için Kuzey Afrika'da Vichy Hükümeti ile zaman zaman çatışmışlardır.

Kuzey Afrika'da görevli Fransız General Huntziger yaptığı faaliyetlere yönelik, Fas Bölgesi'nde gerçekleştirdiği ziyarete yönelik yapılan haberde: *Rabat, 24 Ekim. General Huntziger dün sabah, Fransa'ya yaptığı seyahatlerde her zaman yaptığı gibi görüştüğü ve açık yüreklilikle konuştuğu subayları askeri karargahta kabul etti. Öğleden sonra General Noguès, diğer padişahın sarayına gitti ve burada vezirleri ve yüksek rütbelilerle çevrili hükümdar tarafından karşılandı. Harbiye Devlet Bakanı, büyük hediye törenlerinin damgasını vurduğu ritüel kutlamaları vesilesiyle, Mareşal'in selamlarını getirdi ve hükümetin ve kendisinin dileklerini Majestelerine sundu. Padişah minnettarlığını dile getirdi ve General Huntziger'den, ilanının güvencesini Mareşal Pétain'e iletmesini istedi.*¹¹⁸ Vichy hükümeti sömürge bölgelerini

¹¹⁷ Le Figaro, 13 Temmuz 1941.

¹¹⁸ Le Figaro, 25 Ekim 1941.

korumak için dikkat etmiş ve güvendiği generalleri bölgeye atamasını gerçekleştirmiştir. Kuzey Afrika Bölgesi'nde General Huntziger ve Suriye- Lübnan Bölgesi'nde ise General Dentz'in görevlendirmiştir. Generaller gittikleri bölgede aktif olarak görev yapmış ve görüşmeler gerçekleştirerek ziyaretlerde bulunmuşlardır.

2.2.3. Vichy Dönemi Fransa İç Politikasındaki Çalkantılar

Dış basınla ilgili detaylara bu şekilde yer verilirken Fransa iç basınına yönelik haberlerde Riom davaları dikkat çekicidir. Başlangıçta sorumluların cezalandırılması harekâtı olarak başlamıştır. Eski Fransız yöneticileri, orduyu savaşa yeteri kadar hazırlayamamak ve görevlerini kötüye kullanmaktan kaynaklı yargılanmışlardır. *Edouard Daladier, General Gamelin, Léon Blum, Paul Reynaud ve Georges Mandel müstahkem bir çevrede hapse mahkûm edildi. Bay Guy La Chambre ve Jacomet, Bourrassol'da kilitli kalıyor*⁷ Sayılı Anayasa Yasası Riom Mahkemesi'nden yapılıyor. Mareşal, sorumluların yargılanmasının tam ışık altında değerlendirilmesi için tartışmaların açılmasını emrediyor.¹¹⁹ Riom davasıyla eski yöneticiler yakalanıp Vichy Hükümeti tarafından yargılanması gerçekleşmiştir. Dava bizzat Pétain'in emri ile başlamıştır. Guy La Chambre, siyasi arkadaşlarının baskılarına ve özellikle girdiği toparlanma çabalarına direnememiştir. Havacılık üretimi alanında sürekli olarak engellenmiştir. Guy La Chambre, bu eksikliğin etkilerini gizlemek için en kötü hileleri kullanmaktan ve Parlamento'ya yalan söylemekten çekinmediği, Guy La Chambre'nin Haziran 1940'ta Fransa'dan ayrıldığı gerçeğini hesaba katmak için kendisini adaletin emrine vermek için kendiliğinden geri döndü belirtilmiştir. Konsey, Guy La Chambre'nin görevine ihanet ettiğini düşünmüştür. Konsey Başkan Yardımcısı olan Bay Léon Blum, savaştan önceki dönemde iktidardaydı. Durum hükümete geldiği zaman daha da kötüleşen diplomasi ve askerlik onun tarafından biliniyordu. Milli savunmanın eksiklikleri hakkında bilgilendirilmişti. Fransa'ya güvenliğini sağlamak için gerekli silahları verme görevini vermişti. Durumun buyurgan bir şekilde talep ettiği ivmeyi silah imalatına vermeyi ihmal ederek bu görevi göz ardı etmiştir. Savaş fabrikalarının millileştirilmesi yoluyla üretim, Bakanları Daladier ve Pierre Cot'un zararlı eylemlerine karşı bu alandaki yetkisini öne sürmüştür. General Gamelin, savaş sırasında feci kararlarla komuta düzenini bozduğu düşünülmüştür.

¹¹⁹ Le Figaro, 17 Ekim 1941.

Ordusunu operasyonlara yönelten maddi ve manevi bir kötüdüruma düşmesine izin verdiği düşünülmüştür. General Gamelin de çalışma görevlerine ihanet ettiği iddia edilmişti. Konsey, onun müstahkem bir muhafaza içinde tutulmasını önermiştir. *Edouard Daladier, M. Daladier hükümeti altında, Fransa savaşa yeterli hazırlık yapmadan girdi. Yüksek Savaş Konseyi'ne danışılmadı. Sanki savaşın hazırlanmasıyla ilgili sorular üzerinde olması gerektiği gibi olmuştur: Ulusal seferberlik ve endüstriyel hazırlıklardaki yetersizlik, silahların imalatı ve birliklerin vakfedilmesi ile ilgili yetersizlik, kadroların nicelik ve nitelik olarak değeri bakımından yetersizlik, kötü organize edilmiştir.*¹²⁰ Davada eski yöneticilerin suçları bu şekilde açıklanmış ve ilk duruşmalar bu tarihte başlamıştır. Kesin bir sonuca varılmadan duruşmalara devam edilmiştir.

Vichy Dönemi Genelkurmayından sorumlu isim Weygand ise kasım ayındayönetim kadrosunda da değişikliğe gidilince milli savunmadan sorumlu isim Weygand Afrika Bölgesi'ni idare etmek için görevlendirilmiştir.

Aralık ayında Fransa'da tutuklama yazıları Le Figaro'ya yansıyan önemli detaylardandır. Paris'te 624 kişi geceyi çeşitli karakollarda geçirdiği belirtilmişti. Paris, 10 Aralık'ta gazeteler, 8 Ocak akşamı sokağa çıkma yasağının ardından Paris sokaklarında dolaşan 624 kişinin polis tarafından tutuklandığını açıkça belirtilmiştir. Tutuklamalar ve sokağa çıkma yasağı mevcuttur. Sonrasında yapılan açıklamalarda Vichy, 14 Aralık'ta kendi Fransız hükümet polisi tarafından yeniden tutuklanması, bu tanıdıkların birçoğunun suçlularını daha fazla saldırıya maruz bırakmıştır. *Bu hafta, ıstıraplı ve tekrarlanan adımlar sırasında vurulanların sayısında önemli bir azalma bekleyebileceğini talep etmiş ve buna inanmıştır. Artık bu sefer rehineler değil suçlular söz konusu olsa damahkûmların çok yüksek sayısı yine de tüm Fransızlar arasında derin bir huzursuzluk yaratıyor. Hükümet bu büyük baskıyla ilgili duygularını Alman makamlarına bildirdi.*¹²¹ Almanların misilleme uyarıları sonrası sokağa çıkma yasaları sertleşmiştir. Almanya tarafından Vichy rejimine yönelik baskı Le Figaro'da sıkça yer almıştır.

Savaşta esir düşen Fransızlara ilişkin, İtalya tarafından serbest bırakılmalarıyla ilgili yayınlanan yazılara da verilmiştir. *İtalya'da tutulan savaş esirlerinin geri dönüşü*

¹²⁰ Le Figaro, 17 Ekim 1941.

¹²¹ Le Figaro, 15 Aralık 1941.

1 subay, 136 astsubay, onbaşı ve asker Fransa'ya döndü. Harp Esirleri Teşkilatı Müdürlüğünün 13 Aralık 1941 tarih ve 79 sayılı resmi tebliği: İtalyan hükümeti tüm belgeleri serbest bırakmayı kabul etti. İtalya'da tutulan Fransız savaş esirleri, Savaş Esirleri Servisi yönetimi, ailelere bir subay, 136 astsubay, kolordu ve birliklerden oluşan bir konvoyu 13 Aralık'ta Grenoble İstasyonu'na ulaştığını bildirdi.¹²² İtalya tarafından aralık ayında Fransız esirler serbest bırakılmasına bilgisibu şekilde yer almıştır.

Bütün bu sıkıntılara karşın 1941 yılı Aralık ayının sonu ise Noel kutlamalarına yer verilmiştir. *Paris Noel kutlamaları hazırlanıyor. Paris, 16 Aralık. Polis merkezi iletişim kurar: İçişleri Bakanı Bay Pucheu'nun talimatlarına uygun olarak Seine Valisi Bay Magny, Hôtel de Ville'de kamu hizmetlerinin temsilcilerini, yetkili rahibeleri, Katolikleri topladı, Protestanlar, Noel'in kutlanmasıyla ilgilenen kurumlar, onları Mareşal'in arzusu hakkında bilgilendirdi. Bay Charles Magny, ulusal topluluğun saygınlığı hakkında çağırdığı şahsiyetler arasında sıcak bir destek buldu. H. Em. Kardinal Suhard, Gece Yarısı ayininin daha fazla sayıda gece karanlığında kutlanacağını duyurdu.¹²³ 1941 yılı Noel'e yönelik yapılan açıklamalarda Le Figaro'da bu şekilde yer almıştır.*

2.2.4. Fransa İşçilerin Durumu ve Almanya'ya Gönderilen İşçiler

1942 yılında Almanya fabrikalarda çalışacak işçi bulmakta problem yaşayınca Fransa'dan işçilerin gönderilmesini istemiş, bizzat Amiral Darlan tarafından bu istek yerine getirilmiştir. Laval ve Pétain arasında problem yaşanınca Laval belirli bir dönem yönetimden uzaklaştırılıp yerine Darlan getirilmiştir. Amiral Darlan ile uzun bir görüşme yapmış, kendisine ilk iş gününe ilişkin izlenimlerini soran gazetecilere cumhurbaşkanı, şunları söylemişti: *“Bütün bu günlerde Mareşal'in bana verdiği karşılama beni çok duygulandırdı. Birçok zorluk aşıldı. Hükümet faaliyetlerime yeniden başladım ve Devlet Başkanının mevcut durumumuz hakkında sahip olduğu net anlayışla, ağır olan görevimin büyük ölçüde kolaylaşacağını hissediyorum. “Mareşal, dış ve iç politikamızın etkin yönetimini bana emanet ederek beni zorlu sorumlulukların önüne koydu. Zor bir göreve cesaretle yaklaşıyorum ve başarılı olmak için her zaman*

¹²² Le Figaro, 14 Aralık 1941.

¹²³ Le Figaro, 17 Aralık 1941.

onun bilgeliğine ve deneyimine güvenebilmem gerekiyor.¹²⁴ Yönetimdeki değişikliğe ilişkin açıklamalardan da bu durum görülmektedir. Amiral Darlan yöneticiliği yaptığı yıllar işçi gönderimi başlamış, Laval sonradan tekrar yönetime gelince bu durumla ilgilenmiştir.

Vichy Hükümeti Dönemi Mayıs İşçi Bayramı kutlamalarında Vichy, 29 Nisan. *Fransa, 2 Mayıs İşçi Bayramı'nı kutlayacak. 1 Mayıs'tan bir gün önce Devlet Başkanı sabahleyin Vichy'de Halle de Paris kalelerinden bir delegasyonu kabul edecek ve on beşinci yüzyıla kadar uzanan bir gelenekle kendisine teslim edilecek, gelenek. Öğleden sonra saat 17.00'de halkının çalışkan dehasının yüzyıllar boyunca olduğu Fransa'nın bu şehirlerinin simgesi olan eski zanaatkar şehri Thiers'de, Mareşal Fransızlara bir mesaj verecek ve dinlenecek. Metropolün ve imparatorluğun fabrikalarında bütün işçiler birleşti. Bu mesaj akşam 8'den sonra tekrar iletilecektir. Devlet Başkanı, geçen yıl boyunca pratik ve sosyal düzeylerde elde edilen başarıları değerlendirecektir. Yerel yetkililer tarafından Thiers'de karşılanan Mareşal'e işçi delegasyonları takdim edilecek. 2 Mayıs tatil olacak ve tüm işçiler için ücret ödenecek. Departmanlarda yerel yetkililerin inisiyatifıyla İşçi Bayramı kutlanacak. Fransa'nın çiftçilerine ve özellikle de gaiplik görevini sürdüren mahkûmların eşlerine saygıyla; zor koşullarda ülkenin arzını sağlamak noktasında Mareşal'in bir madalyası vardı: 2.500 kopya kuruldu. Bu madalya özellikle hak eden çiftçilere ve yetiştiricilere verilecektir.*¹²⁵ Pétain'in İşçi Bayramı kutlamalarına ilişkin yaptığı açıklamalardan görüldüğü üzere belirli bir organizasyon yapılmıştır. Pétain Dönemi'nde tarıma önem verildiğinden çiftçilere madalya verilmiştir. Tarıma önem verildiğinden teşvik durumu söz konusu olduğu görülmektedir.

Mayıs ayının başında İşçi Bayramı kutlamalarında af ilan edilmiştir. *1 Mayıs vesilesiyle Mareşal 510 suçluyu affetti. Vichy, benim 12 İşçi Bayramı vesilesiyle 1 Mayıs arifesinde Mareşal, Mühürlerin Bekçisi'nin bir par sayı lehine teklifleri üzerine af yetkisini kullandı. Özellikle ceza mahkemeleri tarafından mahkûm edilen çeşitli suçluların sayısı oldukça fazladır. Beş yüz on kişi, ceza indirimi veya ceza indirimi içeren zarif yargı önlemlerinden bu şekilde yararlandı. Bu merhamet jesti ile Mareşal, bir uyum ve yatıştırma kutlaması haline gelen 1 Mayıs'ın yeni karakterinin altını*

¹²⁴ Le Figaro, 22 Nisan 1942.

¹²⁵ Le Figaro, 30 Mayıs 1942.

çizmek istedi.¹²⁶ Yansıyan haberlerden görüldüğü üzere af ilan edilerek gerginlikler yatıştırılmaya çalışılmıştır.

Mayıs ayından sonra İşçiler ve sendikalarla ilgili yapılan toplantılar mevcuttur. *Başkan Pierre Laval, Hükümet Başkanı, Çalışma Devlet Bakanı Bay Hubert Lagardelle, Endüstriyel Üretimden Sorumlu Devlet Bakanı Bay Bichelonne, Bay J. Çalışma Genel Sekreteri Terray, pazar sabahı sendika ve federasyonlarının, Hristiyan sendika federasyonlarının, Fransız profesyonel federasyonlarının, Ulusal İşçi Federasyonu'nun seksen altı nitelikli temsilcisini kabul etti. Fransız şirket grupları, İşçi ve Köylü Bloku, Sosyal Emek Cephesi, Sendika Propaganda Merkezi. Hükümet başkanı Fransız politikasının ana hatlarını belirledi. Hükümetin, İşçi Bildirgesi'nin işçi örgütleriyle mutabakat halinde somut bir şekilde uygulanmasını ve böylece sendika birliğini sağlama arzusunu teyit etti. Fransız işçileri, hükümetin görevini kolaylaştırabilecekleri şey hem sınırlarımız içinde hem de dışında fiiller ve özellikle çalışmadır. Almanya ile uzlaşma ve anlayış politikasına olan ihtiyacı bir kez daha teyit etti. Ülkemizin kurtuluşunu sağlamak ve gelecekteki barışı garanti etmek. İşçi bilgilendirme ve propaganda komitesi kurulmasına karar verildi. Otuz üyeden oluşacak bu komite hükümet başkanı ve bakanla birlikte çalışacak. Bu toplantının sonunda Hükümet Başkanı, işçi temsilcilerini ülkemizdeki mevcut durumu anlayışlarından dolayı tebrik etti. Hükümetin çabalarına katılma kararlarını not etti ve Fransa'ya bu şekilde sağladıkları yardım için Mareşal adına ve kendi adına teşekkür etti.¹²⁷ Ülkedeki çalışma hayatı ve işçi sendikalarını düzenlemek için yapılan toplantıda komiteler kurulması kararı çıkmıştır.*

1942 yılı Mayıs ayından sonraki evrede Fransız işçiler, kademeli bir şekilde Almanya'ya çalışmak için gönderilmişlerdir. Bazı dönemler serbest bırakılmışlardır. *Almanya'dan geri gönderilen iki yüz mahkûm Paris'e ulaştı Paris, 5 Mayıs. Sanitai treni, 50 kişi dün öğleden sonra Paris'e geldi ve Almanya'dan sağlık nedenleriyle ülkelerine geri gönderilen 200 mahkûmu getirdi. San'ın hizmeti tarafından karşılandı. Geri dönenler otomobille Begin hastanesine yönlendirildi, onları almak için seçildi.¹²⁸ Serbest bırakılan işçilerin sağlık problemlerinden kaynaklı geri gönderildiği görüldü.*

¹²⁶ Le Figaro, 2 Mayıs 1942.

¹²⁷ Le Figaro, 8 Haziran 1942.

¹²⁸ Le Figaro, 6 Mayıs 1942.

Vichy hükümeti tarafından Fransız halkı Almanya'da çalışmak için teşvik edilmiştir. Clermont-Ferrand 24 Haziran Laval'ın Fransız işçilere yaptığı çağrı, *"Le Temps"* gazetesinin başyazarı tarafından şu ifadelerle tekrarlanıyor: Başkan Laval, cephe ve genel olarak savaşan yoldaşlarına karşı dayanışma görevinden dolayı Fransız işçilerinden rıza göstermelerini istiyor. Cepheye çağrılan Alman işçilerinin yerini alan Fransız tutsakları gidip rahatlatmak için. Onlarla açıkça konuşarak görevini yaptı. Aynı şekilde her Fransız'ın vicdanına inmek ve Hükümet Başkanının çağrısı üzerine tutkusuz bir şekilde ciddi bir şekilde düşünmek görevi vardır. *"Le Petit Méridional"* bize Almanya ile uzlaşmanın bir devlet görevi olduğunu hatırlatıyor. Esirlerimizin birçoğunun bir an önce dönmesini istiyorsak ve uzun bir süre Fransa'nın kaderinin yenilgiye uğradığını görmek istemiyorsak bu bir zorunluluktur.¹²⁹ Le Figaro'ya yansıyan Laval'ın açıklamalarından görüldüğü üzere Almanya'da çalışma zorunluğundaki nedenlere de değinilip çalışma konusundaki zorunluluklara dikkat çekilmişti. Benzeri açıklamalar sonrası hükümet harekete geçmiştir. Bay Bruneton'un Almanya'daki Fransız işçi hizmetlerinin işleyişine ilişkin açıklamaları Paris, 29 Haziran. Almanya'daki Fransız insan gücü hizmetlerini yöneten Bay Gaston Bruneton, iki aylık faaliyetin ardından hizmetlerinin işleyişi hakkında daha fazla ayrıntı verdi. Bunlar Bay Benoist-Méchin'in Dışişleri Bakanına bağlıdır ve hiçbir şekilde işe alım sürecine dâhil değildir. Bunlar kesinlikle "sosyal" ve "ilişkilidir." Genel müfettişler ahlaki destek rolü ile yatırım yapan monitörler tarafından denetlenen gençler. Bay Bruneton; gurbetçi işçilerin ülkelerinin hükümetinin onları terk etmediğini, ailelerine baktığını, kendilerini anavatanlarının dışında ulusal bir atmosferde tutmaya çalıştığını sürekli olarak hissetmeleri gerektiği sonucuna vardı.¹³⁰ Gönderilen işçilere güvenliklerin endişe duyulunca konuyla ilgili açıklamalar ile ülkeye yönelik bağlılıkları da dile getirilmiştir.

Fransa'dan ayrılacak işçilerin çıkışlarına ilişkin yazılarda, Toulouse, 30 Haziran Toulouse'da Başkan Laval'ın mahkûmlarımızın affı için başlattığı acıklı çağrı, kendisinin hitap ettiği kişiler tarafından gergindi. Esasen tarıma dayalı bir bölgenin ortasında yer alan şehir pek endüstriyel değil. Ancak alay Toulouse Özel Açık Yerleştirme Ofisine veya Limoges, Chateauroux, Périgueux, Pau, Tarbes, Agen ve

¹²⁹ Le Figaro, 25 Haziran 1942.

¹³⁰ Le Figaro, 30 Haziran 1942.

*Montauban'ın diğer yedi ofisine veya şubesine bilgi almak için gelenlerle bitmiyor.*¹³¹ Fransa'daki işçilerin gönderilme nedenleri üzerinde durularak takipçisi oldukları dile getirilmiştir. Vichy, 8 Temmuz düzenleme komitelerinden sorumlu başkanlara ve direktörlere az önce yapılan başvuruda Başkan Laval, bireysel ayrılış formülü için takımlar halinde ayrılığın aşamalı olarak değiştirilmesini tavsiye etti. Fransızların Almanya'daki çalışmaları için bu belgede tam kapsamı ve anlamı olması için izole edilmiş bir insan birliğinin eseri olmasının yeterli olmadığını söylüyor. Önemli ve organize bir akıma karşılık gelmelidir. Alman fabrikasında çalışan bir deli. Ekip, kaderi böylece sonsuz derecede daha iyi olacak olan ve özgür işçi statüsünü alma ihtimalinin, hepimizin olmasını umduğumuz bir gelecekte bir gerçeklik haline gelebileceği işçi mahkûmların etrafında toplanacağı bir krallık olarak hizmet edebilecektir. Çalışanları fabrika veya birkaç fabrikanın bu şekilde bir araya getirilmesi kurtuluşa katkıda bulunmuştur.¹³² Mayıs ve Haziran ayının başında yapılan açıklamalar sonrası, 22 Haziran'da Başkan Laval tarafından başlatılan çağrıdan önce Paris Bölgesi Almanya'ya gönderilen gönüllü işçi birliklerinin büyük bir kısmını zaten sağlıyordu. 22 Haziran'dan önce Alman fabrikalarında istihdam edilen 160.000 Fransız işçiden yaklaşık 100.000 bini Paris ve Banliyölerden geldiği belirtilmiştir. Başkan Laval'ın çağrısından sonra Paris Bölgesi'ndeki istihdam büroları katılımı önemli bir canlanma yaşadı. 24 ile 29 Haziran arasındaki dönemde günlük ortalama 932 sözleşme imzalanan 5.595 adet taahhüt alınmıştı. Takip eden günlerde tempo daha da hızlandı. Paris Bölgesi 30 Haziran'dan 3 Temmuz'a kadar Almanya için günde ortalama 1.500'den fazla girişle 6.063 başlangıç sağlanmıştır. Toplamda, 24 Haziran 3 Temmuz tarihleri arasında Paris Bölgesi'nde 8.843'ü kol işçileri ve 2.715'i kadın işçiler olmak üzere 11.658 taahhüdü imzalandığına yer verilmiştir. Gönderilen işçilere sözleşme ve taahhüt yapıldığı ve gönderilen işçi sayısına ilişkin bilgi paylaşılmıştır. Vichy, 9 Temmuz'da Almanya'da çalışan Fransız işçiler arasında irtibatı kuran ve sürdüren "Le Pont" Amicale'nin Berlin şubesi, Başkan Laval'a şu telgrafi gönderdiği belirtilmiştir. *Üç Renkli Lejyonun Yönlendirme Komitesinin Berlin'i ziyareti vesilesiyle bu şehrin Fransız işçilerinin tüm delegeleri, Almanya'daki çalışmalarıyla birleşik ve mutlu bir Avrupa Anayasasına katkıda bulunma isteklerini ifade etmek için bir araya geldi.*

¹³¹ Le Figaro, 1 Temmuz 1942.

¹³² Le Figaro, 9 Temmuz 1942.

*Fransa'nın büyüklüğünün Avrupa'nın güvencesinde olduğunu görerek 22 Haziran'da söylediği cesur sözler için Başkan Laval'a teşekkür ediyorlar.*¹³³ Gönderilen işçiler sonrası Almanya tarafından Laval'a teşekkürlerinin sunulduğu ifade edilmiştir.

Fransız yerleştirme ofisleri Paris'in Fransız işçiler için Fransız bakanları tarafından yetkilendirildiği belirtilmiştir. Berlin, 28 Temmuz. D.N.B: Alman İşçi Cephesi'ne, Almanya'da çalışan yabancı işçilere barınma sağlama görevi verildiği özellikle yabancı işçilerin oturduğu binaların kurulmasını sağlamaktan sorumludur. Örnek bir şekilde temizlik ve hijyene önem verilmiş, farklı ülkelerden işçiler ayrı karargâhlarda barındırılmalı veya en azından öyle olması gerektiği düşünülmüştür. Yabancı işçilere, özellikle gıda konusunda mümkün olan en geniş ölçüde saygı gösterilmeliye çalışıldığı bilgisine yer verilmiştir. Bu amaçla mümkün olduğunca işçilerle aynı ülkelerden aşçılar çağırılmıştır. Aynı şekilde, boş zaman için Alman İşçi Cephesi bunu işçilerin gelenekleri çerçevesinde sağlamıştır. Böylece özellikle Paris'te, Propaganda Bakanı'nın girişimiyle Berlin'de Almanya'da çalışan Fransız işçilere yönelik bir performans sergileyen dramatik bir topluluk oluşturulmuştur. Almanya'daki İşçilerin, kendisine sunulan koşulları kabul ettiğinde, öncelikle kontrat imzalatıldığı sonra tıbbi kontroller gerçekleştikten sonra işe başlandığı belirtilmiştir. İşçi çıkışlarına ilişkin *Toulouse Bölgesi'nden 1000 işçinin ayrılması Toulouse, 29 Temmuz. Başkan Laval, Fransa işçilerine hitap ederken kimsenin kalplerine ve vicdanlarına boş yere hitap edemeyeceğini biliyordu. Bu çağrıya cevaben Montauban'da 75 yeni marş ve Limoges ve Châteauroux'da 100 yeni marşla gidecek olan 225 kişilik bir işçi grubu, öğlen 12'de Toulouse'dan ayrıldı. 30 özel trenle Dijon grupları merkezine gönderildi. Konvoy daha sonra güneybatıdaki Alman fabrikalarına ve sanayi merkezlerine gönderilecek. Bu trende, Almanya'da işe gitmek için kayıtlı olan Toulouse Bölgesi'nden sağlıklı 1000 işçiyer aldı.*¹³⁴ Ağustos ayının başında Marsilya Bölgesi'nden gönderilen işçilere dair ise, 30 Temmuz daha altı kez Marsilya Saint-Charles İstasyonu'nda bir Fransız işçi konvoyu Almanya'ya doğru yola çıkmıştı. Çarşamba akşamı, yedinci bir konvoy, Marsilya'dan Reich fabrikalarına gitmek üzere ayrılmıştı. Marsilya'da ve Provençal Bölgesi'nde işe alınan 800 işçi onu oluşturdu. Alman çimentosu, temsilcileri Tümen Çalışma ve Çalışma Müfettişliği Fransız emek

¹³³ Le Figaro, 10 Temmuz 1942.

¹³⁴ Le Figaro, 30 Temmuz 1942.

sosyal hizmeti Almanya'da katıldığı bu yedinci konvoyun büyük bir kısmı metal işçileri tarafından en iyi profesyonel referanslarla sağlanmıştı. Almanya, gönderilen işçilerin geride kalan aile üyelerinden kaynaklı endişelerini gidermek için ise Lyon, 3 Ağustos Almanya'ya giden Fransız işçilerin endişelerinden biri, belki de en önemlisi Fransa'da geride bıraktıkları ailenin durumudur. Yetersiz bilgilendirilmiş bazı işçiler bazen evlerini terk etmekte tereddüt edebilirler, bu nedenle sosyal çalışma hizmetlerinin işleyişi hakkında aşağıdaki ayrıntılar onlar için önemlidir. Bu kuruluş, istihdam büroları ile karıştırılmamalıdır. Evler üç servise ayrılmıştır: 1. işgal bölgesi servisi: 13. sokak de Madrid, Paris'te. 2. Boş bölge servisi: 50. sokak Victor-Hugo, Lyon. 3. Alman İrtibat Servisi: 5. Pariser Platz Berlin'de.¹³⁵ Almanya'ya gönderilen işçiler ve ailelerin endişelerini gidermek amaçlı Le figaro'da detaylar bu şekilde yer almış olmasına karşın durumun bu şekilde olmadığı bilinmektedir. Fransa'dan Almanya'ya gönderilen işçiler insanüstü koşullarda çalıştırılmıştır. Aileleri ile iletişime geçmeleri çok zor olmuştur. Burda çalışmaya mahkûm edilen işçiler Almanya teslim olduktan çok sonra ülkelerine dönebilmişlerdir.

2.2.5. 1942 Yılı Riom Davası

17 Ekim 1941'de ilk duruşması yapılan Riom davasının ocak ayında duruşmaları devam etmiştir. Riom davası iddianame yenilginin nedenlerini araştırmıştır. *Sadece hazırlık eksikliği ile ilgili gerçekleri muhafaza eder. Vichy, 28 Ocak. Belirli sayıda 30.000 oran ve 100.000 sayfa içeren Riom davası dosyasının bir anıt oluşturduğu söylenmişti. Ağırlığı gerçekten de tonu aşıyor. Soruşturma sırasında, soruşturmadan sorumlu danışmanlar en az 900 tanık dinlemiştir. Bu sayıdan, savcılık sadece duruşmada dinlenmek üzere alıyordu. Tam olarak sadece 215. bunların arasında elbette üstün Savaş Konseyi üyeleri ve özellikle General Weygand ve General Georges ile ordu komutanları da var. Ancak tanıklığına başvurulabilecek General Bourret gibi tutukluların mahkemeye tanıklık edemeyecekleri birkaç kişi var. Birçok parlamenter de başsavcının çağırdığı tanıklar listesinde yer alıyor. Bölümlerde ele alınan bir belgedir; savaş hazırlığımızın zayıf yönlerini sistemli bir şekilde inceler. Baskı mahkemelerinde ve özellikle ağır ceza mahkemelerinde yapılanın aksine,*

¹³⁵ Le Figaro, 4 Ağustos 1942.

*iddianame duruşmada okunmayacak.*¹³⁶Riom davası çok uzun sürmüştür. Yansıyan rakamlardan görüldüğü üzere 900 kişi tanıklık etmiştir. Kesin bir sonuca varılmasa da davanın bu şekilde devam etmiştir.

1942 Şubat ve Mart aylarında Riom duruşmaları devam etmiştir. 19 Şubat'ta duruşma yapılacağı bilgisiyle başlayan haberlerde Daladier, Blum, General Gamelin, J. Jocomet, Guy La Chambre yargılanan isimler arasında Pierre Cot'un ise gıyaben yargılanacağı paylaşılmıştır. 20 Şubat'a İlk duruşmada General Gamelin kendini savunmaktan vazgeçtiği bilgisine yer verilmiştir. *Riom, 19 Şubat sanık, ilk duruşmadan itibaren bu davanın cumhuriyet davası olduğunu söyleyecektir. Bunun belirli bir cumhuriyet anlayışı olduğunu söylemek daha doğru olur. Bugün Yargıtay huzuruna çıkan adamların sözlerinde, hatta belki de ruhlarında hiçbir zaman ülkenin çıkarlarını feda etmediklerine şüphe yoktur. Ama savunmasından söz ederek onu savunduklarını sandılar; silahları üzerinde tartıştıkları andan itibaren onu silahlı saydılar. Bütün dram oradadır: fiil, bir an için gerçekleri örtebilse bile, onları ortadan kaldırmaz. Kamuoyunu ve hatta bunları dile getiren kişiyi bile rahatlatabilecek sözler ve hatta rakamlar var. Ama savaşa müdahale ederse silahın yerini tutmazlar. Ölen rejimin, bazen sanıkların savunmasıyla karıştırılacak olan savunmasını dinlerken Marcel Sembat'ın ünlü sözü geliyor Bir kral yap ya da barış yap. Bu yüne boyanmış bir üçüncü Cumhuriyet'i mahkûm etmedi. Sadece konuşmaların savunma değerine itiraz etti.*¹³⁷Açıklamaları ile başlayan duruşmada Bay Léon Blum'un savunucusu Bay Le Trocquer yaptığı konuşmaya yönelik, güzel bir belagat hareketiyle, sırayla, bazen bireysel özgürlüğe saldıran mevcut rejimi yargılayacak ve bu da bizi biz yapacak. Fransa, bu kadar değil! Tarafsız dinleyici ona cevap vermekte tereddüt eder, herkes sizinle hemfikirdir. Fransa, yabancı birliklerin Saint-Jean Pied-de-Port Fransa'da olduğu ya da kısıtlama ülkesi değildir. Ama önce yaşaması gerekiyor. Ve biz kendimize onun ölmediğini, yönetimin otoriter kabul edilerek kullanıldığı sürece özgürlük geleneklerinden geri kalmayacağını söylüyoruz.¹³⁸ Gamel'in ile ilgili ise Kimlik sorgulamaları tamamlanmış; her biri adını, niteliğini, şu anki adresini vermiş: Riom Cezaevi'nde ikamet eden sanıklara söz veriyor. General Gamelin daha sonra ayağa kalkar ve kararını açıklar. Tartışmalara aktif olarak katılmayacak. Özellikle diyor ki:

¹³⁶ Le Figaro, 29 Ocak 1942.

¹³⁷ Le Figaro, 20 Şubat 1942.

¹³⁸ Le Figaro, 20 Şubat 1942.

Soruşturma sırasında yapılan şikayetlere dört cevap verdim. İddialarımı destekleyen belgeleri sağlamak. Özellikle, Başkomutanlık ve Genelkurmay Başkanlığı'nın, silah imalatının verimine müdahale edememeleri ve onu harekete geçirmemeleri için gerekli olan her şeyi talep etmekten asla vazgeçmediklerini gösterdim. Ancak Ağustos 1939 ve Nisan 1940'ta umutsuzluğa düşmeye hakkımız olduğuna inanmadık.¹³⁹ Bir sonraki gün devam eden ikinci duruşmada Edouard Daladier ve Léon Blum sonuç olarak duruşmaya rapor vermiştir. İkinci duruşma bir önceki gündeki gibi aynı atmosferde açılmıştır. 13.20 sanık, polis komiserleri eşliğinde aynı törenle sarayı tutuklu cezaevine bağlayan tünelden çıktı. M. Daladier öndeydi, elleri ceplerindeydi, yüzü eğik ve hâlâ sigarasını içiyordu. Ardından Léon Blum yine General Gamelin'e gülümsüyor, yenilmiş gibi görünüyordu ve MM. Guy La Chamber ve Jacomet, kayıtsız.¹⁴⁰ Duruşma ile ilgili paylaşılan detayların yanı sıra itirazlara ilişkin bilgilere de yer verilmiştir. İtirazlar üç bölüme ayrılmıştır: Mahkeme'den her şeyden önce, 1 Ağustos 1940 tarihli Informal kararının Bay Daladier'e eksik ve kısaltılmış bir metinde yanlış tebliğ edildiğini beyan etmesini ve sonuç olarak bu kararın kesin ve geçersiz olduğunu beyan etmesini ister. Kararın tam metni olarak gördüğü şeye göre yeni bir anlam düzenlenmesini ister.¹⁴¹ Mahkeme tarafından yapılan suçlamalar kabul edilmemiş ve tam tersi savaş haline değil barışı koruma amaçlı yapıldığı üzerine savunmalar yapılmıştır. Edouard Daladier'in hastalanmasından kaynaklı yapılacak duruşma 27 Şubat'a bırakılacağı yönünde bilgi paylaşılmış ve bir sonraki duruşma da 27 Şubat'ta devam etmiştir. Yürütülen davalar tarihin en büyük ceza davası olarak değerlendirilmiştir. Daladier'in savunmasına yer verilmiştir. Savcılık, önce 15 Aralık 1932'den 21 Ocak 1934'e, ardından 4 Haziran 1936'dan 1934'e kadar Savaş Bakanı olan adamı neyle suçluyor? 18 Mayıs 1940? Kendisinin meclise ve kamuoyuna işaret ettiği uluslararası durum savaş riskleri içerdiğinde ülke savunmasını yetersiz hazırlamaktan. Fransa, diyor Başsavcı, 4 Eylül 1939'da Almanya'nın karşısına apaçık bir yenilmiş durumunda çıktı. Ve eğer operasyonların yürütülme şekline mağlubiyetin sorumluluğunu atarak kendinizi haklı çıkardığınızı iddia etseydiniz, bunların bizim malzeme eksikliğimizden yola çıkarak yapıldığını söyledim. Öyle ki sizin

¹³⁹ Le Figaro, 20 Şubat 1942.

¹⁴⁰ Le Figaro, 21 Şubat 1942.

¹⁴¹ Le Figaro, 21 Şubat 1942.

yönetiminizden kaynaklandığı için bizim olan stratejiden de siz sorumlusunuz.¹⁴² Daladier ise savunmasında, Benim yönetimim, Savaş Bakanı olarak ordunun Savaş bütçesi için talep ettiği tüm kredileri ve hatta daha fazlasını Parlamentodan aldım. Öte yandan bu kredilerin ülke güvenliğinin güven verici işaretleri olarak kalmamasını, gerçek silahlara dönüştürülmesini sağladım. Kanun hükmünde kararnamelerle, astsubay okullarında yedek askerlerin zorunlu devamı gibi popüler olmayan önlemler aldım. Tüm görevimi yaptım ve bunu iyi yaptığımın farkındayım.¹⁴³ Daladier savunmasında bu şekilde benzeri açıklamalar yaparak vermiştir. Devamındaki açıklamalarında daha sert cevaplarla karşılık vermiştir. Bana asla yeterince soru sormayacaksınız Sayın Başkan. Asla yeterince uzağa gitmeyeceksin. Sadece sorularınızı değil yanlış rakamlar içeren basın kampanyalarını da cevaplayacağım ve her gün 1 tartışmada düzelteceğim.¹⁴⁴ 28 Şubat'ta yapılan duruşmaya dair bilgiler Le Figaro'ya bu şekilde yansımıştır. Bir sonraki duruşma mart ayında yapılmıştır. Daladier'in savunmasının ikinci duruşmasında fabrikaların kamulaştırılması ve endüstriyel seferberlik konusunda sorgulamalar yapılmıştır. General Gamelin ise sessizliğini koruyarak devam etmiştir. Yönetim Kurulu Başkanydınız dedi Bay Cassagneau, Bay Daladier'e Milli Savunma Bakanı oldunuz, kısacası her biri çok zor olan iki görev üstlendiniz. Seni bu kadar rahatlatacak bir Silahlanma Bakanlığı kurma fikrine daha önce nasıl sahip olmadın? Çünkü diye yanıtladı Silahlanma Bakanlığı olan Bay Daladier, barış zamanında özgür bir ekonomide işe yaramaz. General Maurin'in bir eserinde bulduğum ve bana çürütülemez görünen, bana ait olmayan bir teori. Bir Silahlanma Bakanlığı, insan ve mal talep etme hakkından veya kontrolünden yararlanmıyorsa her türlü eylem aracından yoksundur.¹⁴⁵ Dava sürecine dair bu bilgiler paylaşılmıştır. Bir sonraki gün yapılan duruşmada Guy La Chambre duruşması yapılmıştır. Hava Kuvvetleri Komutanlığındaki isim hakkında yapılan suçlamalarda, Bay Guy La Chambre bize kötü havalarda söyleyecek. Hava koşulları nedeniyle kışın bir bölümünde devam eden olumsuz riskler nedeniyle bu uçakların genellikle test edildiği Villacoublay'ın zemininde uçuşu yasaklandı. Bulutlu bir gökyüzü ve buna ek olarak on bir tonluk uçağın sıkışabileceği ıslak bir zemin nedeniyle yasaklanmıştır. Bu

¹⁴² Le Figaro, 28 Şubat 1942.

¹⁴³ Le Figaro, 28 Şubat 1942.

¹⁴⁴ Le Figaro, 28 Şubat 1942.

¹⁴⁵ Le Figaro, 5 Mart 1942.

nedenle, hangarların olmaması nedeniyle daha iyi günleri bekledikleri rayın kenarında sıraya girdiler. İki yüze kadar saydılar. Hava­lar güzelleşince tekrar çalışır duruma getirmek biraz fazla zaman aldı çünkü bu bekleme sırasında elektrikli ekipmanları tamamen bozuldu. Bay Guy La Chambre'ye Villacoublay'da zemine betondan bir ray yapmanın kendi elinde olup olmadığı sorulmadı.¹⁴⁶ Hava Bakanlığı döneminde yeteri kadar uçak üretimi yapılmamış ve teçhizat eksikliğinden kaynaklı suçlamalar yöneltmiştir. Uçaklarda teknik problem ve teçhizat eksikliği, suçlamalarına Chambre'nin verdiği cevaplarda: Bay Guy La Chambre protesto ediyor, bildiğim kadarıyla hiçbir cihazda motor eksik değildi. Başkan, eski Bakan tarafından uçakların çıkışında kesinlik olarak dairelerin Milli Savunma Komiteleri önünde verilen olasılık göstergelerine atıfta bulunur ve Bakan'ın her zaman ülkemizin yetersizliğinin farkında olduğu ifadeleri tekrar okur. Hava filosu. General Vuillemin'in 9 Ocak 1940 tarihli, eski Hava Kuvvetleri Genelkurmay Başkanının bakana endişesini dile getirdiği bir mektuptan söz ediyor. Bu mektup yok edildi.¹⁴⁷ Davaduruşmasına saat 18.00'de ara verilmiş ve 10 Mart Salı günü devam edileceği yönünde bilgi paylaşılmıştır. Ertelenen duruşma devam etmiş ve yapılan açıklamalarda Mahkeme, 23 Ağustos 1939 tarihli oturumla ilgili olguları tamamladı. Bu nedenle bu duruşma kamuyuna açık olacaktır. Bu sabah avukatları Troequer ve Bay Spanien ile uzun uzun konuşan Bay Léon Blum'un sorgusuna ayrılmış olmalı. Duruşmanın açılış saati yaklaşırken devlet polisi görevlileri barikatları güçlendirirken gazetecilerin gelişiy­le animasyon biraz canlanıyor. 13.15 Bay Edouard Daladier, Saray'a arabayla gelir. Onu, bugün ilk kez bu ayrıcalıklı muameleden yararlanan Bay Guy La Chambre izlemektedir.¹⁴⁸ Duruşmalar bu şekilde devam etti ve Leon Blum'a yönelik olarak ise 21 Haziran 1936'da çalışma süresini kırk saatle sınırlayan yasa çıkarıldığı belirtilmiştir. Kanunıyla ilgili istisnalar var ama fazla mesai yapılmasına izin veren kararnameler Aralık 1937'ye kadar çıkmamıştır. Bu dikkate alınacak bir gecikme midir?¹⁴⁹ Leon'a yönelik suçlamalar ise bu şekilde devam etmiştir. Riom davasında duruşmalar devam ederken dış basından da durum takip edilmiş, davayı yakından takip için birçok yabancı gazeteci Riom Bölgesi'ne gelmiştir. Mart ve Şubat aylarında 24

¹⁴⁶ Le Figaro, 6 Mart 1942.

¹⁴⁷ Le Figaro, 6 Mart 1942.

¹⁴⁸ Le Figaro, 13 Mart 1942.

¹⁴⁹ Le Figaro, 13 Mart 1942.

oturum gerçekleşmiştir. Dava ait bilgiler sonraki süreçte basına gizlenmiş olarak devam etmiştir. Yapılan savunmalarda Pétain Hükümetine karşı yapılan eleştiriler okları Vichy Hükümetine çevrilmiş ve kesin bir sonuca bağlanmamıştır.

Riom Davası'nda kesin bir sonuca varılamamıştır. Haziran ayında Chambre sağlık durumdan kaynaklı şartlı tahliye istemiştir. *Bay Guy La Chambre tarafından yapılan bir şartlı tahliye talebi reddedildi. Vichy, 10 Haziran Riom davasının askıya alınmasından sonra bunu hatırlıyoruz. Bay Guy La Chambre. Sağlık durumunu gerekçe göstererek şartlı tahliye talebinde bulundu. Yüksek Mahkeme. Eski Hava Bakanının ileri sürdüğü gerekçeleri göz önünde bulundurarak bu talebi reddetmiştir.*¹⁵⁰ Talebi reddedilerek tutukluluk hali devam etmiştir. Tutuklanan isimler serbest bırakılmamıştır. Pétain'in isteğiyle açılan davanın eleştiriler okları yönü her seferinde kendisine dönmüştür. Almanlar da davanın yürütülmesinden rahatsızlık duyduklarını belirtince kesin bir sonuca varılmadan dava kapatılmıştır. Tutuklu bulunan bazı isimler arasında Daladier ve Leon Alman toplama kamplarına gönderilmiştir. Gamel'in Avusturya Bölgesi'ndeki bir kaleye hapsedilmiş, Chambre ve Jomet ise Fransa'da hapsedilmiştir. Pier Cot Almanya işgal edilmeden önce çok önce ABD'ye geçtiği için hakkındaki gıyaben yargılama yapılmıştır. Savaş bittikten sonra bulundukları bölgeden kurtarılan Leon, Daladier, Gamelin gibi birçok isim sonradan Pétain'in yargılandığı davalarda katılıp aleyhine olacak suçlamalarda bulunmuşlardır.

2.2.6. Vichy Dönemi Komünist Tutuklamalar

1942 Şubat ve Mart aylarında davalara, duruşmalara ve açıklamalara yer verilmiştir. 6 Şubat'ta Paris Bölgesi çalışma komisyonun Perşembe günü Devlet Bakanı Bay Lucien Romier başkanlığında Ulusal Konsey'de toplandığı belirtilmiştir. Mareşal Pétain'in yaptığı açıklamalarda: *Beyler, Fransa'yı eyalet temelleri üzerinde yeniden inşa etme çabamda Paris ve bölgesi için kesin bir tüzüğün oluşturulması, en büyük başarıkoşullar gereği üstlenilecek son görev olacaktır. Zaten il komisyonunun dikkatini çekmişse zamanı geldiğinde tavsiyelerinize başvuracağım. Çalışmanız sırasında ayrıntıları size açıklanacak olan kamu güvenliğine yönelik çeşitli nedenler, İçişleri Bakanı'nın bölgeselleşme sistemini Seine-et-Marne'in üç bölümünü de*

¹⁵⁰ Le Figaro, 11 Haziran 1942.

kapsayacak şekilde genişletmeyi teklif etmesini belirledi. Ülkenin geri kalanında tatmin edici sonuçlar. Ancak Paris ve Seine'nin mevcut sisteminin değiştirilmesiyle ortaya çıkan soruların istisnai önemi, İçişleri Bakanının bu öneriler konusunda Ulusal Konseye danışılmasını istemesine neden oldu. İsteklerine isteyerek katıldım.¹⁵¹ Bölgede yeniden düzeni tesis etmek için yapılan çalışmalara dair bilgiler verildiği görülmektedir. Aynı şekilde düzeni tesis etmek için güvenlik önlemleri de mevcut. Megève'de Bölgesi'nde meydana gelen olaylara İçişleri Bakanı müdahale etmiştir. Konuyla ilgili yaptığı açıklamalarda: İçişleri Bakanı bir noktaya değinmek ve tam olarak ne olduğunu söylemek istedi. Birkaç Fransız Yahudisi de dâhil olmak üzere belirli sayıda karakter bulunuyordu. Ve kış sporlarına düşkünlük kisvesi altında sınırsız partilere katılan yabancılar bütün gece dans eder. İçişleri Bakanı, günümüzde bu rezil eğlencelere son vermeye karar verdi. Şaşırmamak için ellerinden gelenin en iyisini yapan müşteriler ve kiracılar arasındaki gizli anlaşma, polisin operasyonlarını zorlaştırdı. Ancak 15 Ocak'ta La Bara- adlı bir kuruluşa baskın düzenlendi. Ülkenin moral sağlığı için İçişleri Bakanı, benzer skandalların ortaya çıktığı her yerde benzer operasyonlar düzenlemeye karar verdi.¹⁵² Asayiş bozan her eyleme hemen müdahale ettikleri görülmektedir.

Mart ayında komünistlerin yargılanması Le Figaro'ya yansıyan önemli detaylardandı. 3 Mart'ta saldırılar düzenlendiği ve sabotajlarla bozdukları belirtilmiştir. Öldürülen veya yaralanan müfettişlerin ve ajanların listesinin olduğu verilen bilgiler arasındadır. Aynı zamanda yapılan bu eylemleri komünist partilerin organize ettiği düşünülmüştü. Bugün, terörist gizemi artık yok. Polis mekanizmayı ortaya çıkardı. Tüm terör hareketinin Komünist Parti ile bağlantılı olduğunu tespit etti ve bu araştırmalarının en az sonucu değil. İkincisi diğer birçok durumda yaptığı gibi ulusal duyarlılığı sömürmeye çalışır. Eylemi yönetenler komünist militanlardır, onlar güven misyonunu yerine getiren deneyimli aktivistler. Biraz her yerde İspanya'daki savaş sırasında görev yapan uluslararası tugayların eski üyelerini buluyoruz. Birkaç rakam Fransız polisinin çabasını ve elde edilen sonuçları faydalı bir şekilde işaretleyecektir. 1 Ocak - 31 Aralık 1941 tarihleri arasında 5.390 tutuklama ve soruşturma yürütüldü. Temmuz ayından 18 Şubat'a

¹⁵¹ Le Figaro, 7 Şubat 1942.

¹⁵² Le Figaro, 10 Şubat 1942.

kadar bu durumda tüm suçlular tutuklandı. Diğer 29 vakada bazı suçlular tutuklandı ve 21 vakada suçluların kimliği belirlendi. Diğer soruşturmalar devam ediyor ve henüz sonuçlandırmak için zamanları olmadı.¹⁵³ Yapılan soruşturmalar ve tutuklamalardan da görüldüğü üzere geniş kapsamlı soruşturmalar mevcut olmasına karşın incelemeler daha çok derinleştirilmiştir. Komünist faaliyetlerin önüne geçmek ve yapacakları eylemleri önceden tespit etmek için daha merkezileşmiş bir sistem kurulmuştur. Emniyet içerisinde farklı bir kurum kurulmuştur. Bölgesel düzeyde bölge valisi, polis müfettişi ve departman valileri tarafından desteklenen, toplanan bilgileri merkezileştirir ve tüm polis departmanlarını çalışmalarını koordine etmek için harekete geçirir. Polis Genel Sekreterliğinde dört amacı olan bir organizma yaratıldı: komünist faaliyet hakkında elde edilen bilgiyi merkezileştirmek. Yapılacak gözetimi ve yapılacak araştırmayı yönlendirmek, kamu gücünün tüm ajanlarının anti-komünist eylemini kontrol etmek için çalışmalar yürütülmüştür. Ve eylemlerini koordine etmek; gerekirse kaynakları önemli soruşturmaları yürütmek için yeterli olmayan belirli yerel veya bölgesel hizmetleri değiştirmek veya belirli operasyonları yönlendirmek için doğrudan müdahale etmek için oluşturulmuştur. Hizmetlerinin genel görünümü, polis genel merkezinde bir alfabetik sınıflandırma olarak bilinen ve tanımlanmış militanlar dairesine göre bir sınıflandırma ve kategoriye göre komünist liderlerin bir dosyasını içeren bir komünist dosya ve ikamet dairesine göre yerleştirilmiştir. Broşürlerin incelenmesi, görevi veren ofisleri bulmak olan özel bir servise emanet edildi. Son olarak İçişleri Bakanlığı Polis Genel Sekreterliği çerçevesinde Anti-Komünist Polis Teşkilatı adını alan özel bir teşkilat oluşturulmuştur. Kendi soruşturma araçlarına sahip olan bu örgüt, gizli komünist grupların faaliyetleri hakkında bilgi toplamaktan ve 100 kişiye ulaşmak için ilgili polis teşkilatına iletmekten sorumludur.¹⁵⁴ Komünistleri yakalayabilmek için polis merkezlerinde ayrı özel birimler oluşturulmuştur. Yürütülen soruşturmaların dosyaları farklı bir şekilde sınıflandırılarak ayrı tutulmuştur. Bilgiyi sınıflamak ve soruşturmaları daha hızlı bir şekilde yürütmek amaçlı yapıldığı görülmektedir.

¹⁵³ Le Figaro, 4 Mart 1942.

¹⁵⁴ Le Figaro, 4 Mart 1942.

Vichy Dönemi, komünist tutuklamaların arttığı verilen rakamlar ve oluşturulan birimlerden de anlaşılmaktadır.

Le Figaro'da Komünist Parti'nin çalışmaya devam ettiği sıkça belirtilmiştir. *Vichy, Polis soruşturmalarının terörist hareketin Komünist Parti ile yakın temas içinde olduğunu resmi bir şekilde ortaya koyduğunu söyledik. Bildiğimiz kadarıyla dağılan ve artık yasadışı bir örgüt olarak kabul edilen bu partinin şu anda nasıl çalıştığını bilmek ilginç, polis soruşturmalarının terörist hareketin Komünist Parti ile yakın temas içinde olduğunu resmi bir şekilde ortaya koyduğunu söyledik.*¹⁵⁵ Polis soruşturmaları bu konuda derinleştirilmiş ve komünist faaliyetleri gizlice örgütlenerek çalışmalarını yürüttükleri belirtilmiştir.

Yürütülen soruşturmalar sonrası Komünist Parti'nin çalışmasıyla ilgili aktarılan detaylarda, *Başlangıç çizgisinden dolayı yönü serbest bölge ve işgal edilmiş bölge için ayrılmıştır. En üstte, eski Siyasi Büro'nun halefi gibi görünen bir yönetim organı var. Bu organizasyon Thorez ve Duclos'tan oluşmaktadır. İkisi de bazen varsayılan kimlikler altında İsviçre'de kalıyor. Partinin fiili aygıtı, Denetim Komisyonu adını da taşıyan güvenlik örgütü olan Yürütme Komitesi ve Komintern temsilcilerinden oluşur. Yürütme Komitesi sadece üç üyeden oluşur. Toplu işlerden sorumlu bir organizasyon işleri memuru ve bir siyasi memur bulunur. Denetim komisyonuna gelince görevleri yoldaşlarının faaliyetlerini denetlemek, kara listeler hazırlamak ve uyumlu olmayan unsurların faaliyetlerini felç etmek olan parti militanlarının her düzeyinden oluşur: kısacası partinin polisidir. Merkez ofisleri Bordeaux, Paris, Marsilya, Tolouse, Clermont-Ferrand, Lyon, Amiens, Nantes, Rennes ve Châteauroux'da bölgelere ayrılmış. Bu bölgeler sırayla çeşitli büyüklükteki sektörlere, bölümlerdeki sektörlere, birkaç işletme ve caddeden oluşan temel grupları bir araya getiren ve yerel üçgenlerdeki bölümlere ve son olarak aşağıdaki gruplara bölünmüştür. Taban, organizasyonun son seviyesi ve her biri yalnızca üç üyeden oluşur.*¹⁵⁶ Komünist Parti yasaklandığından bu dönemde faaliyetlerini gizlice yürütmüştür. Partinin örgütlenmesi ve yürüttüğü çalışmalar soruşturmalar sonrasında açığa çıkmış ve yakalanan üyeler tutuklanmıştır.

¹⁵⁵ Le Figaro, 5 Mart 1942.

¹⁵⁶ Le Figaro, 5 Mart 1942.

Paris'te haziran ayında komünistlerin saldırısı gerçekleştirdiği haberi mevcuttur: *Paris, 1 Haziran. Dün sabah, saat 10.30'da, Rue de Seine'de görevli barış gücü askerleri bir kalabalık gördü. 77 numarada bulunan mağazadaki bulunan teneke ve diğer gıda maddelerini kapı önünde toplanan kadınlara atmakla meşguldü. Gardiyanlar hemen geldi ve operasyonun kışkırtıcısı gibi görünen adamı tutukladı. Ajanlar yakalandıkları Rue Bourdon-le-Château'ya vardıklarında silah sesleri duyuldu. Bir tuğgeneral ve bir gardiyan ölümcül şekilde yaralandı. İkinci bir gardiyan karnından kurşunlar aldı. Diğer iki koruma da vuruldu. Olay yerine gelen saldırganlardan ikisi kontrol altına alınırken biri tabancalı bulundu. Şimdi kilit altında olan bu bireylerin kimlikleri, bu olayın Bolşevik kökenini kesin olarak göstermektedir. En hızlı ve en titiz bir şekilde adalet sağlanacaktır. Eyalet Mahkemesi'ne el konulacak.¹⁵⁷ Komünist tutuklamalar yapılmış yakalanan isimlerin Sovyet casusu olduğu düşünülmüştür.*

Komünist tutuklamalarailişkin kilise çevrelerince yapılan açıklamalarda: *Toulouse, 5 Ekim. Toulouse başpiskoposu Mr Sabliege, yakın zamanda yaptığı bir değişiklikle Yahudi sorununu ele alarak onun sözleri Fransa'da ve özellikle yurtdışında çok suistimal edildi. La Semaine Religieuse bu konuda şu açıklamayı yayınladı: Toulouse Başpiskoposu, bazılarının son mektubunun uygunsuz kullanımını şiddetle protesto ediyor. Kilise tarafından komünizmin kınanmasını unutmaz. Mareşal'e ve ülkenin gücüne olan mükemmel bağlılığını bir kez daha teyit ediyor. Hristiyanlık ilkesinin onaylanması hiçbir zaman başka bir Hristiyan ilkesinin reddedildiği anlamına gelmez.¹⁵⁸ Komünizm faaliyetleri kilise çevrelerince kınanmıştır. Paris Başpiskoposu Kardinal Suhard'ın bir konferans verdiği belirtilmiştir. Böylece dinleyicilerine bakanlıklarının icrası için direktifler verdi. Özellikle raporlarından bahsetmek için kamu yetkilileri ile din adamları, Kardinal, bu raporların servis tarafından sipariş edilenler ülkenin ve bunun araçlarından biri olan Fransa'yı yükseltmek birliktir güçler etrafında Fransızlar kutsal. Fransız, kökenine ve normal durumuna döndüğü için topraklarında gelişen bir Katolikliğin varlığından kazanacağı her şeye sahipse Katolikliğin restore edilmiş ve güçlendirilmiş bir Fransa ve II dünyasındaki varlığından kazanacağı her şeye sahiptir. Bu milli hizmete ivme ve*

¹⁵⁷ Le Figaro, 2 Haziran 1942.

¹⁵⁸ Le Figaro, 6 Ekim 1942.

*ölçü kazandırmak din adamlarının elindedir. Kardinallerin ve Başpiskoposların 24 Temmuz 1941 tarihli beyanı açıktır: orada sadece dini düzeyde herhangi bir partizan siyaseti ve mevcut güçlere boyun eğme dışında, bu güçlere karşı açık ve bütüncül bir beyanda bulunuyoruz. Sadakat yani kardinal, kurulu hükümeti meşru hükümet olarak tanıdığımızı ve onun ülkelerin iyiliği için sarf ettiği çabaları takdir ettiğimizi ve dinin unutulmadığı yerlerde elde edilen bazı sonuçları da ekledi.*¹⁵⁹ Kardinal Suhard'ın açıklamalarından görüldüğü üzere siyaset yapma partizancılık, mevcut güçlere boyun eğme dışında yapıldığından kınanmıştır. Fransa Almanlar tarafından işgal edilmeden önce de yapılan birçok eylemde komünistler Alman casusu, Sovyet casusu olmakla suçlanmıştır. Sovyetler Finlandiya Bölgesi'ni işgal ettikten sonra artan komünist karşıtlığı Vichy Döneminde sertleşmiştir. Almanya'da kurulan SS benzeri birimler, Fransa'da milis birlikler olarak kurulmuştur. Yakalanan birçok isim vatan hainliği ile suçlanıp ölüme mahkûm edilirken birçoğuda Almanya'da çalışma kamplarına gönderilmiştir. Vichy komünist karşıtlığını engellemek için din adamlarını yanına çekmiştir. Kardinal Suhard yaptığı açıklamalarda Almanya ve Vichy yanlılığı nedeniyle Fransa kurtarıldıktan sonra yargılanan isimlerden olmuştur.

2.3. Vichy Dönemi Dış Politika

2.3.1. Fransa-Britanya Arasındaki Çatışmalar

Fransa işgal edilmeden önceki Britanya Hükümeti ile müttefik olan Fransa, Almanya tarafından işgal edildikten sonra Britanya ile karşılıklı savaş haline geçtikleri görülmektedir. Mers-el Kebir Olayı sonrası başlayan gerginlik 1942 yılında şiddetli saldırılara dönüşmüştür. İngiliz uçaklarının Paris banliyölerini bombaladığına yer verilmiştir. *Paris banliyölerinin bombalandığı gecenin erken saatlerinde bilgilendirilen Devlet Başkanı Mareşal Pétain; İngiliz hava kuvvetlerinin ardışık patlamaları, ölü ve yaralı sayısı ve hasarın boyutu hakkında telefonla bilgilendirildi. Savaş ve sonrasında yoğun bir şekilde etkilenen ve her türlü savunmadan yoksun bırakılan bir ülkede, 3-4 Mart gecesi sadece sivil halka isabet eden kanlı saldırı, genel bir infial uyandırdı ve ulusal bir felaket karakterine büründü. Ayrıntılarını geliştirmeden önce yaşlı ailelere kesin yardım için Mareşal cenaze gününün ulusal yas*

¹⁵⁹ Le Figaro, 6 Ekim 1942.

*günü olmasına karar verdi.*¹⁶⁰ Devamında yapılan haberlerde ölü ve yaralılara dair paylaşılan bilgilerde: *Vichy, 4 Mart. Paris Bölgesi'ne yapılan bombardımanın etkilerine dair ilk bilgiler geldi. Boulogne'da 150 ila 200 bina yıkıldı. İlk bu tahminler, çoğu hastaneye kaldırılan ölü sayısını 400 ve yaralı sayısını 1.000 olarak ortaya koyuyor.*¹⁶¹ Sonrasında yapılan açıklamalarda Britanyalıların neden bu şekilde bir hava saldırısı gerçekleştirdikleri üzerine yazılar mevcuttur. *Paris neden bombalandı? Londra hükümeti nihayet harekete geçme kararını aldığında Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na üç dalga halinde Paris şehirde birkaç yüz ağır uçağı fırlatma emri vermektir! Açık bir şehir mi? İngiliz mürettebatı ona dokunmak istemedi. Biz işimizi biliyoruz dediler. İşlerini biliyorlardı ve işçi sınıfı yığınının gömülü fabrikayla öylesine sıkı bir şekilde kaynaşmış olan bir fabrikayı yok etmeyi umuyorlardı ki gündüzleri bile havadan bir gözlemci atölyelerin nerede bittiğini ve konutların nerede başladığını zar zor keşfedebiliyordu.*¹⁶² Britanya'nın düzenlediği hava saldırılarının amacı Renault fabrikalarını bombalamak olmasına karşın birçok sivil ölümüne neden olmuştur. Vichy çevrelerinde duruma ilişkin açıklamaların devamında: *Paris, 6 Mart İşleri Bakanlığı tebliğ eder: 3 Mart 1942'deki hava bombardımanlarının ardından öngörülen ulusal yas, 7 Mart Cumartesi günü başlayacak ve 8 Mart Pazar günü öğle saatlerinde sona erecek. İdareler, halk, okullar, tiyatrolar, sinemalar Cumartesi tüm gün kapalı kalacak. 8 Mart Pazar günü saat 10.00'da Notre-Dame'da ve saat 1'de bombalı saldırılarda hayatını kaybedenlerin anısına bir tören düzenlenecek.*¹⁶³ Sivil ölümleri için cenaze ve anma günü yapılmıştır. Pétain, yaralılar ve yakınlarını kaybedenlerle görüşme gerçekleştirip yardım gerçekleştireceğine dair bilgiler paylaşmıştır. Olay dış basına servis edilip konuyla ilgili görüşmeler yapılmıştır. Washington, Fransa Büyükelçisi Bay Henry Haye konuyla ilgili Sumner Welles ile ilgili görüşme gerçekleştirmiştir. Washington, 6 Mart'ta Fransa Büyükelçisi Bay Henri Haye Dışişleri Bakanlığı'nda Bay Sumner Welles tarafından kabul edilmişti. Büyükelçi basının önünde yorum yapmaktan kaçındığı Paris banliyölerinin bombardımanı, kendisini acıdan etkilendiğini ilan etmekle sınırladığı belirtmişti. Washington, 6 Mart Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Bay Sumner Welles, bir

¹⁶⁰ Le Figaro, 5 Mart 1942.

¹⁶¹ Le Figaro, 6 Mart 1942.

¹⁶² Le Figaro, 6 Mart 1942.

¹⁶³ Le Figaro, 7 Mart 1942.

soruşturmanın ardından düzenlediği basın toplantısında Amerikan basınında bununla ilgili olarak üretilen tüm haberlere yönelik yapılan bildiri ile ilgili açıklamada bulunmadığı paylaşılmıştır. Olayla ilgili ABD tarafından açıklama yapılmamasının nedeni Renault fabrikalarında üretilen silahlar ile ilgiliydi. Britanya Hükümeti üretilen silahlarının Almanya gönderildiğini düşündüğü için hava saldırısı gerçekleştirmiştir. Lakin fabrika yeri çok iyi tespit edilemediği için çevresi bombalanınca birçok sivil ölümüne neden olmuştur. Olayı dış basına servis edip ABD ile görüşme gerçekleştiren Vichy hükümeti İngiltere karşı tepki gösterilmesini beklemiştir lakin Sumner Welles herhangi bir destekleyici açıklamada bulunmamıştır. Britanya'nın Fransa'ya yönelik saldırıları Mayıs ayında da devam etmiştir. Mayıs sonundaki Britanya hava saldırıları ile ilgili Paris, 31 Mayıs İngiliz uçakları, gece saatlerinde kuzeybatı banliyölerinde kadar yerleşim yerlerini bombalamaya devam etmiştir. Kırk sivil öldürüldüğü ve yaklaşık yüz yaralı olduğu paylaşılmış. Paris bölgesinin RAF uçakları tarafından yapılan bu yeni bombardımanı, özellikle kuzeybatı banliyölerinde çalışan nüfusu etkilediği belirtilmiştir. Sadece bombalanan komünlerden birinde 200 ev yıkıldığı saldıran uçaklardan altı tanesinin düşürüldüğü, birinin Seine Nehri'ne düştüğüne yer verilmiştir. 31 Mayıs. Hükümet genel sekreterliği, Başkan Laval'ın dün öğleden sonra Fransa'nın büyükelçisi Bay de Brinon'la birlikte yerel bölgelere gittiğini bilgisi yer almıştır. 29-30 gecesini İngiliz hava bombardımanından özellikle Paris banliyöleri etkilendi. *Başkan Laval, yalnızca sivil halkı etkileyen bu yeni ve vahşi saldırganlığın yol açtığı tahribatın boyutunu bizzat gördükten sonra Mareşal adına ölen insanları selamladı ve kaderin mahvolmuş ailelerini sordu. Paris, 31 Mayıs. Sağlık Bakanlığı Genelkurmay Başkanı Dr. Theil ile birlikte Kamu Yardımı Genel Müdürü Bay Serge Gas dün sabah Paris Bölgesindeki etkilenen bölgelere gitti.*¹⁶⁴ Saldırı gerçekleşikten sonraki evrelerde yapılan açıklamalarda Mareşal'den ölen kişilerin aileleri için yardım yapıldığına yer verilmiştir. Devlet Başkanı Mareşal Pétain, Hükümet Başkanı Başkan Pierre Laval'a, Mayıs ayındaki bombardımanın kurbanlarına acil yardım için 200.000 frank Seine valilerine teslim etmesi talimatını vermiştir. Bölgeye düzenlenen saldırılar sonrası Vichy hükümeti tarafından yardım gönderilmiştir.

Eylül ayında Britanya'nın Fransa'ya yönelik saldırı haberlerinde kayıplar ile ilgili: Rouen, 8 Eylül üç haftadan kısa bir süre içinde ikinci kez Rouen şehrine saldırı

¹⁶⁴ Le Figaro, 1 Haziran 1942.

gerçekleşmiştir. 30 alışveriş ve işçi sınıfı bölgelerine yüz bomba attığı, çoğu kadın ve çocuk olmak üzere 80 ölü ve 180 yaralı olduğu belirtilmiştir. 3.000 ila 4.000 metre arasında zirveye çıkan cihazların fırlattığı roketler etrafa saçılmış ve Rouen'de saldırılardan çok etkilenmiştir. Yıkılan evler; evlerinin yıkıntıları altında kalan yoksullar, cesedin serbest bırakılmasını bekleyen yaşlı aileler olduğu paylaşılmıştır. Hiçbir Alman askerinin yaralanmadığı bildirilmişti. Bombaların bir hastaneyi ve bir kiliseyi vurduğu belirtilmişti. Bölge Valisi Bay Douffet, temsilci vali ve Rouen Belediye Başkanı Bay Poissant, yaralıları selamlayarak hastanelere, yaralıların başucuna gittiği belirtilmiştir. Vichy, 8 Eylül Cumartesi günü Rouen'de gerçekleşen bombardımanın ardından kentin Belediye Başkanı M. Poissant, Hükümet Başkanı Başkan Laval'a şu telgrafi çektiği: *“Rouen şehri kısa süre önce 5 Eylül bombardımanı ile vuruldu, 80'den fazla ölü, 117 yaralı, 50'den fazla aileyi evinden mahrum bıraktı. Cesur halk, bu akıl almaz saldırıları sabırla bekleyin. Söylemekten gurur duyuyorum; hepimiz görevimizi sadakatle yapalım. Saygıyla adanmış duygular.”*¹⁶⁵ Hükümet Başkanı Laval, Rouen Belediye Başkanı M. Poissant'a cevap olarak gönderdiği telgrafta: *Zaten denenmiş insanların duygularını ve az önce maruz bırakılan yeni ve çok acımasız yasları anlatmak için Mareşal'in tercümanı olmanızı rica ediyorum. Onları haksız yere vurmaları altında talihsizlik yatıyor. Bu yeni ve iğrenç saldırı karşısında sabırlı ve cesur tavrınız için sizi ve yurttaşlarınızı tebrik ediyorum.*¹⁶⁶ Saldırıların sonrası Vichy tarafından yapılan açıklamalar görülmektedir. Ölen kişi sayısına yönelik rakamlar ise Rouen ve Banliyöleri'ne Anglo-Amerikan baskını 140'tan fazla ölü bıraktığı belirtilmiştir.

Britanya saldırıların devamında, R.A.F. Fransız sahilinin yukarısında Berlin, 18 Ekim askeri bir kaynaktan İngiliz uçaklarının işgal altındaki Fransa kıyılarına saldırmaya çalıştığını öğreniyoruz. Saldıran uçaklardan üçü düşürülmüştü. Lyon Bölgesi'nde grev girişimleri Vichy, 18 Ekim. S.N.C.F.'nin bazı fabrikalarında ve bazı depo ve atölyelerinde Lyon Bölgesi'nde grev girişimleri gerçekleştirmişti. Yerel yetkililerin müdahalesi üzerine birkaç saat sonra çalışma normal bir şekilde devam etmişti. Hükümetin herhangi bir ciddi şikâyeti olmadığı bildirilmişti. Bu iş bırakmanın nedeni belli çevrelerde emeğin işe alınmasının gerçekleştiği koşullara yapılan yanlış

¹⁶⁵ Le Figaro, 9 Eylül 1942.

¹⁶⁶ Le Figaro, 9 Eylül 1942.

yorumlardan kaynaklanıyor düşünülmüştür. Lyon Bölgesi'nde de Britanya'nın saldırı haberleri ve işçi grevleri gerçekleşmiştir.

Britanya hükümetinin Fransa'ya yönelik saldırıları sadece bu bölgelerde değil sömürge bölgelerinde de devam etmiştir. Cezayir bölgesini elde tutmaya çalışan Vichy Hükümeti bölge ile ilgili yaptığı açıklamada: *İçişleri Bakanı Bay Puche, dün Cezayir'e Mareşal'den gelen ve metni aşağıdaki gibi olan bir mesajla geldi. Hepinize Cezayir'den Fransızlara burada medenileşme çalışmalarımızı sürdüren Hristiyanlara, bozulmamış bir inancın muhteşem örneğini bize getiren Müslümanlara, hepinize selamlarımı saygılarımı sunuyorum. Tarihimizin en acılı anında sadakati seçtin. Aynı disiplinin kardeşliğiyle, aynı küçük tarlalarda ortaklaşa dökülen kanla birbirine bağlı olarak dünyaya tüm Fransızlardan beklediğim birlik imajını verdiniz. Yaşadığımız zorlu imtihanlarda illerimizi canlandırmak için hararetli bir dayanışma nefesi hiç bitmiyor. Savaştan kurtulan Cezayir, teslim olur. Pek çok barışçıl kavga: topraktan yeni kültürler doğar, fabrikalar kurulur hissedilir, mevduat keşfedilir ve sömürülür. Ancak bu yaratıcı çaba bugün için yeterli değildir.*¹⁶⁷ Cezayir'e yönelik yapılan açıklamalardan görüldüğü üzere sömürge bölgelerinde bağlar güçlü tutulmaya çalışılmıştı.

Fransız sömürgesi olan Madagaskar Adası İngiliz kuvvetleri tarafından saldırıya uğramıştır. Konuyla ilgili Pétain: *Madagaskar'ın İngiliz kuvvetleri tarafından az önce maruz kaldığı saldırganlığı öğrendim. Koşulsuz teslimiyet isteyen bir ültimatoma askeri kuvvetlerin komutanı: "Kendimizi sonuna kadar savunacağız" cevabını verdi. Vermesi gereken tek cevap buydu ve verdi. Fransız onurunu savunduğu bu trajik sınavda onun yanında olduğumu söyle. Haksız yere vurulan sivil halka, askerlere, denizcilere, havacılara ve liderlerine selamlarımı ve Fransa'yı selamlıyorum. Anavatan, adanın kendisine mutlak sadakatini hiçbir zaman esirgemeyen sadık halkına en sevgi dolu selamlarını gönderiyor. Size kara, deniz ve hava komutanlarına ve onların yiğit birliklerine, bayrağın onur koruyucularına güveni tamdır.*¹⁶⁸ Pétain bölgeyi savunmak için moral mesajları göndermişti.

Fransız sömürgesi olan Madagaskar Bölgesi'nde Britanya ve Vichy Fransa'sı arasında şiddetli çatışmalar yaşanmıştır. Bölgeyi elinde tutmak isteyen Vichy, *İki*

¹⁶⁷ Le Figaro, 23 Şubat 1942.

¹⁶⁸ Le Figaro, 7 Mayıs 1942.

büyük Fransız Vali General Anet ve General Guillemet liderliğindeki Madagaskar cephesinde savaşımaya devam ediyor. Onların hareketi büyük adanın sınırlarını aşıyor. Onun sayesinde Fransa'nın sesi dünyada daha gururla yükselebilecek. Hepiniz Fransız kökenli veya evlat edinme yoluyla Fransız, Madagaskar'a Fransız İmparatorluğu'na yeni ve muhteşem bir örnek verdiniz. İngiltere Madagaskar'ı işgal edebilir; Fransız kalma kararlılığınıza direnen hiçbir engeli aşamayacaktır. Fransa için daha iyi bir umut var mı? Fransız, her şeye rağmen kaldın, yenilgiden sonra sen sesime seslendin. Haksız bir işgal altında, anavatana sadakat tek yasanız olacaktır. Senin yanıdayım Ne olursa olsun, güveninizi koruyun. Şans her zaman tam tersi değildir. Sizinki gibi kahramanlık, büyük kalmak isteyen bir Fransa'nın ayırt edici özelliğidir. Vichy, 29 Eylül. Kolonilerden Sorumlu Devlet Bakanı tarafından Madagaskar'daki makineli tüfek direnişi ve toplar hakkında alınan bilgilere göre Behenje'nin konumu, moralleri çok yüksek olan birliklerimiz tarafından şiddetle savunuldu. Düşman şimdi başkent 55 kilometre güneyinde çok sayıda askerle engellenmektedir.¹⁶⁹ Vichy hükümeti dönemi Britanya, Fransa arasındaki çatışmalar manşetlerde sıkça yer vermişti. Britanya; Fransa'da, Suriye Bölgesi'nde özellikle Madagaskar Adası'nda saldırılar düzenlemiştir. Vichy sömürgelerini korumak için güvendiği generalleri bölgeye göndermişti.

2.3.2. Britanya Hükümetinin Hindistan Politikası

Britanya dış basın ve çarpışmalara ilişkin Le Figaro bültenlerinde, Londra'dan Stockholm'e ulaşan bilgilere göre İngiliz gemiciliği konusunda Avam Kamarası'ndaki gizli tartışmaların yakında açıklanacağı Bay Churchill tarafından duyurulacak olan açılış, İngiliz başkentinde hararetli tartışmalara yol açtığı belirtilmişti. Londra diplomatik çevrelerinde, bu toplantının gündeminde özellikle önemli bir uygulama sorununun olduğu anlaşılmaktadır. İngiliz deniz savaşı stratejisinin özetidir. Tonaj sorununun arkasında Bay Churchill'in, komünleri kazanıp kıyılara çıkarma operasyonu gerçekleştirme niyetinin gizli olduğu da belirtiliyordu. Kabine toplantıları ve yürütülecek stratejiler üzerine görüşmeler gerçekleştirilmişti. Britanya'yla ilgili yapılan açıklamaların devamında sömürge bölgeleriyle ilgili problemler olduğu da belirtilmiştir. *İngiltere Hindistan'a karşı yeni bir politika benimsemek? Londra, 23*

¹⁶⁹ Le Figaro, 30 Eylül 1942.

*Şubat. Manchester Guardian'ın bugünkü başyazısında, Hindistan sorunu, Bay Churchill'in kendisinden derhal harekete geçmeyi talep ediyor, diye yazıyor. Harekete geçmeliyiz! Şu an için Hint Adaları'ndaki iç çekişmelerin çözülmesi söz konusu değildir ancak Hintlilere daha geniş bir yürütme gücü vermek, eyaletlerde Hint yönetimini yeniden kurmak ve böylece ülkelerini bu şekilde yönetecek olan Hindu şeflerine vermek söz konusudur. Hint Adaları'nın gelecekteki kaderini ele geçirme görevi için.*¹⁷⁰ Hindistan'da ilk problemlerin yaşandığı bu evrede Churchill durumu çözmek için uzlaşma ve bu bölgedeki yönetimini güçlendirmek için önlemler aldığı görülmektedir. Britanya kabinesinde yürütülen toplantı ve Hindistan problemi sonrası Churchill'in yerine yeni bir ismin yer alacağı yönünde bilgiye yer verilmiştir. *Stafford Cripps, Bay Churchill'in yerini alacak mı? Stokholm, 6 Mart* Bay Stafford Cripps'in yakında Başbakanlık görevine atanacağını güvenilir bir kaynaktan öğrendiğimizi duyurdu. *Bay Winston Churchill firmadan temelli ayrıldı.*¹⁷¹ Daha önce SSCB'de elçilik hizmetinde bulunan Cripps Stokhol çevrelerince yapılan açıklamalarda Churchill'in yerini alabileceği üzerine tahminler yürütülmüştür. Stafford Cripps Hindistan probleminin çözümü için sonradan görevlendirilmiştir. Stafford Cripps, Mahatma Ghandi ve Pandit Nehru ile ikinci kez bir araya geldi. Yeni Delhi 20 Mart Stafford Cripps'in Hint yöneticileriyle yaptığı görüşmelerde İngiliz hükümetinin elçisi Mahatma Chandi ve Kongre Yürütme Komitesi üyeleri ile tekrar görüşmek üzere Delhi'ye gittmiştir. Stafford Cripps basına Hindistan'a geldiğinden beri yaptığı konuşmalardan çok memnun olduğunu belirtmişti. Stafford Cripps, Hintli parti liderleriyle yaptığı görüşmelerin ardından tekliflerinde yalnızca bir değişiklik yaptığını da sözlerine eklemiştir. Stafford Cripps, Hindistan'da iki hafta kalacağını açıklamıştı. Bu ülkeyi terk etmek istemediği belirtmiştir. Hindistan probleminde çözüm bulucu olarak görevlendirilen Cripps daha önce Sovyetlerde elçilik görevinde bulunmuş önemli bir isimdir. Churchill güçlü bir muhalifi olan Cripps taraftarları artınca muhalefetliği bertaraf edilerek Hindistan'a gönderilmiştir.

Cephede savaş şiddetlendikçe Britanya kabinesinde eleştiriler artmıştır. *Londra, 2 Temmuz. Avam Kamarası, bir gün önce sonlandırdığı savaşın gidişatı hakkındaki tartışmaya bu öğleden sonra yeniden başladı. Tartışmanın bu ilk*

¹⁷⁰ Le Figaro, 24 Şubat 1942.

¹⁷¹ Le Figaro, 8 Mart 1942.

bölümünde Sir John Wardlaw Minc ve Bay Lyttleton, Bay Churchill'e karşı gensoru önergesi vermişti. Üretim Bakanı, eleştirilere yanıt verdi. Ancak geceleyin milletvekili sayısının çok az olması nedeniyle oturum ertelenmek zorunda kaldı. Bugün Başbakan'a başka bir saldırı, tartışmayı bu terimlerle başlatı: "Bay Churchill, sonra tartışmayı kazanır ancak savaştan sonra savaşı kaybeder." İşçi Partisi Milletvekili şöyle devam etti: "Hükümet savaşı en başından yanlış verilerle tasarladı ve hiç kimse Bay Churchill'den daha kötü bir tasarıma sahip değildi, kimse olmadı. "Eğer" diye ekledi "Japonlar kadar şanslıyız ki hava kuvvetlerinin ve donanmanın eylemlerini birleştirmiş olsaydık ne Galler Prensi'ni ne de batırdığımız "Repulse"u kaybetmezdik. Prens Eugen ve bizim durumumuz Akdeniz'de oldukça farklı olurdu. Hükümet çok geç olmadan bir şeyler yapmalı. Bay Hore Belisha sözlerini şöyle tamamladı: "Bizim ilgilendiğimiz bu hükümetin kaderi değil, Büyük Britanya'nın kaderidir. Yüz gün içinde Uzak Doğu'daki imparatorluğumuzu kaybettik. Önümüzdeki yüz gün içinde bize ne olacak?"¹⁷² Churchill'e yönelik eleştiriler sömürge bölgelerindeki isyanlar ve cepheden yapılan haberler şiddetlendikçe kabinede rahatsızlığın arttığı görülmektedir.

Hindistan bölgesindeki Gandhi ve direnişi basında genişçe yer almıştır. Temmuz ayında yazılan açıklamalarda: *Bombay, 15 Temmuz. Müslüman Birliği Başkanı, İngilizlerin Hindistan'ı terk etmeye çağırırken "Bay Gandhi'nin Hindistan'ın bağımsızlığı anlayışı İngilizler amaçlarına ulaşmak için yani Pakistan. Bizim istediğimiz, Müslümanlar için olduğu gibi Hindular için de diğerleri için bağımsızlıktır. Gandhi için bağımsızlık kutsaldır.*¹⁷³ Bağımsızlık konusunda Hindistan'a yönelik destek Müslüman birliklerinden geldi. *Londra, 9 Ağustos Bombay'dan bir İngiliz sevkıyatı, sivil itaatsizlik kampanyasının açılmasının, Panhindu Kongresi'nin 20'den fazla liderinin tutuklandığı büyük bir polis operasyonunu hemen tetiklediğini duyurdu. Bunlar arasında Gandhi, Kongre lideri Pandit Nehru, Bay Azad ve Bay Patelbu sabah erken saatlerde Delhi radyosu Gandhi, Pandit Nehru ve Azad'ın, eyalet Kongres Başkanı ve Sekreteri ve Bombay yerel meclisinin diğer 20 üyesiyle birlikte, özel bir trenle Bombay'ı iyi bir refakatle terk ettiğini duyurdu. Daha sonraki bir gönderi, bu tutuklamaların Hint Adaları'nın savunması için yürürlükte olan yönetmeliklerin uygulanmasıyla yapıldığını belirtir.*¹⁷⁴

¹⁷² Le Figaro, 3 Temmuz 1942.

¹⁷³ Le Figaro, 16 Temmuz 1942.

¹⁷⁴ Le Figaro, 10 Ağustos 1942.

Ağustos ayında bölgede isyanlar artıkça İngiliz baskısı artmış ve tutuklama haberlerine genişçe yer verilmiştir. Devam eden bölgedeki hareketliliğe dair yazılarda: Gandhi'nin tutuklanmasından sonra sokağa çıkma yasağı ilan edildiği ve birçok ilçede mitinglerin yasaklandığı belirtilmiştir. *Bombay, 10 Ağustos. Kalabalık, Gandhi'nin konuşacağı Shivaji Park'ta dört saat boyunca gösteri yaptı. Ateş açan ve göz yaşartıcı gaz kullanan polisin tüm çabalarına rağmen göstericiler akşama kadar dağılmadı. İngilizlerin ayrılışını ve Hint ulusunun bağımsızlığını elde edin! Bundan sonra dini topluluklar arasındaki anlaşma kolayca sağlandı. Liderlerin yokluğunda kitle hareketi ne olacak? Tecrübe dersi tatlıdır. 1919-20'de Gandhi ve Ali kardeşlerin tutuklanması halk direnişini teşvik etti ve buna eşlik eden sıkıntılara son verdi. Ama 1931, Mahatma'nın hapsedilmesi, bir son vermekten uzak.*¹⁷⁵ Le Figaro'da yer alan yazılardan görüldüğü üzere Gandhi'nin tutuklanması sonrası sokağa çıkma yasaklarına rağmen olaylar devam etmiştir. Hindistan'daki direnişin yanı sıra bölgede Japon tehlikesi daha büyük bir sorun olarak görülmüştür. Gandhi'nin tutuklanmasının ardından gerçekleşen olaylarda: Öğrenciler Hindistan'daki büyük şehirlerde gösteriler gerçekleştirmişti. Bombay, 11 Ağustos göstericilerin kalabalığı kovmaya çalıştığı belirtilmişti. Öğrenci gruplarının gergin olduğu, okulların yakınında çok sayıda toplantı yapıldığı kolejler ve fakültelerden katılımlar gerçekleşmişti. Sokaklarda trafiği durduran öğrencilerin, dükkânları kapatmaya zorladığı, borsa bölgesine birkaç kez taş atıldığı belirtilmişti. İplik fabrikalarının yakınına nöbetçiler yerleştirildiği ve işçilerin işlerine gidemediklerine yer verilmiştir. Yirmi yedi kişi yaralandığı olaylar sonrası Hint polisikalabalığı dağıtmıştı. Bir banliyö trenini durdurmaya çalışan bir çeteninYeni Delhi'de polis, valinin sarayına doğru giden kalabalığı geri püskürtmüştü. Lucknow'daki öğrenciler bir üniversite grevi düzenlediği ve polis ateş etmek zorunda kaldığı belirtilmiştir.

Artan olaylar sonrası iplik fabrikası işçilerinin gösterilerini takiben durum ciddileşmişti. "Queen's Road"da bulunan bir demiryolu şirketinin muhasebe ofisi yağmalanmıştı. Belediye binası ağır hasar görmüştü. Yangında çok kötü etkilenmiş, gelir vergisi dairesi ateşe verilip birçok kasa yağmalanmıştır. Birçok kez polis ve askeri güçler meşru müdafaa amacıyla göstericilere ateş açmak zorunda kalmıştı. Müslüman bir polis müfettişi, demiryolu muhasebe ofisi yakınında öfkeli kalabalık

¹⁷⁵ Le Figaro, 11 Ağustos 1942.

tarafından öldürülmüştür. Şehir genelinde sokağa çıkma yasağı ilan edilmişti. Beşten fazla kişinin bir araya gelmesi yasaklanmıştır. Saldırıların arttığı bölgede askeri takviyeler getirilmiş ve birlikler kasabada devriyeye çıkarılmıştır. Göstericileri durdurmak çok zor olmuştur. Polis karakoluna giren göstericiler bir polis tabancasını kullanarak iki kişiyi yaralamıştır. Demiryoluna iri taşlar ve ahşap kirişler yerleştirilmişti. Telgraf ve telefon kabloları kesilmişti. Kentte bazı noktalardaseferleri aksayan otobüslere taş atılmıştı. Polis kalabalığın üzerine ateş etmek zorunda kalmıştı. Hafif makineli tüfeklerle silahlanmış İngiliz birlikleri ve silahlı polis teşkilatları isyan bölgelerindedevriye gezerek olayların önüne geçmeye çalışmıştır. Saldırı ve eylemler büyüdükçe şehirdeki tahribat ve kayıp haberlerinin de artarak gazetede yer almıştır. Britanya'nın bu dönemde Uzak Doğu'da Japonya'nın saldırılarından dolayı birçok sömürgesini kaybetmiştir. Hindistan'da bağımsızlık faaliyetleri Gandhi öncülünde başlamıştır. Japon hükümeti Hindistan ve Tayland'ı bağımsızlık konusunda desteklemiştir.

Hindistan'daki Britanya Hükümetine karşı gerçekleşen isyanlara Japon Hükümeti tarafındanHideki Tojo'nun bir bildirisini yayınlanmış, *Hindistan halkının en büyük dileği olan 'Hindular için Hindistan'ı nihayet gerçekleştirmek için çabalarını iki katına çıkarmak için şimdi muhteşem bir fırsata sahip olduklarına kesinlikle inanıyorum. Hindistan'ınki olması gereken bu tüzüktür. İngiliz nüfuzu orada yok edilmelidir. Şu anda Japonya'nın yalnız olmadığını görmek istediğini bir kez daha tekrarlamak istiyorum. Ama 400 milyon Kızıldere, çöküşü kader kitabında yazılı olan büyük Britanya'nın tatlı yalanları tarafından baştan çıkarılmalarına izin verirlerse ve bu eşsiz fırsatı yakalarlarsa başlarına gelecek olan gereksiz felaketlerden kaçınırlar. Onları bu kadar uzun süredir zincirleyen bağlar, "Hindular için Hindistan" hayallerini gerçekleştirmek için kararlılıkla ilerliyor.*¹⁷⁶ Hindistan bağımsızlığı Japon hükümeti tarafından desteklendiği yapılan açıklamalardan görülmektedir.

2.3.3. Vichy Dönemi Japonya ve Fransa ilişkileri

Britanya'ya karşı Hindistan bağımsızlığını savunup Tayland'ı yanına çekerek, Asya Bölgesi'nde yayılmaya devam eden Japonya ile Vichy Fransa'sı arasında

¹⁷⁶ Le Figaro, 7 Nisan 1942.

ilişkiler çok iyi bir şekilde devam etmiştir. Vichy, 3 Mayıs Fransa'daki Koramiral Japonya M. Mitani oturmuş. Vichy, 3 Mayıs Berlin'deki karma komisyonun Japon heyeti başkanı Koramiral Nomura ve Roma'da aynı görevleri yerine getiren tuğamiral, Madrid'den Vichy'ye geçmiştir. Fransız Kuvvetleri Komutanı Amiral Darlan ve beraberinde Dışişleri Bakanı ve Hükümet Başkanı Amiral Darlan tarafından Termal Otel'de karşılanmıştır. Japon Büyükelçisi daha sonra Bay Pierre Laval, Amiral Darlan, Savaş, Deniz ve Havadan Sorumlu Devlet Sekreterleri ve Genelkurmay Başkanlarının katıldığı Hôtel des Ambassadeurs'da amiraller onuruna bir öğle yemeği vermiştir. Amiral Nomura ziyarette geleneksel törenle savaş anıtı önüne çelenk koymuştu. Başkan Pierre Laval tarafından devam eden bu ziyarette herhangi bir siyasi veya diplomatik mesele gündeme gelmemişti. Pierre Laval, iki Japon amiral Bay Mitami ve Japon Büyükelçisinin üyelerinin davet edildiği bir akşam yemeği sunmuştur. Yetkili çevreler, bu gösterilerin sadece iyi Fransız-Japon ilişkilerinin yansıması olduğunu beyan etmiştir. Nomura'nın ve Mitami ziyareti gerçekleşmiş ve Vichy Dönemi dış siyasete Japonya ile ilişkilerin çok iyi olduğu anlaşılmaktadır.

Japonya'nın Pasifik Bölgesi'ndeki savaş devam ederken diplomatik faaliyetlere de aktif bir şekilde devam etmiştir. Nisan ayında Japonya ve Vatikan arasındaki diplomatik ilişkilerde mevcuttur. Vatikan ile Japonya arasında diplomatik ilişkilerin kurulması konusunda aşağıdaki resmi notu yayınlanmıştır. *1922 tarihli bir projeyi üstlenen Japon hükümeti, geçtiğimiz günlerde 26 Mart tarihli bir telgrafla Kutsal Babamız'a onunla diplomatik ilişkiler kurma arzusunu dile getirdi. Dışişleri Bakanı Kardinal Maglione'ye, Fransa'daki Japonya Maslahatgüzarı M. Harada'nın olağanüstü elçi ve Vatikan'ın tam yetkili Bakanı olarak atandığını resmen bildirdi.*¹⁷⁷ Japonya Vatikan'a ilk defa elçi ataması gerçekleştirmiştir. Japonya'nın Vatikan'a elçi ataması Papa tarafından da onaylanmıştır.

2.3.4. Vichy Hükümeti Dönemi Mısır İlişkileri

Le Figaro'ya yansıyan detaylarda Fransa-Mısır ilişkilerinin kopma noktasına gelmiştir. Vichy, 6 Ocak-11 tarihlerinde Mısır ile arasındaki diplomatik ilişkilerin sürdürülmesini, mevcut koşullarda İngiliz hükümeti bünyesinde olduğu için askıya

¹⁷⁷ Le Figaro, 1 Nisan 1942.

alınması kararı verilmiştir. Şubat ayında durumlar daha sertleşmiştir. Fransa-Mısır ilişkilerinin askıya alınması mecliste önemli tartışma konularından biri olmuştur.¹⁷⁸Şubat Kahire'den soruyoruz: *Fransa-Mısır ilişkilerinin askıya alınması konusunda mecliste önemli bir tartışma yaşandı. Birkaç milletvekili Fransa'ya derin sempatilerini dile getirdiler ve Mısır'ın ilişkilerini askıya almasına neden olan sebepler konusunda hükümeti sorguladılar. Fransız hükümetiyle Dışişleri Bakanı'nın talebi üzerine konseybaşkanının da güçlü desteğiyle soru ve gensoruların cevapları ileri bir tarihe ertelendi. Bazı Dominyonlar hala Fransız hükümetiyle diplomatik ilişkilerini sürdürürken, Mısır neden kendi rolünü askıya alması gerektiğine inanıyordu? Mısır hükümeti, ilişkinin gerçekte ne zaman sona erdiğini bilmek istediğini söyledi. İlgili makamların bunu yapmak için makul sebepleri varsa diplomatik olabilir. Hüseyin Sırrı Paşa 11'e gelince aşağıdaki noktaları hatırlatmak istedik. Britanya antlaşmasının herhangi bir maddesine güvenemeyiz.*¹⁷⁸ Fransa'nın ilişkileri askıya alma kararı sonrası Mısır'da kabine değişikliği yapıldığı bilgisi yer almıştır. Mısır kabinesi istifa etmiştir. New York, 2 Şubat'ta Kahire'den basınından yapılan bir gönderiye göre, Hüseyin Sırrı Paşa kabinesi öğrenci protestolarının ardından istifa ettiği bilgisine yer verilmiştir. Mısır'da yaşanan siyasi gerilim ve diplomatik faaliyetler sonrası kabinede değişiklik söz konusu olduğu görülmektedir. Mısır'da İngiltere güdümlü hükümet kurulduktan sonra Fransa-Mısır ile ilişkileri kopma noktasına gelmiştir. *Kahire, 8 Şubat. Kral Faruk dün öğleden sonra iki kararnameyi imzaladı. 1. kararname ile parlamentoyu feshetti ve tarihi henüz belli olmayan genel seçimlerin ardından 13 Mart'ta yeni parlamentoyu topluyordu. 2. kararname, eski Mısır'ın Askeri Valisi Nahhas Paşa'yı atadı.*¹⁷⁹ Mısır hükümeti tarafsız kalmak için elinden geleni yapmıştır. Mısır, Britanya hükümeti tarafından kendi yanına çekilmiştir. Bu sebepten Vichy Fransa'sı ile ilişkiler askıya alınmıştır. Yaşanan kabine değişimi ise Abden Sarayı Olayı sonrası Hüseyin Sırrı Paşa görevden alınmış, yerine Wafd Partisi üyesi Nahhas Paşa atanmıştır.

Mısır'da İngiliz destekli bir hükümet kurulunca konuyla ilgili Mihver Devletler'den açıklama yapılmıştır. Mısır'ın bağımsızlığına ilişkin bir Alman-İtalyan deklarasyonu, Roma, 3 Temmuz'da Mısır ile ilgili şu resmi açıklamada: *Kuvvetleri,*

¹⁷⁸ Le Figaro, 2 Şubat 1942.

¹⁷⁹ Le Figaro, 9 Şubat 1942.

*Mısır topraklarına muzaffer bir şekilde ilerlerken Mihver Devletler, Mısır'ın bağımsızlığı ve egemenliğine saygı duyma ve bunu güvence altına alma konusundaki kesin niyetlerini ciddiyetle yeniden teyit ederler. Mihver kuvvetleri Mısır'a düşman bir ülke olarak girmede, yalnızca İngilizleri Mısır topraklarından kovmak ve İngiltere'ye karşı Ortadoğu'yu İngiliz yönetiminden kurtaracak askeri operasyonları sürdürmek amacıyla girdi. Mihver Devletler'inin politikası, Mısır'ın Mısırlılara ait olduğu fikrinden esinlenmiştir. Mısır, kendisini Büyük Britanya'ya bağlayan ve savaşın sonuçlarına katlanan bağlardan bir kez kurtulmuş, egemen uluslararası yerini almalıdır.*¹⁸⁰Almanya ve İtalya, Kuzey Afrika'da ilerleyince Mısır'ın tehdit altında hissetmemesi adına açıklamalar yaptığı görülmektedirİlerleyen Alman birlikleri, Rommel'in ordusu 60 km uzakta olacaktı. İskenderiye'den Berlin'de insanlar şimdi Mareşal Rommel'in, bataryaları Singapur'daki gibi denize yönlendirilmiş, üstelik kötü bir şekilde savunulan şehre doğrudan mı saldıracağını yoksa İskenderiye'yi kuşatmakla mı yetineceğini merak etmişlerdir. Mısır sınırı ile Marsa-Matrouh arasındaki zemin terk edilmiş bir savaş alanına benzetilmiş. Mısır tehdit altında kalmıştır. Mısır'da düşman, El Alamein'deki Alman-İtalyan mevzilerine büyük piyade ve tank kuvvetleriyle saldırdırıştır. İngiliz birlikleri bir karşı saldırıyla geri püskürtülmüşler. Mihver birlikleri bu vesileyle 1.000 esir alırken 60 tankı imha etmiştir. El Alamein'deki savunma savaşına avcı ve pike bombardıman uçakları etkin bir şekilde katılmış. Alman savaş uçakları 91 İngiliz uçağını hava muharebesinde herhangi bir kayıp vermeden düşürülmüştür. Rommel'in ordusu Afrika'da ilerleyince Britanya, bölgeyi elinde tutmak istemiştir. Mısır tarafsızlığını korumak için çabalamasına rağmen bölgede çatışmalar şiddetlenince bazı bölgeleri etkilenmiştir.

2.3.5. ABD ile İlgili Dış Basın Yansımaları

ABD, 1942 yılının başında Latin Amerika ülkelerinin savaş konusunda desteği almak ve savaş bütçesini belirlemek amaçlı geleneksel Pan-Amerikan Konferansı gerçekleştirdiği görüldü. Bu konuyla ilgili Le Figaro'daPan-Amerikan Konferansı'nın düzenlendiği depaylaşılmıştır. Rio de Janeiro'da törenle açıldığı paylaşılmıştır. Devamında yapılan açıklamalarda: Sumner Welles, Amerika halklarının kendilerini tehdit eden en büyük tehlikeyle karşı karşıya olduğunu söylemekteydi. Rio de Janeiro,

¹⁸⁰ Le Figaro, 4 Temmuz 1942.

16 Ocak'ta Pan-Amerikan Konferansı, 21 Amerikan cumhuriyetinin temsilcilerinin huzurunda törenle açılmıştı. Sumner Welles yaptığı konuşmada, Amerikan halklarının bugün bağımsızlıklarından bu yana kendilerini tehdit eden en büyük tehlikeyle karşı karşıya olduklarını belirttikten sonra Amerika Birleşik Devletleri'nin Üçlü Pakt'ın güçlerine karşı giriştiği eylemin zorunlu olmadığını ilan etmiştir. Tüm Amerikan cumhuriyetlerinin savaşa fiilen katılmasını gerektiği ancak bu Mihver ülkelerinin hala diplomatik dokunulmazlığa sahip olan tüm ajanlarının batı yarımküreyi terk ettiğini ima etmiştir. Amerikan heyetinin başkanı, bu ajanların batı yarımkürede bulunmasının, savaşa katılan cumhuriyetlerin ulusal savunması için açık bir tehlike oluşturduğunu sözlerine eklemiştir. ABD savaşa dâhil olduğundan Latin Amerika ülkeleri arasında ekonomik, siyasi işbirliği sağlayabilmek amaçlı önlemler almıştır. Yapılan konferans sonrası Roosevelt'in ekonomik hamleleri mevcuttur. *Bay Roosevelt, sivillerin korunması için 100 milyon dolar istiyor.*²³ Ocak Washington. *Başkan Roosevelt dün Kongre'de Amerikan sivillerinin hava bombardımanından ve diğer savaş risklerinden korunması için 100 milyon dolarlık olağanüstü ödeneği onaylamasını istedi.*¹⁸¹Yapılan ekonomik hamlelerle Latin Amerika ülkeleriyle diplomatik bağlar korunmaya çalışıldığı görülmektedir. Pan-Amerikan Konferansı aynı zamanda Roosevelt'in savaş ekonomisini için belirlediği bütçenin onaylanması amacıyla toplanmıştır. 1942 yılı Ekim ayında Latin Amerika ile ilgili Summer Welles'in dış basınla ilgili yaptığı görüşme ve açıklamalara ilişkin, Arjantin ve Şili, Bay Sumner Welles'in açıklamalarını Washington'da protesto edilmiştir. Arjantin ve Şili Büyükelçileri, Washington'da Sumner Welles'in Arjantin ve Şili topraklarının Mihver ajanları tarafından bir bilgi üssü olarak kullanıldığını teyit eden konuşmasının geçişini protesto etmişlerdir. Şili Büyükelçisi Bay Rodolfo Bichels'i kabul eden Başkan Roosevelt olmuştu. Arjantin Büyükelçisi kabul eden ise Bay Sumner Welles olmuştu. Basın toplantısında yaptığı açıklamalarla ilgili muhabirleri tarafından sorgulanan Sumner Welles, herhangi bir yorum yapmaktan kaçınmıştır. Summer Welles'in Latin Amerika'daki Mihver Devletleri tarafından üst olarak kullanıldığı belirten demeçlerden sonra tepki ile karşılanmış ve bölgedeki hükümet temsilcileri tarafından bu durum sert bir şekilde eleştirilmiştir.

¹⁸¹ Le Figaro, 24 Ocak 1942.

Pasifik Bölgesi ile ilgili aktarılan haberlerde ocak ayında Japon birliklerin Avusturya Bölgesine kadar ilerledikleri belirtilmiştir. Melbourne, 20 Ocak'ta resmi bir açıklamada, Hint birliklerinin düşman baskısı altında toprak vermek zorunda kalması nedeniyle Avustralya İmparatorluk Kuvvetleri birimlerinin gönderildiği belirtilmişti. Pozisyonları işgal ettikten hemen sonra Avustralyalılar tanklar tarafından desteklenen şiddetli bir saldırının hedefi olmuşlar. Avustralya savunmasına yönelik haberler bu şekilde paylaşılmıştır. Japonlar Pasifik Bölgesi'nde ilerlediklerine dair haberlerin devamında: Japonlar; Burma, Malezya ve Hollanda Hint Adaları'nda saldırıya geçmiştir. Filipinler'de Amerikalılar yeni Japon çıkarmalarına rağmen Bataan Yarımadası'nda karşı saldırıya geçti. Tayland, İngiltere ve ABD'ye savaş ilan ettiği belirtilmiştir. Pasifik Bölgesi'ndeki savaş şiddetlenince taraflarda belirlenmiş Tayland, Mihver Devletlere dâhil olmuştur. ABD ve Britanya; pasifik cephesinde Japonya ve Tayland devletleri ile karşı karşıya kalmıştır.

Japonya'nın Pasifik Bölgesi'ndeki faaliyetlerine yönelik yapılan haberlerde şubat ayında ilerlediği görülmektedir. Japon hava kuvvetlerinin Singapur Adası'ndaki tesisleri çok şiddetli bir şekilde bombaladığı paylaşılmıştır. Japon keşif uçakları; Singapur Limanı'nda 10.000 tonluk iki gemi, 4.000 ila 5.000 tonluk on gemi ve çok sayıda daha düşük tonajlı birimden oluşan büyük bir filonun varlığını kaydetmiştir. İngiliz birliklerinin Java ve Sumatra'ya doğru muhtemel bir tahliyesini görünmüştür. Japonlar şubat ayında özellikle Singapur Bölgesi'nde ilerleyişi hakkında detaylı bilgilere yer verilmiş. Tokyo'dan yapılan açıklamalarda: Tokyo, 12 Şubat Başbakan General Tojo'nun Singapur'un nihai düşüşü resmi olarak açıklanır açıklanmaz iki meclis önünde Japonya'nın gelecekteki savaş politikası hakkında önemli bir açıklama yapacağı belirtilmiştir. Şubat ayında Pasifik ile ilgili yapılan açıklamalarda Japonların ilerleyişi hakkında detaylı bilgilere yer verilmiştir. Japonlar ilerledikçe Britanya güçlerin geri çekilişine dikkat çekilmiştir.

Mayıs ayında Amerika Birleşik Devletleri Pasifik Bölgesi ile ilgili yazılan açıklamalarında: Melbourne, 29 Mayıs'ta General Mac Arthur ile iletişim kurulmuştu. Müttefik uçakları Rabaul Havaalanına saldırmış, üç yangın çıktığı ve 3 Japon uçaklarının hasar gördüğü belirtilmişti. Laé Havaalanı da bombalanmış, altı Japon uçağı Müttefik uçaklarını engellemeye çalışmıştı. İkisi vurulurken iki tanesinde hasar görmüştür. Müttefik bir uçak üssüne geri dönmediği iletilmiştir. Yirmi Japon "O"

uçağı Port-Moresby'ye saldırıp iki kişi vurulmuştur. Japonların Pasifik Bölgesi'nde birçok yeri kontrolü altına almıştır.

Pasifik Bölgesi'ndeki Mercan Deniz Savaşları'na ilişkin: *Mercan Denizi'nin Avustralya açıklarında uçak gemilerini ve yarı etkili bir savaş gemisinin battığını gören Japon Donanması, "Hornet" ve "Enterprise" tipi diğer uçak gemilerini aramaya başladı. İkincisi Midway Adaları açıklarında açıldı. Saldırı hemen kararlaştırıldı ve gerçekleştirildi. Midway Adaları Savaşı'ndan sonra etkili operasyonlar için olanaklar.*¹⁸²ABD-Japonya Savaşı hava ve deniz operasyonları olarak devam etmişti.

Ekim ayında devam eden operasyonlara ilişkin: *Melbourne, 6 Ekim basın açıklaması Güneybatı Pasifik'te müttefik: Owen Stanley. İlerlememiz devam ediyor. Rabaul, Müttefik ağır bombardıman uçaklarından oluşan güçlü bir oluşum şafakta düşman hava limanlarına saldırdı ve pistlere ve çeşitli yerlere 12 ton bomba attı. Uçağımız, hedefler alanında yoğun uçaksavar ateşi ile karşılaştı. Dört düşman uçağı düşürüldü ve diğerleri hasar gördü. Bouna: İki Müttefik bombardıman uçağı grubu, iki muhripten oluşan küçük bir düşman konvoyuna ve kıyı açıklarında görülen bir nakliye aracına saldırdı. Saldırının sonuçları gözlemlenemedi. Bir düzine cihaz ele geçirildi. Üçü vuruldu. Uçaklarımızdan biri kayıp. Ağır bombardıman uçaklarından oluşan iki grup ve bizim taarruz tatbikatlarımız, sahildeki mavnaları ve bir teçhizat deposunu şiddetli bir şekilde bombaladı ve bir teçhizat deposunu patlattı.*¹⁸³Kayıp ve saldırılara dair açıklamalara bu şekilde yer almıştır. Mac Arthur Japon ilerleyişini durduramayınca Avusturalya'ya çekilmek zorunda kalmıştır. Japonların ilerleyişini durdurmak ABD için çok zor olmuştur.

¹⁸² Le Figaro, 12 Haziran 1942.

¹⁸³ Le Figaro, 5 Ekim 1942.

3. CHARLES DE GAULLE DÖNEMİ LE FIGARO GAZETESİ YANSIMALARI

3.1. Fransa'nın Kurtarılması

Atlantik Duvarını aşır Almanya esaretindeki Fransa'yı kurtarmak Müttefik kuvvetler için çok zor olmuştur. İlk başta Dieppe Bölgesi'nde çıkarma gerçekleşmiş ama başarılı olmamıştır. Kazablanka Konferansı yapılmış ve Özgür Fransız Birlikleri yardımı ile Fransa kurtarılmaya çalışılmıştır. Konferansa; Churchill, Roosevelt, Fransa adına ise Gaulle ve Giraud katılmıştır. Giraud, ABD tarafından Gaulle muhalif olarak çağrılan isimdir ve bu durum çok sonradan Gaulle'nin ABD'ye karşı sert bir politika izlemesine neden olacak gelişmelerden biridir. 1944 yılına gelindiğinde Normandiya Çıkarması için harekâta geçilmiş ve Pas-de Calais'de biriktirmeler yapılarak Almanların dikkatleri dağıtmaya çalışılmıştır. Rommel, sahil boyu mayın döşemiştir. Çıkarmanın yapılacağı yer konusunda Alman dikkati dağıtıldıktan sonra Pas-de Calais'e yerine Cherbourg'a çıkarma yapılmıştır. ABD, *Utah ve Omaha plajlarına çıkarma yaparken İngiltere ise June- Saviour Bölgesi'nden ilerlemiştir. İngilizler Montgomery, ABD ise Eisenhower öncülüğünde harekâtı gerçekleştirmişlerdir.*¹⁸⁴ Çıkarma sonrası Fransa, Almanlardan kurtarılmaya çalışılmıştır.

Almanlar tarafından işgal edilen Fransa, Normandiya Harekâtı sonrası kurtarılmaya çalışılmıştır. Paris'in kurtarılmasına ilişkin Paris'i işgal eden Alman birlikleri kuşatılmak üzere Londra, 22 Ağustos, The B.B.C. Stanes Bölgesi'nde, Amerikan birliklerinin Seine'nin doğu yakasında kurdukları köprübaşını genişlettiklerini duyurmuştu. Diğer yandan Corbel, Melun ve Fontainebleau'ya ulaşarak ikinci kasabadan geçmiştir. Paris böylece kuşatılmak üzere olduğu görülmüştür. Kurtarılma operasyonu başlamış ve bölge Alman birliklerinden temizlenmeye çalışılmıştı. Müttefik kuvvetleri, Paris'in güneybatısından ve güneyine doğru ilerleye devam etmiştir. Seine Nehri'nin sol yakası boyunca Dreux Region'dan başlatılan yeni bir Amerikan taarruzunun sonucu olarak Seine'i derme çatma yollarla geçmeye çalışan bu birliklere karşı yeni bir kuşatma yeniden başlatılmıştı. Amerikalılar, Avre'ye ulaşmış Anglo-Amerikan hava kuvvetleri, Alman birliklerinin araçlarına ve tanklarına çok

¹⁸⁴Le Figaro, 24 Ağustos 1944.

büyük kayıplar verdirmiştir. Güney Doğu'da Fransızlar Marsilya'yı ve Müttefikler Grenoble'ı kurtarmış. Paris, 23 Ağustos yer verilen bilgiye göre bir müttefiksütün, yaklaşık 30.000 adam ve 300 tanktan oluşan Arpajon'u işgal ederek Paris'e doğru yürümüştür. Müttefik kuvvetleri yardımıyla Fransa, Alman birliklerinden temizlenmeye çalışılmıştır. Paris kendi güçleriyle kendini kurtarmaya çalışmıştır. *Fransız Cumhuriyeti'nin Geçici Hükümeti açıklıyor: Tarafından eğitilen ve yönetilen Paris halkı savaşta. Daha dün ordumuzu içeriden tanımayı reddeden düşman ateşkes istedi. Paris halkı mevzilerini güçlendirmeye devam ediyor ve eylemini vurgulamak için bu amaçla hareket etmiştir. Ulusal Direniş Konseyi, Paris Kurtuluş Komitesi ve Askeri Eylem Komitesi kalıcı olarak oturuyor. Bakanlıkların yönetimini sağlamak üzere Cumhuriyet Hükümeti tarafından görevlendirilen kişiler görevlerini yerine getirirler. Le Figaro'ya yansıyan yazılardan görüldüğü üzere Paris Kurtuluş Komitesi ve Askeri Eylem Komitesi kurtarma harekâtında aktif rol almıştır. Hôtel de Ville'de Seine Valisi kurulur. Herkes görevinde kalsın ve emirleri yerine getirsin! Müttefiklerini ağırlayacak olan kendi silahlarıyla özgürleşmiş muzaffer bir halktır. Yaşasın Paris halkı! Çok yaşa General de Gaulle! Çok yaşa Fransa! De Gaulle öncülüğünde direniş harekâtı bu şekilde devam etmiştir. Yeni Fransa'nın askerleri, Arc de Triomphe ve Champs-Élysées'in ufkunda görünecek. Bu anı yaşamak zorunda kalacaksın. Uzaktan geliyor, Fransız Ordusu! Bizimki kadar geçmişin görkemiyle yüklü, böylesine karanlık bir askeri çile görmemiş hiçbir ülke! Ama bugün biliyoruz tedirginlikle donanmış durumda. Bugün tam 1940 Haziran'ın sancılarında, Nazi işgali geceside.¹⁸⁵ Paris'in kurtarılacağı bilgisi Fransız halkında çok büyük bir sevinçle karşılanmıştır. Ağustos ayında birçok şehirde barikatlar kurularak sloganlarla direniş desteklenmiştir. Paris teslim edildi! Fransızlar tarafından yayınlanmıştır. Paris bir kez daha bizim Paris'imiz. Tüm kalplerin, tüm taşların dört yıldır burada beklediği saat geldi. Bu Ağustos gecesini, dünyanın en güzel şehrinin 1940 Haziran'ında bir sabah aldığı hakareti siler. Sokaklarımızda savaşın kesin olarak bitip bitmediğini veya birkaç fanatiğin faydasız direnişte ısrar edip etmeyeceğini henüz bilmiyoruz. Artık silahlar eşit. Bugün göğüslerimizi dolduran neşeye haklı gurur eşlik ediyor. Paris, silahlarına karşı tanklar atan bir düşmana karşı bir haftalık savaşında zincirlerini kıran büyük askerlere layık olduğunu kanıtladı. Yaşasın General Leclerc'in şanlı birlikleri!*

¹⁸⁵ Le Figaro, 24 Ağustos 1944.

Yaşasın Müttefikler! Yaşasın Paris! ¹⁸⁶ Paris, 25 Ağustos'ta kurtarıldı ve çok büyük bir sevinçle yaşasın Paris sloganları atıldı. 1940 yılından beri süren Alman esareti artık bitiyordu. Şehrin kuruluşu sonrası yapılan törenlerle ilgili; *General de Gaulle, Arc de Triomphe'de Fransız Cumhuriyeti Geçici Hükümeti'nin Başkanı General de Gaulle, bugün 26 Ağustos saat 15.00'te Arc de Triomphe'daki Meçhul Askerin Mezarı önünde eğilecek. Daha sonra Champs-Élysées'den aşağı inece ardından müttefik ulusların marşlarını dinleyeceği Place de la Concorde'da ve Hôtel de Ville'de art arda duracak. Sonunda Notre Dame'da katılacak. Askeri onur, General Leclerc'in birlikleri tarafından kendisine iade edilecek.* ¹⁸⁷ General De Gaulle öncülüğünde Champs-Élysées'de yürüyüşler, zafer geçit töreni haberleri geniş bir şekilde yer almıştır. Cumhuriyet Geçici Hükümeti üyelerinde Generaller Koenig, Jain, Leclerc Paris Bölgesi'nin Kurtuluş Komitesi üyeleri ile birlikte yürüyüşler yapılmıştır. Ağustos ayında Paris'in kurtuluşu çok büyük bir sevinçle kutlanılsa da zaman zaman devam eden çatışmalar olduğu görülmektedir. *110 ölü, 719 yaralı 288 bina yıkıldı bu cumartesi günü bombardımanın geçici geçiş ücreti cumartesi-pazar gecesi Almanlar tarafından Paris'in bombalanması, gösterici bir şiddet karakterine sahipti. Kurbanların çoğu sivil. Yıkılan binalar konut binalarıdır. Saat 23 ile 24 arasında yapılan hava saldırısında ve sirenlerle anons edilirken ilk mermiler şehrin üzerine düştü. Seferin, birliklerin Paris işgalinden ayrılmasından bu yana Paris'te ortaya çıkan bazı düşman ajanları tarafından en azından ana düşüş noktasına yakın bir yerden yönetildiği görülüyor.* ¹⁸⁸ Görüldüğü üzere şehir kurtarılmış olmasına rağmen devam eden hava saldırıları mevcuttur. Paris'in askeri valisi ve Paris Bölgesi'nin Komutanı General Koenig sonrasında konu ile ilgili açıklama gerçekleştirmiştir. Düşmanı Paris'ten atmamıza rağmen savaş hala devam ediyor, benzeri açıklamalarda bulunmuştur. Müttefik kuvvetleri ile birlikte Almanlar bölgeden sürülmeye çalışılmıştır. Paris'in kurtarılmasından sonra olayla ilgili dış basında Sovyetler tarafından yapılan açıklamalarda, Stalin ve General de Gaulle mesaj alışverişi Stalin, General de Gaulle'e mesaj göndermiştir. *Fransa'nın başkenti Paris'in kurtuluşu vesilesiyle, sevgili generalim, Sovyetler Birliği halkı adına ve kendi adıma, Frankların derhal kurtuluşu için en iyi dileklerimi kabul etmenizi temenni ediyorum. Bu mesaja*

¹⁸⁶ Le Figaro, 26 Ağustos 1944.

¹⁸⁷ Le Figaro, 26 Ağustos 1944.

¹⁸⁸ Le Figaro, 28 Ağustos 1944.

cevaben General de Gaulle, Mareşal Stalin'e şu telgrafi gönderdi: *Bay Mareşal, bu vesileyle bana iletebileceğiniz iyi dilekleriniz için teşekkür ederim. Paris'in kurtuluşu. Paris ve Fransa, Sovyet ordusunun yılmaz kahramanlığına ne borçlu olduklarını biliyorlar. Şimdi, siz ve müttefiklerimizle birlikte zaferi tamamlamak için yürüyeceğiz.*¹⁸⁹ Sovyetlerin Paris'in kurtarılmasına dair gönderdiği mesajlardan görüldüğü üzere iyi niyet mesajları iletilmişti. General Eisenhower Paris'in kurtuluşuna dair yaptığı açıklamalarda: *Grande-Armee'nin çıplak körfezinden çıkan Fransız ve Amerikan arabaları Arc de Triomphe'nin önünde durduğunda dün saat neredeyse üçtü. Avenue des Champs Elysées boyunca Parisliler, düzen hizmetinin kordonlarının arkasında ilk resmi törende toplanmıştır.*¹⁹⁰ General Eisenhower'ın gerçekleştireceği ziyaret hakkında bilgilere yer verilmiştir. Şehir kurtarıldıktan sonra, Büyük Müttefik Karargâhı, 25 Ağustos Kurtarılan Fransız topraklarının tabi olacağı rejime ilişkin Anglo-Franco-Amerikan antlaşmaları, Paris'in kurtuluş günü olarak sembolik olarak imzalanmıştır. İmzacılar, Fransız-Amerikan antlaşmasıyla ilgili olarak General Eisenhower, Müttefik Birliklerin Başkomutanı ve Fransız İçişleri Kuvvetleri komutanı ve Paris Askeri Valisi Koenig, General Koenig, metni başkente gelir gelmez General de Gaulle'e sunmak üzere Paris'e getirdiğini belirtmiştir. *Bu antlaşmaların farklı şartları hakkında bildiklerimiz, yetkili Fransız çevrelerinde oldukça mükemmel olarak nitelendirilen bir izlenim yaratmıştır. Fransızlar tarafında önce Bay Vienot tarafından daha sonra Bay Massigli tarafından nihai hale getirilen İngiliz-Fransız antlaşmasıkesinleşmiş, imzası sadece Fransız-Amerikan anlaşmasına bağlı olduğu belirtilmiştir. Paris kurtarıldıktan sonraki evrede Müttefik Kuvvetler ile antlaşmaya çalışmıştır.*¹⁹¹ General Koenig öncülüğünde antlaşmaya varılsa da De Gaulle'e sunulacağı belirtilmiştir.

3.2. Fransa İç Politikası

3.2.1. Geçici Hükümetin Kurulması

Paris kurtarıldıktan sonra yeniden düzeni tesis etmek için Danışma Meclisi oluşturulmuştur. Danışma Meclisi ile ilişkilerden sorumlu Devlet Komiseri André

¹⁸⁹ Le Figaro, 30 Ağustos 1944.

¹⁹⁰ Le Figaro, 9 Eylül 1944.

¹⁹¹ Le Figaro, 9 Eylül 1944.

Philip, Danışma Meclisi'nin Cezayir'de ne olduğunu ve yarın rolünün ne olacağını açıklamıştır. Hükümetin bir kararnamesiyle öngörülen meclisin bileşimini belirtmiş. Devlet Komiseri, büyükşehir direnişinin temsilcilerinin çoğunluğunu, parlamenterlerini, direniş hareketlerinin delegelerini, kolonilerini ve Frank gruplarından delegeleri içermektedir. Cezayir'de alınan kararnamelere göre meclis iki ayda bir olağan toplantı yapmaktaydı. Paris'e taşındıktan sonra direnişten gelen delege sayısı iki katına çıkarılmıştır. Geri dönen meclis, direniş delegelerini üçte iki ila yarım oranında içereceği belirtilmişti. Cezayir'de oturan direniş delegelerinin, yetkilerini örgütlerine devredeceklerini bilgisi ayrıca belirtilmiştir. Hükümetin yeniden kurulması için öncelikle yönetim merkezi Cezayir'den Fransa'ya, Paris merkeze, taşınmıştır. Geçici kurulan hükümetle ilgili: General de Gaulle, Fransa'nın tamamı kurtarılan kadar nihai kararları vermeye niyetli olmadığı paylaşılmıştır. Siyasi kadro, genel olarak fikirleri karakterize eden nüanslar ve eğilimlerle uyumlu olmuştur. Savaşın hepsi, işgalci figürün karşısına çıkanların hepsi hizmette yan yana yeni bakanlar arasında Gestapo'nun zorluklarına göğüs geren bir patron olan Bay Lepercq ve aydın bir sendikacı olan Bay Robert Lacoste'de bulunmuştur. Bay Tanguy Prigent, işgal sırasında, gizli köylü direnişinin ruhunu oluşturduğu için Tarım Bakanlığına getirilmişti. Müttefik ekonomik anlaşmalarda Bay Men'in başından beri oynadığı rolü bilinmekteydi. Sanayi üretimi, tarım ve malzemeleri koordine edecek Korika senatörü Bay Giaccobi, aylardır arz sorunlarıyla ilgilendiği önemli pozisyonu devralmıştır. De Gaulle Fransa'nın tamamı kurtarılmadan hızlı bir şekilde hükümet kurmayı doğru bulmadığı belirtilmiştir. Bu yüzden öncelikle geçici bir hükümet kurup atamalar gerçekleştirmiştir. Kurulan bu yeni hükümet üyeleri hakkında: *Geçici Hükümet Başkanı Charles De Gaulle, Kuzey Afrika Bakanı Georges Catroux, Bakan Andre Philip, Dışişleri Bakanlığı M. René Massigli, İçişleri M. Emmanuel D'astier, Hükümet M. Andre Diethelm, Hava M. Fernard Grenier, Koloniler Bakanı M. René Pleven, Finans M. Le Percq, Ulusal Ekonomi, M. P. Mendes-France, Üretim Endüstrisi M. Robert Lacoste, Tedarik M. Giacobbi, Tarım M. Tanguy-Prigent, Veri M. Henri Bonnet, Haberleşme ve Donanma M. René Mayer, Göçmenler M. Henri Frenay, Çalışma ve Sosyal M. Adrien Tixier, Eğitim M. René Capitant, Bölgeler MM. Alexandre Paradi, Henri Queille ve F. Billoux, Misyon M. Jean Monnet, Özgür*

BölgeM. Andre Le Traquer.¹⁹² Geçici kurulan hükümet için bakanlık atamaları bu şekilde gerçekleşmiştir. Yeni kurulan geçici hükümetin ilk halletmesi gereken durum borçları halletmek olmuştur. Bu konuyla ilgili: *Büyük Amerikan Cumhuriyeti, halkımızı beslemek ve askerlerimizi silahlandırmak için endüstrisinin ürünlerini bize büyük ölçüde dağıttı. Birliklerimizin silahlandırılması, ödünç verme-kiralama anlaşmalarının karşılıklı etkileşimi ile sağlanmıştır. Sivil ihtiyaçlar için malzeme, ödeme karşılığında sağlandı. Ödemeler İmparatorluğun para kaynaklarından yapıldı. Ancak Cezayir'in, Kuzey Afrika'nın koruyucuları ve tüm sömürgelerin, hatta en uzaktakilerin bile cömertçe katıldığı büyük bir çabaya rağmen ihtiyacımız olan tüm satın alma işlemlerini tam olarak ödeyemedik. Bu şekilde 1 Ocak'ta yaklaşık tutarı 4 milyar frank olan bir biriktirme listesini sözleşmeye bağladık.*¹⁹³ Hükümetin ihtiyaçları karşılaması zorlaştığı için öncelikle ekonomik hamleler ve geçici de olsa da devlet örgütlenmesi yapılmıştır.

Geçici kurulan hükümet Bakanlar Kurulunda askeri durumu, ücretlerinin gözden geçirilmesi, havacılık endüstrisinin yeniden başlatılması, Almanya'daki sınır dışı edilen ailelerinin durumlarını görüşüp yeni bildiriler yayımlamıştır. Hükümet Başkanlığı bildirilerde“Bakanlar Kurulu, General de Gaulle'ün başkanlığında 8 Eylül'de toplanmıştı. 1. Durum olarak General de Gaulle, hükümete genel ve askeri durumun tamamını açıklamış. Fransız kuvvetlerinin, büyük kampanya birimlerinin veya iç birliklerin eylemini ayrıntılı olarak vurgulanmıştı. Hükümet Başkanı, Müttefik ve Fransız orduları tarafından elde edilen büyük başarıların, kesin zaferi elde etmek için yeni ve zorlu çabaların olasılığını dışlamadığı konusunda ısrar etmiştir. 2. olarak ücret ve maaşların gözden geçirilmesi için hükümet, memurların ve demiryolu acentelerinin maaşların gözden geçirilmesine ilişkin kararlar almıştır. Bu kararlar detaylı basın açıklamalarına konu olmuştur. 3. olarak Hava Bakanı Bay F. Grenier'in sunumunu dinledikten sonra hükümet, havacılık endüstrisini yeniden başlatmak için alınan ilk önlemleri onaylamıştır. 4. Olarak mahkûmların ve sınır dışı edilenlerin dönüşüne ilişkin hükümet, tutuklular, sürgünler ve mülteciler Bakanı Bay Henri Frenay'ın, Almanya'da halen tutuklu bulunan Fransız vatandaşlarının sınırına varması beklentisiyle talep ettiği acil durum önlemlerini onaydığını açıklamıştır.”¹⁹⁴

¹⁹² Le Figaro, 6 Eylül 1944.

¹⁹³ Le Figaro, 10 Eylül 1944.

¹⁹⁴ Le Figaro, 11 Eylül 1944.

Siyasi sürgünlerin ailelerine verilmesi gereken ödenekler ve yardımlara ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Bakanlar Kurulu toplantısında askeri durumlar iyileştirilip göçmen problemleri çözülmeye çalışılmıştır. Almanlara esir düşen Fransız ailelere ödenek ve yardımlar yapılması üzerine kararlar ayrıca görüşülen konular arasında olmuştur.

1944 ve 1945 yılında Fransa, Geçici Hükümet tarafından yönetilmiştir. Genel seçimler 21 Ekim 1945 kadar da yapılmamış ama yerel seçimler 29 Nisan 13 Mayıs tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Yerel seçimler öncesi: *Fédération Républicaine tiel de France, belediye ve kanton seçimlerinin ancak mahkûmların dönüşünden sonra yapılmasını tercih ederdi. Bazı koşulların onları arzu edilir kıldığını kabul eder. 11 özellikle önemli olan 16 demokratik eşitlikten olabildiğince çabuk dönmek. Basına, baskısının son derece sınırlı olduğu, bazı kasabalarda ve bazı kırsal alanlarda halen hüküm süren baskı rejiminin ve genel kurul adayları için ulaşım araçlarının olmamasının kesin olduğu biliniyor. Seçim sonucunun halk iradesinin net ifadesi olarak değerlendirilmesine izin vermeyecektir.*¹⁹⁵ Yazılarından görüldüğü üzere seçimler ertelenmek istenmiş bu tarihlerde birçok mahkûm henüz serbest bırakılmamıştır. Daha önce Fransa'da kadınların oy kullanma hakkı yoktu ilk defa yerel seçimlerde kadınlar oy kullandılar. 1 Mayıs'ta Fransa da birçok bölgede seçimler yapılmıştır. *Belediye seçimleri 48 saatlik sayım ve kesin sonuçlar alındı. 1939 yılında Paris Belediye Meclisi Halkın Cumhuriyetçisi, ikincisi genel olarak ılımlı partilerin aleyhine ilerledi. Sosyalist parti çok az kazanım elde ediyor ve Radikaller şehirlerde düşüşte görünüyor. Her türden adayın yer aldığı yurtsever birlik listelerinde karar vermek çok zor. Neredeyse her yerde komünistler onun babalığını iddia ediyor. Ancak diğer partiler bazen onlarla beraber olabiliyor. Avignon'da durum budur, burada M.R.P. ve komünistler sosyalistlere karşı ortak bir liste yaptılar. Lyon'da Radikaller ve Komünistler Sosyalistlere karşı birleştiler ve M. André Philip'i yendiler. Marsilya'da sosyalistler ve komünistler radikalleri devirdi. Bu nedenle, bu tür çeşitli kombinasyonların mevcudiyetinde şu veya bu partinin konumunu açıkça tanımlamak çok zordur. Direniş de önemli bir rol oynadı. Departmanlar arasında en çeşitli etiketler altında zafer kazanır. Bazen komünistlerle, bazen de ılımlılarla birleşiyor, bu da şimdiye kadar tüm Fransa için geçerli olan genel istatistikleri sağlamaktan aciz*

¹⁹⁵ Le Figaro, 20 Nisan 1945.

olduğunu kabul eden İçişleri Bakanlığının görevini basitleştirmez. Sol partilerin öne çıktıkları Paris Banliyöleri 'nde, 1935'te seçildikleri 35 komünde dün akşam ilımlıların yeniden seçildiği bildirilmedi. Oy pusulası 13 Mayıs'ı belirleyecek. O halde seçimlerin hükümet ekibi üzerindeki etkisi ne olacak? O tarihte de öğreneceğiz. General de Gaulle'ün önde gelen parti liderleriyle istişare ettikten sonra bir değişiklik yapacağı söylenebilir. Bakanlar, bugün Konsey'de son seçim sonuçlarını incelerken bunu kesinlikle tartışacaklar.(Gabriel-Robinet)¹⁹⁶ Seçim bölgelerinde zaman zaman farklı ittifaklar olmuştur. Radikal ve muhafazakâr partilere verilen destek yerel seçimlerde azalmıştır. Fransa'da birçok bölgede seçimler farklı tarihlerde yapılmıştır tek seferde seçimleri gerçekleştirmek zor olmuştur.

Yerel seçimler yapılması çok uzun sürmüştür. Zira bazı esirler hale Fransa'ya dönmemiştir ve ilk defa kadınlarda katıldığı için oy pusularını ve seçmen listelerini düzenlemek zor olmuştur. Genel seçimler ve anayasa referandumu üzerine isemilletvekillerini 14 Ekim'de seçecek ve referandum yoluyla hükümet, anayasası taslağı üzerinde karar vereceği belirtilmiştir. 14 Ekim milletvekili seçimleri ve referanduma ilişkin hükümet tarafından önerilen ve danışma tarafından onaylanan yasa metni halk tarafından onaylanırsa milletvekilleri “Kurucu” olucakları belirtilmiştir. Metin reddedilirse milletvekilleri, milletvekili olarak kalacağı vegenel danışmanların yardımıyla senato seçimine geçileceği paylaşılmıştır. 1875 Anayasası'na dönüş olabileceği belirtilmiştir. Kurucu üyelerin 7 aylığına seçildiği Bakanlarını kendisine karşı sorumlu olarak seçen Geçici Hükümeti'n başkanı olduğu belirtilmiştir. Halkın onayına referandumla sunulacak bir anayasa taslağını, halk reddederse yeni bir Kurucu Meclis seçileceği açıklanmıştır. Kurucu Meclis alacağı kararlara ilişkin hükümetin kendisine sunduğu metinler üzerinde ülkenin ekonomik ve sosyal yapısını değiştirmesi muhtemel metinler üzerinde görüşme gerçekleştireceği, bütçeyi oylamalı ve anlaşmaları onaylaması gerektiği belirtilmiştir. Bütçenin ve anlaşmaların onaylanması zorunlu olarak meclise sunulacağı, hükümet ile arasındaki ihtilaf durumlarının sağlanmamasından kaynaklı olduğu söylenmiştir. Temmuz ayında danışma meclisinde zaman zaman bu konuyla ilgili tartışmalar, görüşmeler gerçekleşmiştir. Fransa'da yerel seçimler yapılsada genel seçimler çok sonraki bir tarihe ekim ayına ertelenmiştir.

¹⁹⁶ Le Figaro, 1 Mayıs 1945.

3.2.2. Alman İşbirlikçilerinin Yakalanması ve Siyasi Mahkûmlar

Paris kurtarıldıktan sonra Vichy Hükümeti yetkilileri de farklı bir durumla karşı karşıya kalmıştır. Fransa'nın, Alman işgalinden kurtarılmaya başlanması Vichy Hükümeti'nin de sonu demektir. *Bay Laval'ın sonu Vichy Hükümeti'nin son nefesleri ve ölümü o çok zeki dediler. Kurtarıcının ve serbest bırakılmışların, tutsakların ve tutsakların pastoral imgesine karanlık kanatlarını kapatır. "Gerçekçi politika" adı altında paralı askerlik yaptığında, kaderin parlamenter dehanın tüm kaynaklarını gerektiren bir sorun ortaya çıkardığı bir gün gelir. Kader, M. Laval'ın kişisel yenilgisini Alman yenilgisine yazmıştı. Akıllı adamın kaderden nasıl kurtulacağını izledik. Kurtarıcı ile kurtarılan arasındaki ilk anlaşmazlık, Paris'e yaklaşımlarda patlak verdi. Seni Hotel Matignon'a yerleştireceğim, dedi. M. Laval asla, asla diye yanıtlar.*¹⁹⁷ Vichy Hükümeti, Fransa kurtarıldıktan sonra son bulmuştur. Vichy temsilcileri ise Almanya'ya götürülmüştür. Laval ve Pétain'in tam olarak nerede tutuldukları açıklanmamıştır. Bu konuyla ilgili yapılan açıklamalarda: *Londra, 28 Ağustos. Mareşal Pétain, Château de de Morvillars'a çok sayıda Gestapo polisi tarafından korunan kapalı bir arabada geldi. Yine çok yorgun görünüyordu. Vichy Hükümeti'nin eski Savaş Bakanı General Bridoux da Château de Morvilcolars'da gözaltına alındı. Salı günü Belfort'a gelen Laval'ın gözaltına alındığı da bilmiyoruz.*¹⁹⁸ Almanların korumasında oldukları için nerede tutuldukları tam olarak bilinmemiştir. İşgal yıllarında Almanlarla işbirliği yaptığı tespit edilen kişiler için yargılama kararı verilmiştir. Mareşal Pétain ve Bakanlar Kabinesi, yüksek mahkemede yargılanacağı belirtilmiştir. Hükümet, Haziran 1940'tan kurtuluşa kadar merkezleri Metropolis'te bulunan fiili hükümetlerin faaliyetlerine katılan kişileri yargılamak amacıyla bir Yüksek Adalet Divanı kurmaya karar verdiği belirtilmiştir. Alman işbirliği yaptığı tespit edilen kişilerin yargılamasına dair kararlar alınmıştır.

Vichy Dönemi Riom'da yargılanıp hapsedilen Almanlara teslim edilen bazı yöneticiler, siyasi mahkûm oldukları için farklı yerlerde tutulmuşlardı. Daladier ve Reyanud Dönemi kabinede görev alan Georges Mandel 7 Temmuz günü suikaste kurban gitmiştir. Fontainebleau ormanında öldürülen Mandel'in ölümü sonrası soruşturma yapılmış dava ekim ayında sonuçlanmıştır. *Savcı, bu üç milis gücünün*

¹⁹⁷ Le Figaro, 23 Ağustos 1944.

¹⁹⁸ Le Figaro, 29 Ağustos 1944.

arkasında dört yıllık işgalin en korkunç şeylerini görüyorum ve kurbanlar adına; sınır dışı edilenler, işkence görenler, kurşuna dizilenler adına adalet istiyorum. Nihai ceza; Savunma, vicdanla güvence altına alındı ancak en azından suçlulardan ikisi için ölüm cezası kaçınılmazdı. Suçlular gelince kendisinin yirmi yıl ağır çalışmaya ve on yıl kalış yasağına maruz kaldığını duydu. Adalet Divanı'nın çalışmaları artık hızlanacak ve bazıları beş ay içinde tüm sanıkların yargılanacağını düşünüyor.¹⁹⁹ Mandel, Fransa işgal edilmeden önce kabinede farklı görevlerde yer almış Yahudi bir siyasetçidir. Fransa işgal edilmeden önce direnişi savunmuş ve işgal yıllarında da birçok direnişçiye yardım etmiştir. Vichy Hükümeti tarafından yakalanınca Riom'a götürülüp yargılanmış ve hapsedilmiştir. Fransa kurtarıldıktan sonraki evrede serbest bırakılacağı söylenmiş, farklı bir yere nakledileceği söylenip Fontainebleau ormanına götürülmüş, burada suikastta uğrayıp öldürülmüştür.²⁰⁰ Haberin devamında suçluların yürütülen soruşturma sonrası yakalanıp cezalandırıldığına yer verilmiştir.

Fransa, Alman işgalinden kurtarıldıktan sonra birçok işbirliği yaptığı tespit isim yakalanmıştır. Bazı isimler ömür boyu hapis cezasına çarptırılırken bazı isimler idama mahkûm edilmiştir. İşbirliği yaptığı tespit edilen Je Suis Partout dergisi üyeleri yakalanıp ömür boyu hapse çarptırılmıştı. Je Suis Partout'un eski işbirlikçisi ve Jacques de Bornonville'in teğmenlerinden biri olduğu Milislerde gönüllü olan Claude Maubourguet, Darnand'ın güney bölgesindeki delegesi, dün Adalet Divanı'nın ömür boyu zorla çalıştırma kararı verildi. Daha sonra hakimler, Frank'e aynı cezadan on yıl Çois Mazeline, eskizlerin yazar yayıncı Albert Naud, iki sanığın savunmasını sunmuştu.(çoğu faşist üyeler ve Yahudileri ele vermiş üyeler idam ile cezalı.)²⁰¹ Dava sonucu yakalanan isimlerinden bazıları hakkında idam kararı verilmiş, bazı isimler hakkında ise ömür boyu çalıştırma kamplarında kalma cezalarına verilmiştir. Je Suis Partout dergisinin editörü Robert Brasillach idama mahkûm edilmiştir. İnce, büyük boy paltosunun içinde küçülmüş gibi kollarından zar zor çıkan narin elleri Robert Brasillach, gardiyan onu sanık sırasına oturttuğunda, artık bizim gördüğümüz neşeli, avantajlı, gürültülü ve buyurgan çocuk değil. Suçlu yakalanmış, müdürün karşısına çıkmak üzere olan bir üniversite öğrencisidir.²⁰² Yahudi aleyhtarı yazıları ile

¹⁹⁹ Le Figaro, 26 Ekim 1944.

²⁰⁰ Le Figaro, 26 Ekim 1944.

²⁰¹ Le Figaro, 4 Kasım 1944.

²⁰² Le Figaro, 21 Ocak 1945.

kışkırtmalara neden olup işbirliği yaptığı tespit edilen editör hakkında idam kararı verilmiştir. Yazdığı yazılar ile halkı kışkırttığı düşünülen diğer iki isim Charles Maurras ve Maurice Pujo müebbet hapis cezasına çarptırılmıştır. *Lyon Adalet Divanı, kararını açıkladı. Kendisine yöneltilen suçlamalardan suçlu bulunan Charles Maurras, hafifletici koşullardan yararlanıyor. Bu nedenle müebbet hapis cezasına çarptırıldı ve ulusal aşağılanmaya mahkûm edildi. Maurice Pujo vuruldu. Ordunun veya milletin moralini bozması muhtemel teşebbüsleri cezalandıran Ceza Kanunu'nun 83. maddesi uyarınca tek. Beş yıl hapis cezasına ve 20.000 frank para cezasına çarptırıldı ayrıca ulusal bozulmaya uğradı.*²⁰³ İşbirlikçiler yakalanıp en sert şekilde cezalandırıldıkları görülmektedir.

Nisan ayında yakalanıp yargılanan diğer isim General Dentz ise: *Yüksek Mahkeme huzurunda Başsavcı ölüm cezası istiyor. General Dentz, bir önceki günkü bilinçsiz gelişigüzelliğiyle çelişen bir tür tembellik ya da cesaretsizlikle onu takip ediyor. Bahar kırılmış gibi görünüyor, omuzları düşürmeden dudakların köşelerini ağırlı bir ritimle çekerek. Açıklanamaz bir şekilde ten rengi bir gecede eski fildişi rengine döndü. Tesadüfen bir tanık geldiğinde bakışlar zar zor kalkar. Öncelikle Fransa'nın işbirlikçilere dokunmaya cüret ederse misilleme yapacağını söyleyen Alman belgesinde sanığın adının geçmediği belirtiliyor. Savunmanın attığı tek önemli nokta bu olacak. 21 Nisan'da ölüme mahkûm edilmiş.*²⁰⁴ Vichy Dönemi, Suriye-Lübnan Bölgesi'nde görevli general görevi kötüye kullanmaktan kaynaklı yargılanmıştır.

Vichy hükümeti yöneticileri Pétain ve Laval ise Almanya'nın himayesinde oldukları için haklarında yargılanma kararı verilse de öncelikle yakalanmaları gerekiyordu. Pétain bir süre Almanya'nın himayesinde kalmış sonrasında İsviçre sınırını geçmek istemiştir. *Mareşal Petain İsviçre'de Fransız adaletinin elinde Enformasyon Bakanlığı ile iletişim kurar. Mareşal Pétain, Alman makamları aracılığıyla İsviçre Federal Hükümeti'nden Fransız sınırında esir olmak için İsviçre topraklarına gitme yetkisi istedi. Federal hükümet bu yaklaşımı Fransız hükümetine iletmiştir. Fransız hükümeti, Fransız sınırındaki Mareşal Pétain'nin teslim*

²⁰³ Le Figaro, 30 Ocak 1945.

²⁰⁴ Le Figaro, 20 Nisan 1945.

etmegeçkeleşeceğı yeri ve tarihi belirledi.²⁰⁵ Nisan ayında İsveç sınırı üzerinden geçmek istese de Fransız Hükümeti tarafından bu duruma müsaade edilmemiştir.

Riom Davası'nda Pétain hükümeti tarafından yargılanan Daladier, Gamelin gibi isimlerde Almanlar tarafından tutulmaktaydılar serbest bırakılmalarına ilişkin nisan ayında yansıyan yazılarda: *MM. Herriot, Paul Reynaud, Daladier, General Gamelin'in ile İsveçre'de genel olarak bilgili bir kaynaktan Bay Herriot'un İsveçre'ye geleceğini öğreniyoruz. Mr. General Gamelin'in yanı sıra Paul Reynaud Daladier de Almanya-İsveçre sınırında.*²⁰⁶ İlk başta İsveçre sınırında olduğu düşünülse de aslında öyle olmadığı görülecekti zira Almanya bu isimleri siyasi rehine olarak kullanmak istemiştir. *Mr. Daladier, Blum, Herriot ve General Gamelin İsveçre'de değil dün akşam saat 19.00'da Anne Masse'deki özel muhabirimiz René Mossu bize MM'yi bildirdi. Daladier, Blum, Edouard Herriot ve General Gamelin İsveçre'de değildi. Fransız Büyükelçiliği ve Bern'deki federal hükümet gerçeği ona doğruladı. Öte yandan Paul Reynaud'un gelişi an meselesiydi. Messrs'tan, Léon Blum ve General Gamelin İsveçre sınırı, 11 Nisan İsveçre'de Almanların, rehine olarak tutulan yabancı siyasi figürleri iade etmeyi teklif ederek Nazi liderlerinin güvenliğini sağlamaya yönelik girişimleri hakkında fikirler dolaşıyor. General Gamelin, Mr. Daladier ve Léon Blum'un aşağı vadisindeki Château D'itah'da oldukları söyleniyor. SS müfrezeleri tarafından korunacaklar, General Gamelin'in sağlığı kötü.*²⁰⁷ Bazı isimler İsveçre sınırında bulunsa da diğerleri Almanlartarafından farklı bölgelerde tutulmaktaydı. Almanlar tarafından tutulan Laval ise: *Barselona'da Pierre Laval ve Abel Bonnard Madrid, 2 Mayıs Pierre Laval ve Abel Bonnard bugün İspanya'ya geldi. Bir Alman uçağı Barselona yakınlarındaki Aéro Drome de Prat de Llobregat'a indi. Diyelimki bu gelişi öğrendiğini, Amerika Birleşik Devletleri Konsolosu Barselona eyaletinin hükümetini ziyaret etti, sonra Franco General'in kişisel olarak düzen verdiğini öğrendik. Alman uçağının ve yolcularının hemen İspanya'dan ayrıldığını. Pierre Laval ve Atelier Bonnard tutuklandı. Paris'te, yetkili ortamlarda. Önlemlerin, Laval muhteşem uçuşunun onlara dokunulmazlığı garanti etmemesi ve böylece adaletin onlara doğru yapıldığı ilan ediliyor. Bu geliş haberini alır almaz Amerika Birleşik Devletleri Konsolosu hemen Barselona eyaletinin Valisini ziyaret etti. Kısa bir süre*

²⁰⁵ Le Figaro, 23 Nisan 1945.

²⁰⁶ Le Figaro, 28 Nisan 1945.

²⁰⁷ Le Figaro, 29 Nisan 1945.

sonra General Franco'nun Alman uçağını bizzat sipariş ettiği ve yolcuların İspanya'yı hemen terk ettiği öğrenildi. Pierre Laval ve Atel Bonnard tutuklandı ve Barselona'da tecritte tutuldu. Paris'te, yetkili çevrelerde. Laval ve Déat'in muhteşem kaçışının cezasız kalmalarını garanti etmemesi ve adaletin yerini bulması için tedbirlerin alındığı bildiriliyor.²⁰⁸ Alman uçakları ile ilk başta İspanya'ya uçan Laval, burada İspanya hükümeti tarafından destek görmeyince İspanya'dan Avusturya'ya geçmiştir. Avusturya'da ABD birlikleri tarafından yakalanınca Fransa'ya teslim edilmiştir. Laval, Fransa'ya teslim edildikten sonra 1945 yılı Ekim ayında yargılanmış ve gıyabında idam kararı verilmiş ve uygulanmıştır.

Mayıs ayında Almanların elindeki birçok isim Mr. Edouard Daladier ve Paul Reynaud ile Generaller Gamelin ve Weygand serbest bırakılmış. Müttefik Sefer Kuvvetleri Yüksek Karargâhı, 6 Mayıs. S.H.A.E.F.'den bir açıklama yapılmış. Edouard Daladier ve Paul Reynaud ve General Gamelin ve Wergand'ın yanı sıra Léon Jouhaux. Mr. Albert Sarraut olan Sehuschnigg,(Eski Avusturya Şansölyesi) Bavyera'da. Messrs'in serbest bırakılması, Daladier ve Reynaud, Generaller Gamelin ve Weygand ve bu kişiliklerin hapsedildiği kaleyi işgal ettikten sonra S.S. yanı sıra Leon Blum ve Şansölye Schuschnigg Rome, 7 Mayıs. Bay Leon Blum ve onun karısı kamptan serbest bırakılmıştır. Serbest bırakılanlar arasında Albert Sarraut ile yapılan röportajda: *Geri dönenlerden Bay Albert Sarraut ile bu sabah sohbet ettim. Rue Saint Dominique, aynı zamanda gelen Bay Albert Sarraut ile. Almanya'dan dönmek için henüz ailemin hiçbir üyesini görmedim, dedi bana. General de Gaulle'ye gidin! Bir hapis hanede yaşadım. Nasıl kilo verdiğimi gör! Tüm dişleri kırdım. Birçok kez nasıl ölmediğimi merak ediyorum! Sadece bir arzum var: dinlenmek.*²⁰⁹ Vichy Dönemi Almanlara teslim edilen isimler toplama kamplarında kalmıştır. Birçok kez ölümle karşı karşıya kalmış çok zor şartlar altında hayata kalmayı başarmışlardır.

Mayıs ve haziran aylarında Alman ve Vichy esaretindeki birçok önemli isim kurtarılmıştır. Yakalanan birçok Vichy temsilcisi ise yargılanmasına karar verilmişti. Pétain: Londra, 9 Haziran Londra'daki yetkili bir kaynaktan İngiliz hükümeti ile Vichy hükümeti arasında gizli bir anlaşma olduğu ya da Pétain ile Bay Churchill arasında

²⁰⁸ Le Figaro, 3 Mayıs 1945.

²⁰⁹ Le Figaro, 12 Mayıs 1945.

Fransız filosunun batırılmasına ilişkin kişisel bir anlaşma olduğu yalanlandı. Ya da Vichy'nin Almanlarla ilişkilerindeki politikası hakkında. Kuşkusuz, İngiliz hükümeti, Fransa'nın Alman işgali sırasında Pétain'i filoyu yetkililere teslim etmeme taahhüdü vermeye ikna etmek için defalarca temasa geçmeye çalıştı. Müttefiklere düşman ama bu eziyetler hiçbir zaman herhangi bir anlaşmaya varılmasına yol açmadı.²¹⁰ Daha önce İngiltere hükümeti tarafından batırılan Fransız filosuna, ilişkin Pétain hükümetinin bilgisi dâhilinde yapılmış gibi haber dolaşsa da İngiltere Hükümeti tarafından bu durumun doğru olmadığı teyit edilmiştir. İngiliz hükümeti ile Vichy arasında herhangi bir anlaşmaya varılamadı diyor Bay Churchill Londra, 12 Haziran. Bay Churchill bugün Avam Kamarası'na İngilizlerin Vichy Hükümeti ile hiçbir anlaşma yapmadığını söyledi. Bu ifadenin "Fransa'da belirli kişilere karşı açılan bazı yasal işlemlerle" ilgili olduğunu da sözlerine ekledi.²¹¹ Churchill tarafından bu durum kesin olarak ret edildiği görülmektedir. Pétain'e yönelik yürütülen davaya ilişkin Paul Reynaud ve Yvon Delbos ile General Gamelin, Soruşturma Komisyonu önünde ifade vermişti. Başkan Bouchardon'dan önce ama komisyonunun huzurunda genel kurulda çekişme toplantısı dün sabah masaya yatırdı. Mareşal Pétain'in Haziran 1940'ta Cangey'deki görüşme sırasında Winston Churchill'in Fransa'nın ateşkes kararına karşı çıkmadığını belirten bir beyanı hatırlanır. Bay Paul Reynaud dün bunun ciddi bir yorum hatası olduğunu söyledi. İngiltere Başbakanı'nın hoşgörülü ve anlayışlı tavrından İngiltere ile olan anlaşmalarımızı tek taraflı olarak bozmamızın caiz olduğu söylenemez. Hangi koşullar altında iktidarı bırakmaya yönlendirildiniz? Bir komiser sorar artık yönetmem mümkün değildi çünkü karşımda Konsey'in iki Başkan Yardımcısı vardı. Pétain ve Chautemps, ateşkes meselesine geri dönen tanık, Bakanlar Kurulunda görüşlerin bölündüğü fırtınalı tartışmayı hatırlattı. Sonra Bay Daladier'in muhalefeti hakkındaki sözlerini onayladı. Bay Daladier'in Mareşal Pétain'in Maginot Hattı'nın ötesinde bir savunma sisteminin inşasına ilişkin muhalefetine ilişkin sözlerini doğruladı. Bay Yvon Delbos da komisyon tarafından dinlendi ve özellikle "onun önünde ordunun motorizasyonu hakkında konuştuğumuzda Fransa Mareşali'nin şüpheciliğinde" ısrar etti. Öğleden sonra Başkan Bouchardon, General Gamelin'i kabul etti ve ondan savaş ilanından önce Mareşal Pétain ve Pierre Laval'in

²¹⁰ Le Figaro, 10 Haziran 1945.

²¹¹ Le Figaro, 13 Haziran 1945.

*raporları hakkında bilgi vermesini istedi.*²¹² Haziran ayında Pétain ve Laval'ın yargılanmasına ilişkin Reynaud ve Gamelin gibi birçok isim mahkemede tanık olarak dinlenmiştir ve ifadeleri alınmıştır. Açıklamalardan görüldüğü üzere Vichy temsilcilerin aleyhinde kararlar verilmiştir. Pétain yakalanıp Fransa'ya getirildikten sonra dava süreci başlamıştır. *Mareşal Pétain mahkemenin önünde Bay Albert Lebrun sırayla Haziran 1940'ın trajik olaylarını anlatıyor. Daha önce Bay Edouard Daladier ifadesini tamamlanmış ve Alman saldırısı sırasında savaş malzememizin stokunu almıştı. Bay Paul Reynaud bize hükümetinin son günleri hakkında konuştuğunda zaten gıcırdayan eski devlet makinesinin, Avrupa'nın önündeki engellerin çoğunu ele geçirmeden önce desteklemediği izleniminden kendimizi koruyamadık. Modası geçmiş kurumlar ve kesin şikâyetleri yerleştirmek için zaman eksikliğinin dikkate alınmasında ısrar etmenin mümkün olacağı tek tarihsel trenin bugün ne hale geldiği. Kendisine yöneltilen suçlamalardan haberdar.*²¹³ Lebrun'un konu ile ilgili açıklamasının yanı sıra Leon Blum'da: *Orada iki gün boyunca insanların kötüleştiğini, sanki zehirli bir banyoya atılmış gibi gözle görülür şekilde bozulduğunu gördüm. İşe yarayan şey korkuydu. Doriot'un sokaktaki çetelerinden Weygand'ın Clermont-Ferrand'daki askerlerinden, Moulins'deki Almanlardan korkuyordu. Bay Léon Blum, çok az otoriter olmasına rağmen doğruluğu ve asaletiyle çok fazla yetki üstlenebilir. Bay Léon Blum bize, tüm bölümlerini bildiğimizi düşündüğümüz ancak sonunda görüldüğü gibi görünen bu Vichy Ulusal Meclisi hakkında konuştu. Savunma tarafından kendisine sorulan sorulardan kaçmıyor ancak tam dürüstlüğüyle şüpheli yanıtı sanık için ağır. Onda benim nüfuz edemediğim bir gizem var. Hırsı mı hareket etti? Kendisinde, vatanın felaketinde, kişisel iktidar için bir fırsat bulmak için önceden tasarlanmış bir plan var mıydı? Bilmediğim için onaylamak istemiyorum ama bunu göz ardı etmeye hakkım yok.*²¹⁴ Pétain hükümetinyaptıklarına dair açıklamalara bu şekilde yer verilmiştir. Mahkemede birçok kişi tanık olarak dinlenmiş ve en son yapılan duruşmada hakim ölüm cezasına karar kılmıştır. *Başkan Mongibeaux kararı okudu. Ölüm, ulusal onursuzluk ve mülke el konulmasıydı. Ancak Mahkeme, eski Vichy Devlet Başkanı'nın büyük yaşını dikkate alarak ölüm cezasının infaz edilmemesini diledi. Muhafızlar, mahkûmu götürün, nihayet Başkan'a emrediyor. Mareşal Pétain*

²¹² Le Figaro, 16 Haziran 1945.

²¹³ Le Figaro, 26 Temmuz 1945.

²¹⁴ Le Figaro, 28 Temmuz 1945.

savunucularına döndü ve onlara sordu: Ne oldu? Gerçekten bitti mi? Fort Portalet için Yüksek Mahkemenin kararının okunmasından yarım saat sonra polisler, Pétain'i kendisini takip etmesi için davet etti. Uzun bir araba kuyruğu durdu.²¹⁵ Pétain hakkında ölüm cezası verilmiştir. Lakin yaş haddinden kaynaklı ömür boyu hapis cezasında karar kılınmış ve Pétain Fort Portalet Bölgesi'indeki kaleye hapsedilmek üzere nakledilmiştir.

3.2.3. Geçici Hükümet Dönemi İdari Alanda Yapılanlar

Paris'te, Geçici Hükümet kurulduktan sonra idari alanda düzenlemeler yapılmış ve okulların ekim ayında yeniden açılması kararı verilmiştir. Okula dönüş, ilk ve orta dereceli okullar için 1 Ekim'de Paris'te gerçekleşeceği belirtilmiştir. Okul binasının mevcut durumunda ve ayrıca birçok Parisli okul çocuğunun tahliyesi nedeniyle yarı zamanlı sınıf sisteminin geçici olarak kabul edilmesi mümkün olmuştur. Ders kitapları ve programlar konusu da gündeme getirilmiş ve mümkün olan en kısa sürede çözüleceği bilgisine yer verilmiştir. İşgal karşısında bir bütün olarak örnek bir tavır sergileyen öğretim kadrosunun, hükümetin yeni çalışmalarına aktif olarak ve inançla katılmaya hazır oldukları belirtilmiştir. Fransa kurtarıldıktan sonra okullar kademeli olarak açılmaya başlanmıştır. Malzeme eksikliği gibi problemler mevcut olsa da hükümetinbu durumu çözmeye çalıştığına yer verilmiştir.

İdari alanda yapılan duruma ilişkin diğer önlemlerde Vichy tarafından verilen posta pulları 1 Kasım'da geçerliliğini yitireceği Posta, Telgraf ve Telefon Bakanlığınca iletilmiştir. *7 Ağustos 1944 tarihli Kararnameye göre; Fransız devleti hükümeti olarak bilinen fiili makam tarafından verilen posta pulları ve diğer posta teminat senetlerinin posta ücreti için geçerliliğini yitirdiği tarih, yazışma sabittir. (1 Kasım 1944)*²¹⁶ Vichy tarafından yapılan düzenlemeler kaldırılmaya çalışılmıştır. Posta pullarının değiştirilmesi için belirli bir süre verilmiştir.

1945 yılına doğru idari anlamda Paris işgalden temizlendikten sonra bölgede altyapı problemleri iyileştirilmeye çalışılmıştır. Elektrik akımı dağılımında 19 Şubat Pazartesi gününden bir sonraki duyuruya kadar:

²¹⁵ Le Figaro, 16 Ağustos 1945.

²¹⁶ Le Figaro, 27 Eylül 1944.

1. Paris'te ve banliyölerde, hafta içi ve pazar günleri tüm gün elektrik verilecektir.

2. Yoğun olmayan saatler 21.00 – 07.00 saatleri arasında belirlenecektir. Pazar ve resmi tatil günleri tamamen yoğun olmayan saatler olarak sayılacaktır.

3. Kuaförler ve tüm mağazaları kullanabilecek. Sabah 10'dan akşam 6'ya kadar günce. 4. Sinema ve tiyatrolar 15 Ocak'tan önce uygulanan programlara yeniden başlamaya yetkilidir.

5. Yeniden pazarlama asansörlere izin verilir.

6. Bununla birlikte, aşağıdaki önlemler yürürlükte kalmaya devam etmektedir: pencere ve vitrinlerinin aydınlatılmasının, sinema ve gösterilerin gecelerinin kapatılmasının mutlak surette yasaklanması ayrıca genel kısıtlama sisteminin halen geçerli olduğu ve her kullanıcının düzenleyici metinler tarafından kendisine tahsis edilen kota sınırları içinde kalması gerekmektedir.²¹⁷ Fransa, Alman işgalinden temizlendikten sonra kademeli olarak altyapı problemleri giderilmiştir. Kuaförlerin ve sinema yerlerinin açık saatleri hakkında düzenlemeler yapılmıştır. Belirli limitler ve saatler arasında elektrik kullanımına izin verilmiştir.

3.2.4. Geçici Hükümet Dönemi Ekonomik Düzenlemeler

Geçici Hükümet dönemi, ekonomik anlamada ciddi bir atılım gerçekleştirmemiştir. Savaştan dolayı Fransa ekonomisi çok fazla zarar görmüştür. Almanya'ya silah ürettiği gerekçesiyle Renault fabrikaların satılması gündeme alınmıştır. Sonradan alınan kararlarda Louis Renault tarafından hazırlanan bir vasiyetnamenin bulunmasının hükümet tarafından uzun süredir öngörülen fabrikaların millileştirilmesi prosedürünü geciktirip geciktirmedini merak konusu olmuştur. Sanayi Üretimi Bakanı, Société anonim Renault'nun feshedilmesi müsadere edilmesi ve bu fabrikaların ulusal kurulunun oluşturulması ve düzenlenmesine ilişkin yönetmeliğin Bakanlıklar arası Ekonomik Komite ve Hukuk Komitesi tarafından incelemeye sunulduğu bilgisi verilmiştir. Hükümet projeyi kısa süre içinde kabul edilmek üzere Bakanlar Kuruluna sunulacağı belirtilmiştir. Fabrikaya dair durum netleştirilmek istenmiştir. Renault fabrikaları daha önce silah yapıp Almanlara sattığı gerekçesiyle Britanya tarafından bombalanmıştı. *Kamulaştırılan Renault*

²¹⁷ Le Figaro, 19 Şubat 1945.

fabrikalarının Fransa başkanı ve genel müdürü M. Lefaucheux, Renault deneyinde mutabık kalınan ilk sonuçlar hakkında bir sunum yaptı. Bay Le Jaucheux, "Hâlâ sadece hazırlık dönemindeyiz," dedi. İş Konseyi ay sonunda seçilecek. Ancak üretimimiz sürekli geliyor. 1944 Ekim'inde, deneyin başında fırın başına 5 kamyon çıkardık 15 Mart'ta 43 baltaçıkardık. Yine de sağladığımızı genel müdür ekledi tarım traktörleri (fırın başına bir), yedek parçalar 1945'in ikinci çeyreği boyunca 1.200 tonluk yeni bir kamyonet çıkardık. Gelecek için diğer şeylerin yanı sıra yeni bir özgeçmiş üretmeyi de içeren beş yıllık bir plan oluşturduk. Gazetecilerin sorularını yanıtlayan Bay Lefsuheux, kamulaştırılan fabrikaların yeni yönetimi ile sendika örgütleri arasındaki ilişkilerin "mükemmel" olduğunu açıkladı. Ve sonuç olarak: Size altı ay sonra randevu veriyoruz.²¹⁸ İlk başta satılması konuşulmuş sonradan fabrika devlet tarafından kamulaştırılmıştır.

Ekonomide ortak danışma komiteleri yenilenmiştir. Vichy, organizasyon komitelerini oluşturmuştu. Silinecekler mi? Zorunluluğun etkisi altında kabul edilen tüm düzenlemelerin ortadan kaldırılması söz konusu olmadığı belirtilmiş. *Sanayi Üretim Bakanı Bay Robert Lacoste böyle dedi, bu nedenle organizasyon komitelerini yenileyeceğiz. Profesyonel Ofisler olarak adlandırılacaklar. Doğrudan liderlerini atayacak olan devlete rapor verecekler. Mesleki çıkarları değil genel çıkarları temsil edecekler, artık sosyal konularda yetkinlikleri olmayacak. Bu yönetim organlarının yanı sıra Bay Robert Lacoste, görüş bildirmeye çağrılan Ortak Danışma Komitelerinin kurulduğunu duyurdu. Patronlar, yöneticiler ve işçiler bunlar üzerinde temsil edilecek. Vichy'nin görevden aldığı ustalar orada yerlerini alacaklar. Yakında kurulacak olan İş Konseylerini taçlandıracak bu yeni organların öneminin altını çizen Bakan, sözlerine şöyle devam etti: Çalışan temsilcilerinin çalıştıkları şirketlerin yönetimine düzenli olarak görüşlerini bildirmeye çağrıldıkları ilk ülkeyiz.²¹⁹ Ekonomi ve sanayi üretiminden sorumlu bakanın açıklamalarından da görüldüğü üzere işçilerin konumları ve Vichy sonrası düzende yenilemeler yapılmıştır.*

Geçici Hükümet, enflasyon ve fiyatları kontrol altına almak için önlemler almıştır. İçişleri Bakanı, cumhuriyetin bölge komiserlerini Paris'te bir araya getiren konferansta, görev ve yetkilerine ilişkin kesin bir kararnamenin yakında bir zaman da

²¹⁸ Le Figaro, 23 Mart 1945.

²¹⁹ Le Figaro, 11 Şubat 1945.

çıkarılacağını duyurmuştur. Bir ay içinde tekrar Paris'e çağrılacaklar; saldırı ve yasadışı infazların bastırılması, karaborsaya karşı mücadele edilmesi ve fiyatların kontrol edilmesi ve fonun etkinleştirilmesi talimatı verilmiştir. Enflasyonu kontrol altında tutmak amaçlı devletin aldığı önlemler almıştır. Artan gıda fiyatları, enflasyon ve yapılan antlaşmalara yönelik hükümet üyelerinin yaptığı açıklamalarda: *Milli Ekonomi Bakanı Sayın Plevne dün Danışma Meclisi önünde şunları söyledi: Dün politikamız her şeyi orduların ihtiyaçlarına tabi kılmaktı. Bugün hiçbir görev üretmekten daha ağır basmıyor. Arzumuz, fiyatlarımızın ve maaşlarımızın yabancı halklara kıyasla zaten çok yüksek olan seviyesini korumaktır. Kitlelerin satın alma gücü: Sadece karaborsaya gidebilecek satın alma olanakları sağlamak yerine, herkese verilen adetlerin sayısını artırmak. İthalat: Amerika'dan ayda 400 ila 500.000 ton, İngiltere'den ise 90.000 tona güvenebiliriz. Yani ikinci dönem için gıda ürünleri ve gerekli olanlar için 1-400 tondan 1.800.000 tona hayvan yemi için, artı 200.000 ton tekstil ürünleri için... Normal üretimin %69'u (ekipman ve insan gücü eksikliği) Polonya ile müzakereler sürüyor. Ayrıca Alman kömürü de alacağız (Batı Avrupa'ya verilen 10 milyon tondan alınacak.) Ekonomik anlaşmalar: İsveç ve Belçika ile hâlihazırda imzalanmıştır. Bazılarının Sovyetler ile olmasını diliyoruz, Arjantin'e bir görev kaldı. Ekipman: Ölmek istemiyorsak modernize etmek önemlidir. Fransa'da makinelerin ortalama yaşı 30, diğer büyük ülkelerde 8 yıldır. Kamulaştırmalar: yılsonundan önce devlet, kredi ve elektrik üretimini kontrol edecek. Çok özen ister çünkü kimseye karşı değil millet için millileştirmeyeceğiz.²²⁰ Ekonomi Bakanının yaptığı açıklamalardan görüldüğü üzere her alanda önlemler alıp savaş sonrası çöken ekonomiyi iyileştirmeye çalışmışlardır. İthalat oranlarındaki değerlere yer verilmiştir. Devlet ekonomik antlaşmalarla ithalattan alacağı ürünlerin oranlarını da detaylı bir şekilde paylaşmıştır. Tekrar üretime geçmenin zorluğu olarak da Fransa'daki makinelerin çok eski olduğu paylaşılmıştır.*

²²⁰ Le Figaro, 5 Temmuz 1945.

3.3. De Gaulle'nin Dış Politikası

Fransa, Müttefik Kuvvetleri yardımıyla kurtarıldıktan sonra ilk diplomatik faaliyetlerine ilişkin paylaşılan haberlerde: *Müttefikler yakında Paris'i Fransızlara iade edebilirler. Ve İngiltere o zaman General de Gaulle'ü tanıyacaktır. Çünkü News Chronicle'da diplomatik muhabir, Bay Montgomery şöyle yazıyor: Londra'da, Müttefik Yüksek Komutanı olarak hareket eden General Risenh Owner'ın çok yakında Paris dâhil Fransa'nın büyük bir bölümünün bundan böyle "içten gelen bir konu" olduğunu ilan edeceğine inanılıyor. Böylece bu bölgenin tamamı, sivil işler sözleşmelerine göre tamamen Fransız kontrolü ve idaresi altına girecekti."* News Chronicle'ı yazıyor. General Eisenhower'ın bu açıklamasının ardından İngiltere'nin General de Gaulle Hükümetini tam olarak tanıdığını açıklaması bekleniyor. Fransa Geçici Hükümeti Başkanı olarak bu Fransa'nın çıkarları olan sorunlarda Birleşmiş Milletler Konseylerine daha tam katılımına yönelik ilk adım olacaktır.²²¹ Geçici Hükümet kurulduktan sonra De Gaulle başa geçmiştir. De Gaulle'nin ilk diplomatik faaliyetleri Britanya ve ABD arasında gerçekleşmiştir. De Gaulle, Geçici Hükümet Başkanı olarak dış basın çevrelerince de kabul edilmiştir.

Ekim ayında General de Gaulle Paris'te ilk basın toplantısını gerçekleştirmiş ve ilk defa yabancı basından Fransız temsilcilerini kabul etmiştir. *Yabancı gazeteciler ile soru cevap şeklinde bir basın toplantısı yapılmıştır. Verdiği genel cevaplarda Fransa silah eksikliği olduğundan kaynaklı bekleme, toparlama sürecinde olduklarını ama müttefik kuvvetlerinin yanında olduklarını belirtmiştir.*²²² Yapılan açıklamalarda Silah üreteceği aşamaya kadar Müttefik Kuvvetlerden mühimmat alacaklarını belirten yazılarda ayrıca yer verilmiştir.

Geçici Hükümet Başkanı Gaulle, Moskova'ya ziyaret gerçekleştirmiştir. General de Gaulle silah eksikliğinden kaynaklı Moskova ile görüşme gerçekleştirerek çözüm bulmaya çalışmıştır. *Moskova, 5 Aralık. Moskova'da Fransız-Sovyet görüşmeleri aynı samimiyet ortamında devam etti. Bu siyasi veya askeri anlaşmaların özellikle silahlanma konularında çok geniş bir alanı kapsamı beklenmektedir. Beş Rus askeri şefinden oluşan bir komite, askeri anlaşmaları hazırlamakla görevlendirildi. Bunlar Mareşal Zhukov ve Chapschnikov, Generaller Bulgakin,*

²²¹ Le Figaro, 19 Ekim 1944.

²²² Le Figaro, 19 Ekim 1944.

Golikov ve Somov. Amiral Oktiabrsky ve Molotov'un isimleri de geçiyor. Akdeniz ve Tanca Statüsü ile ilgili konuların tartışıldığı da doğrudur.²²³ De Gaulle Sovyetlerle gerçekleştirdiği görüşmede silah yardımı durumu görüşülmüştür. Sovyetlerle askeri antlaşma imzalandığı görülmektedir. De Gaulle, Fransa'nın ihtiyaçlarını gidermek için dış çevrelerden destek bulmaya çalışmıştır.

De Gaulle 1945 yılında Avrupa'da yürütülen politikaya ilişkin: *General de Gaulle'ün dün akşam radyoda yaptığı konuşmanın ana bölümleri: Mücadelenin bu yüksek aşamasında takip eden barışta olduğu gibi Fransa'nın hakları ve görevleri, tüm hak ve ödevlerin başında gelir. Düşmanın Alman topraklarının derinliklerindeki direnişinin batı cephesinden azaltılabilmesi için gücünün anlık saldırılardan kaldırabildiği her şeye rağmen Fransa'nın çabası açıkça gereklidir. Eylül 1939'da durum zaten böyleydi çünkü o zaman Büyük Britanya ile yan yana tüm riskleri alarak yılın her zamanı için kazandık bu da başkalarının açıkça görmesini ve hazırlanmasını sağladı.*²²⁴ De Gaulle radyoda yaptığı konuşmada Fransa'nın Avrupa'daki konumu belirlediği gibi Almanlara karşı direnişin önemine değinmiştir. Britanya ile müttefikliğe de atıfta bulunmuştur.

Britanya ve Fransa arasında ilişkilerde: *Bay Churchill, İngiltere'nin Avam Kamarası politikasını belirliyor. Güçlü bir Fransa ve güçlü bir Fransız ordusu Batı Avrupa'daki İngiliz politikasının ilk ilkesidir.*²²⁵ Churchill'in açıklamalarından da görüldüğü üzere Britanya hükümeti tarafından da Fransa'nın tam bağımsızlığı desteklenmiş ve müttefiklerin güçlülüğüne değinmiştir.

1944 yılı Normandiya Çıkarması öncesi gergin olan ABD ilişkileri ise 1945 yılında daha ılımlı şekilde devam etmiştir. General de Gaulle, Başkan Roosevelt'e bir mesaj gönderdi. General de Gaulle'ün Başkan Roosevelt'in Amerika Birleşik Devletleri Başkanı olarak yeni yemin etmesi vesilesiyle gönderdiği mesajın metninde: *"Dördüncü kez Amerika Birleşik Devletleri Başkanı olarak yemin ettiğiniz günü, bu süreçte ülkelerinizin büyüklüğü için en içten dileklerimi iletmeden kaçırmak istemiyorum. Yeni görev, aynı zamanda ortak zafer için muhteşem bir şekilde peşinden koşmayı asla bırakmadığınız hedeflerin tam başarısı için.*²²⁶ Ocak ayında ABD'de

²²³ Le Figaro, 6 Aralık 1944

²²⁴ Le Figaro, 6 Şubat 1945.

²²⁵ Le Figaro, 28 Şubat 1945.

²²⁶ Le Figaro, 23 Ocak 1945.

yenilenen seçim sonrası De Gaulle'nin Roosevelt'e gönderdiği mesajda tebriklerini iletmiştir.

De Gaulle önemli olaylar yaşandığı zaman mesaj göndermeyi ihmal etmemiştir. ABD başkanının ölümü ile ilgili, Roosevelt'in ölümünü öğrenir öğrenmez General de Gaulle Başkan Truman'a telgrafi gönderdirmiştir. *Fransız hükümeti ve halkı, büyük Başkan Roosevelt'in ölümünü büyük bir duygu ve derin bir üzüntüyle öğreniyorum. O, tüm insanlığın gözünde Birleşmiş Milletler'in uğrunda çok acı çektiği ve savaştığı büyük davanın sembolik savunucusuydu. Özgürlük davası soylu ülkesinin birinci sırada savaştığı bu savaşın muzaffer sonunu görece kadar uzun yaşayamadı.*²²⁷ Taziye mesajları iletilmiştir. Le Figaro'ya yansıyan yazılara göre Roosevelt'ten sonra Truman başa geçince de ilişkiler aynı şekilde devam etmiştir. Bay Georges Bidault, Bay Stettinius ile görüştü. Washington, 20 Nisan. *Dün sabah Başkan Truman ile görüştüktan sonra Bay Georges Bidault, öğleden sonra Fransa Büyükelçisi Bay Henri Bonnet ile birlikte Bay Stettinius'u ziyaret etti. San Francisco Konferansı doğal olarak röportajlarının ilk konusuydu. Pazar günü San Francisco'ya gidecek olan Bay Georges Bidault, öncesinde Amerikalı ve diğer şahsiyetlerle görüşmeler yapacak.*²²⁸ Görüldüğü üzere konferanslar öncesinde de görüşmeler gerçekleşmiş ve ilişkiler aynı şekilde devam etmiştir.

Postdam Konferansı'ndan sonra De Gaulle ABD'ye gezi düzenlemiştir. *General De Gaulle Washington'a geldi Uçağı saat 3'te indi. 55 yerel saatle havaalanında Bay Byrnes tarafından karşılandı. Washington, 22 Ağustos. Uçak saat 16.00'da önüne yerleştirilen yürüyen merdivenden geliyor. Uçaktan ilk inen General de Gaulle oldu. Fransız Büyükelçisi Bay Bonnet ve Dışişleri Bakanlığı protokol şefi tarafından karşılandı, yirmi dört Fransız astsubay, leves-pilot her iki tarafta bir şeref kıtası oluşturdu.*²²⁹ De Gaulle Ağustos ayında ABD'ye ziyaret düzenlediği görülmektedir. Ziyaret sonrası paylaşılan bilgilerde: *General De Gaulle ve Mr. Bidault, Washington ve Ottawa'da yaptıkları görüşmelerin sonucunu Bakanlar Kuruluna açıklıyor. ABD'nin bize verdiği uzun vadeli krediler 650 milyon dolara ulaştı. Olağanüstü önem taşıyan Bakanlar Kurulu, dün General de Gaulle başkanlığında Matignon Oteli'nde toplandı. Hükümet Başkanı ve Dışişleri Bakanı,*

²²⁷ Le Figaro, 13 Nisan 1945.

²²⁸ Le Figaro, 21 Nisan 1945.

²²⁹ Le Figaro, 23 Ağustos 1945.

Washington ve Ottawa'da duydukları konuşmalar hakkında Konsey'e konuştular. General de Gaulle sunumunu 1945'ten itibaren bu konuşmaların Amerikan ve Fransız hükümetlerinin tüm büyük Avrupa ve dünya sorunlarına ilişkin konumlarını anlamalarına ve genel görüş topluluklarını ve karşılıklı ortak arzularını not etmelerine olanak tanıdığını vurgulayarak sonlandırdı. Avrupa ve Uzak Doğu'da yapılacak yerleşimlerle ilgili operasyon. Hem General de Gaulle hem de Bay Bidault, görüşmelerin gerçekleştiği son derece samimi ortamın altını çizdi. Son olarak Washington'da, Fransa'nın hesabına yeni açılan uzun vadeli krediler, ithalatın sonuna kadar planlanması durumunda ülkemizin finansman için yapacağı acil ödemelerin çok büyük ölçüde sınırlandırılmasını mümkün kılacaktır. Dostane ve samimi bir tavırla yüzleşmek gereken ilginç gerçek şu ki savaş sonunda borç verme-kiralama askıya alındığından ithalatımız Fransa'ya kredi açarak devam ediyor.²³⁰ De Gaulle'nin ABD'ye gerçekleştirdiği ziyaret sonrası durum Fransız kabinesinde değerlendirilmiştir. Ekonomik anlamda çok iyi olunmadığı için dış borç almıştır. Kredileri yapılandırmaya çalışmıştır. ABD ile ilişkiler hem ekonomik hem siyasi olarak devam etmiştir.

3.3.1. De Gaulle Dönemi Mısır İle İlişkiler

Vichy Dönemi ilişkilerin daha çok askıda olduğu Mısır'da İngiltere destekli hükümet kurulmuştur. Daha önce Abden Sarayı Olayları'nda başa geçen Nahas Paşa'nın yerine farklı bir ismin ataması gerçekleştirilmiştir. Ahmed Maher Paşa, Nahas Paşa'nın yerine geçmiş ve tam askeri yetkileri almıştır. Kahire, 9 Ekim Mısır'ın yeni bir başbakanı Mısır'ın Askeri Valisi olarak görev yapan Ahmed Maher Paşa. Tam askeri yetkiler verildi. Ülke genelinde düzeni sağlamak için ciddi önlemler alınmıştır. Gösteriler ve Ras-des Finances ve Ahmed Maher Paşa, toplantıları yasaklanmıştır. Ahmed Maher Paşa'nın basına yaptığı açıklamalar Güney Afrika'da izinli olan Kahire'deki Britanya yanlısı iki eski bakan serbest bırakılmıştır. Kahire, 9 Ekim'de Mısır hükümetinin 1936 ve 1939 yıllarında hapsedilen eski başbakanı Makram Ebeid Paşa'nın serbest bırakıldığı açıklanmıştır.²³¹ De Gaulle dönemi Mısır'la ilişkiler normalleşme sürecine girmiştir.

²³⁰ Le Figaro, 1 Eylül 1945.

²³¹ Le Figaro, 10 Ekim 1945.

Mısır savaşı boyunca bağımsızlığını korumaya çalışmıştır. 1945 yılında Müttefik Devletler'in yanında yer alarak Mihver Devletler'e savaş ilan etmiştir. Mısır, Almanya ve Japonya'ya karşı savaş ilan etti. Kahire, 24 Şubat Başbakanın açıklamasını dinledikten sonra Mısır Parlamentosu, Almanya ve Japonya'da bunun "savunmacı" olduğunu belirttilmişti. Savaş tarafı Nahas Paşa'nın oybirliğiyle savaş ilanına karşı çıkmaya karar verdiği Wafdist Partisidir. Ülke artık tehdit edilmediğinde ve Avrupa'daki savaşın sonunda dokunulduğunda artık eğilmeyeceğine inandığı (A.F. P.) haberinde yer almıştır. Ahmed Maher Paşa Parlamenta öldürülmüştür. Kahire, 24 Şubat'ta Mısır Başbakanı Ahmed Maher Paşa, Mihver Devletler'e savaş ilan edilen oturumu kapatan konuşmasını bitirdikten sonra senatoya gitmek için meclisten ayrılmaya hazırlanırken gizlenmiş genç bir adam tarafından vurulmuştur. *Ona tabanca ile beş el ateş etti. Ahmed Maher Paşa bir kavganın ortasında vuruldu, yere yığıldı, anında öldü. Radikal partilere mensup suikastçi tutuklandı. Suudi Arabistan, dış politika açısından Mısır ile aynı çizgiyi izleyecektir. Kral İbn Suud Arap ülkelerinin Dışişleri Bakanlarının toplantısında söz verebilirdi.*²³² Mısır'da savaş ilan ettikten hemen sonra kabinede karışıklık çıktığı görülmektedir. Savaş ilanın verildiği gün Ahmed Maher Paşa öldürülmesinden görülmektedir.

3.3.2. İtalyan Hükümeti'nin Teslimiyeti

1945 yılı Alman gücü kırılmaya başlayınca İtalya'da Mussolini Hükümeti de güç kaybetmeye başlamıştır. Daha önce esir düşen Mussolini, Nazi Generali Erwin Rommel komutasında yürütülen operasyonla kurtarılmıştır. 1945 yılında partizanların faaliyetleri güçlenmiş, nisan ayında birçok bölgeyi ele geçirmeye başlamışlardır. Mussolini yakalanacağını düşünüp kaçmıştır. Nisan ayında bu olaya ilişkin Le Figaro'da: *Onu tutukladığında Mussolini ikinci kez İsviçre'ye girmek üzereydi. Neo-Faşist gazetelerin yayın hayatına son verdi, tüm basın öldü. Direnişin özellikle Lombardiya resmi yayın organı olan Avanti dergisi, tutuklandığı haberini veriyor. Mussolini, Pavolini, Buffarini ve Valdi ile Faşist Partinin önde gelen lideri Mareşal Graziani... İsviçre sınırına yakın bir bölgeden geçerken bu şahsiyetleri şaşırtan tutuklama, kaçaklar daha önce Ponte-Chiasso'daki ole karakoluna getirilmişti ancak konfederal yetkililer tarafından kategorik bir ret ile karşılandılar. Sonra hotel*

²³² Le Figaro, 25 Şubat 1945.

Florence'a gitti. Onları rejim dostlarından kötü haberler bekliyordu. Porlenza'da yeni tutuklanmışım, daha sonra başka bir akıllı adımda şanslarını tekrar denemeye karar verdiler. Ancak Ticino kasabası Chiasso'dan çok uzakta olmayan Nesso'nun eteklerine ulaştıklarında oradaydılar. Aniden bir savaş ekibi tarafından tanındı, kuşatıldı ve ele geçirildi. Benito Mussolini'den birkaç saat önce Neo-fasistlerden oluşan olağanüstü bir konseye katıldı. Merkezi Milano'da bulunan Kurtuluş Komitesi'nin talep ettiği kapitülasyonun kararlaştırıldığı Come'de. René Mossu, Farinacci'nin Kuzey İtalya'daki bir halk mahkemesi tarafından yargılandığı ve Le Duce ve arkadaşları tarafından gözetimsiz bir kalabalığın önünde idam edildiği söyleniyor.²³³ Mussolini kaçmaya çalışırken yakalanmış ve halkın önünde idam edilmiştir. Mussolini, 17 faşist liderle birlikte idam edildi. Milano radyosunun haberine göre şehrin büyük meydanlarından birinde Mussolini ve aralarında Faşist Cumhuriyetçi Parti Genel Sekreteri Alessandro Pavolini, Faşist Parti'nin eski sekreterleri Carlo Scorza ve Starace'ın yanı sıra Halk Mahkemesi tarafından ölüme mahkûm edilen Mussolini'nin sevgilisi Claretta Petacci'nin de bulunduğu on yedi Faşist lider vuruldu. Mussolini'nin ve faşist liderlerinin cesetlerinin bu şehirde teşhir edildikten sonra Milano'ya götürüldükleri haber ve duyurularınız var.²³⁴ Yazılarından görüldüğü üzere Mussolini ve parti liderleri idam edilmiş ve cesetleri teşhir edilmiştir.

3.3.3. Almanya'nın Teslim Alınması

Normandiya Çıkarması sonrası Fransa kurtarılmış fakat Fransa'nın birçok bölgesi Alman kontrolünde olduğu için ayrıca operasyonlar devam etmiştir. Almanlar, Fransa'nın güneyinde 20 Ağustos'ta Lyon yakınlarındaki Saint-Genis-Laval'da katliam yaptıkları bilgisine yer verilmiştir. Orada; *küçük bir eve kapatılmış, yakmadan önce makineli tüfekler ve el bombalarıyla vurulmuş yüzden fazla Fransız erkek, kadın, rahip ve bir çocuğun kömürleşmiş, parçalanmış, işkence görmüş kalıntılarını gördü. Bu talihsizlerin çoğu, yağ püskürtüldüğünde ölmedi. Diri diri yakıldılar. Gestapo, bu suçun izlerini silmek için evin kalıntılarını havaya uçurdu. Saint-Genis-Laval'dan döndükten hemen sonra Kardinal Gerlier bu protestoyu kaleme aldı ve birkaç gün daha Lyons'taki Alman garnizonunun komutanı olan Komutan Knap'a bizzat*

²³³ Le Figaro, 29 Nisan 1945.

²³⁴ Le Figaro, 30 Nisan 1945.

götürdü.²³⁵ Yansıyan haberlerden görüldüğü üzere Almanlar bölgede katliam gerçekleştirip izlerini silmeye çalışmışlardır. Almanların işgal ettikleri birçok bölgede benzer durumlar yaşanmıştır. General de Gaulle olay sonrası birçok şehirde geziler düzenleyip teftişler gerçekleştirmiştir. İlk 15 Eylül'de Fransa Cumhuriyeti Geçici Hükümeti Başkanı General de Gaulle, merkez ve güneyin kurtarılmış illerini teftiş gezisine düzenlemiş, Lyon şehrini ziyaret ederek başlamış sonra Marsilya'da gitmiştir. Sıcak bir şekilde karşılanmıştır.²³⁶ De Gaulle birçok bölgede Geçici Hükümet Başkanı olarak geziler düzenlemiştir. Gezilerde bölgeyi teftiş edip halkı motive etmeye çalışmıştır.

Londra'dan yapılan açıklamalarda Büyük Britanya Savaş Bakanı Sir James Grigg, Komünlerde Almanlar tarafından Vatikan'ın zararına gerçekleştirilen büyük bir dolandırıcılık operasyonu sırasında birkaç başyapıtın ortadan kaybolduğunu açıklamıştır. Monte Cassino'da gerçekleşti. Vatikan'da güvenlik altına alınması gereken kuzey İtalya'dan birçok resim ve heykel ünlü manastırda saklanmıştı. Almanlar nakliye üstlendiler ve sanat eserlerini 187 kareye paketlediklerini iddia ettiler. Aslında bu çerçevelerin on beşi yapar.²³⁷ Almanlar işgal ettikleri bazı bölgelerde sanat eserlerini de kaçırmışlardır. Kaçılan sanat eserlerine dair yazılara yer verilmiştir. İşgal bölgelerini, Almanlardan temizleme operasyonları Siegfried Hattı üzerinden gerçekleşmiştir. İki Amerikan ordusu, Hollanda'da ve Aachen'in ötesinde Siegfried Hattı'na bir saldırı başlattı Fransız birlikleri, Belfort Geçidi'nin güneyinde taarruza devam ediyor ve birkaç köyü ele geçiriyor.²³⁸ Almanlar kuzeyde Belçika hattı üzerinden geri itilirken güneyde ise Sedan ve Arden mevkielelerinden temizlenmeye çalışılmıştır.

Almanların silahlanmasını önlemek için İsveç demirinin, Almanların eline geçmesi engellenmiştir. İsveç demir cevheri artık Almanya'ya ulaşmayacak 25 Eylül. İsveç hükümetinin temel değişikliklerinin konusu, askeri yönetime yönelik talimatlara yönelik olarak görevlendirildi. Bu bağlamda Reuters Ajansının muhabiri, bu yeni önlemlerin İsveç demir cevherinin Almanya'ya ihracatını tamamen durduracağını ve

²³⁵ Le Figaro, 12 Eylül 1944.

²³⁶ Le Figaro, 12 Eylül 1944.

²³⁷ Le Figaro, 5 Ekim 1944.

²³⁸ Le Figaro, 17 Kasım 1944.

iki ülke arasındaki ticaretin geri kalanını neredeyse sıfıra indireceğini duyurdu.²³⁹ Yazısından görüldüğü üzere demirin Almanya'ya ihracatı yasaklanmıştır. Almanların silah üretmesi engellemek istediklerinden kaynaklı demir cevheri ihracatı yasaklatılmıştır.

Hitler ve çevresindeki isimler ile ilgili ise: Londra, 25 Eylül. *Daily Mail* başyazarı bu sabah Hitler, Himmler, Goebbels ve Goering'in savaş suçluları listesinde yer almadığı haberini yorumlayarak şöyle yazıyor: Savaş suçluları ve Hitler, dünyaya çektirdikleri ıstırabın bedelini herkesten daha fazla ödemelidir. Hitler'in böyle olduğunu iddia etmemek saçmadır. Devlet Başkanı sıfatıyla, astlarının eylemlerinden sorumlu tutulamaz. Hitler'in hayatı, sözleri, eylemleri, insanlığı terörize eden Nazi suçlarından ve dehşetlerinden onu yalnızca sorumlu kılıyor. Böyle korkunç suçlardan sonra ölüm cezasına çarptırılmazsa hukuk sistemlerinin temel direklerinden biri olan sorumluluk doktrininin artık hiçbir anlamı kalmamıştır.²⁴⁰ Hitler ve üst yönetimdeki isimlerin yargılanması ve suçlanmasına dair bilgilere yer verilmiştir. ABD tarafından yapılan açıklamalarda ateşkes koşullarının belirlenmesi için ise Washington, 26 Eylül. Dışişleri Bakanı Bay Cordell Hull, Müttefik liderlerin Almanya'ya dayatılacak ateşkes koşulları konusunda yakında bir anlaşmaya varabileceklerini umduğunu ifade etti. Özellikle şunları söyledi: Savaş sonrası Almanya ile ilgili tüm sorular, ilgili hükümetlerin her birinin inceleme konusudur. Bizimki dâhil ve ayrıca Dışişleri Bakanlığı'ndan. Daha fazlasını söylemeye gerek yok. Şimdilik ama umarım bu farklı hükümetler en kısa zamanda bir anlaşmaya varırlar.²⁴¹ Ateşkes antlaşmasına dair kesin bir uzlaşmaya bu tarihlerde henüz varılmadığı görülmektedir.

Almanların ilerleyişini durdurmak için yapılan operasyonlara yönelik açıklamalarda: Goebbels yeni seferberlik önlemleri aldığı ve zafere olan güvenini "Berlin, 5 Ekim. Dr. Goebbels, Alman halkının genel seferberliği için yeni tedbirler 16 yaşındaki gençlerin, Hitler ve Himmler'in emriyle orduya kaydolmak için komisyonlara başvurmaları gerekirken bir ay önce bu gençlerden gönüllü olarak askere gitmeleri istenilmiştir. Polis, zorunlu askerlikten kaçmaya çalışanları tehdit etmiştir. Hava savaşının yoğunlaşması ve sivil doktor eksikliğinin bir sonucu olarak nüfusun tıbbi bakım alması giderek zorlaşmıştır. Bu nedenle, arka hastanelere atanan

²³⁹ Le Figaro, 26 Eylül 1944.

²⁴⁰ Le Figaro, 26 Eylül 1944.

²⁴¹ Le Figaro, 27 Eylül 1944.

askeri doktorlar, ordu hastanelerinde siviller için danışma hizmetleri düzenlemek zorunda kalmıştır. Savaşın devamı için hayati önem taşımayan kongre ve toplantılar, çatışma süresince yasaklanmıştır. Ayrıca seferber edilebilecek kuvvetlerin serbest bırakılması idare ve kamu kurumlarının görevlerinin kolaylaştırılması için istatistik teşkilatının örgütlenmesini kolaylaştıracak tedbirler de alınmıştır. *Dr. Goebbels açıklamalarında: Doğal olarak, yeni Alman silahlarının harekete geçmesine büyük umutlar veriyoruz ancak tek umudumuz değil. Biz genç ve devrimci bir devleti temsil ediyoruz. İnsanlarımız genç ve dirençli. Savaş morali kesinlikle bozulmamış. Savaşın başarılı bir şekilde devam etmesi için maddi koşullar yerine getirildi. Bu savaşın askeri ve siyasi düzeyde daha da gelişmesini sabırsızlıkla bekliyoruz. Neus'ta bir nefes hayat olduğu müddetçe savaşağız! Kazanacağımızdan kimsenin şüphesi olmasın.*²⁴²Goebbels'in açıklamalarında yapılan operasyonlara son ana kadar direnecekleri paylaşılmıştı.

Müttefik Devletler ilerledikçe Almanlarda farklı stratejiler izlemişlerdir. Almanlar yenilgi gibi bir durumda aldıkları önlemler konusunda açıklamalar mevcuttur. *Almanlar, savaş suçlularını kurtarmak için rehineleri kullanmayı düşünüyor. Stockholm'deki Daily Mail muhabiri, Almanya'nın Müttefiklere sahip olduğu önemli şahsiyetleri rehin olarak kabul edeceğini açıkça bildirdiğini bildiriyor. Kral Leopold ve çocukları, Danimarka Kralı Christian ve kraliyet ailesi, General Bor ve müttefik generaller mahkûmlar, Reich, bu kişilerin tutuklanmasını kendi liderlerini savaş suçlularına karşı öngörülen tedbirlerin uygulanmasından kurtarmak için kullanmayı planlıyor. Bu planın ilk ipucu bu önemli mahkûmların Japonya'ya nakledilmesini öneren Essen'in Goering gazetesi National Zeitung tarafından yapıldı. Zulüm yapmakla suçlanan herhangi bir Nazi liderinin idamına verilecek ilk yanıt, bu rehinelerden birinin infazı olacaktır.*²⁴³ Yansıyan haberlerden görüldüğü üzere savaşta esir aldıkları kişileri infaz etmek veya siyasi rehine olarak kullanmak istemişlerdir. Ekim ayında Hitler kabinesi ile ilgili çalkantılar yaşandığına yer verilmiştir. *Goebbels-Himmler çatışması Zürich, 14 Ekim. Tribune de Genève, Goebbels ve Himmler'in karşısına ciddi bir çatışmanın çıktığını duyurur ve her Nazi politikacısının herhangi bir şekilde kişisel bir polis tarafından korunma ihtiyacı hissettiğini ekler. Aynı gazete*

²⁴² Le Figaro, 6 Ekim 1944.

²⁴³ Le Figaro, 11 Ekim 1944.

*Goering'in etkisinin endüstriyel çevrelerde baskın olduğunu iddia ediyor.*²⁴⁴ Hitlerin beyin takımındaki çatlamlar Goebbels-Himmler arasında geçen durumlarayer verilmiştir. Kasım ayında ise Himmler ve Führer'in Nasyonal Sosyalist Parti'de konuşmasından hala umutlu olduğu görülmektedir. *Münih, 12 Kasım, 9 Kasım 1923 darbesinin yıldönümünü kutlamak için Himmler başkanlığında bugün Münih'te Nasyonal Sosyalist Parti'nin büyük bir mitingi yapıldı. Himmler, Hitler'den bir bildiri okudu. Hitler, bildirisinde ilk olarak anma törenini 9 Kasım'dan Pazar gününe ertelemesine yol açanın topyekûn savaş yürütmenin talepleri olduğunu açıklıyor. Ve genel olarak Alman halkına daha sık hitap etmekten alıkoyuyor. Sadece Nazi partisi yeterince güçlüdür.*²⁴⁵ Hitler ve Nazi Partisi için çok önemli bir yere sahip olan Birahane Darbesi'nin yıl dönüm kutlamalarında Nazilerin hala çok güçlü oldukları ve direnecekleri belirtilmiştir.

Müttefik kuvvetler Almanlar teslim olana kadar operasyonlara devam etmiştir. Montgomery öncülüğünde kuzeyde çatışmalar devam ederken Eisenhower ve Fransız birliklerle güney bölgesindeki iç kesimlerden Alman birliklerini teslim almaya çalışmışlardır. Ocak ayında operasyonlara ilişkin: ABD Seferi Kuvvetleri Karargahı Fransız Birinci Ordusu, Colmar'ın kuzey doğusundaki ilerlemesini sürdürdü ve ileri unsurları Colmar ve Sélestat arasındaki Vosges Tepeleri'nin eteklerinde başlangıç noktalarından yaklaşık on kilometre ilerlemiştir. Karşıya geçtikten sonra başlangıç noktasını Ren Nehri'nden ayıran mesafenin üçte biribataklık zeminde savaşmıştır. Ayın 24'ü ile 25'i arasındaki gecede Alman piyadeleri Kilstett'teki Fransız birliklerine kuzeydoğudan ve kuzeybatıdan saldırmıştır. Dört saatlik şiddetli çatışmanın ardından Fransızlar bu saldırıyı püskürtmüştür. ABD birlikleri Fransa'nın güneyinden Almanları teslim almaya çalışmışlardır.

Şubat ayında Müttefikler ilerleyince Almanlar tarafından yapılan açıklamalarda başkentin savunması Dr. Goebbels tarafından yönetileceği belirtilmiştir. Daily Mail, Goebbels'in Berlin savunma konseyinin baş şefi olarak atanmasının Rus ordusu yaklaşıp yaklaşmaz duyurulacağını garanti ettiği belirten habere yer vermiştir. Kroll Opera Binası, Reichstag dâhil olmak üzere başkentin ana binaları, Emniyet Müdürlüğü ve Fransız Büyükelçiliği birer kaleye dönüştürmüştür. Çoğu fabrika gibi

²⁴⁴ Le Figaro, 16 Ekim 1944.

²⁴⁵ Le Figaro, 15 Kasım 1944.

tüm ofisler de kapalı SS'lerin şehri savunmasına yardım edecek olan Volkssturm'da işçiler seferber edilmiştir. Dr. Goebbels son ana kadar direneceklerini belirtip şehrin savunmasından sorumlu olduğunu açıklamıştır. Reich Hükümeti Berlin'i tahliye etmeyi düşünmüştür. *Brüksel, 1 Şubat kesinlikle güvenilir bir askeri kaynaktan, Reich Hükümeti'nin Berlin'den Münih'e veya Berchtesgaden'e yerleşmek üzere ayrıldığını öğreniyoruz. Hitler, büyük kadrosuyla son ana kadar başkentte kalacaktı. Berlin'in düşmesinin savaşın sonu anlamına gelmeyeceği izlenimi uyandırıyor ancak Sovyet ilerlemesi şu anda Hitler'in komutasına Anglo-Amerikan ve Rus orduları arasında yalnızca 500 kilometreden daha az bir manevra alanı bırakmalıdır.*²⁴⁶ Almanlar için çember daraldığı için yönetim merkezinin taşınacağı düşünülmiştir.

Şubat ayında Yalta Konferansı sonrası Almanların kesin olarak teslim alınması istenmesinden kaynaklı konferansın hemen sonrasında Dresden şehri Müttefikler tarafından hava saldırıları ile teslim alınmıştır. Dresden hakkında Koniev ordusu Dresden'e yaklaşırken Yalta Konferansı ilk etkilerini göstermiştir. Almanya'ya karşı en büyük hava saldırısı, operasyonlarla yakın işbirliği içinde Anglo-Amerikalılar tarafından başlatılmıştır. *48 saat içinde 20.000 Müttefik uçak Reich'i bombaladı, bunlardan 9.000'i yalnızca dün sabahı. Hedefler ilkeydi General de Lattre de Tassigny'nin Onur Lejyonu Büyük Haçı Geçen cumartesi Colmar'da silahların teslim alınmasıyla ilgili son radyo telgraflarımdan birinden (bazen Roma ya da Washington'dan geçerler)*²⁴⁷ Dresden şehri hava saldırıları ile alınmıştır. Düsseldorf, Köln ve Berlin şiddetli bombalamalar sonrası teslim alınmıştır.

Müttefikler, Almanya'da ilerledikçe Alman halkı, *Berlin'de gıda kaynaklarındaki azalma, elektrik kesintisi lehine gıda dükkânlarının yağmalanmasına ve ayrıca polis ve S.S.'nin acımasız müdahalelerine yol açan grevlere neden oldu. Gıda durumunun çok kritik olduğu Breslau'da düzensizliklerin patlak verdiği bildirildi.*²⁴⁸ Almanya'da gıda kıtlığı ortaya çıkmış ve kontrol kaybedilince asayiş sorunları artmıştır.

Mart ayında Churchill, Eisenhower ve Montgomery ile cephede görüşme gerçekleştirmişti. *Londra, 6 Mart. Bay Churchill hafta sonu Alman topraklarını fethetmek için uçu. İngiliz ve Kanada birliklerinin elindeki cepheyi, ardından*

²⁴⁶ Le Figaro, 2 Şubat 1945.

²⁴⁷ Le Figaro, 16 Şubat 1945.

²⁴⁸ Le Figaro, 6 Mart 1945.

Amerikan cephesinin belirli kesimlerini ziyaret etti ve General Eisenhower ve Mareşal Montgomery ile bir konferans düzenledi. Bu ziyaretin Müttefik birlikleri tarafından Ren hattına yapılacak bir sonraki saldırıyla bağlantılı olduğu bilinebilir. Savaştan bu yana ilk kez Bay Churchill, Müttefikler tarafından fethedilen Alman topraklarına ayakbastı ve Aachen yakınlarındaki Siegfried Hattı'nın müstahkem mevzilerini, Dent du Dragon'u ve Juliers Kalesi'ni ziyaret etti. Mareşal Montgomery ve Generaller Sir Alan Brooke ve Simpson. Daha sonra bir Amerikan tankıyla Düsseldorf'un önüne Ren'in kenarına gitme niyetini dile getirdi ancak Müttefik generaller böyle bir yolculuğun sunduğu tehlike nedeniyle isteğini kabul etmeyi reddetti.²⁴⁹ Almanların direnişi artık kırılmaya başlanmış ve Müttefik kuvvetleri Alman içlerine kadar ilerlemiştir. Churchill cepheden daha ileriye gitme isteğinin reddedilmesinin nedeni güvenlikten kaynaklı olmuştur.

Alman yenilgisi kesinleşse de Hitler'in canlı yakalanma olasılıkları ile ilgili Londra, 11 Nisan. İngiliz ajansı Press-Association'a göre, Londra'daki resmi çevrelerde Nazilerin Hitler'i devirip onun yerine Himmler'i getirme sürecinde olduklarına dair bilgiler var. Nazi liderleri arasında ciddi bir bölünme ortaya çıktı. Yabancı gözlemciler Hitler'in artık bitmiş bir adam" olduğunu ilan ediyor. Führer, (belki de bugün eski Führer'dir) çok ciddi bir şekilde hasta olacak hatta belki ölecek ve her halükarda bir darbeye karşı tepki gösterecek yeterli güce sahip olmayacaktı. Müttefiklerin onu canlı yakalama şansı çok az. Ya kendisini tüketen hastalıktan birkaç gün içinde ölecek ya da akrabalarından biri tarafından ya da kendi iyiliği için öldürülecek.²⁵⁰ Hitlerin hasta olduğu ve çevresindeki isimler arasında da karışıklıklar olduğu görülmektedir.

Almanlar bölgeden temizlendikçe geride bıraktıkları katliam ve tahribatlar sonradan netleşmiştir. Buchenwald bilimsel bir imha örgütüydü... Bay Julien Cain'i açıklamada bulundu: Romainville'deki bu "yetiştirme alanına" varmasından birkaç saat sonra. Qarrival, Bay Jules Cain bizi evinde karşıladı. Milli Kütüphane'nin eski yöneticisinin fiziksel durumu oldukça iyi görünüyor ancak aradan elli ay geçmiş. 12 Şubat'ta tutuklandım sonra Buchenwald denilen bu cehennem oldu. Bütün rüzgârların estiği bir platodaki bu lanetli yerde, kışın ortasında kıyafetlerimiz çıkartıldı. Ölüler

²⁴⁹ Le Figaro, 7 Mart 1945.

²⁵⁰ Le Figaro, 12 Nisan 1945.

yığıldı. François de Tesson, Benjamin Crémieux, Paul-Albert Janson'ın ilk dakikada öldüğünü gördüm. Kampın kanunu çalışmaktı. Yorucu iş: Günde 12 ila 14 saat toprak işleri. Yemek tarif edilemezdi. Anssi, yalnızca şubat ayında 5400 kişi öldü.²⁵¹ Buchenwald'daki toplanma kampında kalan Bay Julien Cain'ın açıklamalarından görüldüğü üzere Almanlar birçok sivilin burada ölümüne neden olduğu gibi insani olmayan koşullarda çalıştırmıştır. Buckenwald aşıldı! Londra, 27 Nisan. Linz'in doğusundaki Tuna üzerindeki Mathausen'deki Alman toplama kampından sağ kalan 182 kişiyle İsviçre sınırına gelen Paris'ten Profesör Marchal, Buchenwald'ın, sınır dışı edilenleri parçalamak için köpek sürülerinin eğitildiği Mathausen'e kıyasla sadece bir sanatoryum olduğunu söyledi. Bu kampta on binlerce insan öldürüldü. Üç yöntem vardı: gaz, iki dakikada ölüm getiren damarlara petrol enjeksiyonu ve köpek sürüleri. On Kızılhaç kamyonu sınıra gelen hayatta kalanlar korkunç fiziksel durumdaydı ve üstleri paçavralarla kaplıydı.²⁵² Almanların gerçekleştirdikleri katliamlar insanlık dışı olduğu görülmektedir. Almanların işgal ettiği bölgeler temizlendikçe gerçekleştirdikleri katliamlarda sonradan ortaya çıkmıştır.

Nisan ayında Müttefik Kuvvetleri Almanya'da birçok bölgeyi ele geçirmiştir. M. Winston Churchill, General de Gaulle'e şu telgrafi gönderdi: Lütfen Ulm'un Fransız orduları tarafından ele geçirilmesinden dolayı tebriklerimi kabul edin. General de Lattre de Tassigny'ye ve onun cesur askerlerine, cesaretlerine ve başarılarına olan hayranlığımı iletirseniz minnettar olurum. General de Gaulle, Bay Winston Churchill'e şu mesajı verdi: Ulm'un 1. Fransız Ordusu tarafından ele geçirilmesi konusundaki tebrikleriniz için teşekkür ederim. General de Lattre ve adamları, savaşçı ve lider olduğunuz kişinin sözlerine çok duyarlı olacaklar. Hepimiz burada İngiliz ordusunun hava kuvvetlerinin uzun ve saygıdeğer çabalarına hayranlıkla bakıyoruz.²⁵³ Münih bölgesine çok yakın olan Ulm Bölgesi'nin alınmasından sonra Churchill, ve General De Gaulle'e arasındaki mesajlaşmalara yer verilmiştir. Almanların teslim olması için Fransız ordusu da aktif olarak görev almıştır.

Almanya'da birçok bölge kontrol altına alınmaya başlayınca Himmler ile ilgili, New York'ta *The Flight of America*, Himmler'in San Francisco konferansında Almanya'nın İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'ne koşulsuz teslim olmasını

²⁵¹ Le Figaro, 19 Nisan 1945.

²⁵² Le Figaro, 28 Nisan 1945.

²⁵³ Le Figaro, 28 Nisan 1945.

öneren bir mesaj gönderdiğini bildirdi. Himmler'in, Hitler'in rızası olmadan Wehrmacht liderleriyle anlaşarak hareket edeceği de ekleniyor. Aslında Himmler, mesajında Hitler'in ölmekte olduğunu ve koşulsuz teslimiyetin ilanından sonra kırk sekiz saatten fazla yaşayamayacağını ilan etti. (A.F.P.) Berlin'in eski askeri valisi General Behmer intihar etti, gizli bir görev ilan etti.²⁵⁴ Himmler, Hitler'in ölmek üzere olduğunu belirtmiştir. Himmler teslim olmak yerine pazarlık yapmak istemesi üzerine Stalin, Himmler'in teslim olma tekliflerini reddetmeyi tavsiye ederdi. İkincisi onları yürütemiyor. San Francisco, 29 Nisan. Eden, Molotov ve Stettinius'un dün gece yaptıkları görüşmeye göre Mareşal Stalin'in Başkan Truman ve Bay Churchill'e Himmler'in Amerika Birleşik Devletleri ve Büyük Britanya'ya koşulsuz teslim olma talebi hakkında gönderdiği bir mesajla ilgili. Sovyet San-Francisco çevrelerinde, U.S.S.R. teslimi zorlamak için yeterli yetkiye sahip olmayacağı için Himmler'in talebini reddetmeyi tavsiye ederdi.²⁵⁵ Stalin ve diğer siyasi çevrelerce Himmler'in teklifini kabul etmeyi doğru bulunmadığı açıklanmıştır. Rusların Himmler ile anlaşmayacaklarını söyledikleri bildirildi. San Francisco, 30 Nisan. Rusların Amerikan ve İngiliz hükümetlerine Himmler'le ne pahasına olursa olsun muameleye gerek olmadığını bildirdiklerini gayri resmi kaynaklardan öğreniyoruz. (A.F.P.) Üç Büyüklere bir teklif Londra, 30 Nisan-Stockholm radyosu tarafından yayınlanan bilgilere göre Reuters Ajansı, Himmler'in Pazartesi günü hem SSCB'ye, hem Büyük Britanya'ya hem de Amerika Birleşik Devletleri'ne yeni bir teslim olma teklifi yapacağını duyurdu. Bu yeni teklifin şartları, zaten ilkini iletmış olan Kont Bernadotte'nin gözetimi ile iletilecektir.²⁵⁶ Himmler'in siyasi pazarlığı kesin olarak reddedilmiştir.

Hitler, yenilgisi yaklaşınca yönetimi devretmiştir Hitler'in halefi Amiral Dönitz mücadeleye devam etmek iradesini ilan ediyor Alman radyosu saltı-çarşamba gecesi bir açıklama yaptı. Führer'in karargâhından, Führer'imiz Adolf Hitler'in bu öğleden sonra Bolşevizm'e karşı Almanya için son nefesine kadar savaşan komutanlığı Reich Şansölyesi'nde düştüğü bildirildi. 30 Nisan'da yerine Büyük Amiral Dönitz atamıştı. Yeni Führer'imiz Alman halkıyla konuşacak. Yeni Führer'in ilanı.²⁵⁷ Hitler

²⁵⁴ Le Figaro, 29 Nisan 1945.

²⁵⁵ Le Figaro, 30 Nisan 1945.

²⁵⁶ Le Figaro, 1 Mayıs 1945.

²⁵⁷ Le Figaro, 1 Mayıs 1945.

yerine Amiral Dönitz'in ataması gerçekleşmiştir. Yönetimi devreden Hitler sonradan intihar etmiştir. Hitler intiharına ilişkin yazılan yazılarda, *Hitler gerçekten öldü mü? Londra, 2 Mayıs Londra'daki diplomatik çevrelerde, Hitler resmen ölüme kabul edildi ancak düşmanlıkların sona ermesi durumunda Müttefiklerin cesedini veya diğer kanıtları görmek isteyeceği belirtildi.*²⁵⁸ Hitler intiharı Le Figaro'da yer verilmiş, fakat ölümü kuşkulu bulunmuştur.

Hitlerin intiharı Almanya'nın düşmesi sonrası Amiral Dönitz Almanya'dan ayrıldığını düşünülmüştür. *Londra, 3 Mayıs İngiliz radyosu Amiral Denitz'in Kopenhag'da olacağına inanılıyor. Kallundborg Radyosu'nda Reich adına konuşan Bakan Speer, Amiral Donitz'in silahlarını bırakmayacağını söyledi. Portekiz ve İrlanda tazieleri Lizbon, 3 Mayıs Cumhurbaşkanı Salazar, 3 Mayıs'ta Hitler Dublin'in ölümüyle ilgili taziyelerini iletme üzere Almanya Büyükelçisine bir Dışişleri Bakanı gönderdi.*²⁵⁹ Kopenhag'a gidildiği düşünülmüş fakat haber Bakan Speer tarafından farklı açıklamalarla bu durumu yalanlanmıştır.

Teslimiyet kabul edilmesine ilişkinAlmanya koşulsuz teslim Reims'te imzalanmıştır. Fransa için teslimiyet eylemini General Sevez imzalamıştır. *General Sevez'den açıklaması Hotele Continental'in avlusunda General Sevez'e açılan kapıdan çıkmak üzeredir. Bu dürüst küçük adam, ince, kalın gözlüklerin ardında keskin gözleri olan... Fransa için antlaşmayı Reims'te imzalayan bendim. Genelkurmay Başkanının Yardımcısı olarak sabah gülerek anahtarı arayan bendim. General Eisenhower'ın bir telefon konuşmasıyla çağrıldı.* 7. Amerikan Ordusu tarafından serbest bırakılan kişiler arasında Bay Michel Clemenceau, İngiltere Kralı'nın yeğeni Vikont John Lascelles, Birleşik Devletler Büyük Britanya Büyükelçisi'nin oğlu Teğmen John Winäht, Mareşal'in ebeveyni Felix Malcolm'un babası Michel Alexander yer alıyor. Bay Churchill'in akrabasıydı.²⁶⁰ Almanya'nın teslimiyetini, Fransa adına General Sevez imzalamıştır.

Hitler'in ölümü sonrası Nazi liderlerine ilişkinNazi Liderlerinin kaderi Londra. *7 Mayıs Prag'da hala Alman kontrolü altında gibi görünen bir radyo istasyonu, bu akşam Reich Propaganda Bakanı Joseph Goebbels, Alman Yüksek Komutanı: Martin Reich Şansölyesi'nin başkanı ve temsilcisi Bormann ve Propaganda'nın Bakanının*

²⁵⁸ Le Figaro, 3 Mayıs 1945.

²⁵⁹ Le Figaro, 4 Mayıs 1945.

²⁶⁰ Le Figaro, 8 Mayıs 1945.

Devlet Sekreteri Werner Naumann, Hitler Şansölyenin savaşıırken öldü. Doğrulanmayan raporlara göre Goebbels ve ailesinin cesetleri Reichstag yakınlarındaki bir hava saldırısı sığınagında bulundu.²⁶¹ Goebbels öldüğü belirtilmiş ve Hitlerin de savaşıarak öldüğü paylaşılmıştır.

Fransa'da, Almanların teslimiyeti sonrası Zafer vesilesiyle, 31. ve 34. filolar tarafından temsil edilen Fransız hava kuvvetleri. Bugün 9 Mayıs saat 18.00'de Paris'in yukarısında geçit töreni yapacak. Hoparlörleri henüz ilk heceleri ileten de Gaulle. Sonunda, uzun zamandır beklenen zafer ve barış işaretiydi. Kalabalık? Belirli şeritlerde yolların ortasına taşı geriye sadece arabaların dolaşımı için dar bir koridor kaldı. Ve lider sustuğunda, Müttefik ilahileri art arda çınladığında, Paris halkı, düinden beri yüreklerinde taşıdıkları ve ifade etmeye çalıştıkları sevinci, coşkuyu dizginlediler. Atmosfer daha sonra olağanüstü derecede canlı hale gelir. Öğrencilerin öğleden itibaren düzenlediği ani bir kararname ile tatile çıkarılan, başında bayraklar olan kabadayı monomials, sadece çok küçük bir deneme çalışmasıydı. Bir önceki akşam 8 Mayıs'ın 11 Kasım'a eşit olup olmayacağını soran 1918'in gazileri, adil karşılaştırmalar yapmak için yeterli olacaktır. Şimdi savaşın sona ermesinin resmi, muzaffer tam olarak ortaya çıkıyor.²⁶² Almanya teslimiyeti sonrası Paris'te zafer kutlamaları yapılmıştır. Zafer kutlamaları coşkuyla gerçekleştiği belirtilmiştir.

Almanya'nın teslimiyeti için imzalar 9 Mayıs'ta atılmıştır. Eski Karlshorst Askeri Akademisi'nde Alman ordusunun teslimiyeti onaylandı. Amerika Birleşik Devletleri ve Eisenhower'ın koşulsuz teslimini son eylemi. Zhukov, Alman Kuvvetlerinin Müttefik ve Sovyet Yüksek Komutanlıklarına, Büyük Britanya'ya yanıt verdi. Dün sabah 9 Mayıs gece yarısı Berlin'in Banliyösü Karishorst'ta imzalandı.) Alman tarafında imzalandı. Mareşal Keitel, Amiral Friedenburg ve Hava Kuvvetleri Albay General Stumpf. Müttefik tarafında: General Eisenhower'ı temsil eden Hava Mareşali Tedder ve yüksek komutayı temsil eden Mareşal Zhukov. Kızıl Ordu'nun eseri. ABD Ordusu'ndan General Spaatz ve Fransız Birinci Ordusu komutanı General De Lattre de Tassigny, sırasıyla "imzaya tanık atmış" şeklinde imza attılar.²⁶³ Kesin teslimiyet kabul görülmektedir.

²⁶¹ Le Figaro, 8 Mayıs 1945.

²⁶² Le Figaro, 9 Mayıs 1945.

²⁶³ Le Figaro, 10 Mayıs 1945.

Fransa adına imzayı atan General de Lattre de Tassigny'nin sonrasında yaptığı açıklamada *Fransız Birinci Ordusu. General de Lattre de Tassigny, 1. Ordu'ya günün şu emrini verdi: Fransız 1. Ordusunun Subay ve Astsubay, Eaporal ve Askerleri Zafer günü geldi. Berlin'de, Fransa adına ve sizin adınıza Almanya'nın kapitülasyonunun ciddi eylemini imzalamanın gururunu yaşadım. Ülkemizin kurtarıcısı olan yüce liderimiz General de Gaulle'ün güvenine layık olan sizler, çabalarınız, cesaretiniz, kahramanlığınız sayesinde Fransa'yı rütbesine, büyüklüğüne kavuşturdunuz.*²⁶⁴Almanya teslimiyetini Fransa adına General de Lattre de Tassigny'nin kabul etmişti. Hitlerin yanında yer alan en önemli isimlerden Goering *Müttefiklerin elinde Müttefik Sefer Kuvvetleri Yüksek Kurmay Başkanlığı, 5 Mayıs. 6. Ordu Grubu Karargâhı, mart ayının başından bu yana Batı Cephesi Başkomutanı olan Hermann Geering, Reich Hava Mareşali ve Mareşal Albert Kesselring'in şimdi Korgeneral A. Patch'in 7. Ordusu 'nda gözüaltına alındığını duyurdu. Hitler'in sağ kolu ve Führer'in sözde halefi olan Goering, 24 Nisan'da Hitler'in kaçmalarını önerdiği için ölüme mahkûm edildiğini söyledi.*²⁶⁵Georing yapılan operasyonlar sonrası yakalanmıştır.

3.3.4. Japonya'nın Teslimiyeti

Avrupa'da, Kuzey Afrika'da birçok cephede teslimiyet haberleri yer alsa da Japonya, Pasifik'teki savaşı devam ettirmiştir. Birçok kez teslimiyet için ultimatolar gönderilmiş, ama Japonlar teslimiyeti onaylamamıştır. Londra, 18 Mayıs San Francisco'dan gelen ve Reuters tarafından yayılan bilgilerin aksine Sovyet hükümetinin müdahalesi yoluyla Japonya'dan Londra veya Washington'a hiçbir barış teklifi iletilmediği belirtilmiştir. Aksine böyle bir yaklaşımın ancak başarısızlığa mahkûm olabileceği, Müttefiklerin tutumunun birçok durumda önyargılı olduğu vurgulanmıştır. Japonya, Almanya gibi kayıtsız şartsız teslim olmak zorunda kalacaktır. Konuyla ilgili Washington'da, Robert Paterson, *reddedilecek bir Japon teklifine inanmadığını söyledi. Ona göre Japonlar yeniden inatla savaşacak. Radio-Tokio, barış teklifleriyle ilgili tüm haberleri yalanladı.*²⁶⁶ Japonlar barış teklifleri gibi bir durumun söz konusu olmadığını açıklamıştır. İtalya ve Almanya teslim olmasına

²⁶⁴ Le Figaro, 13 Mayıs 1945.

²⁶⁵ Le Figaro, 11 Mayıs 1945.

²⁶⁶ Le Figaro, 19 Mayıs 1945.

rağmen Japonya teslim olmadığı için pasifikteki savaş uzun sürmüştür. Postam Konferansı düzenlenirken Japonya'nın teslim olması için ültimatom verilmiştir. ABD, İngiltere ve Çin, Japonya'ya ültimatom verdi Londra, 26 Temmuz. İngiliz radyosu, Başkan Truman, Bay Churchill ve General Zsime Chiang Kai Shek's Japonya'yı teslim olmaya veya ezilmeye çağıran bir ültimatom imzaladıklarını duyurdu. Bay Churchill ve Başkan Truman, Potsdam'da bu ültimatomu imzaladılar. Çinli general telsizle onay verdi. (A.F.P.)²⁶⁷ Japonlar uyarıları dikkate almamıştır.

Temmuz ayında yapılan ültimatomlara olumsuz cevap gelince ağustos ayında Japonya'ya atom bombası atılmıştır. İlk atom bombası Japonya'ya fırlatılmıştı. Washington'a duyuruyor Bay Truman ve Bay Stimson ekliyor: "Bu zanaatın patlayıcı gücü hayal gücünü karıştırıyor."Londra'da Bay Attlee, İngiliz ve Amerikalı bilim adamları tarafından geliştirilen bu yeni buluş üzerine Bay Churchill'in hazırladığı bir bildiriye okudu. Washington, 6 Ağustos. Bu savaşın ilk atom bombası bugün Hondo Adası'ndaki Hiroşima'nın önemli deniz üssüne bir Amerikan uçağı tarafından atıldı. Patlama gücü ABD ordusunda bilinen en büyük bombanın 2.000 katı olan Beyaz Saray'da bu yeni bombanın etkinleştirildiğini duyuran Başkan Truman'ın kendisiydi. Gücünün, evrenin temel gücünden, güneşi kendi gücüyle besleyenden geldiğini söyledi. Bu kuvvet, Uzak Doğu'da savaşı başlatanlara karşı yeni başlatıldı. Başkan daha sonra fabrikaların zaten var olan atom bombası modelini ürettiğini ancak daha da güçlü modellerin geliştirileceğini açıkladı. Başkan Truman, yeni bombanın yapımında yer alan işçiler hakkında şunları söyledi: Çok azı ne yaptığını biliyor. Fabrikaya giren çok miktarda malzemeyi görüyorlar ve ondan hiçbir şey çıkmadığını görüyorlar. Patlayıcı yükün boyutları minimum olduğundan iki büyük fabrika şimdi Başkan Truman'ı ekledik iki büyük Atom gücü üretimine ayrılmış fabrikalar ve çeşitli kuruluşlar. İnşaatın zirvesindeki çalışan sayısı. 125.000'e ulaştı ve halen bu fabrikalarda 65.000'den fazla kişi istihdam ediliyor. 2 milyar dolar harcadık ve tarihin en büyük bilimsel riskine girdik inceledik. Her ne kadar bu fabrikalarda çalışan adamlar en yıkıcı makinelere yönelik malzemeler üretseler de. ABD Başkanı, çok geniş güvenlik önlemleri alındığı için hiçbir zaman tehlikede olmadıklarının altını çizdi.²⁶⁸ 6 Ağustos'ta ilk atom bombası Japonya'ya atılmıştır. İlk defa kullanılan atom

²⁶⁷ Le Figaro, 27 Temmuz 1945.

²⁶⁸ Le Figaro, 7 Ağustos 1945.

bombasının hazırlanmasına dair Truman'ın açıklamaları görülmektedir. İkinci atom bombası 3 gün sonra atıldı. Nagasaki ikinci atom bombasını atılmıştı. Hiroşima üç yüz bombardıman uçağı tarafından vurulmuş, Japon basın açıklamasına göre Sovyet ordusu Mançurya sınırlarını birbirine taban tabana zıt iki noktadan geçmiştir. Vietnamlılar, Mançurya Dalai-Nor müstahkem hattını bastığı ve Mançurya ve Dalai-Nor kasabalarını ele geçirdiği paylaşılmıştır. Bouir-Nor Gölü bölgesinde bazı yerleri almışlar. Sovyetler hava kuvvetleri Mançurya'nın ana demiryolu kavşaklarına saldırmıştı. Böylece Kızıl Ordu, Mançurya sınırlarını iki taban tabana zıt noktada geçmiştir. Guam Adası. 9 Ağustos'ta General Spaatz'ın kısa bir özel bildirisi, Nagazaki'de ikinci bir atom bombasının kullanıldığını duyurmuştur. Nagazaki'ye birkaç atom bombası atılmıştı. Nagasaki, bir zamanlar Japonya'nın Çin ve Avrupa'ya açılan kapısı ve Çin ile en büyük trafiğin gerçekleştirildiği limanlardan biriydi. Nüfusu yaklaşık 216.000 kişiden oluşan şehrin büyük tersaneleri ve önemli savaş fabrikaları vardı. Nagazaki'nin bombalanmasından on bir saat sonra Japon radyosu bu olaya henüz bir açıklamada bulunmamıştır. Hiroşima'daki ilk atom bombasının yıkıcı çalışmasını tamamlamak için üç yüz bombardıman uçağı zaten neredeyse yıkılmış olan şehri birkaç saat boyunca bombalamıştır. *Hiroşima'ya zarar Washington, 9 Ağustos. ABD Savaş Bakanı tarafından bugün yayınlanan bir fotoğrafta atom bombasının Hiroşima'ya verdiği hasarın boyutu ortaya çıkıyor. Tren istasyonları, gaz fabrikaları, elektrik ve telefon istasyonları, iplik fabrikaları tamamen yok edildi. Petrol deposu alevler içinde; Müteahhitlik emanetine gelince neredeyse tamamen yok edilmiştir. Tüm köprüler etkilendi, ikisi tamamen yıkıldı, yedisi ağır hasar gördü ve altısı enkazla kaplandı ve her halükarda afet bölgesinin tam merkezinde yer aldığı için kullanım dışı.*²⁶⁹ Japonya atılan ikinci atom bombasının yarattığı tahribat hakkında ilk evrede verilen bilgiler görülmektedir. İkinci bombanın atıldığı evrede Sovyetlerde Mançurya Bölgesi'ni işgal etmiştir. Atom bombalarından sonra Japonya teslim olmuştur. *Son dakika Japonya teslim şartlarına uygun. Haber o gece Başkan Truman ve Bay Attlee tarafından resmen duyuruldu. Washington, 15 Ağustos. Bu gece saat 1'de. 15 (Fransız saati) Başkan Truman, Japonya'nın, Müttefiklerin teslim olma koşullarını kabul ettiğini resmen ilan etti. Bay Attlee ise sabah 1'de duyurdu. Japonya'nın Müttefiklere teslim olduğunu söyledi. Müttefikler tarafından uzun süredir*

²⁶⁹ Le Figaro, 10 Ağustos 1945.

beklenen yanıt. Öte yandan Tokyo ve Bern'den uzun şifreli mesajlar gönderildi. Japon cevabının kesin metnini içerdiğini düşündü. Birçok gazete daha sonra sonunu duyurdu. Savaş ve Japon coşku gösterileri Moskova'da gerçekleşti. Japon cevabının İsviçre hükümetine akşam 7'de iletildiğini öğrendiğimizde her şey şüpheli görünüyordu. Japon yanıtı İsviçre tarafından Washington'a iletildi...²⁷⁰ Japonların teslim haberi gazetede yer almıştır. ABD Pasifik Filosunun amiral gemisinde gerçekleşecek İmparator Hirohito, Yeni Japon Kabinesini kurmak için Prens Higashikuni'yi atadı. Washington, 16 Ağustos. Donanma Departmanından yapılan bir basın açıklaması, teslim olma eyleminin imzalanmasının Amerikan Pasifik Filosu Amiralinde gerçekleşeceğini duyurdu. Amiral Nimitz, General Spaats, Hava Kuvvetleri Strateji Komutanlığı ve Donanma Piyade Komutanı General Geiger dâhil olmak üzere birkaç kıdemli subayı bu törene davet etti. Japon tam yetkili temsilcileri Hirohito, çeşitli savaş cephelerinde düşmanlıkların sona ermesini sağlamak için imparatorluk ailesinin üyelerini gönderecek. Öte yandan hüküm cuma sabahı Müttefik Genel Karargâhına tam yetkili temsilciler gönderemezse bunun nedeni için belirlenen sürenin çok kısa olduğunu açıklıyor. Ancak Japonya tam yetkili temsilcilerinin bir an önce Manila'ya gidebilmeleri için gerekli tüm düzenlemeleri yapmayı taahhüt etti.²⁷¹ Hirohito tam yetkili temsilciler ile teslimiyetin olacağını belirtmiştir. İsviçre hükümeti aracılığıyla barışı kabul ettikleri belirtilmiştir.

Teslimiyete dair paylaşılan yazıların devamında Luzon'un Japon garnizonunun Baguio'da imzalanması. Törenden sonra Japon imza sahibi General Yamashita tutuklandı. Baguio (Luzon adası) 8 Eylül. Şimdiye kadar Luzon Adası'nda direnen Lieuto Nant-Genera Yamashita'nın Japon birlikleri, bugün öğle saatlerinde kendilerine teslim oldular. Baguio Meydanı Askeri Komutanlığı; sadece on bir dakika sürdü kapitülasyon eylemi. Japonlar için General Yamashita'nın kendisi ve Müttefikler için de en azılı iki düşmanı tarafından imzalandı. Singapur'un savunucusu General Parcival ve bir savaştan yeni serbest bırakılan Corregidor'un savunucusu General Wainwright. Ponais esir kampı. Mançurya'lı ve General MacArthur'un daveti üzerine Tokyo'daki Japon teslim törenine katılanlar. Üstelik Baguio töreni, nehri Tokyo'dan Luzon'a uçakla vermek için üç saat ertelenmişti. Törenin ardından General Yamashita

²⁷⁰ Le Figaro, 16 Ağustos 1945.

²⁷¹ Le Figaro, 18 Ağustos 1945.

tutuklandı. Savaş suçlusu olarak yargılanmak üzere 10.000 diğer Japon mahkûmun katılacağı esir kampına gönderilecek. Çinhindi'nin Fransız birlikleri tarafından yakında işgal edileceğini teyit eden General Leclerc, yeterli sayı varır varmaz Uzak Doğu'daki tüm Fransız kuvvetlerinin komutasını kişisel olarak devralacağını duyurdu. Daha sonra Laos'un, Fransa'ya olan bağlılığını yeniden teyit ettiğini açıkladı ve şunları ekledi: Bazı milliyetçi unsurların (A.F.P.) faaliyeti nedeniyle Çinhindi'de rahatsızlıkların yaşanması bekleniyor ancak herhangi bir farklılıkla karşılaşacağımıza inanmıyorum. General Leclerc, Fransa'nın Japonya'yı işgaline katılmak için büyük olasılıkla sembolik kuvvetler göndermeyeceğini açıkladı.(Fransa'nın Çinhindi Çini Yüksek Komiseri Amiral d'Argenlieu, bu akşam saat 23.00 sularında Orly Havaalanı'ndan Paris'ten ayrılacak. Fransız ve Laos gerillalarının unsurları 29'unda, Laos krallığının başkenti Louang-Prahang'a girdi. Fransız bayrağı şehrin üzerinde yeniden dalgalandı. Tüm Latlon Akya popülasyonu çok olumlu karşılandı. Japonlar Mekong Vadisi'ni tahliye ediyor.²⁷² Japonya teslimiyeti kabul edildi. Japonya adına teslimiyeti imzalayan isim General Yamashita Japon hükûmeti tarafından yakalanıp tutuklanmıştır. Japonya tarafından işgal edilen birçok yer tahliye edilmiştir. Japonya teslimiyetini Fransa adına General Leclerc kabul etmiştir. Fransa, sömürgesi olan Çinhindi'ndeki bölgeyi kontrol etmek istediği yapılan açıklamalardan da görülmektedir. Japonya teslimiyeti sonrasında resmi olarak II. Dünya Savaşı sona ermiştir.

²⁷² Le Figaro, 4 Eylül 1945.

SONUÇ

Le Figaro ilk basımı 1854 yılında başlayan şuan günümüzde de yayın hayatına devam eden köklü bir gazetedir. 1939-1945 yılları arasında yoğun sansüre maruz kalarak basımı gerçekleşmiştir. Fransa, Almanya tarafından işgal edildikten sonra sansürün yanı sıra Alman baskısı da artmıştır. Bu dönemde tamamen tarafsızlık söz konusu değildi. İktidara gelen partilerin güdümünde gazetenin basımı gerçekleşmiştir. Her dönemde meydana gelen olaylar kronolojik olarak detaylı bir şekilde yer verilmiştir. Köşe yazarları ve yayın kadrosundaki isimler her dönem iktidardaki partilere yakın kişilerden oluşmaktadır. Daladier ve Reynaud'a yakın muhafazakâr çizgideki Lucien Romier ve Wladimir D'Ormesson köşe yazıları her dönem gazetede yer almıştır. Gazetenin editörlüğünü üstlenen Pierre Brisson Vichy ve De Gaulle döneminde de görevine devam etmiştir. Daladier ve Reynaud'un iktidarı üstlendiği dönemlerde olaylar aktarılırken dış basında meydana gelen her olay operasyonlara dair notlar köşesinde tarafsız bir şekilde yer almıştır. Fransa iç politikasına yönelik haberlerde ise yoğun sansürün etkili olduğu görülmektedir. Komünistler ile ilgili hükümet tarafından yayımlanan her kararnamenin detaylarına yer verilmiş olmasına karşın kaç kişinin idam edildiği ve idamların nerede gerçekleştiğine dair detaylara yer verilmemiştir. Oysaki bu dönemde binlerce kişinin idam edildiği bilinmektedir. Her yaştan okuyucuya hitap eden gazetede dönemde meydana gelen sosyo kültürel olaylar çok iyi nakledilmesine rağmen siyasi olaylar sansürlenerek aktarılmıştır. 1940 yılı Drôle de guerre (komik savaş) olarak adlandırılan evrede film gösterimleri, Édith Piaf'ın katıldığı teatral organizasyonun yanı sıra ünlü aktör Greta Garbo'nun film gösterimleri manşetlerde en ön sıralarda yer almıştır. Birçok sayıda 4. sayfalarda moda ve dikim üzerine ek yazılara yer verilmişti. Britanya ve Fransa arasında spor müsabakaları düzenlenmiştir. Sahte savaş dönemi olarak adlandırılan bu yıllar kayıtsız bir bekleyle geçtiği Le Figaro sayılarında gözlenmektedir.

Fransa işgal edildikten sonraki evrede Vichy hükümeti iktidarıyla gazetenin yönetim merkezi Paris'ten Clermont-Ferrand Bölgesi'ne taşınmıştır. Vichy hükümeti iktidarı ile iç politika ve dış politikada farklı stratejiler ile devletin yönetilmeye çalışıldığı açıkça Le Figaro'ya da yansımıştır. 10 Temmuz'da Pétain hükümeti yeni bir anayasa hazırlayarak yürürlüğe koyduğuna yer verilmiştir. Vichy Dönemi: "liberté, égalité, fraternité," Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik, sloganlarının

yerine “travail, famille, patrie, iş, Aile, Vatan” ile değiştirilmiştir. Ailenin toplumsal anlamda her şeyi bütünleyebileceği düşünülmüştür. Aile birçok kutsallığın, güçlü bağların oluşturulmasını sağladığı için aile sloganına önem verilmiştir. Vichy Dönemi yayınlanan Le Figaro sayısında aile, iş, vatan sloganlarının yanı sıra ahlak ve toprağa yönlendirmelere çok fazla yer verilmiştir. Pétain döneminde yönetim kadrosunda: Muhafazakâr ve Almanlara yakın çizgideki isimler yer almıştır. Vichy Dönemi, Figaro sansürün yanı sıra Alman baskılarına da maruz kaldığı görülmektedir. Dış basınla ilgili detaylar olduğu gibi nakledilmiş fakat iç politikada gerçekleşen olaylara baskıdan dolayı yer verilmemiştir. Fransa’da Vichy Dönemi, komünistler tarafından gerçekleştirilen Alman askerlerine yönelik saldırı haberlerine yer verilmemesinden de bu durum görülmektedir. De Gaulle İngiltere’de 18 Haziran’da radyoda konuşma gerçekleştirmiş. 18 Haziran’daki konuşmadan dolayı De Gaulle’nin, cezalandırılması kararı mevcuttur. Halkın direniş için örgütlenmesi çağrısında bulunduğu için bu olay sonrası De Gaulle Vichy hükümeti tarafından gıyaben yargılanarak hakkında idam kararı verildiği Le Figaro’da yer almıştır. Vichy Dönemi Figaro komünistler hakkında yürütülen soruşturmalar ve hükümet tarafından çıkarılan kararnameler olduğu gibi aktarılırken Almanlara yönelik gerçekleşmiş herhangi bir olaya yer verilmemiştir. Dış politikada Müttefik Devletler bloğundaki Fransa’dan ziyade Alman Mihver Devletler’i ile daha sıkı bir diplomasi izlendiği görülmektedir. Riom Davası’na dair her detay Le Figaro’da tarafsız bir şekilde nakledilmiş lakin davanın yürütülmesi Almanları rahatsız edince dava sonlandırılmıştır. 1942 yılı sonrası Le Figaro’da devlet tarafından uygulanan sansürden ziyade Alman baskısı arttığından kapatılmıştır.

1944 yılı D-Day ve Normandiya Çıkarmaları sonrası Fransa kurtarılmış Le Figaro’da Paris merkezli olarak yayın hayatına devam ederek tekrar basımı gerçekleşmiştir. De Gaulle ile birlikte hükümet yeniden kurulmaya başlanmış ve Le Figaro, Vichy çizgisinden kopup Pierre Brisson editörlüğünde yayın hayatına devam etmiştir.

De Gaulle hükümeti ile Fransa ileri soldan daha uzak reformcu politikalar ile işbirlikçilerden uzak ve tutucu bir yönetimi geçiş yaptığı görülmektedir. De Gaulle’nin yönetimde olduğu yıllar Fransızlar tarafından Gualizm’a olarak nitelendirilmişti. İç Politikada yansıyan yazılarda, devletin yeniden tesisi için çaba gösterildiği görülmüştür. Altyapı problemleri, işgal bölgelerin temizlenmesi ve geçici hükümetin

alışmaları, yerel seçimlerden elde edilen sonuçlara dair detayları aktarıırken daha detaylı ve tarafsız bir şekilde ele almıştır. De Gaulle Dönemi'nde Almanlarla işbirliği yapıldığı tespit edilen her isim yakalanıp yargılanmıştır. Yargılanan isimler ve sualamalar detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Ptain ve Laval hakkında idam kararı verilmiş, Laval için idam gerçekleşmiştir. Ptain yaş haddinden kaynaklı ömür boyu hapse mahkûm edilmiştir. Alman esaretindeki birçok mahkûm; başta Blum, Daladier ve Reyanud gibi isimler kurtarılmıştır. Vichy ve Alman esareti sonrası Fransız halkında meydana gelen korku mecliste yapılan grşmelerede yansımıştır. Anayasanın dzenlenilmesi, parlamentonun yetkileri ve genel seçimlerin yapılması üzerine sıkça tartışmalara yer verilmesinden bu durum görülmektedir.

De Gaulle Dönemi, Le Figaro'nun yazar kadrosunda Vichy politikasına daha yakın olan isimler çıkarılmıştır. Jean-Paul Sartre gibi komünist çizgideki yazarların köşe yazılarına da yer verilmiştir. Le Figaro De Gaulle dönemi dış basınla ilgili olayları aktarıırken olduğu gibi nakletmiştir. ABD ve İngiltere'nin gerçekleştirdiği çıkarmalar sonrası tamamen batı eksenli bir politika güdülmemiştir. De Gaulle Dönemi ABD, Sartre gibi yazarlar tarafından emperyalist tutumlarından kaynaklı eleştirilmiştir. Dış politikada, Fransa'nın yalnız kalmaması için devletin çıkarları doğrultusunda ilişkiler devam etmiştir. Savaş sonrası ekonomiyi düzeltmek oldukça zor olduğu için dış borç konusunda Sovyetlerden de destek alınmaya çalışmasından bu durum görülmektedir. Daha çok devlet güdümünde yayın hayatına devam eden Le Figaro diğer dönemlere oranla De Gaulle dönemde daha tarafsız ve objektif bir şekilde yayın hayatına devam etmiştir.

KAYNAKÇA

- Avcı, Özkan. ‘‘İkinci Dünya Savaşı’nda Fransa’da Antisemitist Medya Je Suis Partout Gazetesi Üzerine İnceleme’’. *Erciyes Üniversitesi İletişim Dergisi*, 9, 337-360.
- Bainville, Jacques. *Fransa Tarihi*. İstanbul, Kanat Kitabevi, 1938.
- Blandin, Claire. ‘‘Le Figaro Littéraire, de la Revue Politique et Littéraire au Nems Magazine’’. *Matériaux pour l’histoire de notre temps* (2004): 2-9.
- Blandin, Claire. ‘‘Le Figaro et Le Gualisme en Mai 68’’. *Université de Paris-Est, Médiamorphoses* (2004): 46-60.
- BNF (Bibliothèque nationale de France) Fransız Ulusal Kütüphanesi.
- Cartier Raymond. *İkinci Dünya Savaşı*. (1Cilt). İstanbul, Meydan Larousse Paris-Match, 1976.
- Cartier Raymond. *İkinci Dünya Savaşı*. (2 Cilt). İstanbul, Meydan Larousse Paris-Match, 1976.
- Çakı, Caner. ‘‘Vichy Fransa’sında işgal propagandası’’. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdare Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7, (2018):53 – 80.
- İlyas, Ahmet. ‘‘ İnönü Dönemi Türk Dış Politikası, Ankara Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü’’. *Atatürk Dergisi* (2012):319-341.
- İnuğur, M.Nuri. *Basın Tarihi*. İstanbul, Der Yayınları, 1993.
- Knight Frida. *Fransız Direnişi*. İstanbul, Belge Yayınları, 2000.
- Michel, Année. ‘‘1997 L’ambassade espagnole de Pétain (mars 1939-mai 1940)’’. *Vingtième Siècle. Revue d’histoire Année* (1997) 29-42.
- Okur, İbrahim. *Fransa’da İşgal yılları Gümüş Kurşun*. Okursoy Kitapları.
- Öndeş, Osman. *2. Dünya Savaşı*, İstanbul, Altın Kitapları Basımevi, 1974.
- Özen Akdevelioğlu, Caner; Atay. ‘‘II. Dünya Savaşı’nda Fransa’da Liderlik Mücadelesi: III. Cumhuryetten Vichy Fransa’sına Siyasette Yapısal Salınım, Ankara Siyasal Bilgiler Bölümü’’ *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi* (2016):45-172.
- Price, Roger. *Fransa’nın Kısa Tarihi*. İstabbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, Şubat 2020.
- Saraç Tahsin. *Büyük Fransızca-Türkçe Sözlük*. Can Yayınları, 2009.
- Sırakaya, Sevtap. *Von Papen Suikastinde Sovyet Basının Tutumu*. (Yayımlanmış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü/ Genel Tarih Doktora Öğrencisi.
- Spina, Raphael. ‘‘Ağlan Alya, La France inverse, La guerre de Vichy 1940-1945’’. *Gallimard Folio Histoire Dergisi*, 752.
- Troçki, Lev. *Fransa Nereye Gidiyor?*. İstanbul, Yazın Yayıncılık, 2017.

- Yener Tevfik. **2. Dünya Savaşı Ansiklopedisi**. 1 Cilt, İstanbul, Yener Ansiklopedisi. 1975.
- Yener Tevfik. **2. Dünya Savaşı Ansiklopedisi**. 2 Cilt, İstanbul, Yener Ansiklopedisi. 1975.
- Yener Tevfik. **2. Dünya Savaşı Ansiklopedisi**. 3 Cilt, İstanbul, Yener Ansiklopedisi. 1975.
- Yener Tevfik. **2. Dünya Savaşı Ansiklopedisi**. 4 Cilt, İstanbul, Yener Ansiklopedisi. 1975.
- Yıldız, Özgür. ‘‘İkinci Dünya Savaşı’na Genel Bakış, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi’’. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırma Dergisi* 6, (2019): 12.
- Yücedoğan, Gülela. ‘‘ Fransa’da Basın Sendikacılığı Olgusu’’. *İletişim Fakültesi Dergisi*.
- Weisband Edward. **İkinci Dünya Savaşı’nda İnönü Dış Politikası**. 1. Cilt, İstanbul, Cumhuriyet Yayını, 2000.
- Weisband Edward. **İkinci Dünya Savaşı’nda İnönü Dış Politikası**. 2. Cilt, İstanbul, Cumhuriyet Yayını, 2000.
- Williams, James Estel. ‘‘ 2014’ The Riom Trial: Marshal Petain’s attack on the Third Republic, University of Louisville’’ *Electronic theses and Dissertations*, 1575.

İnternet Kaynakları

- <https://www.fransizcasozluk.net>
- <https://www.lefigaro.fr/international>
- <https://www.bnf.fr/fr>
- <https://gallica.bnf.fr/accueil/fr/content/accueil-fr?mode>
- <https://gallica.bnf.fr/>
- <https://la-conjugaison.nouvelobs.com>
- <https://www.linternaute.fr/dictionnaire/fr/definition/figaro/>
- <https://www.lefigaro.fr/>

[illegible]

"Partout où j'allais je trouvais la guerre"

(SUITE DE LA PAGE 4)

Cette belle journée m'a permis de voir un peu plus d'actualité. J'ai vu beaucoup de choses, j'ai vu beaucoup de monde. J'ai vu beaucoup de choses, j'ai vu beaucoup de monde. J'ai vu beaucoup de choses, j'ai vu beaucoup de monde.

Une porte ouverte

Cela n'a pas été sans peine. J'ai vu beaucoup de choses, j'ai vu beaucoup de monde. J'ai vu beaucoup de choses, j'ai vu beaucoup de monde. J'ai vu beaucoup de choses, j'ai vu beaucoup de monde.

Après tout, maintenant, ce n'est pas si difficile. J'ai vu beaucoup de choses, j'ai vu beaucoup de monde. J'ai vu beaucoup de choses, j'ai vu beaucoup de monde. J'ai vu beaucoup de choses, j'ai vu beaucoup de monde.

Après tout, maintenant, ce n'est pas si difficile. J'ai vu beaucoup de choses, j'ai vu beaucoup de monde. J'ai vu beaucoup de choses, j'ai vu beaucoup de monde. J'ai vu beaucoup de choses, j'ai vu beaucoup de monde.

Après tout, maintenant, ce n'est pas si difficile. J'ai vu beaucoup de choses, j'ai vu beaucoup de monde. J'ai vu beaucoup de choses, j'ai vu beaucoup de monde. J'ai vu beaucoup de choses, j'ai vu beaucoup de monde.

LES BRONGNIART

UNE GRANDE FAMILLE DE SAVANTS

Le comte de Brongniart, né en 1801, est un grand industriel. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres.

Le comte de Brongniart, né en 1801, est un grand industriel. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres.

Le comte de Brongniart, né en 1801, est un grand industriel. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres.

Le comte de Brongniart, né en 1801, est un grand industriel. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres.

Le comte de Brongniart, né en 1801, est un grand industriel. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres.

Le comte de Brongniart, né en 1801, est un grand industriel. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres. Il a été directeur de la manufacture de Sèvres.

LE FUTUR AS ENTRE A L'ECOLE PRIMAIRE...

...et les jeunes filles de la ville voisine lui montent de la considération

Le petit as, qui a été élevé dans une famille de savants, a été admis à l'école primaire. Il a été admis à l'école primaire. Il a été admis à l'école primaire.

Le petit as, qui a été élevé dans une famille de savants, a été admis à l'école primaire. Il a été admis à l'école primaire. Il a été admis à l'école primaire.

Le petit as, qui a été élevé dans une famille de savants, a été admis à l'école primaire. Il a été admis à l'école primaire. Il a été admis à l'école primaire.

Le petit as, qui a été élevé dans une famille de savants, a été admis à l'école primaire. Il a été admis à l'école primaire. Il a été admis à l'école primaire.

Le petit as, qui a été élevé dans une famille de savants, a été admis à l'école primaire. Il a été admis à l'école primaire. Il a été admis à l'école primaire.

Le petit as, qui a été élevé dans une famille de savants, a été admis à l'école primaire. Il a été admis à l'école primaire. Il a été admis à l'école primaire.

La couronne de laurier et d'étoile

Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile.

Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile. Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile.

Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile. Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile. Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile.

Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile. Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile. Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile.

Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile. Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile. Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile.

Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile. Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile. Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile.

Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile. Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile. Qu'il a été élu à la couronne de laurier et d'étoile.

PAGE FÉMININE DU «FIGARO»

LE TAILLEUR ACTUEL

Silhouettes précises, Détails nouveaux

La silhouette de l'été, cette année, est plus affirmée que jamais. Elle est plus affirmée que jamais. Elle est plus affirmée que jamais.

La silhouette de l'été, cette année, est plus affirmée que jamais. Elle est plus affirmée que jamais. Elle est plus affirmée que jamais.

La silhouette de l'été, cette année, est plus affirmée que jamais. Elle est plus affirmée que jamais. Elle est plus affirmée que jamais.

La silhouette de l'été, cette année, est plus affirmée que jamais. Elle est plus affirmée que jamais. Elle est plus affirmée que jamais.

PAULE GILBERT
41, boulevard des Capucines, Paris.
Collection de printemps. Robes, manteaux, chapeaux, accessoires.
Prix très réduits.

NOTÉ AU HASARD
41, boulevard des Capucines, Paris.
Collection de printemps. Robes, manteaux, chapeaux, accessoires.
Prix très réduits.

Marguerite JAY
41, boulevard des Capucines, Paris.
Collection de printemps. Robes, manteaux, chapeaux, accessoires.
Prix très réduits.

l'Anga
41, boulevard des Capucines, Paris.
Collection de printemps. Robes, manteaux, chapeaux, accessoires.
Prix très réduits.

nomistes.

(Suite page 2, col. 2 et 3)

Amour SANDY.

[illegible][illegible][illegible][illegible]

A NAMSOS ET A BANGSUND

Un groupe de soldats norvégiens qui prirent part aux récents combats. (N° 82.175.)

Le communiqué du War Office

Rien d'important à signaler dans la région de Narvik où les opérations continuent et où s'est manifestée au cours d'une certaine activité aérienne ennemie.

Le regroupement des forces britanniques

Opère sans incident
5 mai. — Du fait de l'évacuation par les Alliés de leurs bases au Norvège septentrional, l'ennemi se trouve repoussé provisoirement sur la région de Narvik, au des unités de corps expéditionnaire et la 9e division norvégienne poursuivent méthodiquement l'encerclement des forces allemandes (étant encore la région.
(Suite page 3, col. 4 et 5.)

du 5 Mai

SOIR

Au cours de la nuit dernière, dans le rayon de la Sèvre, l'ennemi a attaqué avec une force avec un important appui d'artillerie, trois de nos postes. Ceux-ci, encerclés, ont résisté victorieusement en attendant notre contre-attaque qui a été menée par des détachements légers et

LA FETE NATIONALE DE JEAN

Le Français a célébré hier la fête nationale de Jeanne d'Arc, avec la réjouissance. A Paris, le cortège officiel s'est déroulé place des Fêtes, où la gendarmerie était en tenue de gala. Les drapeaux français et étrangers ont été hissés sur les mâts. Les habitants ont défilé avec des fleurs et des couronnes. Vingt-neuf mille personnes ont assisté à la cérémonie.

affirme la presse italienne qui s'émue, mais prétend ne pas s'expliquer le but des précautions prises par les Alliés en Méditerranée

Lagone, 5 mai. — La presse italienne, qui avait d'abord accueilli avec indifférence l'arrivée en Méditerranée d'une partie de l'escadre du Nord, commence à s'émouvoir.

La Gazette du Peuple écrit à ce propos :

« Hier que nous ne sachions pas exactement pour quelle raison particulière et pour quel objet précis l'Angleterre et la France ont voulu nous faire renouer les liens de la Méditerranée, nous pouvons affirmer sans crainte que nous n'en sommes nullement troublés.

« Comme en 1935, quand la présence de la Home Fleet aurait dû faire dévier l'Alise de sa ligne de conduite et s'y résoudrait point, nous ne nous laissons pas impressionner autrement et nous continuons à vivre dans la même confiance. Mais si l'on voulait chercher une compensation dans la Méditerranée aux avantages de la Norvège, et si l'on songeait à une tentative dirigée contre nous, la réaction de l'Alise serait prompt et énergique.

La frontiera grimaldiana.

Par HENRI CHARLIAT

[illegible]

(Suite page 2, col. 4 et 5.)

La Roumanie espière

[illegible]

CONTRAÎNEZ votre bande d'adresses elle indique le date d'ÉCHÉANCE de votre abonnement

INTERROMPRE

Vous faciliter votre travail
et nous vous remercierons.

Paiement par mandat, chèque
ou CREDITS POSTAL à notre
compte 164-80

LE RACING CLUB DE PARIS

a gagné hier la finale
DE LA COUPE DE FRANCE

Hier, au Parc des Princes, le Racing Club de Paris a battu l'Olympique de Marseille, par deux buts à un, dans le match final de la Coupe Charles-Simon (Coupe de France de guerre). On voit ici, la remise de la Coupe par le Président de la République.

(57-82342)

CHRONIQUE

MORT DU CANARD

L'vodran réduits à cet état de souille où se mangeraient les ossements et les corps, comme certains chiens mangent à tout seules, et qui sont la bricole

L'Histoire se fait en une cruelle gêne. Heure par heure, l'angoisse, les capitales changent de matricule, les couleurs des drapeaux passent sous l'action des acides... Les yeux inquiets regardent matin et soir la petite fenêtre du poste où vont s'allumer les nouvelles. Notre poste est comme une raie où vient taper un frelon sanglant. Le monde n'est plus qu'une lanterne malsaine où se glissent des ombres sinistres.

Car le terrain est prêt pour la fausse nouvelle. Aucun fumer ni eau sublimé. Et cependant, l'information de la guerre est, chez nous, généreuse et véridique. La radio les journaux nous donnent des nouvelles aussi complètes qu'il leur est donné de le faire. On peut dire que le goût de la vérité décante de nous indécence et de notre côté. Nos ennemis, au contraire, et vous le savez aussi, nous ont fait voir la fausseté de leurs nouvelles dans leurs forçoirs, pour que nous nous apercevions, au bout de nos dégoûtants et pauvres efforts, que leurs fraits sont riches et pleins de vertus. Le traître de Stuttgart peut bien continuer de chiquer les vipères de sa prophète. Il doit ressembler à une de ces bêtes qu'on dégoûte

Un poète, avec stupéfaction, nous raconte, nous assure que les serpents sont devenus de bons citoyens, qu'ils disent que le monde finirait bien par tourner le dos à l'aveugle pour se chauffer au soleil solitaire de l'âme. Nous espérons nous lever de bonheur avec les gens, les choses, les animaux, les affrères. Nous remercions notre vieux chat. Nous demandons du pain aux dieux. Nous nous réjouissons de la vie, de la vie facile et des jouvenceaux paisibles. En fait de nouvelles, c'était l'heureux temps du serpent de mer, cher aux chroniqueurs en mal de copie. Mais on monstre aquatique, et qui s'était autre fois que le Grand Monarque de l'Époque Tertiaire, n'est plus qu'un poisson. On ne voit plus de sa pelle de la dorade millénaire et s'attristait longuement sur nos côtes, le serpent de mer ne fait plus recette... L'abondance des nouvelles étonnantes et graves a fait de ces derniers dix ans les saisons les plus chargées en information.

La fausse nouvelle est bien malade. Cette guerre en fera vivementablement ses grands victimes. Et si les bourgeois moroses et les stratèges de café n'y trouvent pas leur compte, l'ensemble des Français, qui sont toujours tentés d'expliquer raisonnablement le mystère, se féliciteront certainement du trépas de dame Profane.

Pourtant, la fausse nouvelle avait la vie dure, la dent austère, le langage chargé, mais les vrais soldats, elle aussi, ils ont été nombreux à s'en servir. Les premiers ont vu qu'elle et le grand monde ». Depuis les romans mythologiques, qui pourraient appeler l'épigraphe de Marmont, jusqu'à nos jours, où elle dansait sur un xylophone de sauterie, elle gignait et finissait sans contrainte. Mais c'est vrai-

sortent en l'An mille qu'elle s'était levée le point le plus élevé de son urbiée. Elle donna à l'univers le tourbillon de la petite mort. Qui dans avait *peut-être* le fin de monde pour le 1er siècle ? Nul ne le sait. Peut-être un poète. Car la fausse nouvelle est femme. En tout *comme* nous à son être d'homme...

La fausse nouvelle était d'abord lente. Elle s'envolait tout doucement de son flaque, d'un probable surhomme de « hasard ». Mais elle prenait vite forme de lievre. Or, la vérité, comme la mesure de la fable, qui a toujours l'air de se trahir, page.

(Suite page 3, colonnes 4 et 5)

PARIS
14, Rond-Point
des Champs-Élysées

REDICTION ADMINISTRATION
21, Boulevard Montmartre
TEL. 810. 811

LE FIGARO

Le Figaro est le journal de la France
française, de la France libre et de la France
réunie.

2 francs

10 SEPTEMBRE 1944

11e ANNÉE

TARIFS DES ABONNEMENTS

3 mois 140 francs
6 mois 260 francs
1 an 500 francs

Abonnement par avion
et 14, Boulevard Montmartre
et 14, Boulevard Montmartre

10 SEPTEMBRE 1944

11e ANNÉE

TARIFS DES ABONNEMENTS

3 mois 140 francs
6 mois 260 francs
1 an 500 francs

Abonnement par avion
et 14, Boulevard Montmartre
et 14, Boulevard Montmartre

EXAMENS DE CONSCIENCE

par François MAURIAC

C'est l'histoire de quatre hommes, les quatre derniers Français en exil, qui ont vécu, pendant la guerre, dans la France libre, et qui, maintenant, se retrouvent en France, à Paris, pour passer l'examen de conscience. C'est l'histoire de quatre hommes, les quatre derniers Français en exil, qui ont vécu, pendant la guerre, dans la France libre, et qui, maintenant, se retrouvent en France, à Paris, pour passer l'examen de conscience.

Le GÉNÉRAL DE GAULLE REMANIE SON CABINET

Un gouvernement d'unanimité nationale

Le gouvernement, présidé par le général de Gaulle, est constitué de la manière suivante :

Ministre des Affaires étrangères : M. GEORGES BIDART
Ministre de la Guerre : M. JACQUINOT
Ministre de la Marine : M. JACQUINOT
Ministre des Finances : M. JACQUINOT
Ministre de l'Intérieur : M. JACQUINOT
Ministre de la Justice : M. JACQUINOT
Ministre de l'Éducation nationale : M. JACQUINOT
Ministre de l'Agriculture : M. JACQUINOT
Ministre de l'Industrie : M. JACQUINOT
Ministre du Commerce : M. JACQUINOT
Ministre des Travaux publics : M. JACQUINOT
Ministre de la Santé publique : M. JACQUINOT
Ministre de la Famille : M. JACQUINOT
Ministre de la Jeunesse : M. JACQUINOT
Ministre de la Culture : M. JACQUINOT
Ministre de la Religion : M. JACQUINOT
Ministre de la Morale : M. JACQUINOT
Ministre de la Patrie : M. JACQUINOT
Ministre de la Nation : M. JACQUINOT
Ministre de la République : M. JACQUINOT
Ministre de la Liberté : M. JACQUINOT
Ministre de l'Égalité : M. JACQUINOT
Ministre de la Fraternité : M. JACQUINOT
Ministre de la Justice : M. JACQUINOT
Ministre de la Paix : M. JACQUINOT
Ministre de la Guerre : M. JACQUINOT
Ministre de la Marine : M. JACQUINOT
Ministre de l'Air : M. JACQUINOT
Ministre de la Défense : M. JACQUINOT
Ministre de la Sécurité : M. JACQUINOT
Ministre de la Justice : M. JACQUINOT
Ministre de la Paix : M. JACQUINOT
Ministre de la Guerre : M. JACQUINOT
Ministre de la Marine : M. JACQUINOT
Ministre de l'Air : M. JACQUINOT
Ministre de la Défense : M. JACQUINOT
Ministre de la Sécurité : M. JACQUINOT

LA MARINE FRANÇAISE est ressuscitée...

affirme M. JACQUINOT

M. JACQUINOT, ministre de la Marine, affirme que la Marine française est ressuscitée. Il déclare que la Marine française est une force puissante, capable de défendre la France et de protéger ses intérêts.

Devant la frontière allemande les combats s'intensifient

LIEGE, OSTENDE, DUNKERQUE SONT PRIS PAR LES FRANÇAIS

Les combats s'intensifient devant la frontière allemande. Les Français ont pris Liege, Ostende et Dunkerque. Les combats continuent à se poursuivre avec une grande intensité.

COMMENT FONCTIONNAIT LA COUR SPECIALE DE JUSTICE

Par Jean-Jacques GAUTIER

La Cour spéciale de justice, créée par le général de Gaulle, avait pour mission de juger les fonctionnaires de la France libre. Elle était composée de juges français et étrangers. Elle a fonctionné pendant toute la durée de la guerre.

Le général Vannier ambassadeur du Canada

dit sa loi dans le relèvement de la France

Le général Vannier, ambassadeur du Canada, a dit sa loi dans le relèvement de la France. Il a déclaré que le Canada était prêt à soutenir la France dans sa lutte pour la liberté.

UN MESSAGE D'ANDRÉ GIDE

André GIDE, écrivain français, a envoyé un message de soutien à la France libre.

DERNIERE MINUTE

Fin des hostilités russo-allemandes

Les hostilités russo-allemandes ont pris fin. Les troupes allemandes ont été repoussées vers l'ouest. Les troupes russes ont avancé vers l'est.

LA PROCHAINE RENCONTRE CHURCHILL ROOSEVELT

Les chefs de gouvernement britannique et américain se rencontreront prochainement.

LE MOINTEUR DE LA GLOIRE

Le Moineur de la Gloire, un roman de François Mauriac, est paru.

William Temple Archevêque de Canterbury

par le Pasteur Marc BOEGNER

William Temple, Archevêque de Canterbury, a été élu à la tête de l'Église d'Angleterre. Il est un homme de bien, un homme de paix, un homme de Dieu. Il a été élu par les évêques de l'Église d'Angleterre.

**PLUSIEURS
COMBATS
AÉRIENS
sur le front**

5 avions abattus par les Anglais
2 avions abattus par les Français

Le grand quartier général de l'aviation anglaise communique l'avis que les avions de chasse de la Royal Air Force ont l'intention de faire des vols de démonstration au-dessus de la zone de la frontière franco-allemande.

Un die nos avions a attaqué et decouvert un « Heinkel 111 » qui est tombé sur le territoire français. L'épave allemand a été prise par nous.

Une de nos patrouilles a attaqué un autre « Heinkel 111 » et se sont créés par trois avions de l'armée allemande. Le « Heinkel 111 » a été abattu et les autres ont été abattus.

Une autre de nos patrouilles a attaqué une formation de neuf avions de chasse ennemis.

Cet engagement a eu pour résultat la chute d'un « Messerschmitt 109 » dans les lignes françaises, et un autre qui se trouvait à égale distance s'est écrasé.

Une de nos patrouilles a été frappée d'ennemi, par suite de l'action de nos avions ennemis, mais les effets d'un tel tir indirect.

Tous nos autres appareils sont
renvoyés à leur base.

[Rappelons que deux avions canadiens ont été également abattus dans les lignes par des chasseurs français, ainsi qu'un F 4 sur la communication du soir.]

BILLET DU DIMANCHE

Suite de "La Tempête"

**Un avion ennemi abattu
dans le centre
de la France**

Un avion allemand moniteur a été abattu dans la région du centre de la France, après avoir essuyé les feux de la D.C.A.

Les aviateurs ennemis qui avaient pris la fuite dans la campagne, ont été relégués et faits prisonniers. (Bayer.)

LES LEGIONNAIRES CANADIENS...

tauxer à ses morts, à ses pauvres mourants, une de ces grandes bêtises dont parle le poète. Mais, ce qui l'effrônerait, c'est que l'administration de la cité d'outre-océan se refuse à le laisser passer quel qu'il soit dans la Charente, sans

Il est, à l'usage, la surprise fâcheuse de ne point griser la Nidécô sans endosier qu'il s'était promis un peu d'indolence. Quel-

que d'être lui manquait. Il s'aperçut, avec un déconfort plus grand encore, que c'était la politique; et lorsqu'une guerre élitale, qui opposa les forces du mal à celles du bien, il lui parut qu'il n'était pas digne de lui de s'y prendre autrement que de rester, comme on dit, muet.

...est commandeur hier l'anniversaire de la bataille de Vimur. On voit tel, le colonel Vainier, ministre du Canada à Paris, dignitaire très couronné sur la

— Alors, dit-il, ça va mieux qu'avant ?
— Ne posez plus de questions d'abandon-
ner la neutralité ; mais il n'est pas
de neutralité morale.

— Non, certes, répondit Ariel, et
vous n'avez qu'un moyen, mais il
est dur, de publier vos sentiments :
il faut, Monsieur, l'indignation.

en ennemie anglaises ?

— Si on ne peut vendre cette galette que dans la cité ducal, dit Prospero, nous tirerons à deux cents !

Ainsi accablé sans répondre, et pensant que son oncle voulait insinuer

EN PAGE 2 :

GUERMANTES

Le gouvernement britannique se déclare prêt à discuter avec les Socialistes

les bases d'un « accord commercial de guerre »

London, 10 avril. — On annonce, dans les milieux officiels, que lord Halifax a reçu hier M. Molotov, ambassadeur des Soviets, et qu'il s'est entretenu avec lui, en présence de M. Morrison, au sujet d'un accord commercial de guerre.

... je fais passer dans le *Courrier de la République*. Encore que tu ne pourrais pas le mettre dans ton canard ?

Abel Hermant.
de l'Académie française.

Sources gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de

PLUSIEURS COMBATS AÉRIENS sur le front

5 avions abattus par les Anglais
2 avions abattus par les Français

Le grand quartier général de l'aviation anglaise communique :
Ce matin, des avions de chasse de la Royal Air Force ont livré plusieurs combats sur le front.

On a vu nos avions attaquer et détruire un « Heinkel 111 »

Une de nos patrouilles a attaqué un navire « Heinkel III » et sa cargaison qui trois avions de chasse allemands, les « Heinkel III » et un « Messerschmitt 109 » ont été abattus.

Une autre de nos patrouilles a attaqué une formation de neuf avions de chasse ennemis.

Cet engagement a eu pour résultat la chute d'un « Messerschmitt 109 » dans les lignes françaises, et on voit qu'un deuxième a également été détruit.

Un des avions a été lancé d'incendie, par suite de l'action ennemie, mais le pilote s'en est sorti indemne.

Tous ces autres appareils sont
conçus à leur base.

[Hagelone que deux avions en-
fermés se disputent cha-
cun des signes par des résistances
fronçées, mais qu'il n'y a ni sur la
communication du sol.]

Un avion ennemi abattu
dans le centre
de la France

Un avion allemand démontre
qu'il a abattu dans la région du centre

BILLET DU DIMANCHE
Suite de "La Tempête"

Quand Pempius est échangé les
signatures avec Calles, président
de la République Mihanalis, il cra-
intement avoir assuré son bon
travail en ce monde. Il commença
avec son titre héréditaire du centre
de la région du centre. Il se sou-
venait de la région du centre. Il se sou-
venait de la région du centre. Il se sou-
venait de la région du centre.

**LES LEGIONNAIRES
CANADIENS...**

Il est, à l'usage, la surprise toujours de ne point goûter la Méditerranée sans réaliser qu'il s'agit parfois un peu différemment. Quelque chose lui manquait. Il s'aperçoit, avec un étonnement plus grand encore, que l'effort de la Méditerranée, en fait, n'est pas le même.

— Mère au temps où vous étiez
— du tout de bien, lui dit Ariel, son
confident et son conseil, vous n'avez
pas de forces armées suffisantes...
Il l'interrompit.
— Aujourd'hui pas plus qu'alors
il ne peut être question d'abandonner
le neutralité, mais il s'agit de

— Non, certes, répondit Ariel, et vous d'avez qu'un moyen, mais il est bon, de publier vos sentiments ! Il faut, Monseigneur, fonder un journal. D'accord que cela vous gênera.

anglaises?

qualifié et un grand air d'aristocratie se dégageait de son large, de la tête et des épaules, et les deux autres, dans la même attitude, se penchaient sur lui, et se regardaient. — (Hérodote.)

EN PAGE 2 :

GUERMANTES

Le gouvernement britannique se déclare prêt à discuter avec les Soviétiques les bases d'un accord

[illegible]

Abel Hermant
de l'Académie française.

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

138

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı :Filiz Temel

Uyruğu :T.C.

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Tarih
Öğretmenliği

İş Deneyimi

Yıl :

Yer :Van

Görev :

İletişim

E- Posta Adresi:

Tel:

14/07/2022

Tez Başlığı / Konusu:

İkinci Dünya Savaşı'nın Le Figaro Gazetesine Yansıması

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 141 sayfalık kısmına ilişkin, 14/07/2022 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından TURNİTİN intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 1(bir) dir.

Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi İnceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içemediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

15/07/2022

Filiz TEMEL

Adı Soyadı: Filiz TEMEL

Öğrenci No: 19920006023

Anabilim Dalı : Tarih

Programı :Türkiye Cumhuriyeti Tarihi

Statüsü : Y.Lisans ☐

Doktora ☐

DANIŞMAN

Doç. Dr. Mehmet PINAR

22/ 09/2022

ENSTİTÜONAYI

U Y G U N D U R

22/09/2022

Prof. Dr. Bekir KOÇLAR

Enstitü Müdürü